T.C.

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ'NİN 1. CİLDİNDEKİ İKİLEMELER

TUĞBA SAĞLAMGÖNCÜ

110101009

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. MUSA DUMAN

İSTANBUL - 2013

T.C.

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ'NİN 1. CİLDİNDEKİ İKİLEMELER

TUĞBA SAĞLAMGÖNCÜ

110101009

DÜZELTİLMİŞ TEZ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Bu tez ……/……./ 2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği /Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Musa DUMAN	**Prof. Dr. Fikret TURAN**	**Yard. Doç. Mustafa GÖLEÇ**
Jüri Başkanı (Danışman)	**Jüri Üyesi**	**Jüri Üyesi**

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Tuğba SAĞLAMGÖNCÜ

28 Mayıs 2013

DÜZELTME METNİ

1. Bölüm başlıkları verilmeyen tez, uygun başlıklar ile beş bölüm halinde yeniden düzenlenmiştir.

2. Özet ve önsöz bölümleri yeniden düzenlenmiştir.

3. Giriş bölümü ve sonuç bölümü yeniden yazılmıştır.

4. Teze dipnotlar eklenmiştir.

5. Teze dizin eklenmiştir.

6. Evliya Çelebi ve Seyahatname hakkında bilgiler giriş bölümüne eklenmiştir.

7. Tezin bütünündeki yazım ve dilbilgisi hataları düzeltilmiştir.

8. İncelediğimiz Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin birinci cildi, kaynakçaya eklenmiştir.

9. Kaynakça zenginleştirilmiştir.

10. Tez, alfabetik sıraya göre yeniden düzenlenmiştir.

11. Çalışmadaki ikilemeler, zarf, sıfat; isim, fiil olarak sınıflandırılmıştır.

12. Tezin kapağı yeniden hazırlanmıştır.

13. " Ardı sıra, önü sıra, yanı sıra " ile kurulan yapılar ikileme olarak kullanılmadığından dolayı tezden çıkarılmıştır ve bu durum sonuç kısmında belirtilmiştir.

14. Kısaltmalar bölümü yeniden düzenlenmiştir.

15. Sonuç bölümüne çalışmada yer alan ikilemeler sayısal ifadelerle verilmiştir.

YÖK'ÜN TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10004823
Yazar Adı / Soyadı	TUĞBA SAĞLAMGÖNCÜ DURMUŞ
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 12736337596
Telefon	5442076927
E-Posta	haziran-tugba@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ?NİN 1. CİLDİNDEKİ İKİLEMELER
Tezin Tercümesi	THE REİTERATİVES İN THE FİRST BİNDİNG OF EVLİYA ÇELEBİ'S TRAVELOGUE
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	166
Tez Danışmanları	PROF. DR. MUSA DUMAN 45601757038
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	Yok

Yukarıda başlığı yazılı olan tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

27.06.2013

İmza:.................................

ÖZET

Bu çalışmada ikilemeler, çok yönlü olarak incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Türkçenin her döneminde kullanılmış olan bu anlatım biçiminin 17. yüzyılda Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin birinci cildinde nasıl kullanıldığını ortaya çıkarmaya çalışmaktır.

Çalışmanın giriş bölümünde, ikilemenin tanımı yapılmış, ikileme için kullanılan terimler üzerinde durulmuş ve bu çalışmada hangisinin tercih edildiği belirtilmiştir. Ayrıca diğer araştırmacıların tanımlarına, konuyla ilgili fikir ve saptamalarına yer verilmiştir.

Çalışmanın inceleme bölümünde esas olarak Türkçe, Farsça ve Arapça ikilemeler anlam, sözcük kökü, sözcük türü bakımından ele alınmıştır. Aynı sözcüğün tekrarı ile oluşan Türkçe, Farsça ve Arapça ikilemeler sözcük türü ve sözcüğün kökü bakımından incelenmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise metinden elde edilen ikilemelerin sayısı verilmiş ve ikilemelerle ilgili bizim çalışmamızdan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca tezin sonuna, Seyahatname'nin birinci cildinde geçen ikilemelerin dizini verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İkilemeler, Yineleme, Anlam, Evliya Çelebi.

ABSTRACT

Reduplications have been examined in a multi-directional way in this study. The purpose of the study is an attempt to reveal how this method of phraseology, which has been used during all the periods Turkish has been through, was utilized in the first volume of the 'Seyâhatnâme' (literally translated as the book of travels) written by Evliya Çelebi in the 17th century.

The definition of reduplication is provided, phrases used for reduplications are examined and the one preferred for the study is stated in the introduction part of the study. Moreover, definitions by other researchers along with their opinions and findings are included in the study.

During the examination part of the study, reduplications especially provided from Turkish, Persian and Arabic are addressed from the aspect of meaning, root of a word and type of a word. A list of reduplications is also provided in this part.

In the conclusion part of the study, the number of the reduplications obtained from the text is given and the conclusions reached through our study are presented. Furthermore, a glossary of the reduplications in the first volume of "Seyahatname" has been provided at the end of the thesis.

Key Words: Reduplications, Repetition, Meaning, Evliya Çelebi.

ÖNSÖZ

İkilemeler, kuruluşları ve ifade zenginlikleri gibi farklı oluşum özellikleriyle araştırmacıların dikkatini çekmiş bir konudur. İkilemeler, Türk dilinde oldukça sık görülen ve başvurulan ifade özelliklerinden biridir.

Çalışmamızda Evliya Çelebi'nin *Seyahatname* adlı eserinin 1. cildindeki ikilemeleri inceledik. Kaynak olarak, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 304 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu – Dizini* adlı *Robert Dankoff, Seyit Ali Kahraman* ve *Yücel Dağlı* tarafından hazırlanan Yapı Kredi Yayınlarının kitabını kullandık. Bu kitabı kaynak olarak kullanmamızdaki amaç; yeni yayında günümüz Türkçesine uygun bir çeviri yazısı tercih edilmiş olmasıdır. Orhan Şaik Gökyay tarafından hazırlanmış olan birinci ciltte çeviri yazısı kullanılmış, yeni yayında ise basitleştirilmiş bir çeviri yazısı tercih edilmiştir. Ayrıca, yeni yayında paragraflandırma, başlıklandırma, noktalama gibi hususlarda değişiklikler yapılarak metnin daha kolay okunmasına yardımcı olunmuştur.

Türkçenin söz varlığında önemli bir yer tutan ikilemeler üzerinde çalışmak istememizin nedeni, ikilemeler konusunda yapılan çalışmaların daha farklı metinlerle zenginleştirilerek işlenmesi gerektiğini düşünmemizdir. Bu nedenle biz de bu konuda tez çalışması yaparak şu anda var olan ve gelecekte yapılacak olan çalışmalara küçük de olsa katkıda bulunmaya çalıştık.

Çalışmamın başlangıcından bitimine kadar bana yol gösteren ve benden yardımını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Musa DUMAN' a bana ayırdığı değerli zaman ve sağladığı destek için minnettarım. Çalışmamda maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli aileme, özellikle saygıdeğer babama teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak da; gösterdiği sabır ve sonsuz destek için her zaman yanımda olan sevgili eşime bütün kalbimle teşekkür ederim.

Tuğba SAĞLAMGÖNCÜ

İSTANBUL, 2013

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BEŞİNCİ BÖLÜM

KISALTMALAR

Bkz **:** Bakınız

C **:** Cilt

S **:** Sayı

ss **:** Sayfa Sayısı

Sy **:** Sayfa

TDAY **:** Türk Dili Araştırmaları Yıllığı

TDK **:** Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

İkileme, pek çok dilde kullanılan bir anlatım biçimidir. Anlamı kuvvetlendirmek, vurgulamak ve güzelleştirmek için aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya eş, yakın ya da zıt anlamlı sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla ikilemeler elde edilir. Temel amaç anlamı kuvvetlendirmektir. Bu konuda bugüne kadar birçok araştırma yapılmıştır. Fakat yapılan araştırmalarda hem tanım hem de terim konusunda tam bir görüş birliğine varılabilinmiş değildir. Araştırmacılar, ikileme, ikizleme, katmerleme, tekrar, yineleme vb. kelimeler kullanmışlardır. Son dönemlerde yaygın olarak "ikileme" teriminin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Tekrar ve ikileme terimleri bize göre aynı anlamı ifade etmektedir. O yüzden ele alacağımız tekrarlar her türlü tekrar olacağından *ikileme* terimini kullanmayı tercih ettik.

İkileme için farklı terimler üretilmiştir.Osmanlıcada "atf-ı tefsiri, terkib-i ihtimali veya mühmelât", İngilizcede "reduplication veya reduplication dual", Fransızcada "hendiadyoin, redouplement" ve Almancada "verdoppelung, zwillingformen, hendiadyoin" gibi terimler kullanılırken Türkçede de "hendiadyoin, tekrar, yineleme, kelime koşması, ikizleme, koşma, koşaç ve ikileme" terimlerine rastlanır. Ancak bu kadar çok terimin kullanılması terim karışıklığına yol açmıştır.

İkileme, pek çok farklı çalışmada farklı biçimlerde tanımlanmıştır. *Türkçe Sözlük*'te "Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması: yavaş yavaş, irili ufaklı, aşağı yukarı gibi." (TDK, 2005, 948) ; Ahmet Topaloğlu'nun terimler sözlüğünde "Anlama güç katmak amacıyla kelimelerin veya bazı seslerin tekrarlanması; bu şekilde yapılan kelime öbeği." (Topaloğlu, 1989, 87); Berker Vardar'ın terimler sözlüğünde ise "Anlama güç katmak amacıyla bir birimi, seslemi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda kullanma: ölen ölene, güzel güzel, ev mev, vb." (Vardar,1988, 125) şeklinde bir tanımlama yapılmıştır. İkileme üzerine önemli bir çalışma yapmış olan Vecihe Hatipoğlu, ikilemeyi "Anlamı güçlendirmek için, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılması." (Hatipoğlu, 1971, 9) durumu olarak nitelendirmiştir. Muharrem Ergin, "Tekrarlar aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya getirilmesi ile meydana gelen kelime gruplarıdır. Tekrarı meydana getiren iki kelimenin tekrara iştiraki tamamiyle birbirine eşittir (fonksiyon, şekil, vurgu). Eksiz yan yana gelirler ve her iki kelime de kendi vurgusunu taşır." (Ergin,1972, 377- 379); Ağakay, "Türkçedeki olay, çoğu yeni kavram anlatmak veya belli bir kavrama değişik bir renk vermek üzere birbirine koşulan iki kelimeden tek bir kuruluş, temelli, anlamca bağımsız

bir kuruluş türetmek yolunda bir yapı yöntemidir.” (Ağakay, 1988, 98); Kaya Bilgegil, “Araya hiçbir ek girmeksizin aynı cinsten iki kelimenin tekrarıyla hasıl olan gruplar, ikizlemeleri teşkil eder.” (Bilgegil, 1982, 162- 163); Mehmet Hengirmen, “Anlatımı daha güzel ve etkili bir duruma getirmek için aralarında ses benzerliği bulunan yakın, aynı ya da zıt anlamlı sözcüklerin yan yana kullanılmasına ikileme denir.” (Hengirmen, 1995, 400- 409) şeklinde ikilemeyi tanımlamışlardır.

İkileme üzerine yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri Vecihe Hatipoğlu’nun *İkileme* adlı kitabıdır. Hatipoğlu, bu çalışmasında ikilemeyi on dört ana başlıkta incelemiştir. Bu çalışmanın önsözünde ikilemeyi tanımlayıp ikilemenin tarihçesini veren Hatipoğlu, birinci bölümde ikilemelerin genel özellikleri üzerinde durmuştur. Genel özelliklerin ilki ses benzerliğidir. İkilemelerde ses benzerliğini “ İkilemelerin kurulmasında, ses benzerliğinin önemi ve etkisi büyüktür. İkilemeleri kuran sözcüklerin çoğunda, önseste veya sonseste ses benzerliği vardır. Kısaca Türk düşüncesi, ikilemeleri kurarken kafiye arar. Ünlü uyumları, ünsüz benzeşmeleri gibi, ikilemede de ses benzerliği, ses uygunluğu kuralı vardır. Anlatımı güçlendirmek için, ikileme kurulurken ya aynı sesi veren aynı sözcük tekrar edilir yahut sesleri birbirine yakın olan, birbirini andıran sözcükler yan yana kullanılır.” sözleriyle açıklar. Çalışmasının bu bölümünde önseste benzerlik, son seste benzerlik, ikilemelerdeki sözcükler arasında ünlü kuralları, ikilemelerde kalıplaşma, ikilemelerdeki sıra kalıplaşması, ikilemelerde kalıplaşmanın sürdürülmesi, ikilemelerde kalıplaşmayı perçinleyen etkenler, ikilemelerde az heceli sözcüğün önce gelişi, ikilemede ünlü ile başlayan sözcüğün önce gelişi, ikilemelerde Türkçe sözcüklerin önce gelişi, ikilemede “b-“ veya “p-“ ile başlayan sözcüklerin sonra gelişi, sözcük yapısı bakımından ikileme türleri, Türkçe sözcüklerden ikileme, Türkçe ve yabancı sözcüklerden ikileme, yabancı sözcüklerden ikileme, sayılardan ikileme, tamlamadan ikileme, m-‘li ikileme olmak üzere incelemesine devam eder (Hatipoğlu, 1971).

Hatipoğlu, önseste ve sonseste benzerliği açıkladığı bölümde verdiği örneklerle, bu benzerliğin aslında aynı seslerin yinelenmesi olduğunu da göstermektedir. Hatta önses benzerliğini şöyle açıklar: “Önseste benzerlik, ikilemeyi kuran sözcüklerin başındaki ünsüzlerin benzeşmesiyle sağlanır: ‘*cümbür cemaat, çul çaput, çerden çöpten, …vs.’”* Aynı durum, sonses benzerliği için de söz konusudur. Farklı olan ise sonses benzerliğinin son ek benzerliği ile sağlanmasıdır. Hatipoğlu, ikilemelerdeki sözcükler arasında ünlü kurallarını, birinci sözcüğün ilk hecesinde ***a*** sesi varsa, ikinci sözcüğün ilk hecesinde ***u*** sesi; birinci sözcüğün ilk hecesinde kalın, düz, dar ünlü varsa bütün hecelerde ve öteki sözcükte de kalın,

düz, dar ünlü bulunması durumu olarak açıklamaktadır. Ayrıca çalışmasında, ikilemelerdeki sıralama ve kalıplaşma kurallarına da değinmiştir. İkilemelerin kalıplaşmış bir yapısı olduğunu ve bu yapının bazı örnekler dışında değişmeyeceğini belirtir. Kalıplaşmayı perçinleyen etkenlerden de söz eder. Ona göre, az heceli sözcük, ünlü ile başlayan sözcükler, Türkçe sözcükler önce, *b-* veya *p-* ile başlayan sözcükler sonra gelir. Bu bir sıralama kuralıdır. Hatipoğlu, sözcük yapısı bakımından ikilemeleri incelediği kısımda, Türkçe ve yabancı sözcüklerden oluşan ikilemelerin yanı sıra, sayılardan, tamlamadan oluşan ve m'li ikilemeleri de ele almıştır. Tamlamadan ikileme olarak değerlendiği örneklerle ilgili yaptığı açıklamalar dikkat çekicidir. Hatipoğlu, tamalamadan oluşan ikilemeyi, "Aynı sözcükten kurulu belirtisiz tamlama biçimindeki ikilemeler, anlamı en son sınırına kadar pekiştirerek arttırırlar, güçlendirirler: '*büyükler büyüğü Atatürk'*, '*kahramanlar kahramanı Fatih', 'arslanlar arslanı Ali', 'güzeller güzeli bir kız' vb.*" şeklinde açıklar. Ancak örneklere bakıldığında, bu yapıların ikileme olup olmadığı konusunun tartışmaya açık olduğu görülmektedir. Hatipoğlu, aralıklı ikilemeler konusunu da işler. Ona göre, bağlaçlı ve sorulu ikilemeler aralıklı ikilemelere örnek teşkil eder.

Üçleme konusuna değinen Hatipoğlu üçlemenin, aynı kökten veya gövdeden kurulan bir ikilemeyle aynı kökün veya gövdenin eylem biçiminin, birlikte kullanılması durumu olduğunu belirtmektedir. *"sürüm sürüm sürünmek, çın çın çınlamak, çatır çatır çatlamak,..vb"* örnekleri üçleme olarak kabul eder. Ayrıca ikilemelerde araya başka sözcüklerin girdiği örneklerin olduğunu açıkladığı ayrı ikileme başlıklı bölümde bu konuya şöyle açıklık getirmiştir: "İkilemenin etkisi Türkçede o kadar yaygındır ki, araya başka sözcükler de girse ikileme sürdürülür ve anlamı kuvvetlendirmek, pekiştirmek için, aradaki sözlerden de yardım görerek ikilemeye devam edilir." (Hatipoğlu, 1971). Ayrıca Hatipoğlu, *üç aşağı beş yukarı* gibi örnekleri de aralıklı ikileme olarak kabul etmektedir. İkileme ve yineleme kavramlarına da değinen Hatipoğlu, ikilemenin anlamı güçlendirmek, pekiştirmek için, çağrışıma dayanan psikolojik bir olayın dilimizdeki yansıması olduğunu belirtir. Yinelemeyi tanımlamamakla birlikte, yinelemeyi aynı sözcüğün veya yapının tekrarı olarak kabul eder ve bazı yinelemeleri ikileme benzeri yapılar olarak görür. İkileme ve bağlaçlı tamlamaları da kıyaslayan Hatipoğlu, bağlaçlı tamlamanın sınırlı ve belirli, ikilemenin ise bağlaçlı tamamlaya benzer yönleri olmakla beraber daha geniş sınırlı ve esnek anlamlı olduğunu belirtir. Aradaki farkı ise aynı sözcüklerden kurulan ikilemelerden bağlaçlı tamlama yapılamaz, ayrı sözcüklerden kurulan ikilemelerin çoğu da "ve" bağlacı ile kullanılamaz; kullanılırsa anlam derhal değişir: '*belli*

başlı' yerine *'belli ve başlı'*, *'katır kutur'* yerine *'katır ve kutur'*, *'saçma sapan'* yerine '*saçma ve sapan'* denilemez, denilirse bambaşka anlamlar ortaya çıkar ve ayrı sözcüklerden kurulmuş bazı ikilemelerin 've' ile bağlaçlı tamlama biçimine girebileceği sanılır, şeklinde üç madde halinde sıralar. Hatipoğlu, ikilemeleri sözcük türü bakımından da incelemiştir. Adlardan, sıfatlardan, zarflardan, eylemlerden ve ünlemlerden oluşan ikilemeler üzerinde durmuştur. Hatipoğlu, ikilemeleri yapı ve kuruluş bakımından da ele almıştır. Buna göre işletme eki ve yapım eki almış sözcüklerle kurulan ikilemeler üzerine açıklama yapmıştır. Hatipoğlu, ikilemeleri görev bakımından da değerlendirmiştir. İkilemelerin cümle içinde hangi görevde kullanıldığını tespit etmiştir.Buna göre ikilemeler, cümle içinde özne, yüklem, nesne ve tümleç olarak göre alabilmektedir. İkilemeleri anlam bakımından incelediği bölümde Hatipoğlu, konuya iki açıdan yaklaşır: Birincisi ikilemelerin ifade ettiği anlam, ikincisi ise ikilemeleri oluşturan sözcüklerin birbirlerine karşı olan anlam ilişkisidir. Birinci olarak ikilemelerin pekiştirme, güçlendirme, çoğaltma ve abartma gibi anlamlara gelebilmektedir. İkinci olarak ise ikilemeyi oluşturan sözcükler, eş, yakın veya zıt anlamlı veya anlamsız ya da yarı anlamlı olabilir. Ayrıca ikilemeyle resim çizme konusuna da değinmiştir.

İkileme konusunda çalışma yapanlardan biri de Mehmet Ali Ağakay'dır. Ağakay, ikileme yerine kelime koşması terimini kullanmıştır. Makalesinin adı "Türkçede Kelime Koşmaları"dır (Ağakay, 1988) . Ağakay çalışmasında, hendiadyoin, atf-ı tefsiri, ikizleme gibi terimleri tanımlamış ve koşma, koşuk terimlerinin yinelemeli yapılar için uygun olduğunu belirtmiştir. Hatta kelime koşmasının daha uygun olduğunu düşünmüştür. Daha sonra kelime koşmalarındaki diziliş ilkeleri üzerinde durmuştur. 400 ikileme örneği üzerinde yaptığı incelemede ses düzeninin sıralamaya etkisinin yanı sıra anlamın da etkili olduğunu vurgulamış ve anlamla ilgili sıralama kuralları saptamıştır.

Üzerinde durduğu 400 ikilemeden 101 tanesinin mantık sırasına göre sıralandığı ve bunlardan sadece 4 tanesinin kural dışı kaldığını, 97 tanesinin kurallara uyduğunu tespit etmiştir. Ağakay'a göre sıralama ilkeleri şöyledir: Azdan çoğa: *az çok, beş on, bir iki…*; öncekinden sonrakine: *bugün yarın, eninde sonunda…*; bir işin ilk evresinden son evresine: *derme çatma, giyim kuşam, kırık dökük, oldu bitti, tıka basa…*; temel kavramdan yardımcı kavrama: *açık saçık, afiyet şeker, aslı faslı, çürük çarık, hesap kitap…*; koşuklardan biri yakıştırma olduğu zaman sona alınır: *bakkal çakkal, boy pos, eski püskü, yırtık pırtık…*; biri olumlu, biri olumsuz iki koşuk karşılaşınca olumlusu başa geçer: *belli belirsiz, yerli yersiz, bilir bilmez…*Sıralamada etkili olan bir diğer özellik de hece sayısıdır. Buna göre az heceliler

çoğunlukla ilk sırada yer alır. Ağakay, çok hecelilerin de ilk sırada yer aldığı altı ikileme tespit etmiştir. Bu örnekler şunlardır: *ana kız, baklava börek, ileri geri, ince eleyip sık dokumak, para pul, yedi iklim dört bucak.* Ağakay, ikilemelerde anlamı sadece sıralama bakımından irdelememiştir. Aynı zamanda hangi anlamlara geldiğini de araştırmıştır. Bu durumu şöyle açıklamaktadır: "Bir koşmanın verdiği anlam, kendisini meydana getiren koşukların eş, yakın, karşıt anlamlı olmak gibi birbirine göre olan durumları ile belirir. Onun için diziliş konusunda bunların karşılıklı ses durumları nasıl gözden geçirilmişse burada da anlamlarının birbiriyle olan ilişiğini göz önüne almak gerekir. Çünkü, koşmaların anlamında beliren pekişme, genişleme, kutuplaştırma, ikircillik, tekleştirme gibi değerler bu ilişiğe dayanır." (Ağakay, 1988).

İkileme konusunda kapsamlı çalışma yapanlardan biri de Osman Nedim Tuna'dır. İkileme konusunda çeşitli makaleleri vardır. Bunlardan biri *"Türkçede Tekrarlar"* adıyla 1949 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisinde basılmıştır. Tuna, makalesine şu sözlerle başlar: "Tekrarlar, Türk dilinde, bilhassa en uygun şartlar altında 7-8 asırlık bir gelişmeden sonra iyice gürbüzleşen ve güzelleşen Türkiye Türkçesinde önemli bir yer tutar. Sözlerin belli kurallara bağlı olarak böyle yan yana kullanılmaları, dilimize kelime yaratma zenginliği, faaliyetlerin her türlüsünün, en ince bir şekilde söz ile ifadesini mümkün kılan fiilî şekiller zenginliği, tasvir zenginliği ve güzelliği… gibi çok esaslı özellikler kazandırmıştır". Makalenin devamında ise, " Bu derece mühim olan tekrarları, şimdiye kadar bütün hâlinde ele alan inceleme yapılmamıştır." diyerek hayıflanmaktadır (Tuna, 1949). Tuna bu çalışmasında yan yana kullanılan yapılardan bahsetmektedir. Söyleyiş kolaylığı sağlamak amacıyla, yan yana kullanılan seslerin veya sözlerin tek söz gibi algılanması için savaşılan güçlüklerden ve ses olaylarından bahseder. Bu ses olayları, hiatustilger (boşluk öldüren), contraction (büzülme, sıkışma), krasse (karışma), metathese (yer değişimi), assimilation (benzeşme), dissimilation (benzeşmeme), gemination (ikizleme) ve düşmeyi de içine alan ses olaylarıdır. Tuna, makalesinin devamında isim ve sıfatlarda tekrarlara değinir. Bu bölümde m-'li ikilemelerden, pekiştirme sıfatlardan, sorulu ikilemelerden, üçlemelerden, tamlamalı tekrarlardan ve bazı yinelemelerden bahseder ve bu yapıları örneklerle açıklar. Osman Nedim Tuna, *"Türkçede Tekrarlar 2"* adıyla 1950'de yayımlanan makalesinde ise çeşitli kiplerin mâna nüanslarını belirtmeyi amaçlamıştır. Fiillerin aldıkları ekleri ve yapıldıkları çekimleri örneklerle açıklamıştır. Tuna bu çalışmasında hendyadyoinleri ise şöyle açıklar: "İlk metinlerimizden zamanımıza kadar, çok geniş çapta kullanıldığını gördüğümüz

hendyadyoinlerin yan yana gelişleri bir takım kurallara bağlı olup, üzerinde çalışanlar tarafından tespit edilmiştir. Biz sadece, konumuzdaki yeri dolayısı ile, burada birkaç örnek vermekle yetineceğiz: Alt-üst, ad-san, az-uz, az-buz, boy-pos, süs-püs,…*vs.*" (Tuna, 1950).

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı gramerinde ikileme konusuna değinir. İkileme terimi yerine " tekrar" terimini kullanmıştır. Ona göre, tekrarlar aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya gelmesiyle oluşan gruplardır. Eksiz olarak bir araya gelirler ve her sözcüğün katılımı eşittir. Biri diğerinden üstün değildir. Ayrıca Türkçede her sözcükte tekrar görülür. Yalnızca zamirler tekrar için çok uygun değildir. Ergin'e göre, tekrarların kuvvetlendirme (*kara kara gözler*), çokluk (*kapı kapı*) ve devamlılık (*koşa koşa*) olmak üzere üç görevi vardır. Ergin, tekrarları dörde ayrılır: aynen tekrarlar: *yavaş yavaş, şırıl şırıl, şu şu, vah vah…*; eş mânâlı tekrarlar: *eğri büğrü, falan filan…; zıt mânâlı tekrarlar: düşe kalka, bata çıka…*; ilâveli tekrarlar: *adam madam, dümdüz…* (Ergin, 1972, 377- 379).

Kaya Bilgegil ise *Türk Dilbilgisi* adlı gramerinde ikileme konusuna kısaca değinmiştir. İkileme yerine ikizleme terimini tercih eden Bilgegil, ikilemelerin özelliklerini beşe ayırmıştır: aynı kelimenin tekrarıyla kurulanlar, zıt anlamlı kelimelerle kurulanlar, eş anlamlı kelimelerle, anlamları ilgili kelimelerin bir araya getirilmesiyle oluşanlar, bir kelime ve mühmelattan bir lafızla kurulanlar: yol mol, deli dolu, kap kacak (Bilgegil, 1982, 162-163).

İkileme konusunda çalışma yapan araştırmacılardan birisi de Mehmet Hengirmen'dir. Hengirmen, çalışmasında ikilemenin tanımını yapmış ve ikilemelerde sözcüklerin sıralanışı üzerinde durmuştur. Sıralanışı üçe ayırır: az heceliden çok hecelilerin önce gelmesi, ünlü ile başlayanın önce gelmesi, a ünlüsü ile başlayanların önce gelmesi. Ayrıca sayılardan ve tamlamalardan oluşan ikilemeler için de ayrı başlık atmıştır. Ses benzerlikleri üzerinde de duran Hengirmen, ünlü uyumlarına da dikkat etmiştir. Hatta çalışmasında m-'li ikilemeler ve ikinci sözcüğü b- veya p- ile başlayan ikilemelere de yer vermiştir. Sözcük türleri bakımından da ikilemeleri inceleyen Hengirmen, deyimler ve atasözlerinin bazılarında önemli bir yere sahip olan ikilemeleri de tespit etmiştir (Hengirmen, 1995).

Ahmet Cevat Emre, *Türk Dilbilgisi* adlı kitabında konuya şöyle değinmiştir: Türkçede eşanlamlı ve yakın anlamlı isimlerin birçoğu çift çift kullanılır; bu birleştirmelerden kavramı daha kuvvetle anlatma veya topluca göstermek gibi anlatış pekitmeleri sağlanır; bunlara eşanlamlı ikizlemeler denilir. Bu ikizlemeler birkaç türlü olur: İsimler: ev bark, çoluk çocuk, konu komşu, eş dost, soy sop, boy bos, çalı çırpı, çer çöp, kap kacak, salkım saçak, köşe bucak, yalan dolan, estek köstek, abur cubur, kıvır zıvır, kırın mırın, sorgu sual, hatır gönül,

teklif tekellüf….vb’.; Sıfatlar – Zarflar: yorgun argın, iri yarı, anlı şanlı, ahım şahım, kaba saba, yamrı yumru, iğri büğrü, ezik büzük, eciş bücüş, kırık dökük, yarım yamalak, günlük güneşlik, kara yağız, süklüm püklüm, çerden çöpten, abuk sabuk, alaca bulaca, sarmaş dolaş…vb.; Fiiller: evirip çevirmek, sarıp sarmalamak, görüp geçirmek, kasıp kavurmak, sövüp saymak, arayıp araştırmak, sorup soruşturmak, eğilip bükülmek, sararıp solmak, gülüp oynamak… v.b” (Emre , 1945; 58). Araştırmacı ikilemelerle ilgili verdiği bilgilerin sonunda bir not düşerek eski edebiyatta eşanlamlı Arapça isimlerden *izzet – ü hürmet, izaz – ü ikram, tahrir –ü tastir, kahr – ü temdir, teşvik – teş'i, teşmil – ü tevsi… v.b.* şeklinde pek çok ikizlemeler kullanıldığını, halkın canlı konuşma dilinde yeri olmayan bu yabancı ikizlemelerin yazı dilinden de kalktığını belirtmiştir (Emre, 1945; 58).

A.Deniz Abik,(isim1+lI / +lU) (isim2+lI / lU) kuruluşundaki ikilemeleri incelediği çalışmasında, ikilemeyi oluşturan kelimeler arasındaki anlam ilişkisini araştırmış ve zıt anlamlı birliklerin (*altlı üstlü, aşağılı yukarılı, dipli doruklu, geceli gündüzlü, girintili çıkıntılı*) birliktelik, ikisi bir aradalık, bütünlük anlamını taşıdığı; bazı anlam ilgisi, anlam yakınlığı bulunan ikililerin (*babalı kızlı, dağlı bağlı, dallı güllü, etli butlu*) de bir aradalık, birliktelik anlamı taşıdığı; fakat eşanlamlı birliklerde (*akıllı uslu, dipli köklü, evli barklı, gizli saklı, güçlü kuvvetli, şanlı şöhretli*) bu anlamın görülmediği, onlarda hendiadyoin “iki yoluyla bir” ifadesinin sezildiği; aynı değerin, iki yoluyla bir, birinci kelimeye sesçe benzer bir ses birliği ile birinci kelimenin tekrarı gibi görünenler durumunda olan birlikler için de geçerli olduğu sonucuna varmıştır (Abik,1999; 6).

Mehmet Dursun Erdem, “Harezm Türkçesinde İkilemeler ve Yinelemeler Üzerine” başlıklı makalesinde *ikileme* ve *yineleme* terimlerinin birbirine karıştırıldığını ve bunların ayrılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ona göre ikilemenin tanımı yapılırken şu hususlara dikkat edilmelidir: İki kelime aynı anlamı ifade eder hale gelir. İkilemenin oluşumu çoğu zaman asırlarca sürebilmektedir. Özellikle din ve kültür değişimi ikilemelerin oluşumu için uygun zemini hazırlar. İkilemelerde her iki kelime de aynı eki alır. İkilemelerin içindeki her bir kelime, cümle içinde görev yönünden aynı işlevi yüklenir. İkilemeler tam anlamıyla bir dil olgusudur ve oluşumunun esasını Türk dilinin yapısından almaktadır. Sözlük yazılırken madde başı olabilecek nitelik taşırlar” (Erdem, 2005;190).

Erdem ikilemenin tanımını yaparken dikkat edilmesi gereken noktaları belirttikten sonra *kapkara, sapsarıg, tüptüz, appak* gibi gramer yapılarının ikileme değil pekiştirme amacıyla yapılmış yinelemeler olabileceğini söylemiştir. “Bu yapılar iki kelimenin birleşmesiyle değil, içeriklerini vurgulamak amacıyla morfolojik bir işlem sonucu ortaya çıkmışlardır. Burada iki unsur değil, ünlüleriyle ünsüzlerinin bir kısmı tekrar edilen bir tek

unsur vardır. Bu yapılara morfolojik açıdan bakılmalıdır” (Erdem, 2005; 190). Erdem bunun yanında *nokta nokta, para para, mundak mundak* gibi aynı kelimenin tekrarıyla oluşan yapıları ikileme değil, yineleme kapsamında ele almıştır. Araştırmacı makalesinde [Kelime + ayrılma hali (+) kelime + yönelme hali] formundaki *kündin künge, yıldın yılka, avvalındın ahiringa* gibi yapıların ikileme ve yineleme olamayacağını, çünkü ikileme ve yinelemelerde iki unsurun da sözdizimi bakımından aynı durumda bulunması ve aynı öğeyi temsil etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Musa Duman, daha önceki çalışmalarda adlandırmanın işlevi göz önüne alınarak yapıldığını belirtmektedir. Duman, ikilemelerde iki yapı özelliğinin öne çıktığını vurgulamakta ve bu yapı özelliklerinin örnekleri sınıflandırmada kullanılacak temel kıstas olarak alınması gerektiğini düşünmektedir: İki anlamlı kelimenin türlü şekillerde yan yana gelerek oluşturduğu gruplar. Bu yapılarda temel, anlamlı iki (veya daha fazla) kelimeyle kuruludur: *güzel güzel (konuş-), koşa koşa (git-), çoluk çocuk, dün gün vb*. Bir kelimeye çeşitli ses ilavesiyle oluşturulan şekiller. Bu yapılarda esas tek bir kelimedir: *kaskatı, mosmor, kalem malem vb* (Duman, 2006; 4). Duman, bu iki türden ilkinin “ikileme”, ikincisinin “yineleme” terimiyle karşılanırsa konunun yapı özelliğine göre adlandırılmış olacağını belirtmiştir. Burada “ikileme” teriminin “tekrar” kelimesini de karşıladığını söyleyen Duman “yineleme”nin ise kimi zaman ikilemenin bir alt başlığı olarak, kimi zaman da pekiştirme (sıfatlar) olarak adlandırılan yapılar için kullanıldığını vurgulamıştır(Duman, 2006:4).

Musa Duman, *Seyahatname*’nin dil ve üslûbu hakkında şunları söyler: “ *Seyahatname*’de bir çoklarınca zannedildiği gibi tamaman sade bir dil kullanılmış değildir. Yer yer yabancı kelime ve terkipler bakımından devrin vasat metinlerini aratmayacak ölçüde yabancı unsurlarla örülü ifadelere rastlanmaktadır. Bu bakımdan eseri orta dilli eserler sınıfına dahil etmek mümkündür. Ancak *Seyahatname*’nin bu yanı, anlatılan konuların akıcılığı içerisinde pek hissedilmez. Evliya’nın dilinden çok, anlattığı olaylar ve bu olayları anlatış tarzı, yani üslûbu sadedir. Bu üslûp, asrının kültür çevresinde görülen tantanalı anlatımdan uzak, zevkli ve akıcı, okuyucuyu olayların ve nesnelerin dünyasına çeken canlı bir üslûptur. Evliya bunu sık sık *lehçe-i mahsûsamız üzre…* tanımlamasıyla okuyucunun dikkatine sunmaktadır. Evliya anlatımını ata sözleri, deyimler, taklitler, kelâm-ı kibarlar, konuya uygun şiirler ve hatta zaman zaman argoya kaçan müstehcen ifadelerle zenginleştirmiştir[1](Duman, 2008).

[1] “ Gözleri sâ’at rakkâsı gibi cılbılıh oynar…” *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, C. 1, 64b/17-18.

Elimizdeki ikilemelerin büyük bir kısmı kuruluşunda 'u / ü' unsuru taşıyan ikili yapılardır. Bunlar bağlama grubu gibi düşünülebilir ancak bu yapılar eş ya da yakın anlamlı sözcüklerden oluştuğu için ve böyle birliktelikler Farsçada ve Osmanlıcada ikileme sayıldığı için biz de çalışmamızda bu kuruluştaki ikili yapıları ikileme olarak kabul ettik.Mehmet Ali Ağakay konuyla ilgili olarak "Türkçede Kelime Koşmaları" adlı makalesinde şu açıklamayı yapmıştır: "Osmanlıcada birbirini yorumlayan iki kelimenin birbirine ve (-u, -ü) edatıyla bağlanarak kelime çifti halinde kullanılmasına atf-ı tefsiri adı verilir, örnek olarak da ahz-u girift, mürur-u ubur, şerh-ü izah gibi hemen hemen aynı anlamdaki kelimelerin bağlanmaları gösterilirdi (Ağakay, 1954: 97)". Ahmet Cevat Emre eski edebiyatta eşanlamlı Arapça isimlerden *izzet- ü hürmet, izaz- ü ikram, tahrir ü tastir, kahr- ü temdir, teşvik-ü teş'i, teşmil-ü tevsi... v.b.* şeklinde pek çok ikizlemeler kullanıldığını, halkın canlı konuşma dilinde yeri olmayan bu yabancı ikizlemelerin yazı dilinden de kalktığını belirtmiştir (Emre 1945; 58). Ferit Develi, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 2* kitabında Farsçada Fiilden Birleşik İsimler başlığı altında ikilemeden oluşan yapıları açıklarken şu bilgileri verir: "Eş veya yakın anlamlı yahut zıt anlamlı kelimeler bağlama edatı ile birleştirilerek tek bir nesneye veya oluşa ad olabilirler: güft ü gû 'dedikodu', sûz u güdâz 'yanıp yakılma', pîç ü tâb 'kıvrım büklüm; sıkıntı, telaş', berg ü bâr 'yaprak ve yemiş; malzeme, azık' " (Develi, 2006;137).

Deny, *Türk Dili Grameri* adlı kitabında bu konuda: " 've' bağlacıyla aynı imla ve aynı manada olup konsonlardan sonra ü/u ve vokallerden sonra gelen vü/vu و Farsçadan alınmıştır . Ve'den daha seyrek kullanılır ve bu kullanış da edebi dile munhasırdır. Ancak ikisi de Farsça veya Arapça iki kelime arasında bulunabilir ki bu kelimeler manadaş veya tersad olurlar. Bunun neticesi olarak bunlar manadaş oldukları zaman bir nevi ikizleme vücuda getirirler ki, başka bir dile tercüme edilirken çoğu zaman tek bir kelime ile gösterilmek yeter. Türkçede böyle manadaş ikizlemelere 'atf-ı tefsír-í' derler. Fars nahvinin tesiriyle vücut bulan bu yapılamanın kullanışı gittikçe azalmaktadır". demektedir.

Bu tür ikilemelerdeki "ve" unsurunun kullanımı zamanla azalmış ve günümüz Türkiye Türkçesindeki ikilemeler oluşmuş olmalıdır. Şinasi Tekin'in iki unsuru birbirinden farklı ikilemelerin oluşumuyla ilgili ortaya attığı formül bu konuda bize ipucu verebilir: " "xyz yani abc demektir". Bu ifade formülünde hep tekrar edilen '....yani ....demektir' kelimeleri bir zamandan sonra gereksiz sayılmış; bilinmeyen *xyz*'nin hemen ardından *abc* gelmiştir. Ve sonunda *xyz+abc* gibi kompozisyonlar türemiştir"(Tekin, 2001; 107). Bunun gibi, yapısında "ve" unsuru bulunan ikilemelerdeki "ve" giderek düşmüş olmalıdır. Seyahatname'de "ve" unsuruyla yapılan yani Arapça ve Farsça " u / ü " ile yapılan ikilemelerin kullanım sıklığı,

yapısında “ve” unsuru bulunmayan ikilemelerden daha fazladır. (Sayısal veriler için bkz. sonuç bölümü).

Evliya Çelebi’nin Hayatı ve Seyahatname

Evliya Çelebi; XVII. yüzyılda yaşayan büyük Türk seyyahı 25 Mart 1611’de İstanbul’da doğmuştur. Tam ve gerçek adı bilinmeyen Evliya Çelebi’nin adı, muhtemelen lakabından gelmekte olup, bu lakabını da hocası İmam Evliya Mehmet Efendi’den dolayı aldığı söylenmektedir. Gezip gördüğü yerler hakkında okuyucusuna ayrıntılarıyla çok güzel bilgiler veren Evliya Çelebi, biz okuyucularına maalesef gerçek adının ne olduğunu söylememiştir. Kütahya’dan İstanbul’a yerleşen bir ailenin oğlu olan Evliya Çelebi, saray-ı hümayun kuyumcubaşısı Derviş Mehmet Zıllî Efendi’nin oğludur.

Evliya Çelebi’nin, hem babasının saray içinde bulunduğu konum gereği hem de annesinin akrabalık bağları sayesinde çok iyi bir eğitim gördüğü bilinmektedir. Evliya Çelebi, ilk tahsilini Sıbyan mektebinde yaptıktan sonra, Hamit Efendi Medresesi’nde yedi yıl İslami ilimler öğrenimi almıştır. Aynı dönemde veya daha sonraları, IV. Murat’ın emriyle Kilar-ı Has’da hat, musiki, nahiv ve tecvit gibi dersler okumuştur. Bu arada, babasından gümüş işleme, oymacılık ve benzer zanaatları öğrenmiştir. İyi bir hafız olması, güzel sesi ve musiki yeteneği, Evliya Çelebi’nin giderek büyüyen bir üne sahip olmasını sağlamıştır. Çelebi’nin öğrenme arzusunu hayatı boyunca sürdürmesi seyahat heyecanını harekete geçiren bir unsurdur. Kanuni’den Sultan İbrahim’e kadar gelen padişahlara hizmet ettiğini belirttiği babasının sohbetlerinden aldığı, ayrıca, babasının arkadaşlarından ve dostlarından dinlediği çeşitli seyahat maceralarının da ona ilham verdiği bilinmektedir. Kendisi seyahatlerinin sebebini ise 1040 Muharrem’inin aşure gecesi gördüğü bir rüyaya bağlamaktadır. Rüyasında Hz. Muhammet’i görmüş ve çok heyecanlandığı için “şefaat ya Resulallah” diyeceği yerde “seyahat ya Resulallah” demiştir. Bu rüyadan sonra, önce doğduğu ve yasadığı şehri gezmeye başlar ve gördüklerini yazmaya karar verir. İstanbul dışında ilk seyahati 1640 yılında Bursa’ya yapar.

Evliya Çelebi’nin yine kendi eserinden de yola çıkılarak büyük eserini Mısır’a yerleştikten sonra yazmaya başladığını öğreniyoruz. Eserini oluştururken çok kapsamlı olarak aldığı notlarından ve güçlü hafızasından yararlanmıştır. Ölümüne kadar bütün seyahatlerini kapsayan on cildin tamamını yazdığı ancak üzerine zaman zaman ilave notlar koyduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, eserlerinin tamamlandığını söylemek mümkün değildir.

Varlıklı ve köklü bir aileye mensup olan Evliya Çelebi, seyahatlerine yardımcı olması için zaman zaman mektup götürüp getirmek, köyleri tahrir etmek, vergi toplamak gibi görevleri kabul etmiştir. Ayrıca katıldığı pek çok savaştan aldığı ganimetler, verilen hediyeler

ve gezdiği yerlerde yaptığı ticaretten elde ettiği gelirler, uzun seyahatler için gerekli kaynağı temin etmesinde kolaylık sağlamıştır. Ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1682 olduğu tahmin edilmektedir. Evliya Çelebi'nin, gerek padişahlar ve gerekse diğer ileri gelen devlet erkânıyla, yakın ahbaplıklar kurmuş olmasına rağmen, hiçbir makam-mevki hırsına kapılmadığı görülüyor. O, ömrünü, gezip görmeye, yeni insanlar ve beldeler tanımaya, onlar hakkında bilgiler edinmeye adamıştır. Çelebi, uysal yaradılışı, zekâsı, nüktedanlığı ve kültürü sayesinde meclislerin neşesi olan, ince ruhlu, zarif ve çelebi-meşrep bir kişidir. Kendi tanımlamasıyla "*Evliya-yı bî-riyâ*" olduğu anlaşılmaktadır. Alçak gönüllü, herkesle iyi geçinmesini bilen biri olduğu için dostlarının sayısı oldukça fazladır ve bu durumun da gezilerinde kendisine kolaylık sağladığı düşünülebilir (ayrıntılı bilgi için bkz. Bruinessen-Boeschoten 2003; Özön 1979).

Evliya Çelebi'nin seyahatlerini renkli bir şekilde kaleme aldığı on büyük cilt halindeki *Seyahatname*si 1900-1938 seneleri arasında daha çoğu eski harflerle son ciltleri ise yeni harflerle bastırılmış (Köprülü 1990: 159). Çelebi bu kitaba *Defter-i Havadis* adını vermiştir. Kitaba *Seyahatname* adını ise babası ve Mekke ulularından bir kişinin verdiği bilinmektedir. Çelebi'nin gezip gördüğü yerleri ve şahit olduğu olayları konu alan on ciltlik eseri, Türk kültür tarihi bakımından oldukça önemli bir külliyat niteliği taşımaktadır.

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi ile ilgili yapılan çalışmalar: *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*'ni ilk defa bulan ve bilim dünyasına tanıtan Avusturyalı tarihçi J.V. Hammer olmuştur. Sonraki yayın F. Taeschner'in "Osmanlılarda Coğrafya" (1923) adlı makalesidir. Son yıllarda Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi üzerinde yapılan çalışmaların sayısında bir artış olduğu söylenebilir. Ancak, söz konusu eser üzerinde yapılan çalışmalar, değişik amaçlı olup bütünlük arz etmemektedir. Yapı Kredi Yayınları tarafından, Orhan Şaik Gökyay, Robert Dankoff, Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman, Zekeriya Kurşun gibi bilim adamlarının katkılarıyla *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*'nin ilk dokuz cildinin transkripsiyonlu tıpkıbasımı yayımlanmıştır. İlk sekiz cildi Topkapı Bağdat Köşkü yazmaları esas alınarak hazırlanan dizinin son cildi ise Pertev Paşa, Beşir Ağa ve Bağdat Köşkü nüshalarının mukayeseli olarak yayımlanmıştır. 2001 yılında Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi tarafından Evliya Çelebi Sempozyumu düzenlenmiştir. Burada sunulan bildirilerle *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*'nin bilimsel kıymeti bir kez daha vurgulanmıştır. *Evliya Çelebi Seyahatnamesi* üzerine yapılan kitabi yayınlar, yeni bilimsel araştırmalar açısından oldukça önemlidir. Robert Dankoff'un hazırladığı ve Semih Tezcan'ın çevirdiği *Evliya Çelebi Okuma Sözlüğü* bu konuda bir başyapıttır. Ali Berat Alptekin'in Akçağ Yayınları'ndan çıkan *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden Seçmeler*; H. N. Atsız'ın *Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi'nden Seçmeler I.*

ve *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden Seçmeler II.* adlı yayınları araştırmacılara ışık tutmaktadır. Evliya Celebi üzerine yaptığı çalışmalarıyla tanınan Yücel Dağlı'nın hazırladığı *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin 1. Cildindeki Yer ve Şahıs İsimleri İndeksi* adlı yüksek lisans tezi oldukça önemlidir. Başka bir çalışma Musa Duman'ın TDK tarafından yayımlanmış doktora tezi *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'ne Göre 17. Yüzyılda Ses Değişimleri*'dir. Ayrıca Hayati Develi'nin *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne göre 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar* adlı doktora çalışması da yine TDK tarafından yayımlanmıştır. Evliya Çelebi'nin gezdiği Bitlis, İstanbul, Diyarbakır, Manisa gibi yerleri müstakil olarak isleyen yayınlar ve yeni araştırmaların yanı sıra, seyahatname üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi* üzerine yapılacak çalışmalara sağlam bir temel hazırlayarak katkıda bulunduğu açıktır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dilçin, 2002).

BİRİNCİ BÖLÜM

1.TÜRKÇE AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE KURULAN İKİLEMELER

….. âdemler girüp zencîrsiz **apul apul** giderken gerüden bir alay alaca zağarlar ve tazılar ….. (sy: 321)

Bu du‘âmızdan sonra sa‘âdetlü pâdişâh evrenmisâl **apul apul** meydân-ı mahabbete gelüp, Melek Ahmed Ağa ile….. (sy: 119)

….. revgan yağıyla yağlayup çifte çifte âdam ejderhâsı gibi **apul apul** yürüyüp birbirlerine kağan arslan gibi sarılup….. (sy: 316)

….. meydân süpürgeleri ve gerdaller ile "**Aşa aşa**" diyerek câ-be-câ yolları süpürüp gerdellere ve fıçılara doldurup ubûr ederler. (sy: 255)

….. gürzler ve topuzlar ile "**Aşa aşa**" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 322)

….. edüp hevâdan zemîne nüzûl ettikde takla **ata ata** zemîne düşüp ba‘zısı helâk olur. (sy: 317)

….. kâhî baş yukaruya takla **ata ata** bî-tâb kaldım. (sy: 271)

….. Ve bunların **başka başka** lehce-i mahsûsaları vardır. (sy: 248)

….. Cânib-i erba‘ası sûr-misâl **beden beden** bir dîvâr-ı üstüvâr idi. (sy: 52)

..... mermer zıhlar ve külüpler ve **beden beden** dîvâreler var kim nazîri bir câmi‘de yokdur. (sy: 75)

….. harâb etmesin içün mîşe dırahtların deryâya kakup **beşik beşik** edüp leb-ber-leb taş ile memlû edüp istihkâm bulmağın Beşiktaş derler. (sy: 221)

….. İslâmbol içre şehîd olanların ahvâllerin **bir bir** Hârûn'a takrîr edince hemân ol ân….. (sy: 232)

….. hemân Kostantîn hâb-ı râhatdan bîdâr olup vâlidesi Hellena'yı huzûruna çağırup vâkı‘a-i mâ-vaka‘ı **bir bir** takrîr edüp;….. (sy: 22)

….. bûs etdükde Gülâbî Ağa ile mâcerâ-yı sâbıkaların **bir bir** tafsîl üzre hikâya eder. (sy: 61)

….. deyüp ahvâl-i mâcerâsın niçe bin âdem içinde **bir bir** bî-bâk [u] bî-pervâ takrîr edüp yine….. (sy: 110)

Hattâ nasârâ zu‘munca ol ağaçları **bir bir** ol kabr içindeki meyyit üzre bırakdılar, ol ân ol….. (sy: 23)

….. eşyânı uğurladıkların **bir bir** takrîr edüp bir ince âvâz zâhir olur. (sy: 196)

….. bin pereme ve kayık ve gayrı keştîlerin şinâverlik etdikleri **birer birer** râyegân bir harem-i seyr-i cihân yerdir. (sy: 72)

İşte bu alem ile gelen asker ki kızıl kanlı esbâba müstağrak olmuşlar Hazret-i Hamza-i bâ-safâ ve cemî-i ervâh-ı şühedâdır" deyü cümle câi' içindeki cemâ'ati **birer birer** bu hakîre gösterüp her kankısına nazarım t'alluk etdi ise dest-ber-sine edüp nazar aşinâlığı edüp tâze cân buldum. (sy: 12)

Mahallinde **birer birer** tavsif olunur. (sy: 68)

Eğer cemî'i âsâr-ı binâları ve imâretlerin **birer birer** takrîr ü tahrîr etsek bir mücelled kitâb olur. (sy: 31)

….. içindeki cemâʿati **birer birer** bu hakîre gösterüp her….. (sy.12)

….. alayların **birer birer** tahrîr eylesek bir mücelled olur. (sy: 274)

….. efendisi ve kadınsı baldan yeyüp edepde yellenüp âbdest **boza boza** kadıya varup kadı ve muhzırbaşı ve….. (sy: 352)

….. odabaşıları neferâtlarıyla gelüp **bölük bölük** ve cemâ'at cemâ'at gelüp kânûn-ı pâdişâhî üzre….. (sy: 295)

Ve herkes **cavk cavk** olup köşe köşe sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy: 238)

……gümüş zîlüb[em]ler ile **çağış çağış** ederek….. (sy:279)

….. ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve **çeyrek çeyrek** edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

"Yürü Selîm, İsmâ'îl'i imâmlar yoluna **çıldır çıldır** demeden kurbân edüp her şey'in gavrına var" buyururlar. (sy: 236)

….. Timur askeri içine girüp eyle şemşîrbâzlık etdi kim Tatar'ı **demet demet** püşte püşte ederdi. (sy: 39)

….. kamışdan **dilim dilim** yarılmış sâzdır. (sy: 347)

Sultân Mehemmed Hân dahi **dilim dilim** olmuş sığır derisin tekur kırala gönderüp….. (sy: 225)

Ve mihrâbın sol tarafında Cübbe Alî hazretlerinin külâh-misâl **dilim dilim** bir sancağı vardır. (sy: 64)

….. sığır pastın geriye gerüp ince bıçağ ile dâ'iren-mâdâr **dilim dilim** edüp ol cirmde yalçın kayalar üzre hisârı inşâ ederler. (sy: 224)

…..niçesi ellerinde **dizi dizi** ve başlarında tablalar ile ….. (sy:299)

Bu sınıf dahi seyishâneler üzre dükkânların **dizi dizi** sarımsaklar ile müzeyyen edüp….. (sy: 284)

Bu hirfet dahi omuzlarında niçe bin **dizi dizi** soğanları taşıyup….. (sy: 284)

Eğrikapu'yu top-ı kûp ile **döğe döğe** doğruldup küffârın miyânın eğrildüp {mûmiyân etdi}. (sy: 44)

….. ihâta edüp bî eyyâm mahalde **döğe döğe** iki günde kalyon içre ibâdullâh az kalup ol mahalde Kızlar Ağası ve kalyon sâhibi İbrâhîm Çelebi dahi şehîd olup küffâr gemiye zafer bulup yedek ile cezîre-i Girid'de….. (sy: 128)

….. Şiddet-i hârda deri içre **dura dura** kuruyup püşt-i pâ ile **ura ura** bu gûne şehîd etdiler. (sy: 282)

….. çarhlar üzre deverân **ede ede** berrâk olur. (sy: 312)

….. bağırsakları talab talab **ede ede** hareketden aldı. (sy:271)

….. ve on bir aded kalyonları yedeğe alup sâ'ir kalyonlarımız ceng **ede ede** yigirmi pâre kâfir gemilerin helâ edüp….. (sy: 132)

….. mahallinde kalanlar ceng-i Alî **ede ede** cümle şehîd olup sadrıa'zam yine metânet eyleyüp….. (sy: 142)

Ba'dehu **gerü gerü** tâ kapuya varup ikiellerin göğsüne koyup dörd kapu selâmın yine vere. (sy: 245)

….. ol mahalde bir gûne beyâz **göz göz** olmuş değirmen taşı dağlar gibi yığılmış, anlara âteş edüp….. (sy: 313)

….. sünger gibi **göz göz** işmiş Tophâne somunu, Sabanca somundan ve….. (sy: 220)

….. nazar edüp Murâd Hân **güle güle** bî-tâb kalup pâdişâh eydir: (sy: 361)

….. "**İğine iğine** iğne gereksökükleri dikmek gerek" diyerek feryâd edüp geçerler. (sy: 308)

"Bahârlı pâlûdem, **kaynar kaynar** pâlûdem var cânım" diyerek ubûr eder. (sy: 286)

..... üç aded kertik kertüp **kaynaya kaynaya** ol şıra ol çubuğun iki kertiği zâhir olup üçüncü kertik….. (sy: 355)

….. üzre dükkânlarında **kazan kazan** ağda kaynadup müdevver tahta kepçeler ile karışdırarak….. (sy: 286)

….. Mescid-i Aksâ'yı t'mîr ü tevsi' ve Sahratullâh'ı tezyîn ve Beytül lahm'i müceddeden binâ edüp niçe bin hayrâtlar dahi edüp Yahûdîleri **kıra kıra** İslâmbol'da oğlu Kostantîn haçları yüzüne gözüne sürüp anası Helanla firavı ve îsâ Nebî haçların alay-ı azîm ile….. (sy: 23)

Çelebi Sultân Mehemmed babasının intikâmın Timur'dan alup **kıra kıra** tâ Tokat kal'a [sına] [24b] varınca Timur'u kırup….. (sy: 39)

..... her bir zorba bir diyârda hidmetde iken bunları beşer onar **kıra kıra** yedi seneye dek zorbaların zoru kesilmeyüp câ-be-câ nihânîce var idi. (sy: 107)

….. akîblerine düşüp rûz-merrede yeniçeri ta'ifesin **kıra kıra** Hınıs ve Mama Hâtûn nâm menâziller de niye bin benî….. (sy: 108)

….. ve zorba yeniçeriyi **kıra kıra** Konya'dan Kayseriyye'ye ondan Sivas'a varup ıyd-i adhâyı anda edüp..... (sy: 113)

….. çıkmış eli ayağı löklerden **kırmızı kırmızı** ve kiminin sahtiyân mazısından kolları ve tırnakları ve parmakları **siyâh siyâh** olmuş sîne-çâk kârları….. (sy: 322)

….. dörd ayak üzre giderken halka **kıya kıya** nigerân eyleyüp zincirler ile….. (sy: 321)

….. ezân-ı Muhammedîler okunup evkât-ı hamseyi **kol kol** cemâ'at-i kesîreler ile edâ olunurdu. (sy: 110)

….. Piyâle Kethudâ bu la'înleri **kova kova** cezîre-i Taman kurbünde nehr-i Kuban Karadeniz'e munsab olduğu mahalde Adahan boğazıyle….. (sy: 122)

….. müzeyyen edüp **kutu kutu** beyâz gömeç balların ve niçe yüz at arabalarına bal….. (sy: 299)

….. içerideki haşerât sekbânlar işidüp **küme küme** taşra çıkup,….. (sy: 108)

….. Tershâna bâgçesinde dağlar gibi **küme küme** alâhide alâhide yığdılar. (sy: 50)

…..ağaç çırnıklar ile **liman liman** olta sicimlerden deryâya bırağup….. (sy:290)

Bunda yeniçeri odunları yığılup **oda oda** küçük çavuş tevzî' ederler. (sy: 295)

….. püşte püşte **öbek öbek** yığdılar. (sy:50)

….. (…) bostânı **öz öz** ravza-i Rıdvân misilli yüz altmış aded besâtînler ile….. (sy:222)

….. bakkâl kadının yüzüne karşu edebde **part par[t]** kavarazânlık edüp on bir kişi mahkeme içre ….. (sy: 352)

….. Yahûd üzre **sepe sepe** işeyüp başında şapka ile firâr etdi. (sy: 190)

….. arkalarında varullar ile **sokak sokak** ağda taşıyup "Ağda" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 287)

….. meskeş yerlerinde **sürü sürü** gezüp boğazı tokluğuna sayd olunurken….. (sy:256)

….. zeyn edüp piyâdece **sürü sürü** el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûk u mahbûbeler: alay alay alay köşkü….. (sy: 293)

Sürü Sürü sığırlarının südün sağup "Leben-i câmûs" diyerek ubûr ederler (sy: 277)

….. bu ne ola ' deyü **sürüne sürüne** bir mahalle vardım. (sy: 271)

….. pîşkeşlik içün **tabla tabla** meyve ve bahâr-ı gûnâ-gûnları bunlar donadup….. (sy: 301)

….. libâslar ile **tabla tabla** meyveleri başlarında götürüp halka bez ederek…..

….. Tarîkat-ı Muhammedî'den ayrılman, ey kitâbdır" deyü **torba torba** kitâblarla ubûr ederler. (sy: 330)

….. ederek boğazlarında **torba torba** atmaca ya'nî tohum buğdayın halk üzre….. (sy: 263)

….. Osmân Hân'ı **ura ura** arabaya koyup Yedikulle'de hayâlarından sıkup şehid etdiler. (sy: 102)

….. Cellâd kara Alî'yi hezârân deyenek ile **ura ura** Sırça sarâya koyup Cellâd….. (sy: 130)

….. ağa ve tamgacıbaşı ağa **yana yana** ve rikâb rikâbe….. (sy:314)

….. arabalar üzre dükkânlarında **yığın yığın** kavun ve karpuz bey' ederek….. (sy: 301)

1.1. TÜRKÇE KALIPLAŞMIŞ İKİLEMELER

….. urduklarında zemîn **dir dir**[2] ditrer ve bu hammâllar usûl ile….. (sy: 297)

….. fişeng lerzesinden **dir dir** ditrer. (sy: 304)

….. vücûdu pâlûde gibi **dir dir** ditreyüp kelle-i bî-devleti muşa'şa' bir kabak gibi şu'ledâr idi. (sy: 360)

….. {zemîn [u] âsumân **dir dir** ditreyüp ….. (sy.216)

2. TÜRKÇE ZIT ANLAMLI KELİMELERİN TEKRARI İLE KURULAN İKİLEMELER

…..zîrâ evlâdları olan **başdan kıçdan** çıkar, gâyet ihtirâz lâzımdır. (sy. 318)

….. şân, şöhret [u] şevket içün **dosta düşmana** karşu tabl, kudüm, nefîrin döğerek gider.

….. varsağılar yırlayup sendireyüp **düşüp kalkarak** ubûr ederler. (sy.355)

…..Eyyûb Sultân önündeki Halîc-i mâlihin karşu şimâlinde **er avret** nümâyân olduğu Halîc kenârında Galata mevleviyyeti nâhiyesinde başka subaşı hâkimli bi iki yüz ….. (sy. 201)

Beyit:

Bunlar anlardır ki **gelüp gitdiler**

---

[2] Vecihe Hatipoğlu, aynı kökten veya gövdeden kurulan bir ikilemeyle, aynı kökün veya gövdenin eylem biçiminin birlikte kullanılması durumunu üçleme olarak kabul eder; "sürüm sürüm sürünmek, çın çın çınlamak, çatır çatır çatlamak… vb"(Hatipoğlu, 1971).

Gelüben işbu fenâda nitdiler (sy. 36)
….. **yeri göğü** bilmez dîvâne zir-zop….. (sy:262)

3.TÜRKÇE YAKIN ANLAMLI KELİMELERLE KURULAN İKİLEMELER

….. zencîrler ile bağlı **bağırup çağırup** feryâd ederler. (sy. 290)
….. yine bu kadar kırlar, yine **dağı taşı** koyun sürüsü dutmuşdur. (sy. 281)
Böyle bir esrâr-ı hafî sâhibi olup **durmuş kalmış** durulmuş Durmuş Dede idi. (sy. 189)
….. mahsûr olan asâkir-i İslâm kâfiri **kova kıra** bu kadar mâl-ı hazâyin ve esîr ü defâyin almışlardır kim diller ile ….. (sy. 140)
….. leb-i deryâya varınca **kova kıra** esîr edüp iki yüz pâre gemileri ….. (sy.34)
….. Cebrâ'îl tasvîri cânib-i şarkda **olup olacak** alâ'imât ü vakâyiʿâtları ayân edermiş. (sy. 57)
….. Ömer ibn Abdülʿazîz hazretleri karadan seksen yedi bin asker ile İslâmbol u muhâsara edüp kara câniblerin ve Galata tarafların **yakup yıkup** bu kadar mâl-ı ganâyim alup….. (sy. 34)
" Sıhhat-i bedenle **ye iç**, sıç gine ye, ….. (sy.187)
….. ey imdi bu duʿâyı kabûl etmedinse **ye iç** sıçma" der. (sy. 187)
….. cânları yerine geldi ve **yüzleri gözleri** güldü. (sy. 114)

4. TÜRKÇE YÖNELME HAL EKİNİ ALARAK KURULAN İKİLEMELER

….. şân, şöhret [u] şevket içün **dosta düşmana** karşu tabl, kudüm, nefîrin döğerek gider.
4.1. TÜRKÇE YAPIM EKİ (LI / Lİ/ - LU / LÜ) + YÖNELME HAL EKİ (A / E) İLE KURULAN İKİLEMELER
….. nihânînin re'yiyle pinhânîce getirüp leb-i deryâda **yerli yerine** koyup hâr [ü] hâşâklar ile setr ederler. (sy. 224)
4.2. TÜRKÇE YAPIM EKİ (LI / Lİ/ - LU / LÜ) + BULUNMA HAL EKİ (DA / DE) İLE KURULAN İKİLEMELER
….. cebehânesi ve sa'ir mühimmât [ü] levâzımâtın **yerlü yerinde** edüp mezbûr ruhbân nihânî mi'mâr-ı Müslim tebdîl-i câme edüp Muhammed sünnetine ikrâm eyleyüp ….. (sy. 224)
4.3. TÜRKÇE (İSİM) + (İSİM) + (A / E) YÖNELME HAL EKİNİ ALARAK KURULAN İKİLEMELER
….. piyâdece sürü sürü **el ele** verüp gûnâ-gûn….. (sy:293)
….. Karadeniz Boğazı'ndaki **karşu karşuya** iki aded kalʿaları müceddeden binâ edüp ….. (sy. 105)

Eğer düşman ile cengde **kucak kucağa** olursa karakuş ve boğma ve kelle kesme bile makbûldür. (sy. 120)

….. dörd pabuc **taban tabana** bir yerde ve beş parmak ….. (sy. 324)

Kîseleri **uç uca** [46a] dizüp bu kadar mâl-ı firâvân sarf ederseniz bu hayrât size nasîb olur. (sy. 74)

….. sen kîseleri **uç uca** eğer dizersen bu su İslâmbol'a varır, dedik. (sy. 74)

….. tezyîn edüp piyâdeleri **yan yana** alay gösterirler. (sy.304)

Dökmeciyân âsitânesine **yan yana** muttasıl leb-i deryâya karîb kalʿa- misâl bir âsitânedir. (sy. 216)

….. ekmekcibaşıyla **yan yana** ve cümle tevâbiʿleri ve iç gulâmları ….. (sy. 268)

….. at başı berâber **yan yana** giderek iç gulâmları dahi….. (sy. 280)

….. hakîr kîseleri **yan yana** ve hemyân hemyâna muttasıl iki konak yer dizeyim. (sy. 74)

4.4. TÜRKÇE YÖNELME VE ÇIKMA/AYRILMA HAL EKİNİ ALARAK KURULAN İKİLEMELER

Babadan oğula ibtidâ mühür mîrâs değmesi bunlardan kaldı. (sy.135)

Kıble kapusundan mihrâbâ tûlu (…) adımdır ve **bir yandan bir yanına** (…) adımdır. (sy.206)

….. tûlu (…) adımdır ve arzı **bir yandan bir yanına** (…) adımdır. (sy. 57)

….. bildim ki bu merd-i kâmildir, **günden güne** mehâbet [ü] salâbeti yâd olundukda….. (sy. 110)

….. iş başa düşüp **günden güne** hâlim müşted olup işte sergüzeşt [ü] serencâmım budur kim ne etdim ise …..(sy. 110)

….. ol bahâne ile **günden güne** ishâli müşted olup şehîd olduğun ….. (sy. 33)

….. beden-i batlimusu **günden güne** tulum gibi olmadan sönüp tulum cildi buruşup vücûdunun derisi takır takır ötmeğe başladı. (sy. 360)

….. Hazret-i Risâlet-penâh **günden güne** mücâhidün fî-sebîlillâh olup bizzât kendüleri yigirmi sekiz gazâ edüp….. (sy. 31)

….. kıral olup devletleri **günden güne** nizâm [u] intizâm bulup ciniviz küffârı Karadeniz sâhilinden tâ ….. (sy. 37)

….. Arab askeri tenâsül bulup **günden güne** ziyâde olup hadlerinden hâric….. (sy. 35)

….. askeri tenâsül bulup **günden güne** ziyâde olup hadlerinden hâric evzaʿ [u] etvâr etmeğe başladılar. (sy:35)

Ammâ hikmet-i Hudâ, **günden güne** muʿammer oldukça bir gûne kıp kırmızı bir dilber oldu kim ….. (sy. 360)

Ve **günden güne** etrâf-ı memâlikin hıfz [u] hırâsetinde olup itlâf olan hazîneleri bi'l- külliye yerine koyup ….. (sy. 131)

Bu hâl üzre tâ (…) asrına varınca geçinüp Galata **günden güne** amâr oldu. (sy. 210)

….. kıssîs ve efârîkaların tahtgâhı ve karârgâhları olup **günden güne** şehr-i Makdon'u amâr etdiler. (sy. 20)

….. hayyiz-i kabûlde vakıʿ olup **günden güne** kalʿanın fethi müşted olup tâ ki on gün oldu. (sy. 41)

….. Kostantîn **günden güne** cihân-ârâ pâdişâh-ı Cem-cenâb olup Kostantıniyye….. (sy. 22)

Kalʿa {**günden güne** } metânep bulup feth saʿb oldu" deyince hemân ….. (sy. 42)

Günden güne İslâmbol içre isyân [u] tuğyân-ı aşıkâ ….. (sy. 103)

….. bâde-i nâba başladıkda **günden güne** mizâc-ı latîfleri tenezzülde olup on yedi gün….. (sy.105)

Kalʿa {**günden güne**} metânet bulup feth saʿb oldu" deyince ….. (sy.42)

Beri cânibde Abaza **günden güne** eski dostları ve ….. (sy. 111)

….. ancak **köşeden köşeye** durup ve karârgâh-ı kadîmleri Parmakkapu'da …..(sy. 341)

….. başını **taşdan taşa** urdukda Hudâ âlimdir, başı Adana kabağı gibi küt küt öter. (sy:190)

4. 5. TÜRKÇE ÇIKMA HAL EKİNİ ALARAK KURULAN İKİLEMELER

…..zîrâ evlâdları olan **başdan kıçdan** çıkar, gâyet ihtirâz lâzımdır. (sy. 318)

5. TÜRKÇE ASIL SAYILARLA KURULAN İKİLEMELER

….. cânib-i şarkîsinde **beş altı** kıtʿa rakîk gûnâ-gûn….. (sy:63)

..... cânib-i şarkîsinde **beş altı** kıtʿa rakîk ….. (sy.63)

….. diyârına **beş altı** yüz neferâtlarıyla çıkup ….. (sy.325)

….. Hin ü Yemen tüccârları **beş on** sene anda mâlların koyup gider, ….. (sy: 297)

….. zemînde **dörd beş** konak yerler kazup ….. (sy.341)

Hemân fıçıdan **kırk elli** medre sirke alup ol sâʿat fıçıya ol kadar ısıcak su koyup ….. (sy: 283)

….. cibinliklerin içinden **kırk elli** aded üstâd-ı kâmillerden hânende ….. (sy: 298)

….. andan **kırk elli** aded fişek-i gûnâ-gûnlar zemîne hışm-ı….. (sy:305)

Elbette **kırk elli** paspas talep etmeğe kâdir bir ulemâ kalmadıkdan sonra elbette millet-i Mesîhiyye paspaslarının …..(sy: 351)

….. olunca andan **kırk elli** aded fişekler gökyüzünde cânib-i ….. (sy: 305)

….. kartal kanatlarıyla **sekiz tokuz** kerre eflâkde pervâz ederek ta'lîm edüp ….. (sy: 359)

….. araya **yedi sekiz** bin değşirme oğlanı ….. (sy.325)

Bu sirkecilerde **yetmiş seksen** yıllık mayalanmış sirke fıçıları vardır. (sy: 283)

Ve **yetmiş seksen** katâr katırları gûnâ-gûn bayraklar ile….. (sy:288)

5.1. (SAYI) + (İSİM) + (SAYI) + (İSİM) İLE KURULAN İKİLEMELER

….. üzre **on gün on gece** [3] infidâdile yigirmi gün ….. (sy.310)

….. verilüp **on gün on gece** teferrüc etmelerin ….. (sy.309)

Ve {anda} kâmil **üç gün üç gece** ol mahalde ceng-i sultânî olu yine (sy. 34)

….. âteşe yakmak ister, **üç gün üç gece** niçe bin âdem ricâ eder, ricâları kabûl olmayup ulemâ yakmağa …..(sy. 350)

….. İslâmbol içre **üç gün üç gece** kâr olmayup bir alay tertîbi gulgulesi, velvelesi oldu kim diller ile ….. (sy. 358)

….. gömleklerün alup **üç gün üç gecede** tamâm olup ….. (sy. 295)

….. ol dahi Akdeniz içre muvâfık eyyâm ile **üç gün üç gece** Kudüs-i Şerîf'in Yâfa nâm …..

..... varup **üç gün üç gecede** karâr etdi. (sy.190)

Üç gün üç gece ziyâfetlerden sonra cemî'i askerî ….. (sy. 50)

….. muhâsara edüp **üç gün üç gece** ceng-i azîm edüp ….. (sy. 232)

….. arı gibi sarılup **üç gün üç gece** ceng-i azîm olup elli üçüncü günde ….. (sy. 48)

….. ammâ **yedi gün yedi gecede** yüz binden ….. (sy. 36)

….. bâzûya getirüp **yedi gün yedi gece** ceng-i Muhammed-i Arabî edüp yedi kere ….. (sy. 36)

…..olup Allâhümme âfinâ **yedi gün yedi gece** çeşm-i ebrû, müjgân ve kemân kaşlardan….. (sy. 360)

….. deyü şâd [u] handân olup **yedi gün yedi** gece göz açdırmayup ….. (sy.113)

….. dâhil oldukda **yedi gün yedi gece** şâdumânîler oldu ….. (sy.104)

….. nidâ edüp **yedi gün yedi gece** İslâmbol müzeyyen olup geceleri …..(sy.114)

---

[3] Vecihe Hatipoğlu, araya başka sözcükler girse de ikilemenin sürdürüldüğünü ve anlamı kuvvetlendirmek, pekiştirmek için aradaki sözlerden de yardım görerek ikilemeye devam edildiğini söyler (Hatipoğlu, 1971).

….. ve hargâhlar kurulup **yigirmi gün yigirmi gece** âdem deryâsı olup geceleri ….. (sy. 310)

5.2. TÜRKÇE ÜLEŞTİRME SAYI İLE KURULAN İKİLEMELER

Her birinde **beşer onar** müstahfızân-ı cebeciyân vardır. (sy: 293)

Ve her sığır sürüsünün **beşer onar** samsonları vardır kim her biri birer arslana benzer köpeklerdir. (sy: 240)

….. edüp her birinin destârın **beşer onar** âdem dayanup götürürler, kimi har-süvâr ve ….. (sy: 260)

….. sâhib-i post olmağa **beşer onar** bin guruşlar ile çavuşları ve halîfelerin Âsitâne'ye gönderirler. (sy: 310)

….. kırkar ve ellişer huddâmları, her birinde **beşer altışar** yüz boza bekrîsi cânlar vardır kim ….. (sy: 354)

Her gece sabâha dek on iki yeniçeri çorbacıları **beşer altışar** yüz tevâi'iyle kol dolaşup ….. (sy: 53)

….. **beşer onar** Urumlar okuyarak ubûr ederler. (sy:283)

….. serâpâ **beşer altışar** zirâʿ çâr-kûşe mücellâ….. (sy:57)

….. şehirlerde tabaka tabaka **beşer altışar** kat meyhânelerdir. (sy:355)

…..**beşer altışar** âdem keşân-ber-keşân çekerken yaban âdemleri seyirci olan….. (sy:321)

Anlar dahi **beşer beşer** körüklerin üzerlerine çıkup körüklerin üst kapaklarıyla çıkıp enerken ….. (sy: 337)

….. bakkâllar küheylân atlar üzre **beşer onar** bal ve ya ile perveriş olmuş ….. (sy: 300)

….. ve nâ-ehliyle **beşer onar** kerre cimâ' eder. (sy.204)

Ammâ ba'zı bâğda **beşer onar** âdem vardır. (sy: 263)

….. orta peşkinli **beşer altışar** tencere ta'âmlı ocaklar binâ edüp her dükkânları zer [u] zivere gark edüp ….. (sy: 284)

….. ve vâsi' tahta saffalar üzre **birer ikişer** kantâr geir, beksûmatları sırık hammâllarına götürdüp alay ederler. (sy: 266)

….. hazînedârbaşı birkaç kise altun ve sâ'ir vüzerâlar **birer ikişer** kîse altunu dökücübaşıya teslî edüp ….. (sy: 215)

….. (b) ellerinde **dörder beşer** âşçı bıçakları ve bellerinde sırmalı peştâmelleri üzre **beşer altışar** vıkıyye gümüş zincîrler, gümüş zîlüb[em] ler ile çağış çağış ederek….. (sy: 279)

….. kalyonlardır kim her biri **dörder beşer** kat anbârlıve ikişer kat ….. (sy: 273)

….. müstağrak olup kimi piyâde **ikişer ikişer,** kimi atlar üzre süvâr olup Mısır tarzı silâhkârlık ederek ubûr ederler. (sy: 315)

….. çarmıhlar ve direk başlarında **ikişer üçer** mahbûblar "Ala vere" deyüp silisre ….. (sy: 273)

Ve niçelerinin ellerinde **ikişer üçer** zincîrli eşek kadar samsonlar kim her biri ….. (sy: 280)

….. kubbelerin içine **kırkar ellişer** bin kantâr bakırı ….. (sy.215)

….. demir mîllere **kırkar ellişer** bin yumurta ile ….. (sy.214)

….. [131b] kenârında iki tarafda **kırkar ellişer** koyun kurbânları âmâde olup cümle hâzirûn vüzerâ ve vükelâ ayağ üzre kalkup ….. (sy: 215)

….. atduğı topa atup bunları **kırkar ellişer** bir yerden top ….. (sy: 216)

….. üstâd-ı kâmillerin ellerinde **kırkar ellişer** dirhem cevhardâr ve na'lpâre ve sermâye tüfengler kuşanup atarak ve taraf taraf âteş-i Nemrûdları ….. taraf (sy: 303)

Her bir top bu minvâl üzre **kırkar ellişer** kerre atıldıkda} ejder-i heft-ser-misâl ….. (sy: 216)

….. etdikce içeride çarhlar dönüp **kırkar ellişer** vıkıyye demir desteler darb edüp havân içre bârûdu ….. (sy: 238)

Her biri **kırkar ellişer** vıkıyye süd verir. (sy: 240)

….. gidüp ellerinde **kırkar elişer** dirhem Nova ve Gabele ve Taşlıca ve ….. (sy: 273)

….. bunun emsâli **kırkar ellişer** bin { kiseye mâlik} ankâ bâzergânlar vardır kim her birinin ….. (sy: 275)

….. müstağrak olup **kırkar ellişer** huddâmları pür-silâh olup piyâde güzer ederler. (sy: 275)

Niçe bin tâze ciğeri **kırkar ellişer** dânesin, yüreği, böbreği ve şirdeni ve mumbârıyla sırıklara dizüp "Ey koyun ciğeri" deyü feryâd ederler. (sy: 282)

….. pâdişâh içün **kırkar ellişer** yıllık sirke şîşeler ile müzeyyen olmuş….. (sy: 283)

….. **onar yigirmişer** çifte dilberân köçekleriyle geçüp ardı sıra kuyumcubaşı önü sıra niçe bin pür-silâh dilberânlar ile ….. (sy: 314)

….. husrevânî küplerinde **otuzar kırkar** yıllık sirkeleri vardır. (sy: 283)

….. iki kerre yavrulayup **sekizer onar** enikleri ve göblezleri ve fino ve fitirnevcikleri ve ….. (sy: 281)

….. ba'zı dükkânlarında **sekizer onar** kişi azîm çekiçler ile sindânlar üzre ….. (sy: 305)

….. bu hâlde görüp **üçer dörder** kere kalʽadan taşra çıkup ….. (sy.110)

….. cemîʽi âlî mansıbların **üçer dörder** kerre Mısır ve Budin'den ….. (sy.132)

….. Hind ü Yemen tüccârları …. Seklem ta'bîr etidikleri **yedişer sekizer** kantâr-ı Osmânî gelir çuvalları onar âdem kaldırup ….. (sy: 291)

5. 3. TÜRKÇE SAYILARA YÖNELME HAL EKİ (A / E) GETİRİLEREK KURULAN İKİLEMELER

….. gelirken Yetmiş Guruş **yetmişe yetmiş** iken âhiret hisâbın ….. (sy.188)

6. –SIZ, -SUZ EKİYLE KURULAN İKİLEMELER

…..**bâğsız ve bâğçesiz** kayalar üzre kat-ender-kat bin altmış aded hâneleri ve….. (sy:225)

ʽAmân ile çıksam bir alay amân bilmez **başsız bugsuz** çemapur asker-i misâl bunlara râm olmak….. (sy. 110)

….. kürek erbâbın bilüp **işsüz güçsüz** âdeme böyle edüp küreğe korlar ve acâyib kâr ederler. (sy. 256)

7. TÜRKÇE YANSIMALARLA KURULAN İKİLEMELER

….. sene (…) târîhinde ecel nâhunu girîbânın **çâk çâk** âhir yerin hâk edüp kendüler binâ….. (sy. 171)

…..baldan yeyüp anlar dahi **cart cart** defʽ-ı rîh ederek muhzır ile bakkâlı ihzâr-ı şerʽ edüp bakkâl, ….. (sy. 352)

….. elvân kâğızlar üzre koyup pür-silâh olup **cavk cavk** ubûr ederler. (sy. 312)

….. üzere iken bir yerden cümle Tatar-ı adû-şikâr "**Cılu cılu**" deyüp ân-ı sâʽatde taburu münhezim edüp….. (sy. 138)

…..kim Zühre raks edüp tâs-ı eflâk **çın çın** ötüp geçerler. (sy. 346)

….. tâs-ı felek **güm güm** sadâ verir. (sy.93)

…..lisân-ı hâl ile tazallum edüp yine Arabları **hır hır** talar ve üzerlerine hamle edüp salar, cümle halk görseler kim Efelioğlu zağarıdır. (sy. 351)

Ammâ hınzîr bütün gece burnuyla yeri nadaz nadaz yarup yerden kök çıkarup yer, sabâh vakti hızrîr gibi **hor hor** hâblar ve kelb dahi tûl-ı nehârda **van van** uluyup ….. (sy: 281)

….. Dîvâne Çelebi'ye "Sabâh sabâh" dediklerinde başını taşdan taşa urdukda Hudâa âlimdir, başı Adana kabağı gibi **küt küt** öter. (sy: 190)

….. bir leylek murgu gelüp "**Lak lak**" deyüp feryâd ederken hemân Monlâ Hayreddîn hazretleri gazab-âlûd olup, ….. (sy. 145)

…..ve kedi gibi **mır mır** mav deyüp sızlardı. (sy. 360)

…..sapan-ı Dâvûdîleri **şırak şırak** atarak makam-ı ırâk haykırarak ubûr ederler. (sy. 280)

…..raʿd-vâr şakıldarak **şırak şırak** diyerek cümle ubûr ederler **)))** (sy. 315)

….. baʿzı gemileri " Tırtaka tırtak **tır tır** tak " diyerek kalafat ederek ellerinde tokmakları ve ….. (sy. 268)

….. tûl-ı nehârda **van van** uluyup vakt-i seherde burnun kuyruğu altına **muşıl muşıl** uyur. (sy. 281)

….. kantârın mîlleri **vızır vızır** öter ve yine kantârdan arkasına koyup murâd edindikleri yere götürürler ammâ iki ….. (sy. 292)

İKİNCİ BÖLÜM

1. FARSÇA VE ARAPÇA KELİMELERLE KURULAN İKİLEMELER

….. Ammâ zikrî sebkat eden hamâmların cümlesinden **âb [u] hevâsı** ve binası ve huddâmları….. (sy. 160)

Âb [u] hevâsı latîf hadîka ve rıdvânlı iki binden mütecavîz müzeyyen sarâylar ve gayrı …. (sy. 193)

Âb [u] hevâsı latif bir şehr-i şirindir ve iskelesi önünde derya içre. (sy. 229)

Zira **âb [u] hevâ**sı da gayet latifdir. (sy. 236)

Ammâ **âb [u] hevâ**sı latîf bir câ-yı sürûr zemînde vâkı‘ olmuş….. (sy. 203)

Sultan Murâd-ı Râbi'in hâtırına bu bâğçenin **âb [u] hevâ**sı hoş gelüp dâ'imâ bu iremde **ayş [u] nûş** edüp niçe bin kayık ve peremeler ile Kâğızhâne teferrücüne giden kimesneleri **seyr [ü] temâşâ** edüp **ihsân [ü] in‘âm**lar ederdi. (202

Ammâ **âb [u] hevâ**sı gâyet latifdir. (sy. 195)

…… ve niçe yüz çınar-ı azimli sayedar bir çemenzar, **âb [u] hevâ**sı latif teferrücgah yerdir. (sy. 239)

Anıniçün **âb [u] hevâsı** latîfdir. (sy.30)

Zîrâ bu rabtanın **âb [u] hevâs**ı latifdir. (sy. 226)

Vezir Kara Pîrî Paşa bu mahallin **âb [u] hevâs**ın beğenüp bu câ-yı meserretde bir bâğçe binâ edüp….. (sy. 202)

Rum şu‘araları **âb [u] hevâ**sına şehrengiz etmişlerdir. (sy. 238)

….. bir gece hâb-ı râhat edüp **âb [u] hevâsı**ndan tarâvet kesbedince ol mahalde bir sarây-ı âlî ve gûnâ-gûn nüzhet-âbâd maksûreler inşâ etdi kim….. (sy: 14)

Amma Murad Han-ı Rabi‘ **âb [u] hevâ**sından haz edüp…… (sy. 231)

Ammâ **âb [u] hevâ**sının letafetinden mahbûb u mahbubeleri meşûrdur. Ve **bay u gedâ**ya ni‘metleri mebzûldür. (sy. 214)

Ve bu şehrin **âb [u] hevâ**sının letâfetinden mahbûb u mahbûbesi memduhdur. Ve **a‘yân [u] eşrâf**ı çokdur. (sy. 197)

….. Eyyüb ve Galata ve Üsküdar'da selâtin-i selef hammâmlarının cümlesin **âb [u] hevâ**sıyla ve musanna‘ târihleri ile beyân eder (sy. 158)

Ve'l-hâsıl kırk yedi pâre taklîd îcâd edüp kâr-ı lu bedebâzlığa bir gayrı **âb [ü] tâb** verüp ….. (sy. 348)

……olmayup ancak lokmaya muhtacdır, zira **âc u zâc**dır. (sy. 244)

Bir **âcayib ü garâyib** hıyabanlardır kim mehdinde lisan kasırdır. (sy. 239)

….. beşer altışar onar boynuzlu **acîb ü garîb** gûnâ-gün kınalı kösem koçlar ve mahbûb ganemleri….. (sy: 280)

ikmet-i **acîb ü garîb** mesîregah-ı tali' kuyusudur….. (sy. 196)

Bu tarz-ı **acîb ü garîb** görülmemişdir. (sy. 72)

Acîb ü garîb mutalsamâtlardır kim ….. (sy.28)

Bir **acîb ü gârib** fil suretidir kim güya zi-ruhdur. (sy. 230)

Bunlar dahi **acîb ü garîb** maskara Urumlar [dır]. (sy. 283)

….. ellerinde **acîb ü garîb** harbalar ve şeştüperler ve salma ve salıklar ve ucu demirli toyakalar ile nice bini ubûr eder. (sy. 280)

Acîb ü garîb mashara alaydır. (sy. 300)

Acîb ü garîb sırr-ı Hudâ'dır. (sy. 51)

…... feth etmede **âciz ü fürûmânde** kalırlar. (sy. 218)

….. gelüp cümle menâzillerde **adl [ü] adâlet** in ve **zabt [u] rabt**ın ve aşkıyâya amân vermeyüp katl …. (sy. 110)

….. Mısır'da kubbe altında **adl [ü] adâlet**i meşhûrdur. (sy. 133)

Cülûs etdi bu gün sultân mehemmed **adl [u] dâd** ile. (sy. 171)

Ve'l-hâsıl pâdişâh mağfûr kırk sekiz sene saltanatında cihânda **adl [ü] dâd** edüp memâlik-i Âl-i Osmân'ı….. (sy. 76)

….. ' Hayfâ ve dirîg vâ hasretâ ve vâ firkatâ' deyü **âh [u] enin** etdiler. (sy: 109)

Mahlasının te'sîrinden ömr-i nâzanîni **âh [u] vâh** ile güzer edüp karaferye'de medfûndur. (sy: 167)

….. çekmemek içün **ahd [ü] mîsak** etdim ….. (sy.16)

Üçüncü ahd Hazret-i Muhammed'indir kim ibtida çar-yar-ı güzine **ahd [ü] mîsâk** verdi. (sy. 243)

….. bu kadar Müslime cevârîler ile kıral **ahd [ü] mîsâk**ına gûyâ vefâ edüp Fransa kıralı kızının İslâmbol….. (sy. 45)

….. göret edelim deyü **ahd [ü] emân** edüp gitmek sadedinde iken….. (sy: 112)

….. eşkıyâ yeniçerileri kırmağa **ahd [ü] emân** etmişdik. (sy: 110)

….. Selânik çukası yerine kırmızı saya çuka vermeğe **ahd [ü] emân** etdi.(sy. 109)

…..**ahz [ü] kabz** edüp İslâmbol'un **sûr [u] bârû**sunu müceddeden binâ etmeğe **sa'y [ü] himmet** bezl-i ….. (sy.21)

….. İslâmbol’un boğazın alup gelen gemileri **ahız [ü] kabz** edüp cümle asker ile karşu İslâmbol tarafına geçüp cânib-i erba‘ayı **nehb [ü] gâret** ederek İslâmbol’u muhasara edüp mahsûr olan küffâra **zâd [ü] zevâd** (a) gelmemek ile cümlesi….. (sy. 37)

Cümle guzât-ı müslimîn dahi **ahz [ü] kabz** eyledikleri gazâ mâlından alâ mâ farazallâh öşr-i ömrî-i ….. (sy. 50)

….. Melek Ahmed Paşa’nın **akd [ü] nikâh**ında merhûme oldu ve Sultân İbrâhîm ile Sultan Mustafâ’nın…. (sy. 105)

Ammâ **âkıl [u] bâliğ** idi. (sy. 126)

…… İslâmbol’u yağma ve **alan [u] tâlân** eüp hisabın Cenab-ı Bari bilür, …… (sy. 232)

….. Kum ve Kâşân’ı ve Isfehân-ı nıfs-ı cihânı gâret ve **alan [u] tâlân** edüp mâl-ı ganâyimle der-i devlete geldi, sene 955. (sy. 95)

….. merd-i kâmil ve ârif-i billâh, **âlim u âmil** pâk-dâmen kimesne idi. (sy. 187)

….. Emîr İştibî hazretleri mesâ’il şer‘iyyede müşkül-küşâ **âlim ü âmil** ve fuzalâ kimesne idi. (sy. 58)

Allâh **âlim [u] dânâ**dır deyüp hâmûş-bâş oldum. (sy. 117)

Âlim ü fâzıl ve şa‘ir ü mâhir idi. (sy. 177)

….. silâh ile nasârâ görseler ol an **amâ [ü] zamâ** vermeyüp katl ederler. (sy. 212)

……bu cennet hariri şeddi kemerine kuşanup hicabımdan mestur olup benim **arş [u] kürsü**m ve **levh [u] kalem**im ve (---) kat cennetim …… (sy. 242)

….. şikâyet edğp sa’ir bilad-ı İslâmın ulemâ ve sulehâlarından **arz [u] mahzar**lar getirüp. (sy. 124)

….. Der-i devlete **arz [u] mahzar**lar ile Murtazâ Paşa ve Kadrî Paşa’nın ademleri ile….. (sy. 140)

….. ile bu **arz [u] semâvât**ı ve mülevven kâ’inâtı ….. (sy.13)

……adem malikleri ve melekleri şinaverlik edüp **âşık [u] ma‘şûk** birbirlerin bila vasıta kuc-kucağ olup…… (sy. 235)

….. cezîreler mâbeynindeki halîclere girüp cümle **âşıkân [u] ma‘şukân-**ı müştâkân bila vasıta….. (sy. 196)

Bu kubbe üzre azîm bacalar vardır kim **âteş [u] duhân**ı ol bacalardan taşra çıkar. (sy. 214)

Süleymân Hân’ın zamân-ı saltanatlarında vâkı‘ olan fütûhât-ı cemîle ve gazavât-ı cezîleyi **ayân u beyân** eder (sy. 94)

{Sultan Murâd Hân-ı Rabi‘ vedâ‘-ı mülk-i fanî edüp saltanat-ı câvidânîye rıhlet etdiklerin mersiyeleriyle **ayân u beyân** eder} (sy. 126)

…… gayrı imâretleri ve ziyâretgâhlarının târîhleri ile **ayân u beyân** eder (sy. 194)

….. pâdişâhların merkad-i pür-envârlarının musanna‘ târîhleri ile ziyâretgâhları **ayân [u] beyân** eder (sy. 160)

…... saltanat cülûsun ve müddet-i ömrü ve fevti târîhlerin **ayân u beyân** eder (sy. 170)

Galata şehrinin ibtidâ bânîsi ve eşkâli ve içnide olan imâretleri ve cümle vesafların **ayân u beyân** eder. (sy. 209)

Sultân Bayezîd-i Velî asrında olan şeyhülislam ve gayrı ulemâları **ayân u beyân** eder. (sy. 163)

….. gemi küpeşteleri ve bodostomaları kayalara dokunmakdan rahnedâr etdükleri yerler **ayân u beyân**dır. (sy: 15)

Kara Pîrî Paşa kasabasının imâretleri ve bâğ u bâğçeleri ve hânedân [u] mesîregâhların **ayân u beyân** eder (sy. 202)

….. İslâmbol’da ne kadar beni âdem vardır anı **ayân ü beyân** eder. (sy: 10)

Hükm-i İbrâhîm hân’da âsî olan vüzerâları **ayân ü beyân** eder: (sy. 127)

….. Donanma-yı hümâyûna süvâr olup Malta gazâsına himmet buyurdukların alâ kadri’l-imkân **ayân ü beyân** olunur (sy. 124)

Mesela Avret [12a] bâzârındaki Dikilitaş’da Yanko ibn Mâdyân’ın Hindistan’a gitdiği askerinin alay-ı bî-misâlin timâl edüp **ayân u beyân** etdi. (sy: 19)

İslâmbol sûrünün etrâfında olan şehirleri **ayân u beyân** eder (sy. 192)

….. Mahmiyye-i Kostantıniyye içre olan mesâcid-i kadîmleri **ayân u beyân** eder (sy. 148)

….. âsâr-ı binâları ve medfûn oldukları semtleri ile **ayân u beyân** olunur (sy. 174)

İslâmbol içinde medfûn olan vüzerâların imârât-ı kubâbları ve târîhleri ile ziyâretgâhların **ayân u beyân** eder (sy. 174)

Ve mezkûr havz-ı latîf üzre üstâd-ı kâmil kemâl-i ma‘rifetin **ayân u beyân** etmeğiçün sarı pirincden bir gûne….. (sy. 65)

İki yüz elli üçüncü fasıl kasaba-i İstinye imâretlerin **ayân u beyân** eder. (226)

Sultân selîm Hân’ın asırlarındaki vüzerâları **ayân u beyân** eder (sy. 166)

Ziyaret-i Sultân Mehemmed hân-ı Sâlis İbn Sultân Murâd-ı Salis tabe serâhüma ziyâretlerin **ayân u beyân** eder. (sy. 171)

…… te’lif etdügi kitablarını serika edüp **ayân u beyân** olmadı. (sy. 255)

….. ihdâs etdüğin **ayân ü beyân** eder. (sy.23)

……gayrı asar-ı binaların **ayân u beyân** eder. (sy. 231)

Fasl: Kânunnâme-i âyîn-i kavâ'id-i tertîb-i Sultân Süleymân'ı **ayân u beyân** eder ve's-selâm. (sy. 79)

……teferrücgah meramları ve bağçe-i selatinleri ve **a'yân [u] eşrâf** ve vez [er]a yalıların **âb [u] hevâ**ları ve **tarz [u] tarh** binaları ve ibret-nüma ka'alarıyla cümle evsafların…… (sy. 241)

Leb-i deryası **a'yân [u] eşrâf** yalılarıdır. (sy. 223)

….. ma'rekeleri olup âhir pâdişâh ve **a'yân [u] eşrâf** kürk geymeğe muhtaç olduğundan ….. (sy. 321)

….. elli **a'yân [u] eşrâf**ta'yîn-i kar verilür azîm masârifdır. (sy. 287)

A'yân [u] eşrâfı yalı sahibleridir, anlar dahi vakt-i şitada İslâmbolda sakin olurlar. (sy. 225)

Ve **a'yân [u] eşrâfı** ulema ve suleha ve meşayih-i kibarı hadden efzundur. (sy. 233)

A'yân [u] eşrâfı elbise-i fâhireler geyüp….. (sy. 220)

….. günlerinde ve gayrı **a'yân [u] eşrâf**ın sûr-ı hitanlarında iki üç yüz âdem….. (sy. 347)

Ve şehir içre **âyân [u] eşraf**ın **ehl [ü] iyâl**lerin çekmeğe başlayup miçe yüz hâneleri ve bedâsteni ….. (sy. 110)

Bir fırkası askeri ta'ifesinin **a'yân [u] eşrâf**larıdır kim güna-gün akkmişe-i fahire geyerler. (sy. 235)

Ve **a'yân [u] kibâr** re'îsleri seferden gelüp….. (sy. 214)

Ve bunlardan ma'ada sefere me'mur vüzera ve vükela ve **a'yân [u] kibâr**ın imamları ve mü'ezzinleri ki…… (sy. 260)

Zirâ kubbenin sâ'ir yerinden yar-ı Resûl ile binâ olunan mahal günden **ayân [u] münevverdir.** (sy. 56)

Ve bu şehirde tarik-i Celveti iştihar bulmağıla **âyîn [u] ezkâr** mahallinde ilm-i edvar üzre…… (sy. 236)

…… her birinde beşer altışar yüz fâsık **ayş [u] işret** edüp hânende ve sâzendegân ile bir hây-hûdur….. (sy. 213)

….. çeng ü çegâne **ayş [u] işret** edüp yine ığmâz edüp **me'kûlât [ü] meşrûbât**ların verirdim. (sy. 110)

gemilerde dayılara hidmet edüp her dayıların ellerinde câmlar ile **ayş [u] işret** edüp her gemide….. (sy. 273)

Bu dahi Selim Şah-ı Evvel'in ve selim Şah-ı Sani'nin **ayş [u] işretgâh**ı ve avgahı ve …… (sy. 227)

……ekseriya Sultan Murad-ı Rabi' efendimiz bu ca-yı latifden haz edüp **ayş [u] nûş** ederdi. (sy. 229)

….. olmayup **ayş [u] nûş** ve **fısk [u] fücûr**a zâhib ….. (sy.31)

….. Yanko ibn Mâdyân **ayş [u] nûş** edüp **mest [u] medhûş** câme-i hâb-ı ….. (sy.15)

…… sayesinde **ayş [u] nûş** ederler. Ve, (sy. 239)

…… her cezîrelerin çemenzârlarında **ayş [u] nûş** edüp gam-ı dünyâyı ferâmûş edüp…. (sy. 196)

Ayş [u] nûşâ ma'il Cem-cenâb [u] Cem-meşreb bir halim, selim, pâdişâh-ı kerim idi. (sy. 169)

….. tokuzuncu gününde merhûm olup **ayş [u] nûş**â mâ'il Cem-meşreb Cem-cenâb idi. (sy. 96)

Âhir mahlasının te'sirîyle mestî mest-i müdâm olup **ayş [u] nûş**â müte'allik pak eş'ârı vardır. (sy. 165)

……mahileri pişirdüp **ayş [u] tarab** edüp **zevk [u] safâ** eder. (sy. 226)

"Yâ Azîz" ismine mazhar olup **azîz [u] makbul** olmuşlardır. (sy. 312)

Başka sikke ve hutbe sâhibi pâdişâhdır ammâ **azl [u] nasb**ı Âl-i Osmân elindedir. (sy. 83)

….. sancak verilüp yurdluk ve ocaklık ihsân olunup **azl [u] nasb** kabûl etmezler, eyle kânûndur ve fevt ….. (sy. 84)

Azl u nasb kabûl etmeyüp fevt olduklarında eyâletleri oğullarına ve akrabâlarına ihsân olunur. (sy. 86)

….. Âl-i Osmân tarafından **azl [u] nasb** olup kâfirce hükûmât edüp her sene Âl-i Osmân devletine ….. (sy. 83)

….. Anatolu vilâyetlerinin menâsıb-ı alîlerinin **azl [ü] nasb**ları elinde olup Van üzre….. (sy. 134)

….. kendüye **bâc [u] harâç** verüp ….. (sy.26)

….. Terkoz kal'asına varınca bin ikiyüz pâre **bâğ [u] besâtîn**li ve **gül [ü] gülistân**lı kurâ ve kasabâtlar birbirlerine muttasıl olmuşdu. (sy: 26)

Bu şehir içre **bâğ [u] bâğçe** yokdur, aslâ. (sy. 213)

….. **bâğ u bâğçe**li ma'mûr u âbâdân ve kat-ender-kat İremezâtü'l-imâd misilli sarây-ı âlîler ve….. (sy: 193)

Leb-i deryada bin mikdarı ma'mur **bâğ u bâğçe**li ma'mur hanelerdir….. (sy. 223)

İslâmbol sâhilinde bir alçak düz yerde dörd bin hâneli ve **bağ u bağçe**li **ma'mur u âbâdan** ve katender-kat …..(sy. 193)

….. Halîc'in iki tarafı **bâğ u bâğçe**li kat-ender-kat evler olup câmi'i etrâfı amâr olup cemâ'at-i kesîre olur. (sy: 205)

….. **bâğ u bâğçe**li kat-ender-kat ma'mur u âbâdân tokuz bin sekiz yüz sarâyler ve gayrı büyûtlardır. (sy: 195)

Şehri leb-i deryada ensesi dağlı ve **bâğ u bâğçe**li hıyaban-ı Acem misal bağ-ı İremlerdir kim **ta'rîf ü tavsîf**den aridir. (sy. 231)

Bunların dükkânı yokdur, hemân **bâğ u bâğçe**ler kenârında **dâm [ü] dûzah**lar ile ve dutkal gibi ökseleri çalılara sürüp serçe….. (sy: 218)

Serâpâ birbirlerine müşâ **bâğ u bâğçe**leri vardır kim bu arada Rûmeli kasabâtları tamâ oldu. (sy: 228)

….. **bâğ u bağçe**lerinin bahârı ve gûnâ-gûn limonu ve lüffân nârı bir bağda yokdur.

Bir mürtefi' feraf-fezâ yerde **bağ u bağçe**li bin mikdârı sarây-ı alîler ve gayrı hânelerdir. (sy. 192)

Amma **bâğ u bâğçe**si çokdur. (sy. 227)

…… cümle amaristanı ve **bâğ [u] bostân**ı [ve] **dekâkîn [u] bezzâz-istân**ı ve cümle asakir-i ehl-i hıref a'yanı kamil üç ayda tahrir…… (sy. 251)

Dağ ve **bâğ u râg** ve **ıraığ u yakın**da kuşu kuş ile sosyal edüp yeleklerin [190b] bunlar dahi okculara getirdikleriyçün ayarlarında yamaklardır. (sy: 316)

….. Fransa kıralı dahi kızının **baht [u] tâli'**ine bir donanma-i azîm edüp altı yüz pâre gemi ile Arabistân yakaların **nebh [ü] gâret** ederek ol sâl-i nâ-mübârekde Akka ve….. (sy. 45)

Mâh- Safer'de gerüden asker-i İslâm hayme ve hargâh ve **bâr [u] büngâh**ları ve cebahâne ve balyemez topları …. (sy. 108)

….. hayme ve hargâhları ve **bar [ü] büngâh**ları ve cebehâne ve balyemez topların…… (sy. 141)

….. hayme ve hargâhları ve **bâr [ü] büngâh**ları ile meks etdiler. [41]

….. cümle ocaklara terakkîler ve in'âm-ı cülûs ihsân olunup cümle **bay [u] gedâ mesrûr [u] şâdân** oldular. (sy. 107)

….. ubûr etdiler kim **bay [u] gedâ**, cümle çiftçiye muhtâclardır. (sy: 358)

…… zerdesi dahi mebzul-ı **bay [u] gedâ** ve **pîr [u] cüvân**dır. (sy. 234)

Ol dahi salifü'z-zikr hayratları gibi ve dahi ziyade **bay [u] gedâ**ya ni'meti mebzuldür. (sy. 234)

….. ve’l-asal **bay [u] gedâ**ya ve **hâs u âmm**a yevmiye üç kere ni‘meti mebzûldür. (sy. 152)

….. sahranın iki tarafında olan âdemlerin **bay [u] gedâ**sına cevahir gülabdanlar ile….. (sy. 297)

….. Harem-i muhteremden ıkmış sâhib-i vekâr ve kani‘-kâr, **bekâr [ü] bîkâr** âdem idi. (sy. 78)

Amma ba‘zı taşlar şiddet-i hârdan ve **berf [ü] emtâr**dan fenâ bulp ziyâsı mahv olmuş. (sy. 72)

….. kurup ve gûnâ-gûn **berg [u] bâr**lar ve bahârlar ile dükkânların zeyn edüp boza sıkup….. (sy:353)

…… kuru kızılcık çubuğu yeşerüp **berg [u] bâr** verir. (sy. 230)

….. kim her kim **bey‘ [ü] şira**sında hîlekârdır, dükkânında iki ellerin böğrüne koyup ağzın poyraza açup **müflis [ü] mendebur** oturur. Ayn-ı bâtınla gördü kim her kim hakkına râzı olup **bey‘' [ü] şirâ**sında dürüstdür, dükkânında mâlının hisâbın bilmeyüp ….. (sy. 296)

Esnâf-ı miyâncıyân-ı esb: Dükkânları yokdur, hemân çârsûda **bey‘ [ü] şirâ** edenler mabeyninde ….. (sy. 296)

….. bâğbânlar bâzâ[r]cılar ile **bey‘ [ü] şirâ** etmeğin bunlar dahi iki bin âdem müsellah olup meyvelerinin….. (sy. 301)

…… Nebî olup yüz bin âdem cem‘ olup **bey‘ [ü] şirâ** olup âsitânesinde nice bin mır mırnav der kediler vardır. (sy. 325)

….. bedâstenleri gibi cevâhir ve murassa‘ât ve zî-kıymet tefârûkât **bey‘ [ü] şirâ** olmaz, metâ‘ları çuka ve ….. (sy. 335)

Demir kilidli kapusu dibinde emîn sakin olup **bey‘ [ü] şirâ** olan **gulâm [u] cevârî** lerden öşr alır. (sy. 292)

….. Cümle üsârâ bunda **bey‘ [ü] şirâ** olunur. (sy. 154)

….. ve kısrakları ve mâl-ı ganâyimin Hanya kal‘asında **bey‘ [ü] şirâ** etdiler. (sy. 129)

….. hükm edüp ta‘zîr ve siyâset edüp **bey‘ [ü] şirâ**sında hilâf edenin gerdenine tahta kule ve başına ….. (sy. 53)

Sultân Murâd Hân-ı Râbi‘in devr-i adlinde olan İslâmbol mollâların **beyân u ayân** eder (sy. 124)

İki yüz on üçüncü fasıl Şehr-i İslâmbol’da olan **bimâr-istân u mûristânı ayân u beyân** eder.(sy. 152)

Selîm Han’a alem-i şehzâdeliklerinde birbirine menasıblarıyçün **buğz [u] adâvet** üzre olup….. (sy. 168)

….. sedd-i metîn üç yüz altmış altı **burc [u] bârû** ile ve on iki bin dendân-ı bende ile itmâm bulup ….. (sy. 52)

….. iki kere yüz bin fecere-i müşrikîni cem' edüp cemî'i **burc [u] bârû**lar üzre niçe bin **muhîl [u] şeytan**lar ihdâs edüp (sy. 41)

….. Hıristiyan zî-kıymet eşyâları ile **burc [u] bârû**lar üzre beyâz vere bayrakları diküp ….. (sy. 48)

….. dîvârların ve **burc [u] bârû**ları ve handakların **harâb [ü] yebâb** edüp ….. (sy.20)

….. dîvâr ve **burc [u] bârû**ları hezâr ….. (sy.23)

Hâla Silivri'den Terkoz'a varınca kal'a dîvârlarınının **burc [u] bârû**ları ve **hafr [u] handak**ları **zâhir ü bâhir**dir. (sy: 18)

…… mi'mâr arşını ile arşınlayıpup cümle **burc [u] bârû** ları ile hisâb olunup….. (sy. 211)

Hâlâ bu hakirin bağları içinde **burc [u] bârû**ları esasları numayandır. (sy. 232)

….. yeniçeri kelleleri ile kal'anın **burc [u] bârû**ların zeyn ederim. (sy. 111)

Konya kal'asının **burc [u] bârû**su üzre babasıyla ammisinin ceng-i cângâhın temâşâ edermiş. (sy. 170)

….. cemî'i **burc [u] bârû**-yı bedenleri üzre niçe ….. (sy.26)

….. asâkir-i İslam **büryân [ü] giryân**, "bire imdâd, el-amân" deyü feryad etmede. (sy. 130)

…… olup 'Bir[e] koma sizi bekârlara kırdırırım' buyurmuşsuz, biz dahi **cân [u] baş** ile edâ-yı hidmet ….. (sy. 324)

….. defn etmesin ricâ edüp ricâsı **cân [u] baş** üzre kabûl olup….. (sy. 322)

….. kesîre beyninde beni halka melâmet etme" deyüp **cân [u] dil**den istimdâd taleb edince hemân yanında bir sipâh hey'etinde bir muhteşem âdem eydir: (sy. 60)

….. dilden ve **cân [u] gönül den** du'â lâzımdır, âhir ….. (sy.22)

….. evsâfın istimâ' etdükde **cân [u] gönül**den seyâhate **tâlib [ü] rağıb** olup , ….. (sy.11)

….. dilden ve **cân [u] gönül**den lisan-ı Yûnânca ….. (sy.22)

{Ve **cânib [u] etrâf** ında kal'ası dahi yokdur}.(sy. 233)

….. kimü sûhte ve kimi ummâl ve kimi **cemâl [u] {hammâl}** ve kimi Üsküdarî Mahmûd Efendi mürîdi…. (sy. 107)

Ve ibtida ru-yı zeminde **ceng [ü] cidâl** Habil ve Kabil evladlarından kalmışdır. (sy. 255)

….. içün **ceng [ü] cidâl** [19b] ve **harb [ü] kıtâl** olup ….. (sy.31)

….. alam dersen **ceng [ü] cidâl** ve **harb [ü] kıtâl** dahi ….. (sy.16)

….. hâksâr-ı dûzah-karâr ile **ceng [ü] cidal** ve **harb [ü] kıtâl** etmede fener sâhibleri kapudanlarımdır. (sy. 272)

Beri tarafdan asker-i İslâm-fayyûr gayrete gelüp **ceng [ü] cidâl**e âheng edüp kal'a üzre hücum edüp her ….. (sy. 41)

….. sâ'ir erbâb-ı zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve cebeliyân ancak **ceng [ü] cidâl**e ve **harb [ü] kıtâl**e çalışırlar. (sy. 90)

Eyyâm-ı devleti, celâlî ve cemâlî **ceng [ü] cidâl**i ve Üstürgon kal'asının **harb [ü] kıtâl** i ile güzer edüp bir ân râhat olmadılar. Niçe feth [u] fütûhatlar edüp niçe bin **hayrât [u] hasenât**lar etdüği bâlâdâ tahrîr olunup cümle vüzerâsı ve ulemâsıyla ale't-tafsîl terkîm olunmuşdur. (sy. 171)

Bâlâda tahrîr olunan cümle pehlivânların ve selef pâdişâhlarının ve nice mürsel peygamberlerin ve bî-hisâb kal'alarm **ceng [ü] cidâl**lerin ve deryâda keştîlerin agreb ü garâyibden **harb [ü] kıtal**lerin evâ-yil-i eyyam üstâdlarının sihr-i i'caz ve pesendîde ke-tebeli kalemleriyle iri İslâmbol tabakı kâğız cermleri üzre yazılmış tasvirleri çild cild rû-yı dükkânına dizüp âyende ve revende gelüp tâli' dutup bir akçe verüp bu tasvirlerden fal açup, **ceng [ü] cidâl** mi gelir yâhûd Yûsuf ü Züleyhâ mı gelir ya Leylâ vü …… (sy. 331)

Kâmetleri bülend-bâlâ ve vücûd-ı şerîfleri **cesîm ü şahîm** ve vech-i hüsnleri … (sy. 103)

….. balık kendüyi deryâdan taşra hevâya pertâb ederek ve deryayı **cûş [u] hurûş**a getirüp burnunun iki ….. (sy. 271)

….. etdikce anlar dahi deryâ gibi **cûş [u] hurûş**a gelüp kitabında nice bin tahrîrâtlar ederdi" dediklerinde ….. (sy. 288)

….. **cûş [u] hurûş**a gelüp bu Demirkapu seddine ….. (sy.19)

……bi-emrillah tuna Tuna **cûş [u] hurûş**a gelüp avdet edüp…… (sy. 240)

….. başları ellerinde sema' edüp derya **cûş [u] hurûş**a gelir. (sy. 225)

Hemân yeniçerinin önündeki taşt içre olan su **cûş [u] hurûş**a gelüp leğen içindeki iki küçücük gemiler….. (sy. 61)

Cüst [ü] çâlâk âdemlerdir. (sy. 316)

….. buyurduklarında lebendhâne **cüst [ü] çâpük**lük edüp seğirderek pâ-yı tahtı bûs edüp andan Dervîş Ömer'e temennâ edüp, (sy. 117)

Ve matrakbâzlıkda ol kadar üstâd-ı kâmil **çâpük ü çâlâk** âmil idi kim anın mükânelesine (sy. 121)

…..mezkûr yetîmlere pâk libâslar geydirüp **çeng [u] çağâna** ve hâyhû ile ma'sûmları sünnet etdirüp birer üstada ve hocaya veyahud bir vüzera ve a'yana hidmete verirdi. (sy. 188)

….. düşman mâbeyninde kalup ve her cânibi **çöl [ü] çölistân -**ı bî-amân içre kalup yine şeb [u] rûz ….. (sy. 108)

….. ve her cânibi **çöl [ü] çölistân -**ı bî-amân içre kalup yine **şeb [u] rûz** hem kal'yı döğüp hem şâh askeriyle ceng ederlerdi. (sy: 108)

….. İlâ hâze'l-ân İslâmbol'da leylek sâkin olmak değil **dam [u] bâm** üzre bir **ferd [ü] merd** görmüş değildir. (sy. 145)

….. görünce cümle ibâdullâh taraf taraf kûçe ve kûçe revzenlerden ve **dam u bâm** lardan, …..(sy: 113)

….. ibâdullâh taraf taraf kûçe ve kûçe revzenlerden ve **dam u bâm**lardan,….. (sy. 113)

….. iki bin ruhbân Ayasofya'ya kapanup **dam u bâm**lardan ve kule çanlar[ın]dan asâkir-i İslâm'a zemberek ve neft ü katrân yağrıdup alarka etdiler. (sy. 48)

….. kenârında **dam [ü] duzah**lar ile ve dutkal gibi ökseleri çalılara sürüp serçe ve iskete ve filorunya ve ….. 318(sy.)

….. cümle **dâr [u] diyâr**ın **harâb [ü] yebâb** ve ahâlîsin **esîr [ü] [8b] itâb** edüp ….. (sy.14)

Dâr [u] diyârlarına merene-i kübrâ derler. (sy.20)

….. deryâ ka'rında olan mâhîler der-kenâr olup cümle sâi nân-ı **dâr [u] duyûr** gûnâ-gûn mâhîleri sayd edüp kifâflanırlardı. (sy: 19)

….. deryâ üzre postların döşeyüp tevhîd-i ereye meşgûl olup **def [ü] kudüm**lerin çalarak ve alem-i hâfîlerin açarak….. (sy. 43)

….. Fahr-i âlemden yedi yüz yıl mukaddem bir zelzele-i azîm olup İslâmbol-ı Mokdon'un serâpâ **der [ü] dîvâr**ı ve **deyr [ü] diyâr**ı münhedim ve içinde olan müşrikînler cümle mün'adim olup niçe kerre yüz bin cân helâk olup şehr-i Makdon kırk yıl **harâb [ü] yebâb** hâlî ve türâb kaldı. (sy: 17)

….. cânib-i erba'asının **der [ü] dîvâr**ının imâretine ….. (sy.18)

Ve Murâd Hân bu câmi'in **der [ü] dîvâr**ın **gerd [ü] gubâr**dan tathîr edüp cümle {kapu} kanatları ve….. (sy: 58)

Ve bu asitane'nin **der [ü] divâr**ında olan levha-ı müzehhebli hüsn-i hatlar…. (sy. 198)

….. kûpdan kal‘anın **der [ü] dîvâr**ında bir alâmet kalmayup cümle küffâr-ı sakar-karâr hal-i hayâtlarında ka‘r-ı zemîne girüp bir ay dahi zîr-i zeminde **ceng ü cidâl** ve **harb ü kitâl** edüp âhir vakt-i şitâ erüp….. (sy. 128)

….. berü cümle **der [ü] dîvâr**ları siyâh-rû kala. (sy.24)

Cümle **der [ü] divâr**ları kaşi-i Çin ile müzeyyen bir türbe-i pür-envârdır. (sy. 198)

Zîrâ Mustafâ Hân cülûsunda bir kulleye ra‘d isabet edüp kullenin **der [ü] dîvar**ların evc-i âsûmânâ perrân…. (sy. 293)

….. kanatları ve cümle **der [ü] dîvâr**ların mücellâ ve musaykal edüp kanâdîlleri teksîr etdi. (sy. 58)

Ve bu tekyenin mücellâ **der [ü] dîyâr**ında olan hüsn-i hatlar ve ibret-nümâ nakş-ı bûkalemûn tâsavîrin evsafı (sy. 202)

Bu câmi‘in en **derûn [u] bîrûn**unda olan hatt-ı Ahmed karahisârî bu günde ne yazılmışdır ve ne yazılsa gerekdir, …. (sy. 70)

Halâ ol kuyuya çâh-ı **dest [u] pâ** derler. (sy. 108)

….. Mama Hâtûn nâm menâzilleride niçe bin benî âdemin **dest [u] pâ**ları donup erre-i Zekediyyâ ile bürüm eyleyüp bir kuyuya doldurdular. (sy. 108)

Tophâne’de bir hafr-ı azîm içinde **dest [u] pâ**larına hurmâ lîfi habl-i kavi ile (sy. 214)

….. Hazret-i Süleymân dâr-ı dünyâyı **deverân [ü] seyrân** ederek emrine râm olan bâd-ı sanâ-sur’ât serîr-i …. (sy. 54)

….. üzre {süvâr olup} **deverân [u] seyrân** ederlerdi. (sy.29)

Ba‘dehu makâm-ı segâh ta‘allukâtından makâm-ı mâye ve beste-nigâr misli şu‘abâtlarda **deverân ü seyrân** ederek dübeyt: (sy. 117)

..... köhne-i **devr [ü] zamân** ol amûdu tâ‘ûn ….. (sy.28)

Dîvlere ve gûllere İskender dağları dertdirüp ve Karadeniz Boğazın açdırırdı. **Dîv [u] gûl**ler ol mahalde gark-ı âb olup….. (sy. 214)

…… mazmûnunca her bir rakkasları **dil ü cân** ile âşıkm dilin alup bî-zebân eder, tâ bu mertebe mahbûbları vardır.

Ve **dil-âvîz [u] reng-âmîz** ruhâmlar Karaman ve Şâm ve Kıbrıs cezîresinden nakl olunmuşdur. (sy. 55)

….. olursa **dost [u] düşman der [ü] dîvâr**larının münhedim ….. (sy. 24)

“Hünkârım ilm-i mûsıkîden yekgâh mu **dügâh [u] segâh** mı ve **çârgâh [u] pençgâh** mı ve şeş-âğâz ….. (sy. 116)

Zira cemi‘i ulumun aslı huruf-ı tehecci ve **ebced [ü] hevvez**dir kim huruf-ı ecbed, ilm-i ledün sahibi kelam-ı Alidir…… (sy. 249)

Ve ilm-i şi‘irde Nef’î ve Cevrî mertebesinde **ebyât [u] eş‘âr**ı olduğundan mâ‘adâ üç yüz varak bir dîvânı vardır. (sy. 121)

Ve dahi niçe bin kıt‘a **ebyât [u] eş‘âr** tahrîr olunmuş bir âsitâne-i Mevlevî’dir. (sy. 192)

Ve bu Hasanzâde hayâ[l-i] zille müte'allik **ebyât [u] eş‘ar**lar okurdu kim güya ilm-i ledün sahibi idi. (sy. 352)

El-hâsıl bu güne mahalle münâsib **ebyât [u] eş'âr**ları vardır kim güya sultânü'ş-şu’aradır. (sy. 352)

Cemâlîzâde Mustafâ Çelebi: **Ebyât [u] eş’âr**ında ve sâ’ir te’lîfâtlarında bunlar “Nişansı” tahallüs eder. (sy. 78)

….. deyü her tasvîrlere münâsib indiyyât-ı **ebyât [u] eş’âr**lar okurdu kim istimâ' edenin gülmeden aklı giderdi. (sy. 331)

….. şu‘araların elfâz-ı dürer-bârları olan **ebyât [u] eş‘ar**ların yazsak, başka bir dîvân olur. (sy. 359)

….. kim bâ‘zısına ahali-yi mahalle **ehl [ü] iyâlleri ile** girirler. (sy. 219)

….. şehîd olan Sâhabe-i kirâm ve evlâd-ı zevi’l-ihtirâm ve **ehl [ü] iyâleridir** kim anlardan bir cân halâs olmamışdır. (sy. 36)

….. kal’ayı berbâd edüp cümle **ehl [ü] iyâl**leri esîr-bend oldukalrına hakir’in tarihidir: (sy. 139)

….. Âl-i Osmân’da ne kadar şehr-i azîmler var ise cümlesinden ümmet-i Muhammed **ehl [ü] iyâlleri** ile İslâmbol’a getirüp **i‘zâz [u] ikrâm** edüp **ma‘mûr [u] âbâdan** etdiler. (sy. 51)

…… Beğkoz iskelesinden niçe bin araba ihvan-ı ba-safa **ehl [ü] iyâl**leri ve zahayirleri ile…… (sy. 241)

….. mâl-ı ganâyim alup ve niçe bin ümmet-i Muhammed’i **ehl [ü] iyâl**leri ile esîr edüp keştîlerine leb-ber-leb eyleyüp yine Fransa diyârında karâr etdüg-i haberi….. (sy: 40)

….. cümle a‘yân-ı kal‘ayı **ehl [ü] iyâl**leri ile esir etdiler. (sy. 129)

Sa’dîzâde **ehl [ü] iyâl**lerine su’âl edüp Cezayir’den pervâz urdukları gün ibtidâ âşiyânına dâhil …. (sy. 317)

Ertesi gün mi‘mârbaşı **ehl [ü] iyâl**iyle İslâmbol mollâsı olan (**---**) hazretlerinin huzûruna varup ebü’l-feth Gâzî’den şikayet edüp, (sy. 65)

Lâkin Tershâne-i âmire halkı mâl-ı pâdişâhîyi **ekl [ü] bel‘** etmede sâhib-fünûn olup….. (sy. 123)

“Katlan kestânemi yiyeyim ba‘dehu boğ” der, cellâd-ı bî-dâd **emân [u] imdâd** etmeyüp şehîd eder. (sy. 170)

Gerçi Galata gibi bu şehrin kal‘ası yokdur amma gayet **emn [ü] emân** şehirdir. (sy. 221)

Sene 1049 târîhinde cülûs edüp zaman-ı devletinde cihân **emn [ü] emân** oldu. (sy. 172)

Bunlarda asla dükkan ve tezgah yokdur, ancak ordu-ı İslam yerin Tahir edüp **emn [ü] emân** içün ileri giderler. (sy. 257)

Şehr-i İslâmbol zamân-ı adlinde ol kadar **emn [ü] emân** ve **ma‘mûr [u] âdâdân** oldu kim diller ile …. (sy. 100)

Hakka kim **emn [ü] emân** yerdir. (sy. 297)

Küffâr ise **emn [ü] emân**a dâhil olduk, bunlar istikbâlimize geldi zan edüp aslâ dest-dırâzlık etmeyüp âsûde dururlar. (sy. 44)

….. İslâmbol kal‘ası **emn [ü] emân**da olup dahi metânet buldu. (sy.24)

….. Ebü’l feth Mehemmed Hân feth edüp **emn [ü] emân**da iken bu ân ….. (sy. 125)

….. Âl-i Osmân üzre kuş kondurmayup cemî‘i re‘âyâ ve berâyâsı **emn [ü] emân**da idi. (sy. 122)

….. sarây-ı hâssda olan mukarreb-i **enderûn [u] bîrûn** ol kadar müteyakkız oldular ve zorbalar elinden **ehl [ü] iyâl** hammâmlara ve çârşû-yı bâzâra çıkamaz oldular. (sy. 106)

….. Kâğızkâne’de bârûdhâne ve niçe bunun emsâli imârât-ı azîmeler ile İslâmbol’un **enderûn [u] bîrûn**un gazâ mâlıyla binâ etdüği âsârları inşâ’allâh her birin mahalliyle **tahrîr ü tavsîf** eyleriz. (sy. 53)

….. kal‘asının **enderûn [u] bîrûn**unda kal‘a üzre ….. (sy.25)

Belde-i Tayyibe’nin **enderûn [u] bîrûn**unda medfûn olan kibâr-ı evliyâü’l-ârifîn ve asfıyâü’l-vâsilîn, (sy. 174)

….. nihâyeti bu câmi‘in **enderûn [u] bîrûn**unda mevcûddur. (sy. 73)

Ve bu câmi‘in **enderûn [u] bîrûn**unda cümle üç yüz altmış bir kapudur, ammâ yüz bir kapusu bâb-ı azîmlerdir ….. (sy. 57)

….. Ebü’l-feth niçe bin imâret ile şehr-i İslâmbol’un **enderûn [u] bîrûn**unda niçe âsâr-ı azîmler edüp İslâmbol’u **ma‘mûr [u] âbâdân** etdi. (sy. 65)

Ve’l-hâsıl Ayasofya kâmil kırk senede [34b] tamâm edüp **enderûn [u] bîrûn**unda on iki bin ruhbân huddâmânı var idi. (sy. 55)

Ve **enderûn [u] bîrûn**unda cümle (…) bâb-ı kebîrlerdir. (sy. 211)

Hâsıl-ı kelâm fukarâlar ka'besi olan Ayasofya-i Kebîr'in **enderûn [u] bîrûn**unda niçe bin ziyaretgâh makâm-ı Âliyeler var, ….. (sy. 63)

….. Şehr-i İslâmbol'un **enderûn [u] bîrûn**unda cümle dörd mevleviyyet yerde …...(sy. 159)

….. Mahzen tarafında beş yüz pâre top ve Kız Kullesi'nin **enderûn [u] bîrûn**unda kirpi gibi iki yüz ….. (sy. 41)

….. vilâyetlerin tâlân ve halkın **esîr [u] nâlân** edüp asker-i islâmın gurûriyyet urûkları hareket edüp….. (sy. 142)

….. İslâm şehr-i Tebrîz içre velvele salup gâret ü talân ve halkın **esîr [u] nâlân** ve ihrâk bi'n-nâr ile …. (sy. 113)

….. bâşeret etdiğimizde cümle sâzlarıyla ve sazlarının, **eşkâl [u] sûret**leriyle tahrîr olunur. (sy. 347)

….. akabe menâzilleri **eşkâl [u] hey'et**leri ile bir üstâd-ı kâmil….. (sy. 146)

….. pişmân kavm-i dâllin mâbeyninde kalup **etrâf [u] eknâf**dan zehâyir ayağın kesüp asker-i İslâm …. (sy. 107)

….. Sultân Alâeddîn'e Ertuğrul toğrulup gelüp beğ iken Alâeddîn ümerâlarından olup **etrâf [u] eknâf**da niçe **feth [u] fütuhat** edüp Sultân Alâeddîn merhum olıcak cümle a'yân-ı vilâyetin **re'y [ü] tedbîr**leri ile Erduğrul müstakil beğ oldu. Sâhib-i hutbe olup (sy. 38)

Evlâd [u] ensâbı kesret üzre olup kifâf-ı nefsleri şer'ân senin üstüne lâzımdır. (sy: 65)

….. Gülâbî Ağa anda aç susuz bî-tâb [u] bî-mecâl kalup Unkapanı'ndaki hânedânı ve **evlâd [u] ensâb**ları hâtırına gelüp, ….. (sy: 61)

"….. kalup Unkapanı'ndaki hânedânı ve **evlâd [u] ensâb**ları hâtırına gelüp,…. (sy. 61)

Su'ale cevab verdi ise ve kendü ihtira'ından bir musanna' şey bina etdiyse yahud **evrâd [u] ezkâr**ında e yahud ilm-i hıfzda…… (sy. 245)

"Bire meded Evliyâ'yı getirin" deyüo bir gûne **evzâ' [u] etvâr** ile huzûruna varup halîri gördükde bi-emrillâh, (sy. 118)

Cümle **evzâ' [ü] etvâr**ı makbûlümdür, (sy. 349)

….. hâric **evzâʿ [u] etvâr** etmeğe başladılar. (sy.35)

….. içre bu tasvîr fâlcısının indiyyât gazelleri gtmâ-gûn **evzâ' [u] etvâr**larıyla taklîd ederler kim nice bin güne mudhik kelâmlardır. (sy. 331)

….. gazelleri gûnâ-gûn **evzâʿ [u] etvâr**larıyla taklîd ederler kim….. (sy:331)

Murâd Hân bu esnâfların hey'etlerinden ve **evzâ' [u] etvâr**larından haz edüp kahkahâ ile gülmüşdür. (sy. 291)

….. ne kadar mîrimîrânlık ve ne kadar mirilivâlık ve her **eyâlet [u] livâ**larda ne kadar hâs-ı hümâyun ve ….. (sy. 79)

Haleb ve Şam ve Sayda ve Berût ve Şâm-ı Tarabulus'da bu zikr olunan **eyâlet [u] livâ**larda ol kadar kerre yüz bin kantar şeker olur kim cihânı ganimet eder, sizin şekerinize ne ihtiyâç. (sy. 274)

…… Yenukapu tekyesinde otuz sene **fakr [u] fâka** ile çille-i merdân çeküp….. (sy. 187)

Ve bir fırkası **fakr [u] fâka** kana'at etmiş Geysudar Mahmud Efendi fakaralarıdır kim hadden birundur. (sy. 235)

….. bir nefes bâde nûş edüp cümle erzâkın terk edüp **fakr [u] fâka**da kâkül perîşân ser-bürehne ….. (sy. 188)

"Bu oğlana ihsân eyledim, bununla çok gazâda bulunup **fakr [u] fâka**da sahib-i seccade ….. (sy. 177)

Ey imdi bu keyfiyyet-i mecazî ile âlûde olan canlar ifnâ-yı vücûd edüp **fakr [u] fâka** dan kurtulmayup **müflis [u] mendebur** olup ….. (sy. 357)

….. deyüp cümle **fellâhân [u] mellâhân** keştîbânların **re'y [ü] tedbîr**leri ile ….. (sy.32)

….. "Nuh elidir, Nuh eli" diyerek **feryâd [ü] figân** edüp tüfenglerin atarak ubûr ederler. (sy. 269)

….. hurtavâtlar alınım" deyü Laz kavmi lehçesiyle **feryâd [u] figân** ederek geçerler. (sy. 309)

….. beni kurtarsınlar ha deyüp **feryâd [ü] figân** ile bu Hacivad Çorbacı'yı bu Şengül Çelebi taklîd etdik de….. (sy: 352)

…. Bi-pervâ bülbüller **feryâd [ü] figân**lar ederek birbirine hasmâne nâle…..

….. mahallinde iken içinde olan ibâdullâh "Ya Allâh" deyü **feryâd [ü] figân**ları evce peyveste olup hemân ….. (sy. 61)

….. ya'nî ümmet-i îsâ'nın **feryâd [ü] figân**ların işitmeyem ve bu kadar bin….. (sy: 22)

….. otuz bin benî âdemin **feryâd [ü] figân**ları Konstantîn'e hoş gelmeyüp eydir: (sy: 22)

Nemrûd içinde kalup **feryâd [u] figân**ları evce çıkarak "Allah'ı seven hû" diyerek gırîv ü feryâdları İslâmbo[l] için velveleye verirler. (sy. 279)

….. Bülbül-i niknamın hezaran **feryâd [u] nâliş**leri ehl-i teferrücün canına canlar bağışlayüp….. (sy. 222)

Ve bizzât kendüleri dahi lehceleri Boşnak lisânı üzre **fesâhat ü belâgat** sâhibi olup tekellüm eder. (sy. 186)

……amma şehrinde hasıl olan çelebileri **fesâhat [u] belâgat** üzre tekellüm edüp uleması ve şu‘arası ve nebtiz şehrileri vardır. (sy. 235)

Ammâ talakat-ı lisânda **fesâhat [u] belâğat**ına İmri’i-kays ve Ebü’l-me‘âlî hempâ olamazdı. (sy. 45)

….. sabâvetden beri ülfetimiz sebebiyle ve reşîd ü necîb olmamız cihetiyle **fesâhat [ü] belâgat** üzre lisân-ı Yunanı ve lisân-ı Latini anlardım. (sy. 379)

……bellerinde mecmu‘alar ile **fesâhat [u] belâğat** üzre kıssahanlık ederek (sy. 259)

……cümle yüz kırk yedi lisan üzre kelimatlarını **fesâhat u belâğat** üzre elli bir sene…… (sy. 248)

….. Fransa kıralı kızını ve gayr-ı müslüme bakireleri Akşemseddîn’e teslîm edüp kendüler kal‘anın **feth [u] teshîr**ine **cidd ü cehd**e sâ‘î oldular. (sy. 45)

….. sabât ve kılâ‘lar **feth [u] fütûh** edüp her bâr İslâmbol’un cânib-i erba‘asın gâret ü alan talan kâfirlerin **nâlân [u] giryân** ve esîr-i bend-i hicran edüp anlara mukabil bir düşman gelmek ihtimâlleri yok idi. (sy. 38)

….. Sultân Alâeddîn-i Selçûkıyân ta‘lîmiyle ibtidâ İslâmbol’un cânib-i erba‘asın **feth [u] fütûh** etmeğe ihtimam etdiler. (sy. 37)

Amma cânib-i erba‘aya her sene serdâr-ı mu‘azzamlar gönderüp **feth [u] fütûhât**lar olurdu. (sy. 170)

….. evliyâullâh alem-i Resûlullâh tahtında hâzır olup himmetleri ile nice bin **feth [u] fütuhât**lar etdiler. (sy. 38)

….. üç yıllık tedâhulü ref‘ eyleyüp niçe **feth [u] fütûhât**lar eyledi. (sy. 135)

Bu minvâl-ı meşrûh üzre kal‘a-i Kostantıniyye yigirmi gün muhâsara olup âsla **feth [ü] fütûh**dan bir eser zuhûr…. (sy. 44)

….. Niçe **feth [u] fütûhât**dan sonra Kandiye kal‘asın….. (sy. 135)

…… müstâkil pâdişâh olup cemi‘i **feth [u] fütuhât**ları ve vüzerâ ve vükelâları ve ulemâ ve sulehâ ve meşâyıhları bâlâdâ merkûm olmuşdur. (sy. 171)

Niçe yüz **feth [ü] fütuhât**ları ve vüzerâ ve ulemâları ve fütûhâtları bi’l-külliye bâlâdâ mastûrdur. (sy. 170)

Zamân-ı saltanat-ı İbrâhîm Hân’da olan serdâr-ı mu‘azzamlarının **feth [u] fütûhât** ların beyân eder (sy. 128)

Bu **feth [u] fütûhât**ların zafer meserretleri sem‘-i hümâyûna vâsıl olup Abaza Paşa’yı der-i devlete…. (sy. 108)

….. bu **feth [u] fütûhât**lardan sonra Yemen ve Mısır ….. (sy.13)

…… kılâ'i azîmeler **feth [u] istihlâs** içün âlet-i mühime olan topların….. (sy. 214)

..... İslâmbol'u **feth [u] teshîr** dâʿiyesiyle ol ….. (sy.20)

….. Kostantıniyye **feth [u] teshîr**e geldikde ….. (sy. 20)

….. Moltan'ı deryâ-misâl asker ile **feth [ü] teshîr**e gitdüği asâkirin eşkâl-i timsâlleri ile mezkûr amûdun cânib-i erba 'asına serâpâ nakş-ı bûkalemûn-ı ibretnümûn tasâvîrler etmişdir kim cemî'i sûretler birer gûne eşkâlde âmâde durup zî-rûh zann olunur. (sy: 27)

Bu bâlâda tahrîr olunan cümle 14 esnâf mevc mevc ve **fevc ü fevc** gûnâ-gûn şakalar ile ubûr edüp….. (sy.257)

….. alayı mevc mevc ve **fevc ü fevc** gelüp şâhrâhın ….. (sy:297)

….. ıstakozları ve gayrı mahlûklar ile vâveyla ve **feza' [u] çezâ'** ederek cümle ubûr ederler. (sy. 290)

…… Cenab-ı İzzetden ayrılup **feza'[u] çezâ'** ederek serseri seyahat edüp…… (sy. 248)

….. birkaç tüfeng atup yine çasırlarında **fısk [u] fücûr** ederlerdi ve **sâz [ü] söz** ve Ermenî avretleri ve oğlanları feryâdında çadırlarda durulmazdı. (sy. 110)

Ve her sene bu gûne **fitne ve fesâd** temelin bırağup gûnâ-gûn şeytanat damın bünyâd ….. (sy:125)

…… dutup hasmâne bir fasıl Yahudiler ve bir fasıl Cinganeler ede, **garîb ü acîb** temaşalar olur. (sy. 349)

Ebû Alî Sînâ'dır kim cümle âteşbâzlara pîr olmağa isti'dâd hâsıl etmişdir kim **garîb ü acîb** san'at îcâd etmişdir. (sy. 304)

Yedinci, esnâf-ı balık emîni: tahrîr olundu. Bunlar dahi **garîb ü acîb** turfe asker idi. (sy. 292)

Amma **garîb ü acîb** san'at idi.(sy. 304)

….. yâ bir **garîb ü fakîr** hânesine havâle hâne yapanların hakkından gelüp….. (sy: 339)

Amma **garîb u gurebâ** ta'âmıdır. (sy: 282)

"Ey tâlib, gerçi âşık-ı sâdıksın ammâ dahi feleğin **germ [ü] serdin** çekmeyüp nâ-puhtesin, seni birkaç kere tecrübe içün **itâb [ü] şitâb** edüp kulûbuna ….. (sy. 61)

….. Arab u Acem seyâhati olup cihanı **geşt [ü] güzâr** ederek diyâr-ı Mağrib-zemînde ….. (sy. 317)

….. İslâmbol'u **geşt [ü] güzâr** etdüğimiz ….. (sy.24)

Amma **geşt [ü] güzâr** etdüğin memâlik-i ….. (sy.13)

….. sebeb-i seyâhat ve **geşt [ü] güzâr**-ı vilâyet evvelâ mahlas-ı ….. (sy.11)

….. anın papinta hattıyla kâfîristânın yedi kırallık yerin üç yılda **geşt [ü] güzâr** ederken Dış Fransa ta'bîr etdükleri ki ….. (sy. 47)

Anın defteriyle bu cezîre-i dünyda **geşt [ü] güzâr** pehlivanlar iki yüz neferdir, huddamlarıyla iki bin âdemdir. (sy: 338)

Devlet-i Âl-i Osmân'da değil on sekiz pâdişâhlık yeri **geşt [u] güzâr** edüp ruh-ı meskûnda eylew bir **âb [u] hevâsı** ve binâsı latîf hammâm-ı münevver görmedim. (sy. 160)

….. ve Daniska kırallıkların **geşt [ü] güzâr** etdiğimizde zikr olunan cümle (sy: …..) aded sâzlar ve nice bir o kadar ziyade gûnâ-gûn sâzlar görmüşüzdür kim….. (sy: 347)

Ve kırlangıç kuşları Havva'nın yanından tayeran edüp alemi **geşt [ü] güzâr** ederek (sy. 243)

……cihanbin ve **geşt [ü] güzâran** ma-beynlerinde meşhır-ı afak ve Memduh-ı ale'l-ıtlak…… (sy. 250)

….. Hân ve gayrı can bu hali görüp **gırîv [u] feryâd** edüp,….. (sy. 225)

Balık tenâvül eden **gıll [u] gış**den berî olur. (sy. 288)

….. tâ'ifeleri nice diyebilirsiz kim balık tenâvül edenler zekî tab' olup **gıll [u] gışden** berî olur dersiniz. (sy. 288)

….. elden koma, **gıll [u] gış**dan berî ol, **nân u nemek** ….. (sy.13)

….. izn-i pâdişâhîyle Abaza dîvâna çıkınca yeniçeri mâbeyninde bir **gûft [u] gû** olup, (sy. 111)

Ba'dehu revân seferi esnâsında kul mâbeyninde bir **güft [u] gû** olup (sy. 111)

….. helvâcı ve balıkçılar mâbeyninde nice güne **güft [u] gû** oldu. (sy. 288)

İslâmbol zürefası içre niçe **güft [ü] gû** latife oldu. (sy. 199)

….. "Âyâ bu ne ola" deyü perişân hâl olup derûn-ı kal'ada beyne'l-küffâr bir **güft [ü] gû** oldu. (sy. 42)

"Fülân Ağâ'nın hânesinin basalım" deyü nihânî değil alâniyeten **güft ü gû** ederler. (sy. 106)

….. musanna' binâ-yı ibret-nümâdır. Ve mâl-ı masrûfu cihetiyle bu câmi'e Ayasofya'dan ziyâde mâl gitmişdir" deyü niçe **güft [ü] gû** edüp gitdiler. (sy. 73)

….. niçe ta'n-amiz **güft [u] gû**lar etdiler. (sy. 197)

….. Çelebi solak nâm bir sâhib-i tab' in bir **gül [ü] gülistân** gül bâğı var kim Sultâan Murâd-ı Râbi'in manzûru olup buyurdular kim, ….. (sy: 227)

….. (…) bostânı öz öz ravza-i Rıdvân misilli yüz altmış aded besâtînler ile meşhûr olmuş şehirdir kim her biri **gül [ü] gülistân** ve sünbül ü reyhân ile hadîka-l cinân bâağlardır. (sy: 222)

….. ârâste olmuş bir **gül [ü] gülistân** bostânlı bağçedir. (sy: 193)

Mihrâb önünde bir sehm-i tîrkeş nenzili bir **gül [ü] gülistân** [u] hıyâban-ı nısf-ı cihân içre meşhed-i Süleyman Hân….. (sy: 72)

….. her biri **gül [ü] gülistân** ve sünbül ü reyhân ile….. (sy:222)

Ve câanib-i erba ‘asındaki **gül [u] gülistân**ı içre murg-ı hezârın nevâsâslığı âdeme hayât verir. (sy: 194)

….. niçe bin hadîka ve **gül [ü] gülistân**lı bağ-ı İremleri **seyr [ü] temâşâ** ederek hâtıra seyâhat-ı kübrâ ârzûları hutûr edüp, ….. (sy: 11)

….. anların zamân/ı saltanatlarında hicret-i nebeviyye'nin sene 1041 târîhinde piyâdece Belde-i Tayyibe y'nî Mahmiyye-i Kostantıniyye etrâflarında olan kurâa ve kasabâtları ve niçe bin hadîka ve **gül [ü] gülistân**lı bâğ-ı İremleri **seyr [ü] temâşâ** ederek hâtıra seyâhat-ı kübrâ ârzuları hutûr edüp, "Ayâ peder ü mâder ve….. (sy: 11)

….. sanavber dıraht ile zeyn olmuş **gül [ü] gülistân**lı bâğdır. (sy: 202)

….. devâ-yı inşirâh-ı sadr içün gâhî be-gâhî kimesnenin **haber [u] agâh**ı yok iken bu hakîr dilber ma'cûnun ….. (sy. 354)

Aşağıda bu kadar halk **hâ'ib [ü] hâsir** kalırlar. (sy. 217)

Te'lîfât ü tasnîfâtına **hadd [ü] hasr** olmadığından gayrı Müfti'üs-sakaleyn olup asrında ….. (sy. 79)

….. firâr etmiş köle ve câriyeleri katl edüp mâlın rızkın almışlardır kim **hadd [ü] hisâb**ın Huda bilür. (sy. 277)

Cemâ'atin **hadd [ü] pâyân**ı yok idi….. (sy. 191)

Bir halûk ve **hâlim ü selîm** vücûd-ı mükerrem idi. (sy. 185)

Ve andan mehbıt-ı pür-envâr şerîfe girüp ziyâret edüp bin bin **hamd [ü] senâ** edüp andan ….. (sy. 114)

Pederi **hamd [ü] senâ** edüp ciğerkûşesin bağrına basup (sy. 209)

….. "Elhamdü lillah henüz Yanova kâfirine imdad eden kafirleri feth eyledim" deyi **hamd [ü] senâ** edüp,….. (sy. 140)

….. Evvelâ ol râzık-ı Hudâ-yı kerîm ve Hâlik-i Cennet-i na'îm-i mukim üzerine sadlek **hamd [ü] senâ** olsun kim cümle mevcûdâtın….. (sy. 152)

Hemân Pervedigâra sadlek **hamd [ü] senâ** edüp teberi merhum İslâm Geray Hân'a ve sâ'ir ihvâna ve yârana gösterdim. (sy. 177)

…… kim seyl-i rahmet dağlardan **hâr [ü] hâşâk** getirüp havza idhal etdikde…… (sy. 239)

……ne kadar mezbele ve **hâr [ü] hâşâk** var ise zenbiller ile taşıyup…… (sy. 254)

……ba'zılarının elerinde süpürge ve kürekler ve omuzlarında zenbil u gararlar ve **hâr [ü] hâşâk** sepetleri ile bir hay-hu ederek…… (sy. 254)

….. dükkânlarında olan **har [u] hâşâk** türâbları süpürüp pâk edüp gümüşhânecilere satup anlar dahi leb-i deryada rumatları tekneler içre çalkayup **hâr [u] hâşâk**ı deryaya gidüp altun ve gümüş pareleri tekne….. (sy. 311)

….. hâzır olup ma'an hazîne-i pâdişâhîye girüp **hâr [ü] hâşâk**dan ve **tecemmülât [u] mühmelât**dan gayrı deyyâr bir dînâr mâl add olunur gümüş ve …... (sy: 107)

….. Gedikpaşa kurbünde ve Peykhâane kurbünde azim su sahrîcleri bünyâd edüp âb-ı rahmet ile leb-ber-leb edüp cümle şâhrâhları **hâr ü hâşâk**dan **ve gird ü gubâr**dan pâ etdirirdi. (sy: 20)

Bu san'at ile bu kal'a altı ayda tamam olunca cümle **hâr [ü] hâşâk**e ateş urup….. (sy. 224)

….. Piyâle Paşa vefâtından sonra Hâlic tathir olmayarak bârân-ı rahmet selinin **hâr [ü] hâşâk**ından Halîc türâb ile…... (sy. 205)

İspanya keferesiyle ceng [ü] cidâl ve **harb [ü] kıtâl** ederek….. (sy. 210)

Bâyezîd Hân ile **harb [ü] kıtâl** edüp hâh-nâ-hâh galebe-i kul ile pederinden hilâfeti aldıkda Bâyezîd Hân beddu'â edüp (sy. 170)

Ammâ **harb [ü] kıtâl** ve **ceng [ü] cidâl** olmadan düşman ….. (sy.32)

Uğradıkları yerleri Karayazıcı ve Kalenderoğlu ve Sa'îd Arab gibi eli vilâyeti **harâb [ü] yebâb** ve halkı kebâb ….. (sy. 110)

….. Yahyâ Nebîyi taleb içün Arz-ı Mukaddes'i ve Haleb [ve] Şâm'ı ve Taberistân ve raz-ı Filistin ve arz-ı Askalân-ı ve arz-ı Hâsân'ı ve bilâd-ı Mısır'da yetmiş pâre şehir **harâb [u] yebâb** edüp yedi kerre yüz bin Benî İsrâ'îl'i katl edüp….. (sy: 15)

….. olan kılâʿları **harâb [ü] yebâb** edüp ….. (sy.20)

..... nehb ü gâret ederek **harâb [ü] yebâb** edüp asker-i İslâm ganîmet ederlerdi. (sy: 33)

….. Okyûnûs olup İngiltere cezâyirlerin **harâb [ü] yebâb** ederdi. (sy. 78)

….. deyü isnâd edüp tekyesi ve evkâfın **harâb [ü] yebâb**, binâsın türâb edüp **zîr [ü] zeber** etdiler. (sy. 197)

…… Tebriz-i Dilaviz'i **harâb [ü] yebâb** etükde anda…… (sy. 229)

….. Eflak ve Boğdan diyârın **harâb [ü] yebâb** ve halkın esîr ü kebâb ve hanelerin…..(sy. 128)

….. Rus ve Maskov diyârların **harâb [ü] yebâb** edüp Yûsuf-sıfat bir pâdişâh-ı gayyûr ola deyü….. (sy. 131)

Izbaraş vilâyetlerin **harâb [ü] yebâb**, halkın kebab,…… (sy. 177)

….. bu kal'a böyle **harâb [ü] yebâb** ola. (sy.24)

….. Ayasofya câmi'i yerindeki ma'bedgâh-ı Hazret-i Selaymân kalup yetmiş sene **harâb [ü] yebâb** kalup yılan ve çıyan ve bûm ve masa sakânı oldu. (sy: 17)

….. nuhûsetten halâs olmaz, bu diyâr yine **harâb [ü] yebâb** olur deyü….. (sy: 17)

Vezîr-i sâhibü't-tedbîr Acem üzre sefere gidüp Tebrîz'i ve yetmiş pâre şehr-i azîmleri **harâb [ü] yebâb** etdi sene 1019. (sy. 99)

….. vilâyetin **harâb u yebâb** halkın dendân-ı tîgdan geçirüp ciğerlerin kebâb edelim" dediklerin de İskender eyitdi: "….. (sy: 16)

….. O şehr-i kadîm **harâb [ü] yebâb** olmuş, heman sâ'at Makdon'da meks…..
(sy: 17)

….. gâret edüp her sene re'âyâlarından **harâc u bâc** alup diyârların tarâc ve halkımı ah ı zâc ve bir habbeye muhtac eder oldular. (sy. 125)

Erbâb-ı ma'âtifden suhandân [u] sâhib-i kelâm ve muhibb-i fukarâ-yı **hâs [u] âm** bir vezîr-i hümâm idi. (sy. 77)

Mesiregah-ı Tekye-i **hâs [u] âmm** Kağızhane-i cihan-ara: …… (sy. 238)

……yollar tathir etdiklerinden sonra asakir-i İslam ve **hâs [u] âm** ve ordu-yı bazar ubur ederler. Ve's-selam. (sy. 255)

….. taşra **hâs [u] âm** Âhûrkapusu'na gelince ….. (sy.27)

Bu hisâb üzre İslâmbol içre hamam-ı **hâs [u] âm** üç yüz iki hammâm olur. (sy. 160)

Evvela cemi'i yalıları mesiregahlardır amma **hâs [u] âmm**a mahsus olan….. (sy. 222)

Hâlâ ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 223)

……tekye-i Hisar'da defn olunup hala ziyaretgah-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 226)

Ve hala cümle katle müstahak olan ademleri anın türbesi önünde katl ederler, ziyaretgah-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 256)

……ziyaretgah-ı **hâs [u] âm**dır kim Ebu Hirre olduğıyçün niçe…… (sy. 258)

….. nerm [ü] râm bir hamam-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 219)

Cümle on bir mihmanhane-i **hâs [u] âm**dır. (sy. 234)

Ziyaretgah-ı **hâs [u] âm**dır kim, tekyesinde medfundur. (sy. 236)

Hâlâ (sy. …) hâricinde cisr üzre ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm**dır kim hafakân derdine mübtelalâr ziyâret edüp bi-emrillâh şifâ bulurlar. (sy. 189)

…... edüp hâlâ ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 183)

Cenbinde zâviyesi ve mekteb-i sıbyânı ve sebili vardır kim ziyerâtgâh-ı **hâs [u] âm**dır**.** (sy. 198)

Hulâsa-i kelâm ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 208)

Meyyitzâde deyü ziyâretgâh-ı **has [u] âm**dır**.** (sy. 209)

….. tarîk-i şâhrâha nâzır bir revzen dahilinde medfun olp ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm** dır. (sy. 187)

Hâla ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm dır.** (sy. 170)

….. münevver içinde medfûndur, türbedârı vardır, hâlâ ziyâretgâh-ı **hâs [u] âm**dır. (sy. 284)

….. seng-i mezârları kûfî hattile tahrîr olunmuş alâmetler vardır kim manzûr-ı **hâs [u] âm**dır kim….. (sy. 204)

Anlar İslâmbol zindânında medfûn Baba Ca'fer oğludur. Anlar Muhammed Hanefî evlâdıdır kim bizim ceddimiz Ahmed Yesevî ibn Muhammed Hanefî'ye müntehî olduğunda şecerelerimizde böyle tahrîr olunmağ ile **hasîb ü nesîb**leri ile ma'lûmumuzdur. (sy: 43)

…… **havâric [u] mülhidîn** elinden halas etmeğe…… (sy. 251)

…… bu keferelerden dâ'imâ **havf [u] haşyet** üzredirler. (sy. 212)

Ammâ aslâ bir **havf [u] haşyet**e düşmeyüp bunalmadım ve deryâ gibi değil dâ'imâ nefes alup vermedim. (sy. 271)

Ardı sıra sırık hammâlları üzre gümrükhâne misâli bir kâh-ı Azerbaycan içre **havz u şâzrevân**lar….. (sy. 297)

….. erba'asında revzenler ile ârâste ve **havz u şâzrevân**lar ile pirâste ve ferşi ibret-nûmâ….. (sy. 115)

…… fe-aşr **havz u şâzrevân**lar ile **ma'mûr [u] âbâdân** edüp sadranc nakşı….. (sy. 204)

….. araba ve kızaklar üzre olan **havz u şâzrevân**lara birer san'at ile sular dökülüp …. (sy. 341)

…… Hazret'e hidmet edüp erkan-ı hedayaların verüp du'a-i **hayr [u] senâ** aldılar ve dahi Hazret buyurdular kim, …… (sy. 244)

Elhamdü lillahi Ta'ala İslâmbol kal'ası dahilinde olan cemi'i imarat ve **hayrat [u] hasenat**, ziarat-ı makam-ı aliyyeler ve cemi'i asar-ı bina-yı kadimelerin sahibü'l-hayratları

İsm [ü] resimleri ile ve her imaretin dervezeleri üzere musanna tarihleri ile tahrir olunup, (sy. 192)

Ammâ bu gazâ mâlın isrâf etmeyüp İslâmbol içre **hayrât [u] hasenât** edüp pâdişâhınıza itâ'at eyleyiniz. (sy. 50)

Bu harem-i kebîrin etrâfında imâret ü medresesi ve tâbhâne vü dârü'z-ziyâfesi ve **hayrât [ü] hasenât-**ı sâ'iresi vardır. (sy. 76)

Sinobidir Sofya şehrinde **hayrât [ü] hasenât** ı olup anda medfûndur. (sy. 164)

Evsafı hadden birun ve **hayrât [u] hasenât**ı binden efzundur. (sy. 236)

….. niçe bin hânedân ve **hayrât [ü] hasenât**lar edüp **ma'mûr [u] âbâdân** oldu. (sy. 205)

….. devrân olup İslâmbol'u amâr edüp niçe bin **hayrât [u] hasenât**lar edüp cemî'i **feth [ü] fütûhat** etdiği kılâ'….. (sy. 95)

Ve bu bâlâda tahrîr olan **hayrât [ü] hasenât**lar cümle Malta Rodos'u ve Budin Kızılelması ve Tuna Belgradı ve Bağdâd-ı behişt-âbâd misilli kal'aların **helâl [ü] zülâl** gazâ mâlıyla binâ olmuş hayratlardır. (sy. 75)

…… cümle ehl-i hırefleri ve cümle imaret olan binaları hakimleri ile ve şart-ı vakıfları ile cemi'i **hayrât [u] hasenât**ları tahrir edesiz deyü **tenbîh [ü] te'kîd** edüp anlar dahi zemin-bus edüp herkes taht-ı hükümetlerinde olan **imârât [u] hayrât** u hasenatları ve gayrı asarları ve cümle dekakin-i ehl-i hırefleri sa'adetlü padişa[h]-ı alem-tebahın **murâd [u] maksûd** larından bin k at ziyade tahrir etdiler…… (sy. 251)

Zamân-ı sa'âdetlerinde olan **hayrât [u] hasenât**ları ve fütûhâtları cümle bâlâda masturdur. (sy. 163)

……yekun imaretlerin ve miri emanetleri ve **hayrât [u] hasenât**ları ve cümle alametlerin beyan eder. (sy. 250)

……Belde-i Tayyibe'ninibret-numa asarları ve banileri ve cümle meşhur imaretleri ve sa'ir **hayrât [u] hasenât**ları ve kanun-ı Al-i osmaniyanı ve vüzera ve vükela v ulemaları ve arzı beledi ve **âb [u] hevâ**sı ve cümle meşhur ziyaretleri tahrir olunup…… (sy. 241)

…… kal'a-i kadim Rumeli Hisarı'nın eşkal-i tarzın ve imaretleri ve **hayrât [u] hâsenat**ların bi'l-cümle **ayân u beyân** eder (sy. 224)

….. Cümle **hayrât [u] hasenât**ları ve **feth [u] fütuhât**ları ve vüzerâ ve vükelâ ve ulemaları…..(sy. 168)

Niçe **hayrât [u] hasenât**ları var idi. (sy. 209)

Tophâne şehrinin âsâr-ı binâları ve **hayrât [u] hasenât**ları ve ibret-numâları ve topcıyân kârhânesi ve balyemez topları ve esvâk-ı sultânîsin bildirir. (sy. 214)

….. İremezâtü’l-imâd misilli şehirleri ve imâretleri ve cevâmi‘leri ve sâ’ir **hayrât [u] hasenât**larının ve cemî‘i ziyâretgâhlarının tarîhleri ile beyân eder. (sy. 192)

Yetmiş yerde **hayrât [u] hasenât**ları vardır. (sy. 200)

…… Beşiktaş şehrinin imaretleri ve **hayrât [u] hasenât**ları ve hanedanları ve acayibatları ve asar-ı bina-yı ibret-nümaların beyan eder. (sy. 220)

Haremeyn-i Muhteremeyn’de olan **hayrât [ü] hasenât**ları beyân eder. (sy. 74)

….. icmâl-i saltanatları ve vüzerâ ve vükelâ ve **hayrât ü hasenât**ları ve **feth u fütûhât** ları tamam oldu. Zîrâ bu mezkûr pâdişâhlar cümle İslâmbol’da medfûn ve **neşv ü nemâ** bulmaları cihetinden İlsâmbol evsâfında….. (sy. 143)

……Yeniköy nam kasabanın **hayrât [u] imâret**lerin **beyan u ayân** eder. (sy. 226)

….. sümme elhamdü lillâh cümlesinin himmetleri **hâzır u nâzır** ola. (sy: 177)

…… birer tavla küheylan atlar vardır kim şeb [u] ruz **hâzır [u] müheyyâ**dırlar. (sy. 237)

Zîrâ üçün ikisi mahv olup biri kaldıkda **helâl [ü] zülâl** müselles-i şer'î olur. (sy. 355)

….. üç âdem başın bir akçeye trâş etmeğile **helâl [ü] zülâl** mâl cem‘ edüp bu câmi‘i bina etmeğile….. (sy. 146)

“Biri inşâ‘allâh gasl edüp techîz ü tekfinimiz **helâl [ü] zülâl** mâlınızdan alup biri (sy. ...)….. (sy. 189)

Ve gâyet **helâl [ü] zülâl-**i mâl ile binâ olunduğunda gâyet [42a] rûhâniyyetli câmi‘ olup ve İslâmbol’un çârsû-yı ….. (sy. 67)

…… ahali-yi kasabatlar **hıfz [u] emân**da oldular. (sy. 227)

….. Akdeniz’de ve karadeniz’de gezüp Makedona ya‘nî Kostantîn şehrin **hıfz [u] hırâset** edüp kırk günden sonra yine….. (sy. 214)

….. edüp Akdeniz’i **hıfz [u] hırâset** ederlerdi. (sy.29)

Bir oda yeniçeriler ile **hıfz [u] hırâset** edüp bir adem ve bu sahrada…… (sy. 240)

Ve Karadeniz Boğazın **hıfz [u] hırâset** ederler. (sy. 240)

……her gece bostancıbaşı kayığıyla gelüp **hıfz [u] hırâset** eder. (sy. 226)

….. Ve günden güne etrâf-ı memâlikin **hıfz [u] hırâset**inde olup itlâf olan hazîneleri bi’l-külliye yerine koyup devlet-i Âl-i Osmân’a **nizâm [ü] intizâm** verdi. (sy. 131)

Ba‘dehu üstâd-ı mühendis-i **hıred [ü] hurdedân** ve mi‘mâr-ı akl-ı **selîm [u] iz‘ân** Ayasofya’nın ….. (sy. 54)

….. kâm bir binâ-yı azîm ve bünyân-ı metîn-i kadîmdir ki mühendis-i **hıred [u] hurdedân** ve mi’mâr Ağnados nâm tab‘-ı **selîm [u] sâhib-iz'ân** bu binanın metâneti erkânında hayrân ve bu bünyânın tarh-ı esâs ve ref‘-i kubbesin gören **vâlih [ü] ser-gerdân**

olur. Hemân Gâzî Mehemmed Hân bu mâ'bed-i kadîmi telvîsât [u] müzahrafât-ı hûn-ı keşîşândan ve **esnâm [u] evsân**dan derûn-ı deyri tathîr edüp nice bin yerde amberdânlar ve micmerdânlar ile **ûd [u] amber ler** yakup câmi' içre guzât-ı müslimînin demâğları mu'attar olup ân-ı sâ'atde bir **müfîd ü muhtasar mihrâb ü minber** ve **mahfil ü minâre** ile ol makâm-behişt-irtisâmı ibret-nümâ-yı huld-ı berîn….. (sy. 49)

….. Âl-i Osmân ile mâl-â-mâldır kim **hisâb [u] kitâb**dan hâric ve ….. (sy.20)

Mısır'dan m'zûl olup Yedikule hasbinde **hor [u] zelîl** (sy: rezil risvâ) (sy: 103)

….. harâca kesüp niçe bin **huccâc [u] tüccâr** gemilerin alır oldu. (sy. 129)

….. ve istinkacı ve gomanacı ve komanyacı nâm niçe bin müdebbir dayılar **hükm [ü] hükûmât** ederek ….. (sy. 273)

Isfehân-ı nısf-ı cihân halîçeleri üzre **hûr [u] gılmân**lar kasr içre oturan erbâb-ı devletlere sükkerî ve….. (sy. 298)

….. deyü **ibrâm [u] ilhâh** ile teklîf-i mâlâ-yutâ edüp hâ-nâ-hâh ol mu'tekid ihtiyâr bir âm bâde….. (sy: 62)

….. yevm kırkar akçe vazîfe ta'yîn edüp ve nice **ihsan [ü] in'âm**lar edüp yine tulum derisin alup ser ber-zemîn-bûs edüp semtine gitmede. (sy. 361)

….. Taşrada serdâr istimâlet ve **ihsân [ü] in'âm**lar etdiğin içerideki haşerât sekbânlar işidüp küme küme taşra çıkup. (sy. 108)

Bu tertib üzre anların dilenciler şeyhi alay içinde alayköşkü dibinden ubur mahallinde durup pâdişâha hayır du'a edüp **ihsân [ü] in'âm**lar alup ubur ederler. (sy. 260)

Ve yine cümleye **ihsân [ü] in'âm**lar ederdim. (sy. 110)

Merhûm ka'b-i şâmih **ilm [u] irfân** ile **mümtâz** idi. (sy. 185)

….. yed-i tûlâ sâhibi olup pâdişâhımızın **iltifât [u] ihsân**ından dâîmâ **mesrûr [u] handân** idim. (sy. 118)

Sevâd-ı mu'azzam Galata kal'ası içre olan **imâret [ü] câmi'**leri bildirir (sy. 211)

İns [ü] cinne sahib-i fetvâ olduklarında….. (sy. 176)

Ba'dehu İslâmbol'da müftîü's-sakaleyn ya'nî **ins [ü] cinne** fetvâ verüp kutbiyeyete kadem basmış idi. (sy. 175)

Cümle müte'ayyin ehl-ş kubûrlar **isim [ü] resim**leri ile mastûrdur. (sy. 178)

Anın içün **ism [ü] resim**lerin ve isti'mâl edenlerin keyfiyyet-i….. (sy. 354)

Garâbet bunda kim ömründe görmediği âdemi görünce **ism [ü] resm**iyle fülân çebu deyü âşinâlık arz ederdi….. (sy. 189)

….. gâ’ib olan eşyâları **ism [ü] resm**iyle hayâtda ve memâtda ve kankı diyarda….. (sy. 196)

….. tekyeye bir âdem gelse **ism [ü] resm**iyle görmediği ve bilmediği âdeme safâ geldin. (sy. 209)

….. askerî tâ’ifesinden **isyân [u] tuğyân** eksik olmaz. (sy.17)

….. İslâmbol içre kırallık içün fir fetret [ve] **isyân [u] tuğyân** olup cümle küffâr birbirlerine ….. (sy. 36)

….. ve **isyân [u] tuğyân** ve nâr-ı tâʿûn-ı ….. (sy.23)

Bu ahvâl Âsitâne-i Sâ‘âdet’e arz aolunup Abaza Paşa’nın **isyân [ü] tuğyân** ı serîhâten âşikâre oldu. (sy. 108)

Ve bundan sonra pâdişâhım, yeniçerinin bu **isyân [u] tuğyân**ları hadden efzûn olduğu Acem şâhı’na ……. (sy. 110)

….. Ebü’l-feth bu Hâfız Paşa’ya **itâb [ü] hitâb** edüp….. (sy. 147)

….. Şeyh Maksûd Sultan’a hadeen efzûn **i’zâz [ü] ikrâm** edüp bir sarây-ı âlî tathîr etdirüp anda meks ederler. (sy. 36)

Kadd ü kâmet sâhibi olmağile Leylek Tıflî derlerdi. (sy. 359)

Ve Yavru Habîb dahi levendâne kesim **kadd [ü] kamet** i yerinde ve meralî ve gazâlî mükehhal….. (sy. 349)

….. sekl [ü] şemâyili ve **kadd [ü] kâmet-**i târlarıyla suretleri tasvîrleriyle mahallinde yazılır. (sy. 347)

….. Zirâ kubbenin **kadd [ü] kâmet**ine göre tahrîr olunmuşdur kim aşağıdan küşâde tilâvet oluna. (sy. 71)

….. Ve **kadd [ü] kâmet**leri pederi gibi kadd-i bala idi. (sy. 131)

….. dahi **kadd [ü] kâmet**de yüz zirâʿ….. (sy.29)

….. kim her birisinin **kadd [ü] kâmet**leri kırkar zirâ‘-ı mekkîdir. Andan âlî olan ikinci tabakadaki amûdlar dahi bî-misâldir, ammâ **kadd [ü] kâmet**leri otuzar zirâ‘dır. (sy. 57)

….. kanatların küşâde edüp dururlar kim **kadd [ü] kâmet**leri **perr ü bâl**leri ile ellişer zirâ‘ timsâl-i acîbelerdir, …. (sy. 57)

….. ursa garbda **kaht [u] galâ** olur derlerdi. (sy.29)

Ve Mîkâ’îl sûreti cânib-i garbdan düşmen zuhûr eder ve **kaht [u] galâ** olur deyü haber verirmiş. (sy. 57)

Böyle bir tâ'ife-i mezmûm iken Mısır’dan metâ‘ları gelüp **kaht [u] galâ** olsun içtin der-mahzen…. (sy. 274)

Getirdikleri buğdayların ellerinden ucuz alup der-anbâr edüp **kaht [u] gala** ederek kırât ile bey‘ ederler. (sy. 272)

….. küffâr-ı mahsûr **kaht [u] galâ** ile vücûdları ….. (sy.33)

….. tarafeyne azîm **kaht [u] galâ** olup [21a] derûn-ı kal‛ada ….. (sy.34)

….. "Bir yanından **kaht [u] galâ**, bir yanından âsumânî bârân-ı bela, bir yanından Türk-i vâveylânın gelişi ve yürüyüşü bizi helâk etdi"….. (sy. 42)

…… boğazlarından ta‘am geçmez olup **kaht [u] galâ** olunca İslâmbol'u bu takrib ile feth etmişlerdir. (sy. 225)

Ammâ derûn-ı kal‘ada olan küffâr **kaht [u] galâ**dan hâlleri mükedder idi. (sy. 44)

Âmil ü âlim ve **kâmil ü fâzıl** bir azîz idi. (sy. 79)

…… kim cümle came-şuyan anda varup destar ve **kamîs [ü] serâvîl**lerin gasl edüp asla sabun sürmezler. (sy. 238)

Hülâsa-i kelâm Âl-i Osmân bu **kanûn [u] kâ‘ide** dîvânın ve alay-ı dârât-ı azamet,….. (sy. 94)

……cümle **kânûn [u] kâ‘ide**leri ile tahrir olunmuşdur. Amma hakir kesret-i kitabetden kaçup bu güne **müfîd [ü] muhtasar** tahrir etdik. (sy. 253)

Amma bu ehl-i tarikatın ve ehl-i şeri‘atın **kânûn [u] kâ‘ide**leri ve su'alleri vardır, ol su'allerin cevabına kadir olmayan yolun erkanın pak etmeyüp **kâr [u] kesb** etse karı haramdır. (sy. 245)

Ba‘dehu mezbûr gulâm, Unkapanı semtinde Azebler mahallesinde bir attâr dükkânı açup **kâr [u] kesb** ederdi. Ammâ îslâmbol halkı bundan bir meta‘ almasına bahane edüp bî-bahâ bu hey'et-i mecmu‘a-i ahmerluyu **seyr [ü] temaşa** ederlerdi. (sy. 361)

….. malıyla Şam kurbünde Busrâ şehrinde **kâr [u] kesb** edüp fâ'idelerin Hadîce ile pay ederlerdi. (sy. 272)

Bu kuş suretin bu kapu üzre tasvîr etmeden rumuz oldur kim **kâr [u] kesb** dedükleri ber-hevâ tayerân eder bir vahşî kuşdur. (sy. 332)

Bunların **kâr [u] kesb**leri gemicilerle olmağın anların yamağı olup seyishâneler üzre dükkânlar ….. (sy. 272)

Kâr [u] kesbleriniz dâ'imâ fâsıklar ve kefereler iledir. (sy. 288)

"Varın herkes yine! **kâr [u] kesb**inizde olun,….. (sy. 324)

….. benim iki ellerim kesüp beni **kâr [ü] kesb**imden ve kifâf-ı nefsimden alıkoyup **ehl [ü] iyâl**im beslemeğe iktidârım kalmadı. (sy. 65)

"Yürü Allah destgirinola, revanın ve postun mübarek olup **kâr [u] kesb**in **helâl [ü] zülâl** ola" deyü hayır du‘a etdiklerinde…… (sy. 245)

Eşedd-i haps üç gündür ziyade olsa iyal sahibidir, **kâr [u] kesb**inden kalır. (sy. 246)

….. Murâd Hân-ı Râbi"de bu hakîr Harem-i hâs'da iken ilm-i mûsikîde **kavl [ü] edvar** üzre üstâd-ı kâmilimiz ve ….. (sy. 342)

Ve İslâmbol'dan firar eden kul ve karavaşları **kayd [u] bend** edüp sahibi çıkarsa…… (sy. 240)

……yigirmi bin esir nüfusu **kayd [u] bend** edüpTekur Yağfur nam kıralı …… (sy. 232)

Görseler kim bunların lisânında sadâ-yı Allâh Allâh zâhir olup keştî içre olan küffârları dest-berkafâ **kayd [u] bend** etmeğe başlayup cemî'i **mâl [u] erzâk**ların gâret etmeğe başlarlar. (sy. 44)

….. firâ edüp encâm-ı kârı Acem'den **kayd [u] bend** ile Sivas'a getirilüp anda evlâdları ile ….. (sy. 95)

….. "Erdel kıralın ve Nemse çâsârın **kayd [ü] bend** ile huzuruma getirirsen….. (sy. 139)

"Bizzât şâh-ı bed-fi'âli **kayd [ü] bend** ile pâye-i serîrime getirsen makbûl-i ….. (sy. 112)

Nefer 202, bunlar dutma ve kapma ve urma ve kovma ve asma ve basma ve **kayd [u] bend** ademleridir, biri birinden eşed…… (sy. 256)

….. gerdânlarından bûs ederek ve sakallı keferelerin **kayd [u] bend** ederek cümle küffârın haçlı bayrak ….. (sy. 273)

Ahi Baha'yı dükkânında bulup **kayd [u] bend** ederken hemân….. (sy. 322)

Tahta cülûs günü ol gulgulede Yedikulle'de mahğûs Mehemmed geray firâr edüp Rûmelinde Pravadi nâm kurbünde **kayd [ü] bend** edüp yine Yedikulle'de habs etdikler{inde} (sy. 102)

….. müttejem âdemleri sayd edüp **kayd [u] bend** ile kapularına gönderüp haklarından gelinir. (sy. 53)

….. yetmiş bin esîr nüfûs-ı müte'addid cân **kayd [ü] bend** olup guzât-ı müslimîn ol kadar **mâl [u] menâl** ile muğtenim olup götürmede….. (sy. 37)

Lâkin mazannaları olduğu kimesneleri **kayd [u] bend** etmeğe ve mahkeme nâ'ibiyle ba'zı hânedânları…. (sy. 53)

….. mehterhane çalarak **kerr ü fer**, **dârât [u] azamet**le muhteşemâne tevabi' [u] levâhıklarıyla ubûr ederler. (sy. 289)

Bu gûne niçe **keşf [ü] kerâmet**leri bi-nihâyedir. (sy. 187)

Niçe yüz **keşf [ü] kerâmât**ları ızhâr olmuşdur. (sy. 209)

Andan içeri Bokluca hammâm, gayet **keşîf [ü] atîk**dir. (sy. 213)

Giderek **keşf [ü] kerâmât** sahibi olup…… (sy. 225)

Niçe gûne **keşf [u] kerâmât**ları zâhir olmuşdu. (sy. 187)

……niçe güne **keşf [ü] kerâmet**ler izhar edüp yigirmi sene…… (sy. 226)

….. rûz-merre cemî'i ahvâlâtlarına ve niçe yüz **keşf [u] kerâmât**larına vakıf olmuşuz. (sy. 186)

Hamd-i bî-hadd [ü] bî-pâyân ol Hâklık-ı **kevn [ü] mekân**a olsun kim her emrin tedbîrinde birer….. (sy. 48)

….. nâsda gûnâ-gûn **kıyl [u] kâl** vardır. ….. (sy. 172)

….. ile niçe güne zebân-dırâzlıklar olup **kıyl [ü] kâl**ler olup bilâhire huzûr-ı pâdişâhîye varup Mısır bâzer-gânları eyitdi: (sy. 274)

Bunlar ikisi **lecc [ü] cidâl** ederek Ayasofya'nın hâcethânelerine gelince sipâh bir kazâhâneye girirken Gülâbî Ağa'ya sehel ….. (sy. 60)

….. mızrâblarmda **letâfet [ü] nezâket** olup ihtilât etdüğimiz külliyât sâhibi bunlardır. (sy. 344)

Ba'zı **mahbûb [u] dostân** Nîlgûn fûtaya sarılmış (sy. 207)

….. zeyn edüp piyâdece sürü sürü el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb **mahbûb u mahbûbe**leri alay alay köşkü….. (sy: 293)

Ve bu şehrin **mahbûb u mahbûbe**sine **hadd [ü] hasr** yokdur. (sy. 208)

….. âdemin **mahbûb [u] ra'nâ**sı bir diyârda yokdur. (sy.31)

….. illâ Cenâb-ı İzzet edîm-i arzda ne kadar **mahlûk [u] haşerât** halk etdiyse kediyle köpeğin,….. (sy. 353)

"Her **mahlukât [u] mevcûdât**ın ve binâ-yı imârâtın yâ derûnu yâhud bîrûnu güzel oulp iki güzellik bir yerde olmaz. Ammâ bu câmi'in **derûn [u] bîrûn**u eyle şîrînkarlık üzre binâ ….. (sy. 73)

Zîrâ gâyet **mahûf u muhâtar**a helâk yeridir kim niçe….. (sy. 215)

Hasanzâde-i şebbâz hâlâ cemî'i ulemâ ve sulehâ mabeyninde **makbul [ü] mergûb** idi. (sy. 351)

….. şehr-i azîmlerin adedince her pâdişâh-ı hâimden ol kadar **makbûl [u] mu'teber** renk-â-reng ahcâr-ı zî-kıymet talep edüp geldikde atmeydânı sahrâsında dağlar gibi yığılup tamâm oldukda **hisâb [u] kitâb** etdiler üç kerre yüz bin seng-i gûnâ-gûn gemiş. (sy: 28)

…… "Tali'-i sa'd-i meymun ve tali'-i menhus ve **maksad [u] merâm**larınız görelim" deyi remmalane kelimat ederek (sy. 259)

….. izin verüp Şeyh Maksûd **maksûd [u] murâd**ına erüp derhâl kendinün üç yüz kazma ve çapalar ….. (sy. 36)

…… Evsaf-ı İslâmbol Arzı'n alup sureti bu mahalle **makyûd [u] murakkam** olundu kim ol suret budur. (sy. 251)

….. Sultân Kayıtbay'a gidüp belağan ma-belağ **mâl [u] emlâk**e mâlik olup…... (sy. 150)

Eğer firar eden kulda **mâl [u] erzâk** var ise malın alup…… (sy. 240)

"İlâhî **mâl [u] erzâk**ınız berekâtlı olup çok ola" deyü du'a ederler. (sy. 192)

….. Seydî Paşa hazîneyi peydâ edüp bu kadar **mâl [u] menal** ile hazîne-i pâdişâhî ve kapudanları ve niçe binkelleleri gülle-misâl tabl ü nefirlerin çalarak Asitane-i sa'âdete getirdiler. (sy. 139)

….. Fransa kıralının yigirmi gemi mâl-â-mâl ve bî-hisâb **mâl [u] menâl**i Tershâne bâğçesinde dağlar gibi küme küme alâhide alâhide yığıldılar. (sy. 50)

….. niçe âdemin **mâl [u] menâl**in yiyüp bir bûryâ üzre komuşlardır. (sy. 348)

….. müslimîn Yıldırım Hân inhizâmında **mâl [u] menâl**den ayrıldıkları dâğ-ı derûnlarından Timur askerinin ….. (sy. 39)

….. dahi anda pâre'pâre edüp guzât-ı müslimîn bî-hisâb mâl-ı ganâyimle **mansûr [u] muzaffer** Edirne'ye gelüp Yıldırım Bâyezîd Hân taht-nişîn [24a] müstakil….. (sy. 38)

Yıldırım Bâyezîd Hân bu yüzden İslâmbol'un nısfın feth edüp **mansûr [u] muzaffer** yine Edirne'ye müteveccih oldu. (sy. 39)

….. dağa alem çeküp cebele arka verüp **mansûr [u] muzaffer** Medine'ye gelüp târîhleri mutabık gelüp Haz-ret-i Ömer'e ziyâdesiyle mahabbet etdiler. (sy. 309)

….. Revân'dan **mansûr [u] muzaffer** geldükde ….. (sy.25)

Ancak kapukuluyla Irâk ve Alman'a gidüp **mansûr [u] muzaffer** gelirdi.

….. küffârdan ibtidâ bu kadar kelle ve hınto araba mâllar alınup **mansûr [u] muzaffer** olmuşken yeniçeri ocağı ceng-i perhaşda iken….. (sy. 142)

….. ve niçe yolların ahvâline vâkıf olup **mansûr [u] muzaffer** yedi günden yine kelekler ile karşu (sy. 38)

Ne cânibe me'mûr olsa **mânsur [u] muzaffer** gelüp kendi gazalarına kasayidleri ve musanna' tarihleri vardır. (sy. 164)

….. gösterüp Ebü'1-feth ibtidâ anda iki rek'at sâlât-ı hacet kılup inkırâzu'd-devrân **ma'mûr [u] âbâdan** ola deyü du'â edüp ol mahallin zîr-i zemininden bir….. (sy. 49)

…… bu şehir şöhret bulup **ma'mûr [u] âbâdân** olup ba'dehu ruhban mürd oldukda….. (sy. 221)

Serâpâ **ma'mûr [u] âbâdân** vüzerâ ve vükelâ ve a 'yân, sultân yalılarıdır kim bu şehir İslâmbol'a muttasıldır. (sy: 195)

Galata mevleviyyeti nâhiyesinde başkasubaşı hâkimli bin iki yüz **ma'mur [u] âbâdân** bağ-ı İremli saraylar (sy. 201)

…… Kostantıniyye ya'ni islamıbol gibi bir **ma'mur [u] âbâdân** ve bir sevad-ı mu'azzam…… (sy. 250)

…… vech-i arzda İslâmbol gibi **ma'mur [u] âbâdân** ve dar-ı adalet ve **emn [ü] emân** ve **âb [u] hevâ**sı Memduh-ı halk-ı cihan…… (sy. 250)

Ve'l-hasıl bu İslâmbol'un canib-i garbisinde yetmiş pare **ma'mur [u] âbâdân** ormanlı ve avgahlı ve bağlı ve bağçeli kurallar var…… (sy. 240)

Ma'mur [u] âbâdân hanedan yalılarınadn ibtida Kapudan Ca'fer Paşa ve Kapudan Kasım Paşa yalılarında ikişer yüz hücreler ve üçer hamam ve birer câmi'li saray-ı azimlerdir. (sy. 221)

….. ol kadar **ma'mûr [u] âbâdân** olduğundan ….. (sy.24)

….. böyle sevâd-ı mu'azzam, **ma'mûr [u] âbâdân** şehr-i Makdonya-yı Gulibeti'r-Rûm'dur. (sy. 358)

Bu kemerin canib-i erba'sında **ma'mur [u] âbâdân** korular vardır. (sy. 239)

……ümmetlerine müyessereyleyüp **ma'mur [u] âbâdân** eyle deyüp Üsküdar'ı Yakup yıkmadan…… (sy. 232)

…… çubuklu Bağçe'yi **ma'mur [u] âbâdân** etdi. (sy. 230)

….. zuhur edince (sy. ---) sene dest-i küffârda Kostantîn şehri **ma'mûr [u] âbâdan** olup Âl-i Osman dahi….. (sy. 37)

….. mezkûr hâsodalar ile **ma'mûr [u] âbâdân** edüp cümle odalarda üç bin zer-i zîvere gark olmuş ….. (sy. 52)

Evvelâ şehr-i İslâmbol üç senenin içinde ol kadar **mamûr [u] âbâdân** olup ol kadar âdem deryâsı oldu kim zabtı rabtları müşkil oldu. (sy. 53)

….. İslâmbol'u eyle **ma'mûr [u] âbâdan** etdi kim ….. (sy.19)

Bu kadar **ma'mûr [u] âbâdân** şehr-i azim içre olan câmi'leri beyan eder. (sy. 217)

….. edüp cihân-ârâ bir pâdişâh olup zamân-ı hilâfetinde memâlik-i Âl-i Osmân **ma'mûr [u] âbâdân** oldu. (sy. 66)

İbrâhîm Paşa Mısır'a dâhilolup **ma'mur [u] âbâdân** etdiğine tarih: (sy. 166)

….. Bi-emrillâh ne cânibe müteveccih olup mansûr olup **mansûr [u] muzaffer,** sâlimîn ü gânimîn…. (sy. 76)

….. asker-i İslâm kovarak, kırarak **mansûr [u] muzaffer** Der-i devlete geldiler. (sy. 137)

….. cümle guzât **mansûr [u] muzaffer** ve **şâd [u] handân** azm-i Arabistân deyüp ….. (sy.33)

Berhayâ pederi yanında defn etdüği cemî'i Kabâbıta ve Isrâ'îlî tevârîhlerinde **mastûr [u] mutâbık**dır. (sy. 305)

….. sene 998 târîhinde şehr-i Ma'nisa'da mütevellidolup esna-yı cülûsda **ma'sûm [u] pâk** çar-sâle idi. (sy. 98)

Pir oldur kim her muharremat [u] memnu'atden Müberra ve **ma'sûm [u] pâk** ola. (sy. 247)

……her menahiden Müberra olup **ma'sûm [u] pâk** gerekdir (sy. 243)

Bu iki uçurum ortasındaki püşte üzre bu câmi' vâkı' olmağile zelzeleden **masûn [u] mahfûz** olmsıyçün âkıbet-endîş….. (sy. 69)

….. kim altı su sarnıcı olup zelzeleden **masûn u mahfûz** olmak mülâhazasıyla [34a] temelin bu yüzden itmâm etdiler. (sy. 54)

Ve bu şehrin cânib-i erba'sında gerçi kal'a yokdur amma rabâtdan ziyâde **masûn [u] mahfûzdur.** (sy. 205)

….. mükerrem olup âfât-ı semiveyye ve araziyyeden **masûn [u] mahfûz** olup inkırâzu'd-devrân zürriyetine inkırâz ….. (sy. 61)

….. ba'de cezbe-i ilâhîye mazhar olup **mecâzibûn [u] harâbât**î erenlerinden olup geysudar olmuşdu. (sy. 186)

Ammâ cümlesinin mâbeyninde bir **mehâbet ü salâbet** ile ejder-i heftser-misâl türâb-alûd olup yatır. (sy. 172)

Ve bunun alayında olan **mehâbet ü salâbet** ve bunda olan pâk-müsellâh ….. (sy. 273)

….. sancak [199b] ganimet alup **mehâbet [u] salâbet** içün ol esed sûretli sancağı Ebâ Eyyûb-ı Ensârî ki….. (sy. 331)

Şe'âir-i İslâm olup **mehâbet [ü] salâbet** olsun içün ….. (sy. 120)

….. günden düne **mehâbet [ü] selâbet**i yâd olundukda derûnuma bir **bîm [u] ru'b** hâsıl oldu. (sy. 110)

….. ciyâd misilli atlara yedi pâre âlât-ı silâhlarıyla her bir pehlivanların suretlerin **mehâbet [u] salâbet**leriyle yazarlar kim gören ümriiî âdemler hamd-i Huda ….. (sy. 331)

….. dahi asker ve **me'kûlât [ü] meşrûbât**ların koyup beher sene ….. (sy.35)

Bu esnâf dahi **me'kûlât [ü] meşrûbât** fürûht etmeğile sâ'ir esnâf üzre takaddüm olundu. (sy. 298)

….. müyesser olmamışdır kim rahm-ı mâderden müştak olalı **me’kûlât [ü] meşrûbât**ın mükeyyifâtlarından….. (sy. 354)

El-hâsıl attârân san‘atında dünyâda ne kadar **me’kûlât [ü] meşrûbât** bulunursa bakkâlânda dahi….. (sy. 300)

Zîrâ bu zümre **me’kûlât [ü] meşrûbât** fü-rûht edicilerdendir. (sy. 287)

….. sanâyi‘ât, **me’kûlât [ü] meşrûbât**ını ve arz-ı beledi….. (sy.13)

Ve âlü’l-âl meyvenin a‘lâsı ve sâ’ir **me’kûlât [ü] meşrûbât**ın güzîdesi bunda bulunur. (sy. 213)

….. gemileri kenar bulup herkesde olan **me’kûlât [ü] meşrûbât**ların bir kazanda pişirüp âşûrâ dediler. (sy. 269)

Me’kûlât [ü] meşrûbâtının memduhatından besatinlerinde olan….. (sy. 222)

….. levhalı pîş-tahta ihsân edüp **me’kûlât [ü] meşrû-bât**ımiçün kilarcıbaşıya bizzât kendüleri tenbîh buyurdular. (sy. 118)

Bu mertebe bir gürbüz er pâdişâh-ı gazanfer-fer **merd [ü] derver** idi. (sy. 120)

Ammâ kendüler bir debük-rûh âlüfte ve âşüfte meşreb bir **merd [u] ferd** idi. (sy. 185)

Bir **merd [ü] ferd**e müyesser olmamışdır. (sy. 177)

Merd [ü] zenân içün çifte çifte hammâmdır. (sy: 195)

Merhûm [u] mağfirûn leh Gülâbi Ağa’nın Ayasofya câmi‘i içinde Kırklar makâmı nâm yerde **sergüzeşt [ü] serencâm**ın bizzât kendilerden istimâ‘ edüp münâsebetiyle bu mahalle kayd olundu. (sy. 62)

….. Ayasofya’nın Terlerdirek küncinden bir sadâ zâhir olup, **“Merhûm u mağşûl** dür, kemân defne dün” deyü nidâ ….. (sy. 48)

….. dâ’im olup **mesrûr [u] handân** olalar” deyü cümle hayr du'â edüp mahbûshâneden çıkup ….. (sy. 351)

….. Kostantınıyye içinden zulemât ref‘ olup halk-ı cihân **mesrûr [u] handân** olup mürde diller tâze cân [63b] buldu. (sy. 106)

….. ihsân alup **mesrûr [u] handân** olup beyne’l-akrân revâne oldular}.(sy. 346)

“Ey nedîm Hasan, Cenâb-ı İzzet seni sa'âdet-i dâreynde **mesrûr [u] şâdân** eyleye. (sy. 351)

….. alup **mesrûr [u] şâdân** Arabistân ellerine ….. (sy.33)

Andan ruhbânlar bu yar-ı şerîf ile **mesrûr [u] şâdân** olup kumkuma içre âb-ı Zemzem doldurup ve yetmiş deve….. (sy. 56)

Bu gûne **mest [ü] harâb** eder bâde-i nâbları var. (sy. 213)

Ahir hâtif-i Rabbâni tarafından der der ten sadâsı gelince rûh **mest [u] medhûş** olup safâ-yı hazzından…..(sy: 343)

….. Hüseyin Paşa daki kal‘ada bu câm-ı ecelden nûş edüp [64b] **mest [u] medhûş** olup bakıyyetü’s-seyf **uryân [ü] büryân** ve **nâlân [ü] giryân** Tokat’da Halîl Paşa’ya yetişüp **feryâd [ü] tazallum** etdiler. (sy. 108)

….. kimi fâsık sıfatında **mest [ü] medhûş** gezer gûna-gûn esnâf kulları vardır. (sy: 247)

Ve ba‘zı {mahalde} çeng çaldıkda cümle uşşak **mest [ü] medhûş** olurdu. **Riyâzat [u] mücâhede** sahibi bir pâdişâh-meşreb idi. Rahmetullah. (sy. 222)

….. borularının vakt-i seherde savt-ı hazinleri âdemi **mest [ü] medhûş** bî-hûş eder. (sy. 347)

….. sadâsı gelince ruh **mest [u] medhûş** olup safâ-yı hazzından cesed-i Âdem'e girüp karâr etdi. (sy. 343)

Ve kendiler semâ‘a girdikde dervîşân **mest [ü] medhûş** olurlardı. (sy. 209)

….. edüp bir âh-ı serd çekdi kim cümle huzzâr-ı meclis **mest [ü] medhûş** oldular. (sy. 110)

……kimi fasık sıfatında **mest [ü] medhûş** gezer güna-gün esnaf kulları vardır. (sy. 247)

….. şarab içmek demek olur ya‘nî **mest [ü] müdâm** derler. (sy. 116)

….. kim “Ervâh-ı Arab bizi kırdır” derler. **Meşhûr [u] mahrûr** dur. (sy. 36)

Bu bâlâda tahrîr olunan kırk beş aded **meşrûbât [ü] münkibât**dan gayrı İslâmbol içre üç yüz güne mükeyyifâtlar vardır. (sy. 356)

Bir bahşı havâs-ı vüzerâ ve **mîrimîrân [u] ümerâ** dır. (sy. 80)

Ve **mihrâb ü minber** üzre olan câm-ı gûnâ-gûn sarhoş….. (sy:70)

….. Ve **mihrâb [ü] minberi** evsâfdan müberrâ….. (sy. 144)

Mihrâbı ve minberi gâyet musanna‘ ve müşebbek mermer-i hâm **mihrâb [u] minber dir.** (sy. 75)

….. Urumlardan on adedi **mu‘âf [u] müsellem** olup hânelerinde olan on aded karityacılar balık eminine öşür vermeyüp mu‘aflar idi. (sy. 290)

….. yekûn kılıç ze‘âmet ve tîmâr aded 46085, ve ze‘âmethâ-yı **mu‘âf [u] müselem** Mahmûd Paşa cem‘â 30399, [49b] (sy. 80)

Hâlâ Fransa kıralının **mu‘azzez ü mükerrem** olması Bâyezîd-i Velî’nin validesi takrîbiyledir. (sy. 48)

….. Fransa diyârında büyük vâlidedine gelüp **mu‘azzez ü mükerrem** pâdişâh-ı vakt olup üç yüz müselmân tevâbi‘iyle **ayş [u] nûş**da ve **sayd [u] şikâr**da henüz şehzâde-i âzâde oldu. (sy. 46)

….. senin ümmetlerin bu ruhbân mesîhâlardan harâc u bâc almayup **mu‘âf [u] müsellem** olalar" dedikde hemân ….. (sy. 56)

……Ashab-ı kiramdan ve **Muhâcîrin [u] Ensâr**dan ve erbab-ı sofadan…… (sy. 242)

Zîrâ u mahalde Sahâbe-i kirâmdan ve şühedâ-yı izâmdan niçe bin **Muhâcirîn [u] Ensâr**dan kimesneler medfûndur. (sy. 36)

Ya‘nî bu tatvîl-i kelâmdan **murâd [u] merâm** oldur kim hamd-i Hudâ bu hakîr-i pür-taksîr böyle mazanna-i kerâme….. (sy. 177)

….. bezl-i himmet etmeden **murâd [u] merâm**ı ol idi ….. (sy.23)

Anlar dahi Mekke'de Ebû Tâlib'e varup **murâd [u] merâm**ların arz edüp hemân Ebû Tâlib bir filcân içine mürekkeb koyup. (sy. 56)

Zira hemân bu müsevvedâtımızda **murâd [u] maksûd** İslâmbol'ûn evsâfı tahrîridir. (sy. 74)

"İnşâ'allâh Derviş Ali bu anda **murâd [u] maksud**una erüp şehîdânı deşt-i Kerbelâ savabına bu yevm-i aşurada na'il olursun" …… (sy. 186)

….. niçe varoşlar **mutî‘ [ü] münkâd** olup Leh kıralı harâc-güzâr olup….. (sy. 142)

…… on sekiz pâdişâhı kendüye **muti‘ [ü] münkâd** edüp harâc-güzâr etmişdir. (sy. 168)

….. kendüye **mutî‘ [ü] münkâd** oldular. (sy.15)

Ve bu bâbın iki cânibinde tâ kubbeye müntehî olunca dörder tabaka hücrelerde **muvakkıt [ü] sallîhân** ve **bevvâhân [u] kayyımân**lar sâkindir. (sy. 71)

Melek Ahmed Paşa'ya ol sa‘at Özi eyâletin Boynueğri, **müft ü meccânen** ihsân edüp Hacıoğlu bâzârına vardığımızda….. (sy. 135)

Ba‘dehu ebü'l-feth evvel hıyâbân içre bir **müfîd [ü] muhtasar** tophâne inşâ etdi. (sy. 214)

…… kadri'l-imkan **müfîd ü muhtasar** tahrir edüp itmamı müyesser oldu. (sy. 237)

Tahtânî ve **müfîd [ü] muhtasar** bir câmi'dir. (sy. 212)

…… ibtidâ **müfîd [ü] muhtasar** Ebü'l-feth binâsıdır (sy. 207)

….. yedi mesâcidleri ve bir tekyesi ve bir **müfîd [ü] muhtasar** küçük hammâmı Kara Çavuş yeniçeri ağası binasıdır. (sy. 192)

Hakîkat ibtidâ askerin **müfîd [ü] muhtasar**ı ubûr edüp giderek mankala ağalar ve mîrimîrânlar ve ….. (sy. 272)

…… kiremitli bir câmi‘-i **müfîd [ü] muhtasar**dır. (sy. 237)

Cümle bin mikdarı hane-i **müfîd [u] muhtasar**lardır. (sy. 227)

….. kim İslâmbol’dan kırk pare kadırga ile Sebte Boğazı’ndan **mühimmât [u] cebehâne** ile çıkup Mısır ceziresin ve Habeş burnun dolaşup….. (sy. 200)

Ve beş yüz pâre kalyonlara sâ’ir **mühimmât ü levâzımât** ve cebehâne ve sâ’ir mîrimîrân ve …. (sy. 125)

….. iki yüz pâre sâ’ir **mühimmât [u] levâzımât**, me’kûlât ….. (sy.32)

….. yüz bin gûne **mühimmât [ü] levâzımât**lar gönderüp ….. (sy.22)

“Bu câmi‘in cemî‘i **mühimmât [u] levâzımât** masârıfın benden alın ve bu resme bir câmi‘ binâ edin” deyü….. (sy. 54)

….. gemilerin cümle **mühimmât [ü] levâzımât**ların sağ gemilere leb-ber-leb edüp **sâlimîn ü gânimîn** Sayda kal‘asına bu ….. (sy.34)

“ **Mühimmât [u] levâzımât**ların benden alın ve şu ….. (sy.18)

….. İslâmbol’da **mühimmât [ü] levâzımât**ın görüp meks eyledi. (sy. 133)

….. Sâlih Efendi’ye iki bin kîse-i Rûmî verüp **mühimmât [ü] levâzımât**a başlayup cem‘ memâlik-i ….. (sy. 125)

….. Tayyâr Mehemmed Paşa vezîr-i a‘zam olup Bağdât’ın **mühimmât [u] levâzımât**ın görüp …. (sy. 104)

….. ve cemî‘i **mühimmât [ü] levâzımât**lara elzem-i levâzımından olmağile ve kâr-ı Dâvûdî olmağile ….. (sy. 305)

….. gitmeğe me‘mûr olup cümle **mühimmât [ü] levâzımât**ların mîrîden müheyyâ edüp hâkir dahi bile hâzır oldum. (sy. 113)

….. içinde olan **mühimmât [ü] levâzımâtların** sa’ir kadırgalara….. (sy. 129)

…… Muhammed sünnetine ikram eyleyüp **mü’min [ü] muvahhid** şeklinde olup….. (sy. 224)

Ve **mümtaz [ü] müstesnâ** tersâ-pîçe ve muğ-pîçe rakkas cüvânları var kim ….. (sy. 348)

….. iken gazabı teskîn olduğun cümle **müsâhibîn ü mukarrebîn** ve huzzâr-ı meclis (sy. 111)

….. Ammâ anlara ol bed-râyiha **müşk [ü] amber** gibi kokar. (sy. 192)

Ammâ cümle hâzırbâl asker-ş **müvahhidîn [ü] mücâhidîn** idi. (sy. 93)

Ba‘dehu sene (sy. ---) târîhinde Sultân İbrâhîm Hân bu mahallin cânib-i selâsına **müzehheb ü mutallâ** şebeke kafesler inşa edüp güyâ kafes-i huld-i berîn oldu. (sy. 67)

Ve minmer-i makâm-ı resûl üzre tâcı bir serâmed **müzehheb ü mutallâ** tac-ı kiyâniyândır ve zirvesinde altun alemi alem-i mînâdır. (sy. 100)

….. Makdonya ve Dobruca ve yedi kırallık yerde **nâm [ü] nişân** sahibi ol" deyü Muhammed Saltık-ı …… (sy. 353)

….. Gümrük Emîni Alî Ağa mezkûr Dımışkhâne'yi mîrîden alup kat-ender-kat Yahûdî hâneler yapup Dımışkîhâne'nin ve ma'deninin dahi **nâm [u] nişân**ı mün'adim oldu. (sy: 31)

….. dahi **nâm [u] nişân**ı münʽadim oldu. (sy.31)

….. Sene 1040'da kapudan olup Akdeniz'de küffâr gemilerinin **nâm [ü] nişân**ın ref' edüp **kaht [u] galâ**dan cemî'i kâfiristân el-amân deyüp tâ Mağrib-zemîninde Sebte Boğazı'na ve Malta ve Çiçilya ve Monkortonya ve Kalavra ve Tementis kıyıların **harâb [ü] yebâb** edüp…. (sy. 122)

….. hulâsa-i kelâm Erdel içre **nâm [ü] nişân**ımız güm olup sekiz ayda Erdel memleketin nehb ü gâret, **alân [u] tâlân** ve kâfirleri nalan ederek….. (sy. 141)

….. Varvar Ali Paşa'yı münhezim etdiğinde **nâm [ü] kâm** sâhibi olup mühr kendüye gitdükde….. (sy. 133)

….. vücûda gelüp yigirmi altı târîhinde **nâmûs [u] âr**ı fark edüp Sultan Ahmet Hân'ın….. (sy: 98)

Bu Abaza lalan dahi **nân [u] nemek** gayretine düşüp âyâ veliye-i ni'am efendim Osmân Gâzî'nin intikâmın ….. (sy. 109)

Yedinci hâkim: Ayak nâ'ibidir. Cânib-i şer'den ehl-i hırefe **narh [u] terâzû** içün ta'zîr sâhibi hâkimdir. (sy. 53)

….. ehl-i hırefin **narh [u] terâzû**larına **nazır [u] nuzzâr** olan İslâmbol mollâsıdır. (sy. 358)

"Bire mededşephi çağırın gelüp bu **nây [u] kudüm**ü dinleyüp **semâ'[u] safâ**yı görsün" deyü haber vardıkda gelmeyüp âhir-i kâr,… (sy. 191)

….. gece dağlarda pinhân olup **nebâtât [ü] giyâhât** tenâvül edüp def'-i cû' eylerdim. (sy. 129)

….. gece dağlarda pinhân olup **nebâtât [ü] giyâhât** tenâvül edüp def'-i cû' eylerdim. (sy. 129)

….. Evkâfı Yenibâğçe sahrâsının **nebâtât [u] giyâhât**ı ve **hadâyıkât [u] besâtîn**leridir. (sy. 149)

….. cânib-i erbaʽasın **nehb [ü] gâret** edüp yigirmi bin ….. (sy.35)

….. Alaman diyârların üç ay **nehb [ü] gâret** edüp kâfire rahne verirken beri tarafda …. (sy. 77)

….. Zeynel Hân'ın inhizâmı ve Acem diyârının **nehb [ü] gâret** olunduğu ve Bâğ-ı Cinân kal'ası …. (sy. 104)

….. Betlen gabor Erdel'e kıral olup aın sebebiyle asâkir-i İslâm Erdel'i **nehb [ü] gâret** edüp iki yüz bin esîr ve bilâ-hisâb mâl-ı ganâyim alınup **mânsûr [u] muzaffer** gelindiği. (sy. 99)

….. cezîre-i Çukalar'ı **nehb [ü] gâret** etmede bile bulunup….. (sy. 129)

….. Anatolu'yu **nehb ü gâret**e azîmet eyleyüp Hersek dili'nden deryâyı ubûr edüp ….. (sy. 137)

Resul-i Huda dahi Sahabe-i kirama izin verüp **nehb [ü] gâret** olunup **evlâd [u] iyâl**lerin {esir edüp} yine kendülere ihsan olunup…… (sy. 254)

…… Adem Safi'ye asi olup malını Habil evladları **nehb [ü] gâret** edüp kendisi Şam'a firar edüp…… (sy. 255)

….. emval [ü] evlâdları **nehb [ü] gâret** olunup **iyâl [ü] evlâd**ları cümle esîr olup Sahâbe-i kirâmdan Bedîl bin Vertâ esîr satdı. (sy. 293)

….. Rûs-ı menhûs **nehb [ü] gâret** etmeğe şehre çıkup….. (sy. 137)

….. Hırvadistan vilâyati **nehb [ü] gâret** olunup bu kadar mâl-ı ganâyim….. (sy. 142)

…… Büyükdere'yi ve Sarıyar kasabaların **nehb [ü] gâret** etdüği Murad Han-ı Rabi'e mün'akis olup…… (sy. 227)

….. ve yine Boçkay ile Âl-i Osmân askeri kal'a-i Uyvar etrâfların **nehb [ü] tâlân** etdikleri sene 1014. (sy. 99)

Lakin sene 914'de sarsar-ı fenâdan Necati **necât [u] rehâ** bulmayup kendü mısra'ı üzre, (sy. 175)

Ba'dehu 'Bunların ocağında **neşv [ü] nemâ** bulan oğlanlar askıya olur'….. (sy. 324)

……Mısır'ı ihsan edüp **neşv [ü] nemâ** bulup çapaladığı Kule bağçesi'nde…… (sy. 231)

Yeniçeri ocağında **neşv [ü] nemâ** bulup Arnavudü'l-asl idi. (sy. 132)

neşv [ü] nemâ bulup Hotin seferinde cebeci olup….. (sy. 132)

….. Harem-i hâs'da **neşv [ü] nemâ** bulmuşdur. (sy. 134)

…. ….. Harem-i hâs'da **neşv [ü] nemâ** bulup Husrev Paşa Harem'den yeniçeri ağalığı ile çıkdıkda…... (sy. 135)

Süleymân Hân hareminde **neşv [ü] nemâ** bulmuşdur. (sy. 191)

Haremde **neşv [ü] nemâ** bulup çakırcıbaşı olup Rûmeli eylâti ile Malta üzre serdâr olup …. (sy. 77)

….. mezkur Dede'yi İslâmbol'a getürüp bu hisarda bırağup anda **neşv [ü] nemâ** bulmuşdur. (sy. 225)

Germiyanîdir ammâ bursa'da **neşv [ü] nemâ** bulmuşdur. (sy. 167)

Hâk-i İslâmbol'dan zümre-i yeniçeriyândan **nevş [ü] nemâ** bulmuşdur. (sy. 112)

….. Harem-i hâsda **neşv [ü] nemâ** bulup sadâret ile Mısır'a varup …. (sy. 76)

Sultân Süleymân Hân'ın rikâbdârlığı hizmetinde **neşv [ü] nemâ** bulmuş yüz elli bir yaşında merhûm ….. (sy. 59)

Yerine yeniçeri ocağında **neşv [ü] nemâ** bulan Âkıl Kara Mustafâ Paşa kapudan oldu. (sy. 122)

Ve pâdişâh Süleymân Hân-ı mağfûrun **nezâket [ü] zerâfet-**i tab'-ı şerîflerindendir kim Hâsekî Sultân hayrâtın Avretbâ-zârı'nda bina etmişlerdiri ve's-selâm. Ve; (sy. 76)

….. Ve hareminde zincîrli Servi nâm bir serv-i sebiz-gûn-vâr **nihâl ü sâha**ları perîşân olup….. (sy. 145)

….. bâzergânların metâ'larından gümrük alır şeklinde gavgâ ve **niza' [ü] cidâl** ederek geçüp giderler. (sy. 297)

Ve İspanya nısfına kıral olup devletleri günden güne **nizâm [u] intizâm** bulup Ciniviz küffârı Karadeniz sahilinden tâ cezîre-i Kırım'a ve kal'a-i Azağ'a varınca ….. (sy. 37)

Bir emrillâh devlet-i âl-i Osmân'a ol mertebe **nizâm [ü] intizâm** vremiş iki kim….. (sy: 93)

Ba'dehu îrâd u masârıf-ı Âl-i Osmân'a **nizâm [ü] intizâm** verem deyü….. (sy. 131)

cümlesi "İhsân-ı cülûsdan ferâgat ederiz, hemân devletde **nizâm [ü] intizâm** olsun" deyü cümle …. (sy. 106)

Zirâ ıl kubbe-i münevver Hazret-i Risâlet'in mübârek apzı yarıyla **nizâm [u] intizâm** bulmuşdur. (sy. 59)

Bu hakîr elli bir senede on sekiz **pâdişâhlığ [u] kırallık** yer seyahat etdim, bu mertebe manzurûmuz olmamışdır. (sy. 153)

….. cümle hamâmlardan her şey'i **pâk ü pâkize a'yan [u] eşrâf** hammâmlarıdır.(sy. 160)

…… cümleden **pâk [ü] pâkîze** Ayasofya hammâmı ve Sofîler hammâmı …. (sy. 160)

….. pabuçlar ve tomaklar ve içedikler ve terlikler fürûht eder **pâk ü pâkîze** kavvâflardır. (sy. 325)

….. tâ bu mertebede **pâk ü pâkîze** gezüp evkât-ı hamseyi cemâ'tle edâ ederdi. (sy: 188)

….. kârhânelerin tezyin edüp **pâk ü pâkîze** cüvânları ile reftâr ile ubûr ederler, [l82b] (sy. 304)

….. tezyîn edüp pâypûşları na'lçalıyarak **pâk ü pâkîze** libâslar ile pür-silâh ubûr ederler. (sy. 307)

Ve her gün birer vâ'iz **pend [ü] nasîhat** etmeğiçün sekiz aded şeyh ta'yîn eyledi. (sy. 58)

Hikmet-i Hudâ Yahyâ Efendi hazretleri kursî-i şerîfe urûc edüp mahalle münâsib **pend [ü] va'za** âğâze edüp cümle halk ….. (sy. 60)

….. şehîd olup cümle guzâtın **perr ü bâl**leri şikest olup bir yerden ….. (sy. 36)

….. cümlesi **pesend [ü] hezâr** ahsend etdiler. (sy.17)

…… ve ta'til günleri niçe bin kayık ve peremeye süvar olmuş niçe bin **pîr [ü] cüvân** aşıkan-ı sadıkan…… (sy. 238)

Cümle huzzar-ı meclis **pîr [ü] cüvân**, ….. (sy. 245)

……cemi'i ulema ve suleha ve meşayihan-ı **pîr [ü] cüvân** cem' olup…… (sy. 250)

….. fukarâ ve mesâkine ve **pîr [u] cüvân**e ve âyende vü revendeye birer nân-paresiyle…..(sy. 152)

…… "Ey oğul gafil me-baş gözün aç gün ahşamlıdır" deyüp Fatiha deyüp cümle pir-i **pirân [u] cüvân** Fatiha tilavet oluna. (sy. 245)

….. ve fetîle fetîle **pîç u pîç** ham-be-ham kâkül-i perîşân….. (sy:186)

Enes i Pîrleri demir işlemede Hazret-i Dâvûd'dur amma Hazret-i Risâlet asrında **pîr [ü] pîşvâ** olan Hazret-i Esîr Hindî-i Seyyâf dır. (sy. 301)

….. **pîr [ü] pîşvâ** ihtiyârları fırka fırka muhteşemâne ubûr ederek ardı sıra ehl-i kıble ağa ve sikkezân ağa ve tamgacı aşı ağa yan yana ve rikâb rikabe. (sy: 314)

ibn Mâlik şed bağlayup gavvâslara **pîr [ü] pîşvâ** oldu. (sy. 271)

Selmân-ı Pâk'in şed bağladığı yigirmi ikinci **pîr [ü] pîşvâ**dır. (sy. 305)

Selmân-ı Pâk'in kemer-bestelerinden onuncu **pîr [ü] pîşvâ**dır. (sy. 322)

Selmân-ı Pâk'in otuz ikinci şed bağladuğı **pîr [ü] pîşvâ**lardandır. (sy. 323)

Dükkân 500, neferât 1000, pîrleri yine Dâvûd Nebî'dir amma Hazret asrında **pîr [ü] pîşvâ**ları Şeyh İzeddîn-i Semâhî'dir. (sy. 307)

Lâkin Hazret asrında **pîr [ü] pîşvâ**ları (…) Selmân-ı Pâk'in kemer-bestesidir. (sy. 320)

…… esnaf esnaf alayları {ile} ve **pîr [ü] pîşvâ**ları medfun olduğu duyarlar ile **ayân u beyân** eder. (sy. 253)

….. devâmına ve cümle **pîr [ü] pîşvâ**lara du‘â edüp fâtiha deyü feryâd edince hemân ta‘lîmhâne dibinde ….. (sy. 279)

Amma helva pişirmede **pîr [ü] pîşvâ**[mız] Helvâî Ömer'dir. (sy. 289)

….. ubûr ederken bezircilerin üstleri başları yağlı ve **pis ü pesnîd** kavimlerdir kim esbâbları yağdan mücellâ ….. (sy. 299)

….. altışar pâre yancığla ve bahrî hotaslarla ve gûnâ-gûn zîller ile ve kemer-i **raht u gaddâr**e ile ….. (sy: 254)

…… parmakları sadâ verüp eyle **raks [u] reftâr** eder kim gûyâ Rakkâs Zühre'dir …… (sy. 189)

….. meydân-ı mahabbetde çârpâreleriyle tarz-ı Ace-mâne **raks [u] çevelân** etdikde gören üftâdeler valih [ü] hayran, olup her köşeden sadâ-yı hû ile hâne-i sûr pür-nûr olur. (sy. 348)

Bu bir mesîregâh kefere idi kim her gören âdem evzâ‘ etvârından ve **reftâr [u] güftâr**ından hazz edüp hayrân kalırdı. (sy. 189)

….. Tise nehrin yüz bin **renc [ü] anâ** ile beri cânibe ubûr edüp…… (sy. 141)

….. bundan Pâdişâha dilgîr olup Hotin kal‘ası metresine yüz bin **renc [ü] anâ** ve **naz [ü] istiğnâ** ile metrise girüp …. (sy. 109)

Hikmet-i Hudâ baht-ı dünyâ Malta küffârının imiş eyle bir **re'y [ü] tedbîr** sahibi pâdişah-ı Cem cenab ….. (sy. 126)

….. edüp bu **re'y [ü] tedbîr** üzre Hırkîl kırala ….. (sy.33)

….. erba‘dan küffâr baş kaldırup mukâvemet etmeğe **re'y [ü] tedbîr** sâhibi olmamağile yine ebü'l feth'in….. (sy. 39)

….. beğleri ve kapudan paşa dahi anın **re'y [ü] ted-bîr**iyle sefer eşerdi ve cümle deryâ….. (sy. 81)

….. Ahmed Paşa'nın **re'y [ü] tedbîr**iyle mührü Haleb'de İpşir Mustafâ Paşa'ya gönderdiler. (sy. 133)

Ba‘dehu Sultan Mehemmed akl-ı Arasto rahib-i nihaninin **re'y [ü] tedbîr**iyle Kostantin'in elçi ile gönderdiği….. (sy. 224)

….. sohbet edüp akl-ı Berhayâ vezîr-i dilî[r]lerin **re'y [ü] tedbîr**iyle cânib-i erba‘sında olan düşmanlardan intikam alup yine kendü zevkine meşgûl idi. (sy. 96)

….. Akşemseddîn'in bu **re'y [ü] tedbîr**iyle her diyâra âdemler digüp ân-ı zamânda cümle bâkirelerin on bin mikdârı….. (sy. 50)

….. Gâzî'yi yetmiş kibâr-ı evliyânın ve Hacı Bektaş-ı Velî'nin izni ve **re'y [ü] tedbîr**iyle Süleyman Beğ,….. (sy. 38)

….. dürtülse gayet la’l-gûn kırmızı olup **rîş [u] geysû**da olan kehleyi helâk edüp gird [ü] gubârdan pak eder. (sy. 274)

….. çah-ı gayyasın yıkup mal-a mal-ı **rimâl [u] türâb** eyleyesiz deyüp fetva gönderüp ….. (sy. 219)

…… ile nerdübânlar bulup **riyâzât [u] mücâhede** ile âsumâne urûc edüp **maksud [u] meram**larına yetdiler. (sy. 126)

….. çâr-kûşesine **rumûz [u] [17b] künûz** ile cemî‘i ….. (sy.29)

“Ümmetlerime âharûnda belde-i Tayyîbe olup ibâdethâne-i müslimîn ola” deyü **rumûz [u] kunûz** ile kayr du‘a edüp hikmet-i Hudâ lafz-ı İslâmbol târîh vâkı‘ olmuşdur. (sy. 56)

….. ârifân çifrdir derler, ba’zılar **rumûz [u] künûz**dur deyü ol mahalde olan şeddâdi kaydında olup ….. (sy. 36)

….. Küçük Havuzlu hamamlar cümleden **rûşen [u] rûşen**adır…… (sy. 160)

Ve yine **rûz [u] şeb** cânib-i erba‘adan asker-i İslâm’a imdâd ile zahâ‘ir gelmede ammâ küffâra bir dâne-i hardal gelmemede, zîrâ mukaddem târîh ile….. (sy: 41)

….. çaldıysa hımârın dölünden şimşîr **sâf u perrân** çıkdı. (sy. 121)

….. içre sahk edüp ma‘cûn gibi tahmîr edüp **sağîr ü kebîr** dervîşân külahları gibi toprak potalar yapup ….. (sy. 313)

Ve derûn [u] bîrûn-ı câmi‘de **sağîr u kebîr** cümle (…) aded serâmed amûd-ı bâlâlardır kim güya her biri birer pâye-i kürsî-i vâlâlardır. (sy: 57)

….. yüz bin ecinne askeri gibi **sağîr u kebîr** tıflân-ı ebced hânları….. (sy: 260)

Ve cümle on altı **sağîr ü kebîr** bâb-ı hâssalardır. (sy. 52)

….. yemîn ü yesârında **sağir ü kebir** yüzer aded şayka ve kolumburuna ve ….. (sy. 125)

yüz aded **sağîr ü kebîr** topları ve dizdarı ve üç yüz neferatları vardır. (sy. 228)

Sağîr ü kebir cümle kırk altı kubbedir ve cümle (sy: …..) sütûn-ı zî-kıymetlerdir. (sy: 64)

….. ibret içün **sağîr ü kebîr** tâbûtlar geçüp tâbût evlerin yanları sıra…. (sy: 341)

“İnşâ’allâh merhûm **sa‘îd [u] şehîd** Musâ’mın yerine yed-i beyzâ gibi …. (sy. 115)

Ve her katıl etdüklerin izn-i şer‘ile **salb [u] siyâset** ederler.(sy. 53)

….. ilm-i ledünne mâlik bir s**âlih ü âbid** kimesne idi. (sy. 177)

….. deryâ-misâl asker içinde beni pâdişâhıma **sâlimîn ü gânimin** getirdi. (sy. 111)

….. secdegâh-ı şehinşâh inşâ edüp esnâf-ı **sanâyi‘ [u] bedâyi‘** kârıyla bir câmi‘-i murassa‘ u mülemma….. (sy. 58)

Dâ’imâ pederi pâdişâh-ı âlem ile enüp binüp **sayd [u] şikâr** ve gazâ ederlerdi. (sy. 169)

……Istıranca dağlarında **sayd [ü] şikâr** etdikleri Yeniköye getirüp…… (sy. 226)

Tiz şu mahalde bir hadika bina olunup ismine Tokat bağçesi desinler ve **sayd [u] şikâr** olan vahşi hayvanları…… (sy. 229)

…… Kostantin izniyle **sayd [u] şikâr**a gelerek Karadeniz sahilinde Terkoz kal‘asına gelüp halicinde ve gençelistanında **sayd [u] şikâr** edüp Terkoz kal‘ası…..(sy. 224)

…… Al-i osman’ın cümle **sayd [u] şikâr** zağarları anda yaylanır. (sy. 237)

….. urarak terkilerinde **sayd [ü] şikâr** etdikleri kaz ve turna ve turaç ve süğlün ve keklik….. (sy. 316)

Amma ihtida kürk geymeği **sayd [ü] şikâr** içün Hûşeng Şah…. (sy. 321)

…… kalîlü’l-lihye ve kesîrü’ş-şevârib fârisü’l-hayl **sayd [ü] şikâr**a ve gazâya mâ’il ….. (sy. 131)

….. gûyâ sâhil-i Şattu’l Arab’da **sayd [u] şikâr**e gezer bir eseddir. (sy. 192)

……ekseriya **sayd [u] şikâr**ı acayip sihr-i mübin tasvir eylemişdir…… (sy. 229)

Ebü’l-feth Mehemmed Han bu mahalde **sayd [u] şikâr**da iken Makbul Mahmud Paşa Tokat kal‘asın feth etdüği…… (sy. 229)

….. Bu cevâhirleri fürûth edüp ve bu mâlı masrûf edüp câmi‘i itmâm eylemeğe **sa‘y [u] ihtimâm** edüp bizim dahi ….. (sy. 72)

bunlar donadup **sayf ü şitâ**da âlü’l-âl meyve ve bahar bunlarda bulunup nice yüz…. (sy. 301)

Ve mu‘tâd-ı Murâd Hân bir haftayı **sayf [u] şitâ**da sekiz bahş etmişdi. (sy. 121)

….. Müddet-i ömürlerinden **sayf [u] şitâ**da na‘leyn geyerlerdi. (sy. 184)

Sayf [ü] şitâda kânûn-ı Osmânî budur. (sy. 336)

….. hakkında niçe kıyl ü kâl vardır kim **sayf [u] şitâ**da **şeb [u] rûz** araksîz durmadadır. (sy: 62)

….. **Sayf [u] şitâ**da bir dakîka fevt etmez mîkâtdır…… (sy. 146)

Sayf [u] şitâda bir beyaz İmroz kebesinden gayrı ….. (sy. 186)

…… köşe köşe **sâz u söz** ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy. 238)

…… dü da’re ve **sâz [u] söz** ile ubur edeler. (sy. 251)

….. vermişlerdir kim **sâz [u] söz** sevdayı mahv edüp def-i gam eder. (sy. 343)

Hukemâ-yı kudemâ kavlince **sâz [ü] söz** ve hanende ve mahbûb rakkas âdemin ruhuna safa verir. (sy. 336)

….. hâs cebinde meşkhâne nâm mahalde **sâz u söz** ve gûnâ-gûn fasıllar edüp Hüseyin Baykara faslı ederik. (sy. 115)

….. olup köşe köşe **sâz u söz** ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy:238)

….. ayakdaşlarımız olup şeb [u] rûz hammâm-ı hâs cenbinde meşkhâne nâm mahalde **sâz u söz** ve gûnâ-gûn fasıllar edüp….. (sy: 115)

….. aded neferât bir yere cem' olup **sâz [u] söz**leriyle bir hengâme ve fasl-ı azîm ederek ubür….. (sy. 347)

"*Elhamdü lillâh* **sefer ü hazar**da ve müddet-i medîd ömr-i azîzimizde biz cemî'i sünnetleri terk etmedik" deyü imâmet ederler. (sy. 67)

"Yürü **sehm [ü] kavs** ile gazâ eyle ve Allâh'ın **hıfz [u] emân**ında ol müjde olsun sana bu meclisde….. (sy.13)

Ayasofya Câmi'i evsâfında tahrîr olunan **sergüzeşt [ü] serencâm** bunlarındır. (sy. 78)

….. günden güne hâlim müşted olup işte **sergüzeşt [ü] serencâm**ım budur kim ne etdim ise …. (sy. 110)

….. mezkûr İne Ayazma içre ol gece pinhân olup bî-hûş olduğum **sergüzeşt [u] serencâm**ım inşâ'allâh mahallinde tahrir olunur (sy. 204)

….. Harkova'da Mustafâ Paşa'ya gelüp **sergüzeşt [u] serencâm**ın, hakîr'e nakl etdüği gibi anlara nakl ….. (sy. 271)

…… cümle gazaları ve tüccar olması ve cemi'i **sergüzeşt [ü] serencâm**ları cümle kütüb-i fakrlar ve ol vaslalar…… (sy. 248)

Ve niçe bin gûne **sergüzeşt [ü]serencâm**ların nakl edüp cümle etdiği işleri isbâtile tahkîk ederi. (sy. 111)

Mezkûr Fransa kıralı kızının **sergüzeşt [ü] serencâm**ların anların nakl-i sahîhinden istimâ' edüp tahrîr etmişizdir. (sy. 46)

Bağdâd'a giderken Haleb kal'asına çıkup şehr-i Haleb'i **seyr [ü] temâşa** ederken bir cirid endâht etmişdir ….. (sy. 120)

….. **seyr [ü] temâşâ** ederek **murâd [ü] merâm**ları olduğu yere giderler. (sy. 204)

……**seyr [ü] temâşa** edem. (sy. 251)

Sultân Mehemmed Ayasofya'yı **seyr [ü] temâşâ** edüp deverân ederken Terlerdik nâm bir mahalde….. (sy. 48)

….. bizzât Murâd Hân **seyr [ü] temâşâ** edüp engüşt ber-dehen edüp fermânları üzre tarfetü'l-ayn içre asker-i deryâ misâl bu bâğa girüp cümle **der [ü] dîvâr**ın ve müte'addid şâhâne şâhnişîn ve kâ'aların **harâb [ü] yebâb** edüp …. (sy. 113)

……nakkaş-ı can gelüp **seyr [ü] temâşâ** edüp engüşt ber-dehen ederler…… (sy. 229)

….. gelüp bevvâblar ile câmi‘-i münevveri gelüp **seyr [ü] temâşâ** ederken bevvâb kayyımlar bu kâfirlerin ayaklar{ına}….. (sy. 73)

….. şehr-i Kostantînimizi **seyr [ü] temâşâ** edün diyerek ….. (sy.33)

….. cânib-i erbaʿasın **seyr [ü] temâşâ** ederken papas ve ….. (sy.33)

….. İslâmbol'u **seyr [ü] temâşâ** edüp deverân ederdi. (sy.26)

Hudâ ederek lâşe-i küffâr-ı dûzah-karârları **seyr [ü] temâşa** ederken lâşeler içinden Vilaşkobla nâm kâfir….. (sy. 38)

….. Ammâ bâlâda tahrîr olunan hammâmların cümlesine girüp **seyr [ü] temâşâ** etmek müyesser olmuşdur. Eğer her birinin **âb ü hevâ**sı ve hoş binâsı ve **tarh [u] tarz**ın tahrîr eylesek…… (sy. 159)

Ve hergiz **seyr [ü] temâşâ**sına ukûl-ı fuhûl, havâs u mikyâs ve bî-kıyâs ve mihendisîn-i sâhib kiyâsa istiyâs ü irtibâs….. (sy. 58)

….. verüp mûsikî şu‘abât [u] terkîbâtlarında **seyrân [u] deverân** etse güya udundan bir râyiha-i ûd su‘ûd ….. (sy. 344)

….. edüp bu kadar ibâdullah ve bu kadar **sıbyân [u] [28a] nisvân** esîr-i giryân olduğunuzda….. (sy. 45)

Ve yedi darü'l-ta‘lim-i **sıbyân [u] tıflân-**ı ebcedhanı vardır. (sy. 230)

….. Azağ'ı ihâta edüp küffardan bir **sît [ü] sadâ** olmayup cümle Kazak-ı ak'ın kararları ….. (sy. 128)

….. dükkânların gûnâ-gün bârûd-ı **siyâh u beyâz** ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy: 279)

….. kal‘a dîvârına sarılup sim-i ilâh ile metrise girüp **subh [u] mesâ** cenge s‘y-i beliğ ve ihtimâm-ı tâ etdiler. (sy: 41)

….. balyemez toplar ile kal‘a-i Rûm'a rahneler açılup **subh u mesâ** hücûmlar olup içeriden taşra, taşradan içre yürüyüşler ve şebhûnlar olup hsrevâne **ceng [ü] cidâl**ler olunup içeriden tâ‘ife-i sekbân-ı sek-pây birer taşra firâr etdiler. (sy. 108)

Altı ay bu minvâl üzre **subh [u] şâm** Şâm-ı cennet-meşâm askeri küffâr-ı bed-girdâr [u] murdâr ile ceng-i kavî eyleyüp hikmet-i Hudâ cümle cüyûş-ı….. (sy: 33)

….. Bu Hanya küffârı bu **sulh [u] ahidnâme**ye muhâlefet edüp Malta küffârına ığmaz-ı ….. (sy. 129)

….. Nemse çâsârına anda **sulh [u] salâh** mün‘akid olup hâkir çâsârın papinta hattıyla….. (sy. 142)

…… ba‘zı zaman haraca kesüp bu minval üzre bi-feth **sulh [u] salâh** ile avdet ederlerdi. (sy. 232)

….. vech ile inşâ ve imlâ kıldı kim sebeb-i hâdis-i tahrîr-i **sulûf [u] sunûf** add olunan mecmû'a-ı dil-küşây bu ….. (sy. 37)

Bir alay **sum [u] mezmûm** kavmdir. (sy. 317)

….. teshîr ve **sûr [u] bârû**sunu ta'mîr edüp ….. (sy.20)

….. kim rûz-ı ıydeynde ve **sürûr [u] şâdumân** günlerinde ve pâdişâh ubur etdükde….. (sy. 216)

….. cümle asker-i İslâm fâl-ı mübârekdir deyü **şâd [u] handân** olup yedi gün yedi gece göz açdırmayup …. (sy. 113)

…… sâyiller dilenmeden müstağnî olup memâlik-i Âl-i Osmân'da mâl-ı firâvân meydana çıkup cümle halk-ı âlem, **şâd [u] handân** idi. (sy. 173)

Şâh [u] Gedâ sahibi Yahya Beğ,….. (sy. 169)

….. dîn-i Îsâ üzre **şân u şöhret** ve şevket verüp ….. (sy.24)

….. yine dîn-i İslâmın **şân [u] şöhret** çevketler iiy çünkü Hazret-i Hamza bâ-safânın zûpîn ile atlar üzre….. (sy: 331)

….. Cevâhir kolu demekle **şân u şöhret** bulmuşlardır. (sy: 348)

….. Tuna'ya arka verüp **şeb [u] rûz** ceng etmede. (sy: 140)

….. nâdîler nidâ ederek yoklama edüp **şeb [u] rûz** meş'aller ile ulûfeleri verüp devir tamâm olup Hasan Paşa ve gayrı paşaların yanında olup….. (sy: 139)

….. esbâblar ile tebdîl-i câma olup **şeb [u] rûz** İslâmbol içre çârsû-yı bâzârda ve küçe ve puçadad tûl-ı nehârda piyâde gezüp….. (sy: 119)

Şeb [u] rûz ilme meşgûl olup yine Evliyâ Efendi'den haftada üç kerre tilâvet-i Aşere ederdim ve üç yerden Fârisî ve Arabî ve ilm-i hatta meşgûl idim. (sy: 118)

Bunda üç bin kadar gılmân-ı hâssa **şeb [u] rûz** ilme meşgûllerdir ve halîfeleri ve yedi dersiâmları ve cenâbınız dahi haftada iki kerre bunda ders dersiniz. (sy: 118)

….. İslâm ile müşerref olup **şeb [u] rûz tâ'at [u] ibâdât** edüp Hüseyin Baykara zevklerin ederiz" dedikde taşra sarây meydânına Arz odası nerdübânı ki sarây….. (sy: 118)

….. ayakdaşlarımız olup **şeb [u] rûz** hammâm-ı hâs cenbinde meşkhâne nâm mahalde sâz u söz ve gûnâ-gûn fasıllar edüp….. (sy: 115)

….. Kadir ve rûzları rûz-ı ıyd olup **şeb [u] rûz** a'yân-ı İslâmbol hayr-ı mukaddem deyü zî-kıymet….. (sy: 114)

….. ve yine şeref-i sohbetleri ile **şeb [u] rûz**müşerref idiler. (sy: 113)

….. Revân Seferi'ne revâne etdirüp **şeb [u] rûz** bu **müsinn [ü] karazmûde** ihtiyârlar ile….. (sy: 113)

….. hâzır metrislere girilüp **şeb [u] rûz** amân vremeyüp lağımlar endâht olunup yedi koldan….. (sy: 108)

….. müstevli olup guzât-ı müslimîn **şeb [u] rûz** âteş-i Nemrûd içinde kalup….. (sy: 107)

….. bu yan dehlîzlerinde dahi ibâdet olunup **şeb [u] rûz** Hindî ve Özbekî maksûrelerdir. (sy: 101)

Ve **şeb [u] rûz** havz-ı azîmin muslukları kapanmayup dâ'imâ cereyân etmededir. (sy: 67)

Tershâne kethudâsıdır kim **şeb [u] rûz** kâsımpaşa şehrinde bir aşkıyâ bulsa cürmüne göre….. (sy: 54)

….. fevvârelerden âb-ı revâdan şâz olup **şeb [u] rûz** âdem gerdeni-misâl pertâb edüp cereyân etmededir.

Şeb [u] rûz yigirmi dörd sâ'atde birer kerre kanat kakup sayha urduk da İslâmbol'un cemî'i horosları bâna ururlardı. (sy: 28)

Ve her kule üzre onar ruhbân dîdebân t'yîn edüp **şeb [u] rûz** nigehbânlık ederlerdi. (sy: 23)

Cümle deryâya **şeb [u] rûz** hükm eder. (sy: 54)

….. Ebü'l-Feth ile İslâmbol'a gelirken asâkir-i İslâm içre **şeb [u] rûz** yigirmi dörd sâ'atde yigirmi dörd kerre bâng-i horos urup; (sy: 43)

….. fazlet-i bâhire sâhibi olup niçe tevârîhler tetebbu' edüp **şeb [u] rûz** Akşemseddin ve Sivasî Kara Şemseddîn hazretleri sobetiyle müşerref olup anlardan….. (sy: 39)

Şeb [u] rûz yigirmi dörd sâ'atde birer kere kanat kakup….. (sy:28)

….. İslambol'un çörşû-yı bâzârı içre vâki ' olduğundan **şeb [u] rûz** niçe bin cemâ'ati kesîrden ârâm yokdur. (sy: 67)

….. yok-pâre ağâç çırnıklar ile liman liman olta sicimlerden deryâya bırağup **şeb [u] rûz** kaya balığı ve….. (sy: 290)

Neferât 300, **şeb [u] rûz** sâhil-i bahrda gezüp kenâra karîb….. (sy: 290)

Cemî'i el-i Mısır **şeb [u] rûz** ziyâret ederler. (sy: 261)

Ve Erzurum sahrâsına **şeb [u] rûz** nazar ederdim, ….. (sy: 110)

….. yoldan dikeni götürmektir ya'nî **şeb [u] rûz** ayağa sarılan vesvese-i şeytân ile mücâhede eylemektedir. (sy: 247)

….. hünkâr âhûrları olup her birinde birer tavla küheylân atlar vardır kim **şeb [u] rûz hâzır [u] müheyyâ**dırlar. (sy: 237)

….. yokdur kim **şeb [u] rûz** üç yüz fukarâsı zikrullâh ile meşgûllerdir. (sy: 234)

Şeb [u] rûz şart-ı vâkıf böyle t‘yîn etmişdir. (sy: 234)

Hattâ şehrinin halkı mâbeynlerinde **şeb [u] rûz** gavgâ ve cidâl eksik değildir. (sy: 231)

….. ve kal‘a dizdârı hükûmet eder ve **şeb [u] rûz** bostâncıbaşı kayıkları ile gezüp hükûmeti serbestdir. (sy: 228)

Bu mahallede **şeb [u] rûz** kal‘a dizdârı ve üç yüz neferâtı âmâde dururlar. (sy: 225)

….. arz olunup **şeb [u] rûz** huzûr-ı pâdişâhîde Miskâlî Müverrih….. (sy: 251)

Ammâ **şeb [u] rûz**, "Ah teber-i Geysûdâr Mehemmed Efendi" der idim. (sy: 177)

….. ve bahirde bulunup **şeb [u] rûz** yatmaz uyumaz İslâmbol'u **geşt [ü] güzâr** eder bir divâanedir. (sy: 190)

….. mâlikdir kim **şeb [u] rûz** cemâ‘atden hâlî değil bir câmi‘-i rûşendir kim {Koca Mi‘mâr binâsıdır}. (sy: 211)

….. harb [ü] kıtâl ederek İspanya **şeb [u] rûz** cenge tâkat getiremeyüp bir gece…. (sy: 210)

Ammâ bu kefere mahallelerinde **şeb [u] rûz** pâsbânlar (sy: ve) nigehbânlık ederler. (sy: 212)

Ve **şeb [u] rûz** fevvâreleri Selsebîl-âsâ creyân etmedir. (sy: 204)

Müstecâbüd-da‘ve mahaldir kim **şeb [u] rûz** cemâ‘atden hâlî değildir. (sy: 146)

….. gûyâ matbah-ı Keykâvus'dur, **şeb [u] rûz** merreteyn **bay [u] gedâ-**yı fukarâ-yı mesâkîne ni‘meti mebzûldur. (sy: 149)

….. bu kadar hknende ve sâzende ve mutrıbân ve kaşmerân meyhânelerine cem ‘ olup **şeb [u] rûz zevk [u] safâ** ile surûr ederler. (sy: 355)

….. perveriş ederek **şeb [u] rûz** cemâl-i bâ-kemâl sâhibi olmada….. (sy: 360)

Vezîr-i a‘zam Ahmed Paşa: Arnavud kavminden hüsn-i tedîr ve **şecâ‘at [ü] mehâbet** ile dilîr bir …. (sy. 76)

Özdemir Paşa: Mısır sultânı Gavrî'nin akrabâlarından Çerkesü'l-isr **şecî‘ [u] dilîr** idi kim fâtih-i Habeş'dir. (sy. 77)

Cümle neferâtları (---) **şehbâz [ü] şehnâz** yiğitlerdir. (sy. 277)

Bu esnâfın ordu-yı İslâmda kârları **şehîd [u] şühedâ** ve **garîb [u] gurebâ**ları gasl edüp defn ederler. (sy: 260)

Ammâ bunun İslâm ile rıhlet etdüğine ş**ekk [ü] şübhe** olmağile cümle eczâhânlar sandûkasına arkaların [29a] çevirüp tivâlet-i Kur'ân ederler. (sy. 46)

Ve **şekl [ü] şemâyil**de ve **güftâr [u] reftâr**da gûyâ bir sâhib-kırân idi. (sy: 131)

….. diyâra mahsûs olan sâzlardır kim anlar dahi **şekl [ü] şemâyil**i ve **kadd [ü] kâmet-**i târlarıyla sûretleri tasvîrleriyle mahallinde yazılır. (sy: 347)

…… alayı tamâm olup sarrâcbaşının netîce güzîde askerlerinden **şeyh [u] meşâyıh**ları ve kethüdaları ve….. (sy. 324)

….. ve küreklerin cevahire gark edüp dîbâ ve **şîb [u] zerbâf** bâdbânlar edüp ve îbrîşim çarmıhlar ve direk ….. (sy. 273)

Şi'r [ü] inşâda yegâne-i efrâd, ma'ârifde müfred-i zamâne idi,….. (sy. 200)

….. tayyibü'l ağrâk, elsine-i selâsede **şi'ir [ü] inşâ**ya kâdir fasîhü'l-lisân ve bedî'ül-beyân idi. (sy. 185)

….. şân, **şöhret [u] şevket** içün dosta düşmana karşu tabl, kudüm, nefîrin döğerek gider.

….. bir muta'azzım şân [ve] **şöhret [ü] şevket** sâibi kıral-ı dâll olmağile arslan….. (sy: 23)

…… Hazret'i Risaletin tecdid-i vuzu' etdiklerin ve ibadet etdiklerinin **şurût [u] kuyûd**ıyla Selman'dan haber aldı derler. (sy. 254)

….. dızmanlar ve berebaşıları ile gûnâ-gûn keçe külâh üzre elvân **şükûfe [ve] ezhârât**ları ser-ı….. (sy:260)

Bâğdan bâğa gidüp **tâ'at [u] ibâdât** edüp sohbet-i hâs ederler. (sy. 208)

Amma {mukallidden murâd, bir âdem ümmî olup **tâ'at [u] ibâdât** edüp….. (sy. 349)

….. edüp herkes halvethânesinde **tâ'at [u] ibâdât**a meşgûl iken İslâmbol ….. (sy.35)

….. kimesneler i'tikâf niyetine girüp gündüz sâ'im ve gece kâ'im **tâ'ât [u] ibâdet**e meşgûl ehl-i sülûk kimesneler ile mâl-â-mâldır. (sy. 59)

Fazîlet-i bâhire sâhibi ve ahlâk-ı hamîdesi bir vech ile **ta'bîr ü tavsîf** olunmaz. (sy. 184)

Bir ulu âsitânedir kim diller ile **tâ'bir ü tavsîf**i mümkün değildir. (sy. 216)

Cümle kapüdanların nihâyetinde tuğ ve **tabl [u] alem** sahibi Karamanlı Alî Beğ alayı geldikde benî ….. (sy. 273)

….. düye bir fânûs-ı cinân ve iki tuğ ve **tabl [u] alem** ihsan olunup Rodos pâyesiyle her sene yedi yüz pâre….. (sy. 273)

Anıniçün bir kaç esnâf zam olunup başka **tabl [u] alem** sahibi oldu. (sy. 282)

Sancakbeği hükmünde olmayup **tabl [u] alem** sâhibleri değillerdir. (sy. 86)

….. tabılları bir tarafda esirlerin **tabl [u] erganûn** lutur-yanî boruları çalınarak yine gemileri nice bin levendât ….. (sy. 273)

….. Sarâyburnu'nda lenger bırağup **tabl [u] erganûn**ların çalup bir yaylım top u tüfeng şâdumânları ederler kim diller ile ta'bir olunmaz. (sy. 44)

….. ubûr edüp kâmil sekiz kat mehterhâne ve **tabl [u] kös**lerine turralar urulup hengâme-i azîm ile ubûr ederler. (sy. 314)

….. Serdâr Hâfız Ahmed Paşa'ya getirüp cümle kelle ve kerrenây ve **tabl [u] kûs** ve direfş-i kâviyâniyle hâk-i….. (sy. 107)

….. Aliya ile ywedi yüz **tabl [u] nâkûs** beğleri ve cehennem segleri ile ….. (sy. 36)

….. vüzerâ dest-bûs edüp **tabl u nefîr** ve sûrnâ ve nakare sadâsından âdeme dehşet hâsıl olup rû-yı deryâda olan niçe bin pâre keştîlerin **top u tüfeng** şâdumânından Belde-i tayyibe [57a] içre bir azîm sît ü südâ olur.(sy. 94)

Her sancakda ne denlü çiftlik mensûh olup ze'âmet ve tîmâr verildiği **tafsîl [u] beyân** olunur. (sy. 91)

Ne'uzü billah bunun emsali niçe esnaf-ı mühmelat vardır amma **tahrîr ü tavsîf**inde çendan alem yokdur. (sy. 256)

Ba'dehu ifâkat bulup cemî'i menâhî ve me'âsîden **tâ'ib ü tâhir** olup maraz-ı ta'ûndan merhûm olup Kesegende civârında âsûdedir. (sy. 179)

….. bu yüzden **tafsîl [ü] beyân** ederler kim yedinci [10b] kerede **ta'mîr [ü] termîm** eden ….. (sy.17)

….. birer birer **takrîr ü tahrîr** etsek bir mücelled kitâb olur. (sy:31)

….. kal'a-i Yanova'yı **ta'mîr [ü] termîm** edüp bağ-ı İrem-misâl bir şehr-i müzeyyen olup….. (sy. 139)

….. Süleymân Hân müceddeden **ta'mîr [ü] termîm** etdi sene (sy. ….). (sy. 153)

Hâlâ bu hammâmların **ta'mîr [ü] termîm**i Sultân Mehemmed Gâzi evkâfı….. (sy. 158)

Ve sahrîcin câ-be-câ yerlerin **ta'mîr ü termîm** içün ….. (sy.54)

….. olup **tarz [u] tavrın** ve **re'y [ü] tedbîr [u] cünbüş [ü] harekâtın** tecessüs ederken ….. (sy.16)

….. edüp kal'alar fethinde **ta'mîr [ü] termîm** edüp ordu-yı İslâmda biz mukaddem lâzım olduğumuz ….. (sy. 335)

….. Andan serîr-i saltanat, Sultân Bâyezîd-i Velî'ye nasîb olup İslâmbol'u **ta'mîr ü termîm** ederken hikmet-i Huda kazâ-yı âsumânî İslâmbol içre yedi gün altı gece bir zelzele-i azîm olup Galata kal'asının nice yerleri münhedim olup **ta'mîr ü termîm** olunup Yağkapanı'nın atebe-i ulyâsı üzre Mi'mâr Murâd çâr-kûşe bir mermer üzre celî hatt ile yazmışdır, ammâ hakkâ ki sikkeyi mermerde kazmışdır. (sy. 66)

….. Bu zelzeleden münhedim olan yerler fermân-ı şehriyâr ile altmış günde **ta'mîr ü termîm** olundu. (sy. 66)

Bu minvâl üzre Galata şehrin **ta'mîr u termîm** edüp hudûdnâmeleri tahrîr edüp (sy. 210)

Bayram Paşa Galata'yı **ta'mîr [ü] termîm** etdükde vech-i dîvârı beyâz kirec ile badana etdükde….. (sy. 211)

Asâkir-i İslâm kal'a içre leb-ber-leb olup şiddet-i şitâ gelmeden kal'a içre **ta'mîr [ü] termîm** edüp elli bin….. (sy: 108)

….. şehrini **ta'mîr [u] termîm** edüp her pâdişâh ….. (sy.18)

….. sademât-ı top-ı kûplerden münhedim olan yerlerini **ta'mîr ü termîm** edüp kal'a içine Murtazâ Paşa'yı kırk bin …. (sy. 113)

Ve dördüncü **ta'mîr [ü] termîm** sene (---) tarihinde…… (sy. 250)

….. merhûm **ta'mîr [ü] termîm** etmeğe mübâşeret etdükde ….. (sy.25)

….. Diyârbekir eyâletiyle vezâret ihsân olunup Bağdâ[d-ı] behişt-âbâd **ta'mîr [ü] termîm** ile âbâdân olup ….. (sy. 104)

Asâkir-i İslâm kal'a içre leb-ber-leb olup şiddet-i şitâ gelmeden kal'ayı **ta'mîr [ü] termîm** edüp elli bin asker ile …. (sy. 108)

….. ziyâret edüp bu câmi'lerin **ta'mîr [ü] termîm**in görüp **hamd [ü] senâ** edüp Âsitâne-i sa'âdetine gelüp karâr etdi. (sy. 114)

….. 0leb-i deryâ ile belde-i Kostantınıyye'nin **ta'mîr [ü] termîm**ini **seyr [ü] temâşâ** ederek edâ-yı cum'a ve ziyâret edüp….. (sy. 114)

….. İslâmbol kal'asının **ta'mîr [ü] termîm**i içün ….. sy(sy.21)

….. aslâ mümkün olup **ta'mîr ü termîm**e bir çâre olmayup münhedim olurdu. (sy. 55)

….. İslâmbol'a gelüp ale't-ta'cîl Ayasofya kubbesinin **ta'mîr [ü] termîm**ine mübâşeret edüp kirec ile yar-ı ….. (sy. 56)

….. berîn maksûrelerinden nişân verir bir **tarh [u] tarz-**ı acîb ü girân-bahâ bir câmi'-i garîbdir kim vasfında cemî'i vassâflar âcizdir. (sy. 101)

İki yüz on dördüncü fasıl İslâmbol içre ne kadar meşâhîr-i sarây ve vüzerâ ve ulemâ ve a'yân-ı kibâr ve gayrı müte'addid büyut-ı sığâr var ise ba'zılarının târîhleri ile **tâ'rif ü tavsîf** olunur (sy. 153)

….. gayrı **tarz [u] tarh** üzre binâ etmeğe ….. (sy.20)

….. kâlâ-yı meta'ı ve **tarz [u] tavr**ın görse âh üç gün gümrük emîni olsam der idi. (sy. 298)

Her dükkânın birer güne **tarz [u] tavır**ları üzre cümle şeyhleri ve nakîbleri ve çavuşlarıyla ubûr ederler. (sy. 284)

….. mübîn gayretine dâ’imâ **tarz [u] tavr-**ı Âl-i Osmân’ın cemî‘i esnâf-ı askerîsine **nizâm [u] intizâm** vere deyü bu ….. (sy. 79)

Ma‘bed-i kadîm Ayasofya-ı Kebîr’in eşkâli ve **tarz [u] tarh**ın ve binâ-yı musanna‘âtı ve **tûl [u] arzın ayân [u] beyân** eder. (sy. 56)

Eğer bu câmi‘in **tarz [u] tavrık** vaz‘ı binasın….. (sy. 193)

….. denâetlerin ve **tarz [u] tavr** ların ve **evzâ‘ [ü] etvâr**ların taklîd ederlerdi. (sy. 349)

Ve niçe yüz mi‘mâr [u] mühendis **tarz [u] tarhın**da ser-i kârlığa mübâderet edüp her biri hezâr ahsend edecek hünerler ızhâr edüp ihsân alurlardı. (sy. 55)

Hazret ol sancakdan gayrı sûrete ve **tasvîr [u] put** yazmağa ruhsat vermemişlerdir. Amma Rûm -nakkaşları zâde-i tab’larından yine dîn-i İslâmın **şân [u] şöhret** şevketleriyçün Hazret-i Hamza-i bâ-safânın Zûpîn ile atlar üzre **ceng [ü] cidal** suretlerin âlât-ı silâha müstağrak olup Zûpîn'i **kayd [ü] bend** edüp Hamza gâlib olup suretin yazarlar kim güya zî-rûhdur. (sy. 331)

Hattâ üstâdı olan Başdarda Cânbâzı Taslak Kapudan bir şâtır-ı **tayyâr [u] ayâr** çâpük levend [ü] elvend bir âdem idi. (sy. 121)

….. verüp sağ tarafında Akşemseddîn, sol tarafında Kara Şemseddîn **ta‘zîm [u] tekrîm** ile Mehemmed Hân’ı minbere çıkarup….. (sy. 49)

Dördüncü hâkim: Eyyûb monlâsı, kezâlik **ta‘zîr [ü] haps** sâhibi hâkimdir. (sy. 53)

“İlâhi beni halk mâbeyninde hor hâkir etme, dîn-i mubîne lâyık hidmetler[e] müyesser eyle” deyü **tazarru‘ [u] nâlîş**ler eyledi. (sy. 106)

Yine böyle iken bu dîvânenin bir merd **tebevvül [ü] tağayyuz** etdüğin görmemişlerdir. (sy. 189)

….. İbrâhîm Paşa Kademü’n-nebî nâm **teferrücgâh [u] ziyaretgâh**da bir câmi‘-i âli binâ edüp….. (sy. 136)

Bin mücelled kitâb **te’lîfât [u] risâlât**ları vardır ve bir tefsîr-i şerîfi vardır kim ….. (sy. 79)

“Pâdişâhım seni Huda’ya ısmarladım îsâ Nebî ile kelimâta gideriz.” deyü evc-i asumana urûc ederken **temcîd [u] temhîd**ler ederek dahi yanında olan ….. (sy. 359)

Zira bilirler kim ol **teng ü bâlâ** nerdübanlı sokakdan atlı değil,….. (sy. 218)

….. salyarları akar ve **ter ü taze** beyaz halkaçini mahbûb dostlar görünce bir gayrı vâki‘a görürler. (sy. 289)

….. mürûr etmişken pâ-yı şerîfi **ter ü tâze** müşâhede olunmuşdur. (sy. 181)

….. boyanmış kefen içre **ter ü tâze** bulunup mübârek yed-i yümnâklarında birtuç mühre bulunup (sy. 197)

….. Hazret-i Yahyâ'nın cesed-i şerîfi ol deyrde **ter ü tâze** dururdu. (sy: 63)

Şeyh Maksûd görse kim İslâmbol içre niçe bin şühedâ yedi günden berü **ter ü tâze** pâymâl-i rimâl olup yatırlar. (sy: 36)

Tarîk-i Bayramiyye'den tekmîl-i fünûn edip ahir **terk [ü] tecrîd** olup İslâmbol'da Şâh Sultân câmi'i hareminde uzlet-nişîn olup…... (sy. 187)

Dâ'imâ cemî'i kâfiristânda **tevâbi' [u] levâhık**ıyla seyâhat eder. (sy. 46)

Ol mahalde Murâd Hân bâdeye **tevbe [ü] istiğfâr** etdiğin ferâmûş edüp bâde-i nâba başladıkda….. (sy. 105)

…..âyeti emrine imtisâlen **tevhîd [ü] tezkîr** edüp vücûdların ifnâ ile ihyâ ederler. (sy. 206)

….. hafr olan türabını **tevhîd [ü] tezkîri** ile yine doldurup cümle….. (sy. 197)

…. bir kubbe-i serâmed içinde medfûndur ve gazâ etdüği **tîr [u] kemân**ı başı ucunda maslubdur. (sy. 199)

….. şâhîde **top u tüfeng** atarak bir ceng-i azîm ederler kim gûyâ ceng-i deryâdır. (sy. 273)

….. "Allâh Allâh" ile yedeğe aup **top u tüfeng** şâdumânları Tershâne bâğçesi önünde lenger bırağup birkaç {kerre} **top u tüfeng** şâdumânları edüp küffârın zehreleri çâk, guzât-ı müslimînin cümlesi **şâd [u] ferahnâk** olup tâze cân buldular. (sy. 45)

"Eyya mola ya mola" diyerek yine kızaklar üzre gemilerin çekerek **top u tüfengler** atarak **feryâd [ü] figân**ları göğe çıkarak ve gemilerin filandıralarla ve ….. (sy. 272)

….. deyüp gavgâ ve feryâd ederek ve **top u tüfeng**lerin atarak saf saf ubûr ederler. (sy. 269)

….. **top u tüfeng**lerin atarak saf saf ubûr ederler. (sy: 268)

….. içinde olan mücâhidin **top u tüfeng**lerin endâht ederek gülbâng-ı Muhammedî ile Tershâne ireminin yanında olan….. (sy. 42)

Ammâ Yedükulle tarafından Serdâr Şâ'ir Ahmed Paşa ihtimâm-ı tâm edüp küffârın **top [u] tüfeng**ine bakmayup kal'anın niçe yerlerin **harab [ü] yebâb** etdi. (sy. 44)

….. gûyâ getirüp gûnâ-gûn **tuyûr[u] murgân**ın asvât-ı….. (sy:59)

ve her sene **tüccâr ü züvvâr** ve huccâddan ve gayrı sevâhil-i bahrde olan belîde ve kasabâtlardan beher sene kırk elli bin ibâdullâh esîr-i pâ-besye [ve] dil-haste olup **mâl [u] menâl**leri gâret olur. (sy. 125)

"Evliyâ demin huzûrumda bu kadar **ulûm [u] ma'rifet**ler kim dedin şimdi ilm-i edvârdan bir şey oku" dediler. (sy. 116)

Câmi‘-i şerîfin ezkûr bâb-ı sa‘detlerine ve harem-i latîfin üç aded der-i mu‘allasına (sy. ---) kademe taş nerbüdâ ile **urûc [u] nüzûl** olunur. (sy. 71)

….. seyf olanlar **uryân [ü] büryân** ve **nâlân [ü] giryân**….. (sy: 108)

…… olmuş ve nice kıla‘ ve şehirler sûretleriyle dükkânların zeyn edüp kendüler dahi **vaka‘ [u] vakâr**larıyla ubûr ederler. (sy. 270)

Sultân Murâd Hân’ın ibtidâ-i cülûsundan nihâyet-i saltanatına varınca rûz-merre olan **vakâyi‘ât [u] ihtilâl**leri ve cümle gelen vüzerâlarının hükûmâtları ve **azl [u] nasb**ların beyân eder. (sy. 106)

….. engüşt ber-dehen edüp **vâlih [ü] hayrân** kaldılar. (sy. 119)

“Hay şakî göre ne gûne nezâketlerle ne kelimâtlar edi” deyüp **vâlih [ü] hayrân** oldu. (sy. 116)

….. Hufâ’yı görenler **vâlih [ü] hayrân** ve **mest [u] medhûş** ser-gerdân olurlar. (sy. 59)

….. Bâb-ı Mu‘allâdır kim im‘ân-ı nazar ile dikkat edenler **vâlih [ü] hayrân** olur. (sy. 101)

….. Ol dahi bu derde **vâlih [ü] hayrân** kalup yetmiş sekiz gün ma‘zûl ….. (sy. 106)

….. kim ilm-i hendeseye mâlik olanlar **vâlih [ü] hayrân** olurlar. (sy. 202)

….. niçe bin servdir âdem **vâlih [ü] hayrân** olur. (sy. 204)

….. var kim görenler **vâlih[ü] hayran** olur. (sy:64)

….. müzehheb tasâvîr-i gûnâ-gûnlar var kim görenler **vâlih [ü] hayran** olur. (sy. 64)

….. deyü **va‘z [u] bend**ler edüp ve alnım bûs edüp ….. (sy.13)

……maktulün yanında nasihat edüp bu ademden ibret alun deyü **va‘z [u] nasîhat** ederdi. (sy. 256)

….. cemî‘i âhâli-i İslâmbol üç gün mükaddem âdem âdemî-zât Ayasofay’da kat-ender-kat olup **va‘z [u] nasîhat**dan sonra ta‘ûn du‘âsına hâzır olurlar. (sy: 60)

….. küşâde mezheb **va‘z [u] nasîhat**de te’sîr sâhibi bir ârif-i billâh idi. (sy. 99)

….. oturup eş-Şeyh Beşiktaşî Yahyâ Efendi Hazretlerinin **va‘z [u] nasîhatına** muntzaır olmuşlar idi. (sy. 60)

….. asrında kutbiyyete kadem basup **va’z [u] nasîhat**ın değil, bir kere ol münevver vech-i şerîfin müşâhede…. (sy. 60)

…… bi-had **va‘z [u] nasîhat**larında bulunup takbil-i yed-i mübarekleri ile ber-murad olduğumuza iftihar ederiz. (sy. 236)

İki sene saltanat sürüp sabîdir deyü küffârın **vefret [ü] kesret**inden hal‘ olunup pederleri..... (sy. 161)

….. eğer eksik gelirse dahi et alır, ta‘[y]îninden artık gelirse keserler, **yaz u kış** fâ‘ideleri budur. (sy. 279)

….. Zirâ zorbalar ile **yek-dil [ü] yek-cihet** idi. (sy. 103)

andan yeniçeri ve sipâh **yekdil [ü] yek-cihet** olup Sadrıa‘zam Kemânkeş dahi anlara teba‘iyyet edüp zulm hadden tecâvüz eyledi. (sy. 106)

Mihrâb dîvârının **yemîn [ü] yesâr** köşesinde iki minâre ve harem kapusunun şimâl-cenûbundaki…. (sy. 101)

Ve **yemîn [ü] yesâr**da olan cümle huzzar-ı meclis zer-ender-zere ….. (sy. 116)

Ve bu câmi‘in **yemin [ü] yesâr**ında birer şerîfeli iki minâre-i âlîsi var. (sy. 195)

Ve hareminin **yemîn [ü] yesâr**ında iki kapusu var. (sy. 205)

…… garb tarafı kapusunun **yemîn [ü] yesâr**ında kırk aded medrese hücreleri vardır. (sy. 206)

Bu câmi‘in dahi **yemîn [ü] yesâr**ında birer şerfeli iki minare-i mevzunları var, …… (sy. 233)

Adnan Pâdişâh-ı âlem tebrîz'den avdet edüp Âzerbâycân diyârının **yemîn [ü] yesâr**ında Hoy ve ….. (sy. 113)

…… ağaç atın sıçradup gelirken **yemîn [ü] yesâr**ında olan ehl-i dükkânlara birer gûne **evzâ‘ [u] etvâr** gûnâ gûn şakalar ederek gelüp….. (sy. 190)

Ve **yemîn ü yesâr**ında iki somâkî amûdlar var kim ve mine'l-inerdir. (sy. 64)

….. Sultân Mehemmed Hân câmi‘inin taşra harem-i kebîrinin **yemîn [ü] yesâr**ında ya‘ni şimâlinde….. (sy. 149)

Ve câmi‘in **yemîn [ü] yesâr**ında birer tabakalı seng ile bünyâd olunmuş minâre-i Âliyeleri var kim vâcibü's-seyrdir. (sy. 64)

Câmi‘e muttasıl **yemîn [ü] yesâr**ında misâfirîn içün iki aded tevhâne binâ olunmuş, minâreler anlara muttasıldır. (sy. 67)

Ve câmi‘in **yemîn ü yesâr**ında iki unnâbî-gûn sommâki amûdları var kim misilleri meğer Mısır'da Sultân Kalavan câmi‘nde ola. (sy. 67)

Ve bu câmi‘in **yemîn [ü] yesâr**ında câmi‘e muttasıl tevhâne-i müsafirînler vardır. Ve yemin [ü] yesârında birer şerîfeli iki aded minâreli ….. (sy. 69)

….. Ve bu kubbe-i bî müsâlin çâr-pâye-i âmelîsinden mâ‘adâ câmi‘in **yemîn [ü] yesâr**ında dörd aded sommâki….. (sy. 70)

Ve bu câmi‘in **yemîn [ü] yesâr**ında mezâhib-i erba‘a şeyhülislâlarıyçün dörd aded medrese-i azîmler var kim hâlâ ulemâ-yı âmilîn ve kâmiller ile mükemmel mâl-â-mâldır. (sy. 73)

Ve üç aded bâb-ı mu‘allası **yemîn [ü] yesâr**ında ve kıblesindeki bâb-ı keb tarîhi. (sy. 75)

Ve bu câmi‘in **yemin [ü] yesâr**ında iki minâre-i mevzûnları ikişer Şerîfeli serâmed bâng-i Muhammedî ….. (sy. 75)

Kıble kapusundan tâ mihrâba varınca zengerdân ayak ile (---)ayakdır. Ve arzı **yemîn ü yesâr**ından (…) ayakdır. (sy. 67)

“Sen cümle ruhbâna patirgâh ol ve sizi bi’l-cümle ümmetlerim bu elim nakşıyla **zabt [u] rabt** edüp bununla **hükm [ü] hukûmât** etsinler” deyü….. (sy. 56)

Karadeniz’in cânib-i erba‘asın **zabt [u] rabt** edüp….. (sy. 210)

….. kadı‘asker edüp Mekke ve Medîne **zabt [u] rabt** olunup Selîm Hân hâmidü’l-Haremeyni’ş-şerîfeyn olup kılıcı arşa asdı. (sy. 68)

….. her bir askerine [66a] mağlûb olup **zabt [u] rabt**a kâdir değiller idi. (sy. 110)

Andan bildim ki **zabt [u] rabt** sâhibi serdârdır ve sahrâda bir kurâ….. (sy. 110)

….. kalup kul tâ’ifesinin **zabt [u] rabt**ı müşkil olup ….. (sy. 163)

Devlet-i Âl-i Osmân’da böyle bir **zâbit [ü] râbıt** ve âdil-i hunhâr, celâli ve eşkıyâ-küş asker-keş, Rüstem-salâbet, bedi‘-şecâ‘at pâdişâh gelmemişdir. (sy. 103)

Hâlâ Ayasofya Câmi‘inin etrafında ol pâyeler **zâhir ü bâhir** olup Ayasofya anlar ile metânet bulmuşdur. (sy: 58)

….. Niçe kerâmâtı **zâhir ü bâhir** olmuş er oğlu erdir. (sy. 162)

Niçe kerâmâtı **zâhir ü bâhir** olmuş er oğlu erdir. (sy: 162)

Niçe kerâmâtı **zâhir ü bâhir** olmuş er oğlu erdir. (sy:162)

….. Atina’ya gelüp anda Temâşâlık nâm bir kasr-ı cihân-numâ etmişdir kim hâlâ eser-i binâları **zâhir ü bâhir** bir kâh-ı Havernakdır kim….. (sy: 14)

….. hâlâ ol mahal **zâhir ü bâhir**dir ve Nasrullâh-ı Semmâd’ın türbe-i şerîfi (…) dir. (sy: 289)

….. küp altun bulduğu yer hâlâ **zâhir ü bâhir**dir kim hâlâ o küpler İslâmbol’da Uzun Çârsû başındaki….. (sy: 206)

{ Ve İskender Karadeniz’i Akdeniz’e cereyâan etdirüp kesdiği boğaz budur kim hâlâ kayalarda yerleri **zâhir ü bâhir**dir}. (sy: 228)

….. pâre pâre olduğu hâlâ **zâhir ve bâhir**dir. (sy:27)

….. beş âdem kaddi bâlâda bir pençe-i kebîr-i sâhib-dilîr **zâhir ü bâhir**dir. Andan, (sy. 48)

Cümle Ma‘ân kavmine **zâhir ü bâhir**dir kim yılda bir kerre ol kâtile avredin kabrinden kan çıkar. (sy: 303)

Andan yeniçeriyâna, andan sipâha ve anda **zâ‘im [ü] zü‘amâ** ya, andan topcuya ve cebeciye ve lağımcıya ….. (sy. 50)

….. hânkâh-ı azîzde niçe yıllar **zâkir u şâkir** olmağile Zakirî tahallüs edüp…. (sy. 184)

….. gayet müte’ellim olup ibâdullah-ı müslimîn içün **zâr [ü] giryân** olup bükâlar eyledi. (sy. 40)

….. deyü **zâr [ü] giryân** ve serserî ve nâlân olurdum. (sy.11)

Anatolu cânibinde olan eyâletleri ve sancakları ve **ze‘âmet [u] tımâr**ları ve **mu‘âf [u] müsellem**leri beyân eder. (sy. 80)

“Ve hâlam Kıral, Paris şehrinin hâricinde bir bâğ-ı İrem-misâl mesîregâhda bir kubbe-i **zeberced [ü] mînâ** içinde medfûndur ve cemî‘i ….. (sy. 47)

“Sultânım dîn-i mübîn aşkına **zekât [u] sadaka**nızdan altün ve guruş tuç deryâsına bırağın” dedikde….. (sy. 215)

…... meşâyih-i izâmın güzîdesi idi kim bunda olan fesâhat ü belâgat ve **zekâvet [ü] necâbet** ve **fikr [ü] firâset** ve talâkat-ı lisân ol asırda bir kimesneye müyesser olmamış idi. (sy. 191)

…… âdemin çehresi çâk olup {**zemîn [u] âsumân** dir dir ditreyüp….. (sy. 216)

Bunlar tahtırevânlar üzre dükkânların **zer [ü] zîver** ile müzeyyen edüp badyalar içre halka akîde bezi ederken müşk-i….. (sy. 289)

….. orta peşkinli beşer altışar tencere ta‘âmlı ocaklar binâ edüp her dükkânları **zer [u] zîver**e gark edüp ….. (sy: 284)

….. tancere ta‘âmlı ocaklar binâ edüp her dükkânları **zer [u] zîver**e gark edüp pak dilberân huddâmlar….. (sy. 284)

Her bir câmi‘den birer **zerâfet ü nezâfet** serîka edüp binâ olunmuşdur. (sy. 75)

“Belî bundan büyük tula binâ bir kâr-ı kadîmdir. Ol asrın metânet üzre musanna binâ-yı azîmdir. Ammâ letâfet ü **zerâfet [ü] nezâfet**de ve şîrînkarlıkda bu andan Biri dahi sadaka-i cübbedir. Selîm Hân evkâfından ziyâde ehl-i Haremeyn’e niçe kere yüz bin hırka ve cübbe ve **serâvîl [ü] kamîs** gider. (sy. 74)

……taraf taraf uşşakan **zevk [u] safâ** ederler bir vacibü’s-seyr Göksü’dur. (sy. 230)

….. umûr-ı müslimîni görerek bu güne **zevk [u] safâ** ederek cânib-i erba’asında olan düşmanlarından intikâm alup….. (sy. 122)

…… kamil bir ay şeb-bük namıyla **zevk ü safâ** ederler. (sy. 239)

Cümle uşşakan anda **zevk [u] safâ** ederler. (sy. 239)

….. her şecere-i tayyibeninn sâyesinde taraf taraf uşşâkân **zevk [u] safâ** ederler bir vâcibu’s-seyr Göksü’dur. (sy: 230)

….. taşra bâğ u bâğçelerde **zevk u safâ**da iken vakt-i seherde….. (sy. 132)

….. nazar ile nazar edüp **zevk [u] safâ**sından Bayram Paşa’nın defter-i….. (sy: 114)

Gâyetü’l gâye cemmâ‘-kâr, sâhib-i **zevk [u] şevk** hünkâr olmağile vücuda gelen zükûr [u] ünâs hadden bî-kıyâsdır derler. (sy. 170)

….. İslâmbol’un **zîb ü ziynet**in **seyr [ü] temâşâ** edüp ….. (sy.26)

….. ve zerdûz sağrı poşu ve gûnâ-gûn **zîl [ü] bem**ler ile deveyi zeyn edüp….. (sy:267)

……teller ve bellerinde kanturalar ve tennureler ve **zîl [u] bem** ve sapan-ı Davudiler ve umman-ı kerame…… (sy. 257)

….. şeyhe ber-sîne nice urursa şeyh tepesi üzre **zîr [ü] zeber** olup (sy. …) ayağı kırılıp Mevlânâ’yı ziyâret müyesser olmayup İslâmbol’a ric‘at edüp (sy. …)….. (sy. 191)

….. ve niçe yüz sâhib-kırânları **zırh [u] zireh** külâh ve cebe ve cevşene mütağrak olup….. (sy: 331)

Fasl-ı sâbi‘ Rûmeli ve Anatolu eyâletinde her sancağın tîmâr ve ze‘âmetleri ne mikdâr olduğun **zikr ü beyân** eder. (sy. 90)

“Bire kâfir, bu senin bu kadar seneden berü ibâdullâh-ı üzre etdiğin **zulm [ü] ta‘addî** ve benim niçe bin güzîde kullarımı katl eyleyüp isyân eyledin” buyurduklarında (sy. 109)

….. cebbâr kavmin **zulm [ü] te‘addî**lerinden bu şehir içre ….. (sy.35)

“Ta‘at [u] ibadat, **zühd [ü] takvâ** ve doğrulukdur.” (sy. 246)

1.1. FARSÇA “-be”, “-â”, “nâ”, “-ber”, “tâ”, “-mâ”, “fe” EKLERİYLE KURULAN İKİLEMELER

….. vardır kim **arşen-fe-aşr** bir havz-ı latîfdir. (sy.193)

Bu Erdel diyârına Hak bereket vresin dörd kerre seferinde elimize **belağan mâ-belağ** mâl-ı ganâyim üsârâ girmişdir. (sy: 83)

..... her bir zorba bir diyârda hidmetde iken bunları beşer onar kıra kıra yedi seneye dek zorbaların zoru kesilmeyüp **câ-be-câ** nihânîce var idi. (sy. 107)

….. meydân süpürgeleri ve gerdaller ile “Aşa aşa” diyerek **câ-be-câ** yolları süpürüp gerdellere ve fıçılara doldurup ubûr ederler. (sy: 255)

Ve **câ-be-câ** yerlerin ta‘mîr içün ve rahnedâr yerlerin….. (sy. 18)

….. karye-i Kiteli ve karye-i Baklalı ve karye-i Türk-eşeli nâm kurâların cümle hân ve câmi‘ ve mesâcid ve imâretlerir mezkûr ka‘a dîvârlarının seng-i hârâları ile inşâ olunup **câ-be-câ** kuleleri ve yedi kat handakları kalmışdır kim Akdeniz’den Karadeniz’e nihâyet bulmuş….. (sy. 18)

Câ-be-câ mahbûbe Urum keratsaları vardır. (sy. 203)

Ra‘dehu mürûr-ı eyyâm ile **câ-be-câ** tekye münhedim olup Sultân Murâd-ı….. (sy. 207)

Ammâ taşrada asker-i İslâm esâs-ı kal‘anın ka‘rına girüp **câ-be-câ** kal‘ayı rahnedâr etmeğe başladılar. (sy. 41)

….. Galata kal‘asının **câ-be-câ** münhedim olan yerlerinden yürüyüşler edüp cümle ibâdullâhı şehd-i şehâdet ile şehîd etdiler. (sy. 36)

….. gemileri yağlayarak ve **câ-be-câ** malalar ile seyrâncıları, ….. (sy. 268)

….. Terlerdireğin dibinde kaplı olan bakırın **câ-be-câ** yerlerinde delikler vardır, andan birkaç parmak toprak yalasa bi-emrillâh istifrâğ edüp halas olur. (sy. 62)

Amm**â** mürûr-ı eyyâm ile **câ-be-câ** münhedim olup zamân-ı Süleymân Hân’a gelince….. (sy. 74)

Ve sahrîcin **câ-be-câ** yerlerin ta‘mîr ü termîm içün ….. (sy.54)

….. na‘lıncı yonkaların dükkândan taşra atarken **câ-be-câ** esbâbı ve sakalı yanardı. (sy. 183)

Ve bu çâr-yâra bî‘at verirken **dest ber-des** olup âye [t]: (sy. 242)

….. nâm kıralı **dest-ber-kafâ** Hârûnu’r Reşîd ….. (sy. 232)

….. pîr-yâr-ı Veli aşkına **dest-ber-dest kafâ-ber-kafâ sîne-ber-sîne**. (sy. 119)

….. iki kat **dinc-â-dinc** küffârın ortasında ….. (sy. 34)

….. Mısır lu‘bedebâzlıklarıyla **fır-â-fır** çevirerek ubûr edüp cümlesi….. (sy. 315)

….. salmaları başları üzre **fır-â-fır** devran etdirerek Rüstemâne ubûr ederler. (sy. 316)

….. doğancılar pefteresi ve sıbyân fırlağı gibi bu za‘îfi ser-i sa‘âdeti üzre **fır-â-fır** çevirüp deverân etdirirken hakîr eyitdim: (sy. 120)

cümle kefere ve Fecereler yüz bulup **gün-be-gün** fitne ve fesâdları efzûn ve….. (sy. 125)

Ve ….. bir hişt-i İpşîrî ile ol kepşe yetişüp **hâh-nâ-hâh** kepş-i ma‘hûdu hişt ile urdukda hayyât sûzeni harîrden güzer eder gibi perrân geçüp….. (sy. 119)

….. deyü ibrâm [u] ilhâh ile teklîf-i mâlâ-yutâ edüp **hâh-nâ-hâh** ol mu‘tekid ihtiyâr bir âm bâde….. (sy. 62)

….. ukûbet ile **hâh-nâ-hâh** bî-günâh ma‘nûkan ….. (sy. 173)

….. bir câ-yı menâs kalmayup âhir karârı firâra mubeddel olup deryâ-mis askerile İslâmbol üzre varup **hâh-nâ-hâh** devletleri ber-geşte olmuş Yûnâniyân elinden….. (sy. 31)

….. imdâd etmeyüp **hâh-nâ-hâh** Sultân Murâd'ın yedi günde ….. (sy.104)

….. ve fetîle fetîle pîç u pîç **ham-be-ham** kâkül-i perîşân….. (sy. 186)

….. ipler ile **keşân-ber-keşân** çeküp sarâyburnu'ndan ….. (sy. 25)

….. beşer altışar âdem **keşân-ber-keşân** çekerken yaban âdemleri seyirci olan âdemlerin üstüne hücûm etdikce ol….. (sy. 321)

….. zencirler ile **keşân-ber-keşân serâser** çullar ile ellerinde hezârân asâlar ile….. (sy. 321)

….. biner âdem gemi palamarları ile **keşân-ber-keşân** çeküp yetmiş seksen pâre Karadeniz'e çıkan….. (sy. 268)

….. her birini biner ikişer bin âdem **keşân-ber-keşân** çekerek,….. (sy. 273)

….. niçe bin levendât **keşân-ber-keşân** sadâ-yı "ya moli" ile çeküp….. (sy. 273)

….. zencirler ile **keşân-ber-keşân** çekerek ubûr ederler. (sy. 279)

….. ikişer âdem **keşân-ber-keşân** çeküp her biri Kastamonu'nun cılav katırı kadar var….. (sy. 279)

….. saçından **keşân ber-keşân** yedüp ….. (sy.19)

….. çatal zincirler ile **keşân-ber-keşân** çekerek ellerinde sopaları ve….. (sy. 280)

….. âdem **keşân-ber-keşân** çeküp ubûr ederler. (sy. 280)

….. şiddet-i şitâ havfından cümle cebehâne ile topları **keşân-ber-keşân** çekerek Hile kal‘asına muhâfazacı asker konulup Musul kal‘asına gelüp binâ olundu….. (sy. 104)

….. çullar ile **keşân-ber-keşân** edüp çatal ….. (sy. 296)

….. sırtlanları zincirler ile **keşân-ber-keşân** çeküp her biri ….. (sy. 321)

….. câmûslar ile topları Erzurûm'dan **keşân-ber-keşân** çekerek sinur çayırı nâm mahalden Kağızman altından….. (sy. 113)

….. Melek Ahmed Ağa ile ve Vuçu bostâncıbaşı ile reh-revlik edüp **köşe-be-köşe** ba'zı eşkıyâyı kelle-petân paça edüp vücûdların hâesalup….. (sy. 107)

"Bire hay meded devleti aldırdım elden" deyü dâğ-ı derûnundan **köşe be-köşe** gezüp âhir bir meyhâneye girince görse kim….. (sy. 62)

….. mahzen edüp **leb-ber-leb** niçe kerre yüz bin şedde ….. (sy. 293)

….. beşik beşik edüp **leb-ber-leb** taş ile memlû edüp ….. (sy. 221)

…..cümle meyve ile **leb-ber-leb** olup çarmıhları ….. (sy. 300)

….. esîr edüp keştîlerine **leb-ber-leb** eyleyüp yine Fransa diyârında karâr etdüği haberi….. (sy. 40)

….. âb-ı zülâl ile **leb-ber-leb** olup etrâf ….. (sy.75)

….. merâkiblere **leb-ber-leb** edüp Şâm-ı ….. (sy. 32)

….. ol havzı **leb-ber-leb** edüp içine girüp ….. (sy. 22)

….. keştîlerine **leb-ber-leb** eyleyüp yine ….. (sy. 40)

….. verince yine **leb-ber-leb** olur bir muttasıl ….. (sy. 47)

….. gemilerin cümle mühimmât [ü] levâzımâtların sağ gemilere **leb-ber-leb** edüp sâlimîn ü gânimîn Sayda kal'asına bu ….. (sy. 34)

….. karları (…) karlığına **leb-ber-leb** ederler. (sy. 287)

….. askerleri ile **leb-ber-leb** yine avdet edüp ….. (sy.129)

….. levâzımâtları ile **leb-ber-leb** asker doldurup ….. (sy.126)

..... ol âb-ı nâbdan **leb-ber-leb** edüp su nâzırı ….. (sy. 52)

Asâkir-i İslâm kal'a içre **leb-ber-leb** olup şiddet-i şitâ gelmeden kal'a içre t'mîr [ü] termîm edüp elli bin….. (sy. 108)

….. bu hazîneyi gâret edenlerin mâlı ile ke'l-evvel **leb-ber-leb** edüp elli hazîne dahi cem' ederim" derler. (sy. 107)

….. hergâh değildir **mâh be-mâh**dır kim mâhpâreler hırmengâhıdır. (sy. 207)

….. her odadan **mâh-be-mâh** babâsın olup zararın defterdâr paşa'dan alırlar. (sy. 279)

…..mâhîler ağı ile **mâl-â-mâl** olurdu. (sy. 289)

….. kefere ve Yahûdîler ile **mâl-â-mâl**dır. (sy. 223)

….. hücrelerdir kim **mâl-â-mâl** talebelerdir. (sy. 65)

….. şehzâdegânlar ile **mâl-â-mâl** olup Mustafâ Hân'a dünyâda ….. (sy.172)

….. yigirmi gemi **mâl-â-mâl** ve bî-hisâb ….. (sy. 50)

….. âb-ı hayât ile **mâl-â-mâl** durup cümle ….. (sy. 58)

….. ehl-i sülûk kimesneler ile **mâl-â-mâl**dır. (sy. 59)

İçi cevâhir-i gûnâ-gûn ile **mâl-â-mâl**dır.(sy. 57)

….. Âl-i Osmân ile **mâl-â-mâl**dır kim hisâb [u] kitâbdan hâric ve ….. (sy. 20)

….. âb-ı nâb-ı **mâl-â-mâl** edüp içinde billûr ve ….. (sy. 265)

….. hazâyini **mâl-â-mâl** edüp Halep İskenderûnu'na gönderdiler. (sy. 37)

….. ve buhûdân-ı gûnâ-gûnlar ve gülâbdân-ı mücevherler ile **mâl-â-mâl** bir kabr-i şerîfdir. (sy. 198)

….. Ayasofya hûn-ı müşrikîn ile **mâl-â-mâl** oldu. (sy. 48)

….. gemilere bu kadar bin asker **mâl-â-mâl** olup kal'a-i Azağ'ı kâmil (...) ay muhâsara edüp….. (sy. 128)

….. cümle guzât-ı müslimîn keştîlere **mâl-â-mâl** olup bî feth rucû' edüp âsitâne-i sa'âdete geldiler. (sy. 128)

Huzûr-ı Murâd Hân'a **mâl-â-mâl** mal-ı ganâyim ile şâdumân ederek getirdiler. (sy. 122)

….. yıkup **mâl-â-mâl**-ı rimâl [u] türâb eyleyesiz" deyüp ….. (sy. 219)

….. iki kal'a içi **mâl-â-mâl** yedi kıral Frengi ve cümle nasârâ **mâl-â-mâl**dır. (sy. 212)

….. geldi kim hazîne **mâl-â-mâl** olduğundan ….. (sy.114)

….. ile **mâl-â-mâl** idi. (sy. 20)

….. rahmet ile **mâl-â-mâl** ola.

İçi cevâhiri gûnâ-gûn ile **mâl-â-mâl**dır. (sy. 57)

….. Sovuk Çeşmelere bakınca merkûm sarâyların altı serâpâ boş olup âb-ı rakîk ile **mâl-â-mâl**dır. (sy. 54)

…..kapaklardır ve cümle kat-ender-kat **reng-â-reng** billûr ve Necef ve moran(…)câmlardır. (sy. 100)

….. dükkânların kendi libâsların gûnâ-gûn, **reng-â-reng** tirşeler ile zeyn edüp cümle ubûr ederler. (sy. 322)

….. yan soffaları üzre cümle(…)aded amûd-ı gûnâ-gûnlar üzre **reng-â-reng** hücerâtlar ile müzeyyen (…) aded tâk-ı….. (sy. 101)

….. şehr-i azîmlerin adedince her pâdişâh-ı hâimden ol kadar makbûl [u] mu'teber **reng-â-reng** ahcâr-ı zî-kıymet talep edüp geldikde atmeydânı sahrâsında dağlar gibi yığılup tamâm oldukda hisâb [u] kitâb etdiler üç kerre yüz bin seng-i gûnâ-gûn gelmiş. (sy. 28)

….. ol kadar makbûl [u] mu'teber **reng-â-reng** ahcâr-ı zî-kıymet taleb edüp…..

Ve haremin zemîni eyle mermer-i **reng-â-reng**ler ile mefrûşdur kim gûyâ ruhâm-ı mînâdır. (sy. 64)

Ammâ bu haremin cânib-i erb‘asında kırkar ayak enli yan saffaları üzre cümle **reng-â-reng** amûd-ı azîmler üzre (…) aded zî-kıymet imâdlardır. (sy. 71)

….. üzre dükkânların **reng-â-reng** sâbûnlar ile zeyn edüp niçesi ellerinde dizi dizi ve başlarında tablalar….. (sy. 299)

….. nice bin **reng-â-reng** sahtiyân hırkâlar ve ferrâceler ve….. (sy. 322)

….. gönden ve meşinden **rengâreng** külâhlar ve esbâblar geyüp geçerek ardlarısıra ser-çeşme-i tabbâğân….. (sy. 323)

….. Süleymâniyye minâresi kaddi balmûmunun **rengâreng** kâfûrîlerinden ve şamata varağı tellerinden….. (sy. 332)

….. cemî‘i **rengâreng** zî-kıymet Ahmed-âbâd ve Mahmûdî elvân bezleri ile geçerler. (sy. 333)

….. Şeddi ferzendinin beline bağlayup elindeki asâyı şâkirdi eline verüp **rû-be-rû** sağ el, sağ ele alup iki baş parmak bir taşra kalup….. (sy. 245)

İşte lalana **rû-be-rû** söylerim, yüz elli âdem ile bu İpşir Paşa….. (sy. 134)

….. Mekke ve Medine'ye **sâl-be-sâl** vâsıldır. (sy. 74)

….. ne kadar bin a‘yân-ı kibâr defn olundu ise **sene-be-sene** ve rûz-merre sicillâtlara kayd etmededir. (sy. 178)

Yine Altımermer'de bir amûd üzre tuçdan bir cüvân ve bir mahbûbe-i zamân birbirleri ile **sîne-ber-sîne** kucuşup dururlardı. (sy. 28)

….. çakıl taşı gibi **ser-ber-zemîn** olup yatırlar. (sy. 203)

Ve gayr-ı müslimden rû-yı arza **ser-tâ-ser** mâlik olanın biri Buhtunnasr-ı Kürdî ve biri dahi Yanko ibn Mâdyân'dır, altı yüz yıl mu‘ammer olup edîm-i arzda imâretler binâ etmeğe mâyil idi. (sy. 15)

Bi-emrillâh ibtidâ-i cülûsda Atmeydânı içre sipâh eşkıyâsı **ser-tâ-ser** dendân-ı tîğ-ı âteş-tâbdan geçdiler. (sy. 136)

"Cenâb-ı Bârî yârî kılup fursatı bana verüp sen ele getirüp yine seninle **zânû-be-zânû** kelimât edüp t‘zîm ederem ammâ ben senin eline girsem nice ederdin" dedikde hemân….. (sy. 39)

….. "Ol bir Âl-i Osmân padişâhıyla **zânû-be-zânû** olup Ahmedleri elinden ni‘met yiyüp İbrâhîm berekâtın….. (sy. 116)

Bunlar bu ordu alayına cem‘ olup niçe bin **zer-ber-dest** pâ-bürehne ve ser-bürehne tabbâğ….. (sy. 322)

1.2. FARSÇA " ender " EKİYLE KURULAN İKİLEMELER

Zîrâ her birinin mergûle mergûle fetîle fetîle **çim-ender-çim** ve **ham-ender-ham** müşk-bâr, amber-bûgeysûların…..(sy. 348)

Zîrâ üç bin ma'dûd **kat-ender-kat** ravza-i hadîkalı hâne-i zîbâlardır. (sy. 203)

….. deryâya nâzır **kat-ender-kat** evlerdir. (sy. 203)

….. Halîc'in tarafeyninde olan **kat-ender-kat** yalıları ve bâğ u bâğçe ve tershâneleri seyr [ü] temâşâ ederek…. (sy. 204)

Hâlâ on bin seksen beş gaytân hadîkalı **kat-ender-kat** evlerdir. (sy. 205)

….. Halîc'in iki tarafı bâğ u bâğçeli **kat-ender-kat** evler olup câmi'i etrâfı amâr olup cemâ'at-i kesîre olur. (sy. 205)

Zîrâ ka'r-ı zemîni bile **kat-ender-kat** azîm mermerler döşenmişdir kim lağım dahi mümkün değildir. (sy. 205)

….. Ortahisâr'da iki yüz aded **kat-ender-kat** harâbâtî cânlar içün meykedeler var kim her birinde beşer altışar….. (sy. 213)

Bu âsitâne içre **kat-ender-kat** (...) aded bölük odalardır. (sy. 216)

….. sarây-ı âlîler ve **kat-ender-kat** gayrı hâne-i ma'mûrlardır. (sy. 217)

….. cümlesi deryâya nâzır **kat-ender-kat** biri biri üzre mukassî evlerdir. (sy. 220)

….. leb-i deryâda **kat-ender-kat** yalılardır. (sy. 297)

….. alçacık bayırlar üzre **kat-ender-kat** bâğlı ve bâğçeli ve havlıları….. (sy. 221)

Leb-i deryâda **kat-ender-kat** müte'addid kâ'alar ve şâhnişînler ile ârâste bir sarâydır, ammâ ol kadar vâsi' değildir. (sy. 221)

….. iki bin üç yüz **kat-ender-kat** yalılı ve bâğlı ve bâğçeli sarâylar ve büyûtlardır. (sy. 223)

….. serâpâ **kat-ender-kat** zıhlar içre gûnâ-gûn kitâbe ve mutahhıl….. (sy. 75)

….. bâğ u bâğçeli **kat-ender-kat** ma'mur u âbâdân tokuz bin sekiz yüz….. (sy. 195)

….. Mîm kulesine haps ederler kim **kat-ender-kat** müzehheb ve latîf kâ'alar vardır. (sy. 225)

….. bâğsız ve bâğçesiz kayalar üzre **kat-ender-kat** bin altmış aded hâneleri ve teferrücgâh yalıları vardır. (sy. 225)

….. dere ve depesi üzre tokuz bin **kat-ender-kat** bâğlı ve bâğçeli ve yalılı ve sarây-ı âlîler ve gayrı….. (sy. 232)

….. Gümrük Emîni Alî Ağa mezkûr Dımışkhâne'yi mîrîden alup **kat-ender-kat** Yahûdî hâneler yapup Dımışkîhâne'nin ve ma'deninin dahi nâm [u] nişânı mün'adim oldu. (sy. 31)

….. cemî‘i âhâli-i İslâmbol üç gün mükaddem âdem âdemî-zât Ayasofay’da **kat-ender-kat** olup va‘z [u] nasîhatdan sonra ta‘ûn du‘âsına hâzır olurlar. (sy. 60)

….. kemerler üzre kubkbları ve cümle sütünları **kat-ender-kat** mevzûn kubâblar üzre cümle….. (sy. 73)

….. kapaklardır ve cümle **kat-ender-kat** reng-â-reng billûr ve Necef ve moran (...) câmlardır. (sy. 100)

….. sene-i mezbûrun Muharrem’inde yedinci gün kalcayı **kat-ender-kat** kuşadup metrislere girildi. (sy. 108)

….. yeniçeri varınca cisr kırılup cümle yeniçeri biri biri üzre **kat-ender-kat** bağlanup Raba nehri bügenüp deryâ-misâl olup gelen {asker} gark oldu. (sy. 142)

….. sahrânın vasatında **kat-ender-kat** kubâblar ile mebnî bir kasr-ı cihân-ârâ-misâl….. (sy. 143)

….. bâğ u bâğçeli ma‘mûr u âbâdân ve **kat-ender-kat** İremezâtü’l-imâd misilli sarây-ı âlîler ve….. (sy. 193)

Eflâke ser-çekmiş **kat-ender-kat** tabaka tabaka külbe-i ahzânlar binâ etdirirdi. (sy. 187)

Cümle balık emînleri anda olurlar, **kat-ender-kat** mesîregâh hücrelerdir. (sy. 289)

….. Arslanhâne’nin üs tabakaları **kat-ender-kat** kârgîr-binâ hücrelerdir kim cemî‘i nâkkâşân-ı üstâdân….. (sy. 330)

….. cümle altı yüz dükkandır ve **kat-ender-kat** cümle iki bin dollâbdır. (sy. 332)

….. bir gün bu hakîri **zer-ender-zer** akmişe-i fâhireler ile ….. (sy. 115)

….. çârkâb ve **zer-ender-zer** zerdûz cibinliklerin içinden ….. (sy.298)

….. dükkânların **zer-ender-zer** şîb ü zerbâf ….. (sy. 333)

….. cümle şâtırları **zer-ender-zere** müstağrak olup ….. (sy. 267)

….. erbâb-ı dîvân **zer-ender-zere** müstağrak ve ….. (sy. 94)

….. huzzar-ı meclis **zer-ender-zere** müstağrak olmuş ….. (sy. 116)

….. cümlesini **zer-ender-zere** müstağrak edüp ….. (sy. 357)

Subaşı ardı sıra **zer-ender-zere** müstağrak olup her biri ….. (sy. 254)

….. Yedikule kal‘asından tâ Sarâyburnu kal‘ası rüknüne gelince şâhrâhın tarafeynine murassa‘ mînâ iskemleler üzre **zer-ender-zerre** müstağrak olmuş **kat-ender-kat** kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra saf saf olup gürûh gürûh alay ile ubûr ederlerdi. (sy. 19)

Siyâh Ka‘be örtüsü üzre **zer-ender-zerdûz** işleme ….. (sy. 267)

….. cümle dilberleri **zer-ender-zerdûza** gark olup ….. (sy. 349)

1.3. FARSÇA “serâpâ” İLE KURULAN İKİLEMELER

….. cümle İslâmbol hânedânları bu kiremitden örtüldüğiyçün **serâpâ** İslâmbol kıpkırmızı nümâyândır. (sy. 203)

….. ol mahalle-i Yâhudiler **serâpâ** dekâkînler olup Yahûdûleri bu Hâsköy’e nefy olaldan beri Hâsköy’de…..(sy. 203)

Bu sofaların mihrâb dîvârında **serâpâ** ebyât, eş‘ar, müfredât-ı gûnâ-gûn ve bir azîm resm-i Ömer tahrîr olunmuştur. (sy. 206)

Bu şehir içre iki dere cereyân edüp iki tarafları **serâpâ** dekâkînlerdir. (sy. 207)

Mezâristân içre **serâpâ** ceviz dırahtlarıdır. (sy. 208)

Amîk vâsi‘ handakdır, kenârları **serâpâ** mezâristân, mûristân, cebbânistândır. (sy. 211)

Altı **serâpâ** zeyt ve yağı dükkânlarıdır. (sy. 211)

….. İslâmbol ve Eyyûb ve Kâsımpaşa ve Galata gibi **serâpâ** kaldırım döşelidir. (sy. 220)

Ve meydân-ı semâ‘hâne **serâpâ** ceviz levhasıdır. (sy. 222)

….. sekiz yüz hâneli bâğ-ı İremli **serâpâ** müslim hâneleridir. (sy. 228)

….. bunun dahi cemî ‘i binâları **serâpâ** rusâs-ı nîlgûn ile mestûrdur. (sy. 233)

Serâpâ kurşum ile mestûrdur kim âyende ve revendeye hâne-i bî-minnetdir, Mihrimâh Sultân hayrâtıdır. (sy. 234)

….. Kırbalar ve libâsları **serâpâ** siyah meşin dolamalar ve başlarında cığa teller ve gûnâ-gûn şükûfeler ve ellerinde tıhtâb…..(sy. 265)

Cezîre-i Kırım ve Sahrâ-yı Heyhât ve Deşt-i Kıpçağ ve bi’l cümle Diyar-ı Sakâlibe **serâpâ** Karadeniz imiş kim bir fırkası dahi Bahr-i Harez’e ya‘nî Gîlân ve Demirkapu denizine munsab olurmuş. (sy. 15)

Ol asırda Macaristân’da Salanta sahrâları ve Dobraçin ve Keçkemet ve Gingöş ve Peşte sahrâları ve Sirem ve Semendire vâdileri **serâpâ** Karadeniz olup Venedik körfezi sâhilinde Dodoşka vilâyetinde mezkûr Karadeniz Venedik körfezine munsab olduğu yerler hâlâ nümâyândır. (sy. 15)

….. Fahr-i âlemden yedi yüz yıl mukaddem bir zelzele-i azîm olup İslâmbol-ı Mokdon’un **serâpâ** der [ü] dîvârı ve deyr [ü] diyârı münhedim ve içinde olan müşrikînler cümle mün‘adim olup niçe kerre yüz bin cân helâk olup şehr-i Makdon kırk yıl harâb [ü] yebâb hâlî ve türâb kaldı. (sy. 17)

….. bir kal ‘adan bir kal ‘aya İslâmbol Boğazı’nın iki tarafında olan kal ‘aların birbirlerine muttasıl **serâpâ** kal ‘a dîvârları ile ihâta etmiş bir kal ‘a-i azîm idi kim cemî ‘i cirm-i İslâmbol yedi günde devr olunurdu. (sy. 18)

….. Moltan'ı deryâ-misâl asker ile feth [ü] teshire gitdüği asâkirin eşkâl-i timsâlleri ile mezkûr amûdun cânib-i erba 'asına **serâpâ** nakş-ı bûkalemûn-ı ibretnümûn tasâvîrler etmişdir kim cemî'i sûretler birer gûne eşkâlde âmâde durup zî-rûh zann olunur. (sy. 27)

….. Sovuk Çeşmelere bakınca merkûm sarâyların altı **serâpâ** boş olup âb-ı rakîk ile mâl-â-mâldır. (sy. 54)

Ve bu câmi 'in iç yüzü rû-yı dîvârında **serâpâ** beşer altışar zirâ ' çâr-kûşe mücellâ ebrî hacerâtlar ile kaplı bir câmi 'dir. (sy. 57)

….. âliyelerin ve cümle revzenlerin kanatları **serâpâ** Hind püsüskârîsi gibi sadefkârî kanatlardır. (sy. 75)

Her tarhında **serâpâ** kat-ender-kat zıhlar içre gûnâ-gûn kitâbe ve mutahhıl türünce ve islimî…..(sy. 75)

Ve taşra haremi **serâpâ** çınâr-ı müntehâlar ile sâyedâr olmuş bir haremdir. (sy. 76)

Bu câmi 'in cümle kubâbları **serâpâ** rusâs-ı hâs ile mestûrdur ve cümle huddâmı yedi yüz elli huddâmdır. (sy. 102)

Cümle kapular **serâpâ** kal 'a kapusu-misâl hadîd kapulardır. (sy. 102)

Zîrâ minâre ve câmi 'in zemini **serâpâ** zîr-i zemînler olduğundan binâ-yı azîm etmeğe havf etdiler. (sy. 105)

….. yedi pâre âlât-ı silâha yancığ ve bahrî hotasa ve **serâpâ** murassa 'ât-ı cevâhire…..(sy. 114)

….. ve kal 'a-i Kanije bu mezkûr kal 'aları **serâpâ** yedi Hersek la'inleri muhâsara edüp…..(sy. 141)

Ve cümle pençerelerin ve bâbların kapakları **serâpâ** sadefkârîdir. (sy. 144)

Taşra sofasının kıble dîvârında **serâpâ** Kudüs-i Şerîf'den Mısır'a ve Mısır'dan tâ Medîne ve Mekke-i Mükerreme'ye varınca…..(sy. 146)

Tahte'l-kal 'a'nın kurbünde fevkânî **serâpâ** kâş-i Çin ile mebnî bir câmi '-i rûşendir.

Tahtında **serâpâ** dekâkînlerdir. (sy. 150)

Ve **serâpâ** döşemesi seng-i yerakâni ve mermer-i sommâkî ve Zenbûrî ve Seng-i ferah ve…..(sy. 160)

….. Ayasofya hareminin Dîvânyolu köşesinde **serâpâ** beyâz beyâz mermer-i hâm ile mebnî bir kubbe-i âli içinde medfûndur. (sy. 171)

….. dükkânlar **serâpâ** ihrâk bi 'n-nâr olup mezkûr Dede dükkânı cümle tahtadan iken bir levhasına aslâ…..(sy. 183)

….. nerdübân ile urûc olunup altı **serâpâ** talebe hücreleridir. (sy. 193)

….. iki cânibi **serâpâ** ikiyüz elli aded kârhâne-i sifâlı ve çanakcı ve bardakcı ve çömlekci dükkânlarıdır. (sy. 194)

Serâpâ ma'mûr [u] âbâdân vüzerâ ve vükelâ ve a 'yân, sultân yalılarıdır kim bu şehir İslâmbol'a muttasıldır. (sy. 195)

Dükkân 200, neferât 300, bunlar **serâpâ** Gölikes reli ve Horpuştalı ve Liciştal, Urumlardır. (sy. 285)

Ve Ayasofya'nın cemî 'i imârâtlarının üzerleri **serâpâ** rusâs-ı hâs-ı nîlgûn ile mestûrdur. (sy. 63)

Bu hareminden hâ {ric} **serâpâ** gûnâ-gûn dıraht-ı müntehalar ile müzeyyen olmuşdur. (sy. 67)

….. Tophâne ve Galata ve Kâsımpaşa ve Okmeydânı **serâpâ** numâyândır. (sy. 72)

Bir sınıfı dahi **serâpâ** elvân elvân pembelerden muvahhidî ferrâce ve…..(sy. 319)

….. postdan ve niçe yüzü **serâpâ** kaplan ve bebr ve arslan ve kurd postlu ve…..(sy. 321)

….. seyishâne ve atların dahi **serâpâ** semmûr ve balık dişi ta'bir etdikleri sülük dişleriyle…..(sy. 321)

….. Urum ve Müselmân dilberleri **serâpâ** şıpırtma mirzâyî kalpalar geyüp hemisî pür-silâh olup…..(sy. 321)

Bunun dahi zîr-i zemînleri kavîdir ve **serâpâ** kurşumlu kubbelerdir. (sy. 334)

1.4. FARSÇA "gûnâ-gûn" İLE KURULAN İKİLEMELER

….. zemîni üzre vâkı' olmuş **gûnâ-gûn** dıraht-ı âlîler ile müzeyyen ve (müzeyyen) müte'addid soffalar ile ve kâ'a ve matbahlar ile Câ'fer-â bâd'dır. (sy: 2002)

….. kubbesi kadar **gûnâ-gûn** sarıklar sarup destârların götürmeğe….. (sy: 260)

….. ve herkes arz-ı ma'rifet ederek ve **gûnâ-gûn** şakalar ederek şiirleri ve şeyhleri ve ….. (sy: 251)

Bunlar cümle pür-silâh olup azîm bol fıçıların **gûnâ-gûn** berk-i ahdar-gûn ile zeyn edüp…..(sy:255)

…..ne kadar bin dekâkîn-i **gûnâ-gûn** ve ne kadar yüz bin asker-i esnâf-ı ….. (sy: 253)

….. edüp kendüler dahi **gûnâ-gûn** akmişe-i fâhirelere müstağrak olup ellerinde ….. (sy: 254)

Bunlar cümle pür-silâh olup azim bal fıçıların **gûnâ-gûn** berk-i ahdar-ıgûn ile zeyn edüp sırıklara fıçıları omuzlarında götürüp ellerinde ….. (sy: 255)

….. edüp meydân-ı siyâsete getirüp **gûnâ-gûn** tesellîler ile tec‘dîd-i îmân getirdüp ve şehâdet kelimesin getirdüp ….. (sy: 256)

….. Tavla’da ve **gûnâ-gûn** meskeş yerlerinde sürü sürü gezüp boğazı tokluğuna sayd olunurken ….. (sy: 256)

….. subaşı ile alayda **gûnâ-gûn** şaka ederek ubûr ederler. (sy: 257)

Nefâret 3000, cümle seyishânelerin semerlerin **gûnâ-gûn** şükûfeler ile ve dîbâ ve şîb ve zerbâf ….. (sy: 257)

….. rûz-ı rûşende ellerinde **gûnâ-gûn** musanna‘ fânûsları yakup şem‘-i asel ….. (sy: 257)

….. kurd derilerinden tâclar ve svri **gûnâ-gûn** külâhlar geyüp birbirlerine urarak ….. (sy: 257)

….. hem halkı iki tarafa açarlar ve **gûnâ-gûn** şaka ederler. (sy: 257)

Bu balâda tahrîr olunan cümle 14 esnâf mevc mevc ve fevc ü fevc **gûnâ-gûn** şakalar ile ubûr edüp ….. (sy: 257)

….. cümle pür-silâh olup **gûnâ-gûn** libâs-ı fâhireler ile esb-i tâzî üzre ….. (sy: 260)

….. libâs ile **gûnâ-gûn** şakalar edüp kimisi “illâ yansuru’s-sultân” diyerek ….. (sy: 260)

….. şebkülâhları üzre **gûnâ-gûn** cıgalar ve **gûnâ-gûn** ziller ile kendüleri zeyn ederek ….. (sy: 260)

….. ellerinde **gûnâ-gûn** alemleri, başlarında bûryâdân ve lîf-i hurmâdan destârları ile Ya Fettâh esmâsıyla cümle …. (sy: 260)

Bunda olan meyve-i **gûnâ-gûn** ve şükufe-i ibret-nümûn bir bağda yokdur. (sy: 202)

….. bâğ ü bâğçelerinin bahârı ve **gûnâ-gûn** limonu ve lüffân nârı bir bâda yokdur. (sy: 203)

….. olup niçe bin eşcâr-ı **gûnâ-gûn** müsmirât ve gayrı çınâr ve bîd-i sernigûn ve çimşîr ve sanavber ile bu bâğı müzeyyen edüp ….. (sy: 204)

Gûnâ-gûn müsmirâtı mevcûddur. (sy: 207)

Bunlardan mâ‘adâ **gûnâ-gûn** cümle ehl-i sanâyi ‘âtı çokdur. (sy: 207)

….. ve kapod ve **gûnâ-gûn** parankona dalamalar ve bellerinde çatal pala bıçaklar ….. (sy: 208)

Ve bir fırkası esnâf-ı **gûnâ-gûn** ammâ bâğbânı çokdur. (sy: 208)

Bunlar cümle murâdları üzre esbâb-ı **gûnâ-gûn** geyerler. (sy: 208)

Ve üsârâlarının mahpûshânelerde işledikleri **gûnâ-gûn** münakkaş eldivenler ve çorablar meğer Frengistân’da ve Gürcistân’da işlene. (sy: 208)

Ve Piyâlepaşa sûkunda **gûnâ-gûn** keçe külâhlar meğer Ma‘nisa’da Konya’da işlene. (sy: 208)

İçinde (...) aded amûd-ı **gûnâ-gûnları** vardır. (sy: 211)

Ve meşrûbâtda bâde-i sâlisen ehl-i hıref-i **gûnâ-gûn**dur. (sy: 213)

Ve meşrübâtda bâde-i **gûnâ-gûn**larının memdûhu beyne’l-harâbâtî Taş Nerdübân meyhânesinde ve ….. (sy: 213)

….. katresi harâm **gûnâ-gûn** misket şarâbı ve Ankona Sarakuza ve Mudanya ve Erdemid ve …. (sy: 213)

….. gibi kundaklayup **gûnâ-gûn** terbiye ile senge âmâde ederler. (sy: 216)

….. ammâ deryâya nâzır kapusu **gûnâ-gûn** maslûbât-ı ibret-nümânlar ile müzeyyen bir bâb-ı âlîdir. (sy: 216)

….. bin yedi yüz pâre top-ı **gûnâ-gûnlar** var idi kim her biri birer iklîm harâcı değer toplardı kim …. (sy: 216)

….. ve hayvânât-ı **gûnâ-gûnun** envâ‘ı ol ….. (sy.52)

….. iki çizme bir yerde ve **gûnâ-gûn** başmaklar ile zeyn olmuş bir matbah-ı Kevkâvus’dur kim cümle ….. (sy: 218)

Gûnâ-gûn meyve fürûht eden bâzârcı dükkâları ile meşhûrdur. (sy: 220)

Ve **gûnâ-gûn** ehl-i sünnet esbâbı giyerler. (sy: 221)

….. ekşi dudu ve yalılarında **gûnâ-gûn** mâhîleri { meşhûrdur} (sy: 222)

….. niçe yüz bin uşşâkân-ı hattâtın **gûnâ-gûn** hatt-ı ebyât-ı eş‘ârları tahrîr olunmuş bir âsitânedir. (sy: 222)

….. çeküp tâ zirve-i a‘lâları alemi yerinde **gûnâ-gûn** dîdebân kadehleri vardır. (sy: 225)

….. teferrüc ederken bu sayyâd-ı mâhî mahalline uğrayup **gûnâ-gûn** mâhîler sayd etdirüp ol mahalde niçe serv dırahtları vardır. (sy: 226)

….. olmuş dıraht-ı müntehâlardır, **gûnâ-gûn** çemenzâr soffalar ve musallâ soffaları ve uyûn-ı cariyeler ile ….. (sy: 227)

….. andan üstâd-ı kûze-kârlar **gûnâ-gûn** sifâl ve kûzeler binâ ederler. (sy: 230)

Ve bu bâğçenin **gûnâ-gûn** meyve-i âbdârlarından incîri gâyet memdûh-ı âlemdir. (sy: 231)

….. ve gayrı büyûtlar ile ârâste ve **gûnâ-gûn** imâretlerle pîrâste olmuş şehr-i Eskidâr’dır. (sy: 232)

Bunda dahi **gûnâ-gûn** billûr câmlar ve revzenler var ….. (sy: 233)

Zîrâ cemî‘i ehl-i hıref **gûnâ-gûn** mevcûddur. (sy: 235)

….. eşrâflarıdır kim **gûnâ-gûn** akmişe-i fâhire geyerler. (sy: 235)

….. mahallinde ilm-i edvâr üzre **gûnâ-gûn** ilâhiyyâtlar zikr ü zecel ü tasnîfât okur. (sy: 236)

….. âsumâna bakup kelimât edüp **gûnâ-gûn** hâletler zâhir olur bir kimesne imiş. (sy: 2369

Ve **gûnâ-gûn** çarhları vardır kim görmeğe muhtâcdır, takrîr ile fehm olunmaz. (sy: 238)

….. on iki bin hâlife mezâhib-i **gûnâ-gûn** sâhib-i post olup revâne olurlar. (sy: 239)

….. sarı ve kırmızı ve dargıl ve **gûnâ-gûn** alaca sığırlar getirüp bu dağda komuşdur. (sy: 240)

…… ve ne kadar yüz bin ehl-i şugl-ı **gûnâ-gûn** vardır anların hübût-ı ….. (sy: 241)

….. bu rû-yı arzda geyilen tâc-ı **gûnâ-gûn**lar ol tâcın bir misâldir kim her kavm birer gûne tâc-ı kabâ geyerler. (sy: 248)

….. dızmanlar ve berebaşıları ile **gûnâ-gûn** keçe külâh üzre elvân şükûfe [ve] ezhârâtları ser-ı (sy: 260)

….. gürûh-ı enbûh-ı **gûnâ-gûn** esnâfâtın yekûnu (…) askerdir. (sy: 261)

….. ve eşribe hokkaları ve **gûnâ-gûn** hab şişeleri ve çiftelerile zeyn edüp …. (sy: 261)

….. dükkâların **gûnâ-gûn** libâs-ı fâhiler ile zeyn edüp kehl kutuları ve gûnâ-gûn mîller ve niçe gûne kehhâle ….. (sy: 262)

….. araklar çıkarup **gûnâ-gûn** şişelerle dükkâların zeyn edüp ubûr eder. (sy: 262)

….. ve gayrı **gûnâ-gûn** eşyâlardan edhânlar çıkarup katremîz şîşeleri içre koyup ….. (sy: 262)

….. alay köşkü dibinden **gûnâ-gûn** şakalarla arz-ı kâlâ ederek ….. (sy: 262)

….. ve kabâ dolamalar ve **gûnâ--gûn** peşmîneler ve başlarında tâc-ı **gûnâ-gûn**lar üzre teller ile zeyn edüp niçe bin gûnâ-gûn sığırları ve câmûsların ….. (sy: 263)

….. püs-silâh ellerinde **gûnâ-gûn** kazmalar ve çapalar ve yabalar ve beller ve ….. (sy: 263)

….. ve keserler ve **gûnâ-gûn** bâğbânân âletleri ve niçe bin kınalı bostân dollâbları …. (sy: 263)

….. tâcları üzre **gûnâ-gûn** şükûfe ve ezhârlar ile donanup tarafeynde ….. (sy: 263)

Bunlar dahi **gûnâ-gûn** libâslar ile tabla tabla meyveleri başlarında götürüp halka bezl ederek ….. (sy: 263)

….. furunlar yapup **gûnâ-gûn** eşyâlarla dükkânların zeyn edüp ….. (sy: 265)

Börekçiler dahi **gûnâ-gûn** Şâm böreklerin ve tabla ve sini böreklerin ….. (sy: 265)

….. dükkânlar yapup **gûnâ-gûn** reng-â-reng katâyif rişteleriyle …. (sy: 265)

….. binâ edüp **gûnâ-gûn** fağfûri ve mertebânî tabakalarla ….. (sy: 265)

….. şamata varakları ve **gûnâ-gûn** teller ile zeyn edüp ….. (sy: 265)

….. kusgun ve paldımlarında **gûnâ-gûn** zill ü bem çınkıraklar ve her atların başlarında ….. (sy: 265)

….. atların **gûnâ-gûn** çiçekler ile zeyn edüp piyâdeleri ….. (sy: 265)

Bunlar dahi atların **gûnâ-gûn** sebiz-gûn berkler ve **gûnâ-gûn** şükûfeler ile zeyn edüp ….. (sy: 265)

….. taş-misâl üstü **gûnâ-gûn** bahârlarla zeyn olmuş za'ferânlı ve çörek otlu ve ….. (sy: 267)

….. âletlerin saplarını sarup **gûnâ-gûn** şakalar ederek bir hây-hû ile ubûr ederler.

….. ve zerdûz sağrı poşu ve **gûnâ-gûn** zîl [ü] bemler ile deveyi zeyn edüp …. (sy: 267)

Bu esnâf-ı akkâmân kendüleri **gûnâ-gûn** libâs-ı fâhireler ile mülebbes edüp ve ….. (sy: 267)

….. meş 'aleleri içre **gûnâ-gûn** şükûfelerden sünbül ve ergûvan ve lâle …… (sy: 267)

….. ve başlarında **gûnâ-gûn** âfitâbeler üzre ablak tellerle ….. (sy: 268)

….. dehdehî ve **gûnâ-gûn** horasânî şâtırân zîlleri ve ellerinde mücevher şeş-pence hıştlar ve **gûnâ-gûn** teberler ile ….. (sy: 268)

….. çekerek ve **gûnâ-gûn** bayrak ve filandıra ve altun ….. (sy: 268)

….. yaparak "Pîrimiz yâ Nûh yâ Nûh Nebî Necî" diyerek **gûnâ-gûn** şakalar ederek ubûr ederler. (sy: 269)

….. bu kadar hayvânât-ı **gûnâ-gûn** yedi yüz aded hayvânâtdan tenâsül buldu ve ….. (sy: 269)

….. ammâ gemilere **gûnâ-gûn** mayısıra ve çember ve alborota ve ….. (sy: 269)

….. tahtırevânlar üzre **gûnâ-gûn** kum sâ'atleri bağlayup kumların elekler ile eleyerek ubûr ederler. (sy: 270)

….. her gemide **gûnâ-gûn** sâz [u] söz fasılları cümle gemilerin direkleri ve ….. (sy: 273)

….. ibret-nümâ **gûnâ-gûn** sancaklar ve bayraklar ve filandıralar taşırlar. (sy: 273)

….. ve akmişe-i **gûnâ-gûn**lar ile mülebbes olup geçerler. (sy: 273)

….. pirinc ve mercimek ve **gûnâ-gûn** me'lûkât [ü] meşrûbât makûlesi getirüp İslâmbol'u ganîmet ederlerdi.(sy: 273)

….. dükkânların **gûnâ-gûn** hınnâlar ile müzeyyen edüp kâğıdlar içre ba'zı âdemlere hınâ bezl ….. (sy: 275)

….. niçe bin yerden keyyân-ı **gûnâ-gûn**lardan mâ'adâ Tarabefzûn kettânı ve ….. (sy: 274)

….. dükkânlarn **gûnâ-gûn** münakkaş Mısır hasırı ile zeyn edüp yine silâhlarıyla ubûr ederler. (sy: 275)

Dükkâların **gûnâ-gûn** mümessek şekerler ile zeyn edüp halka nebât bezl ederek ubûr ederler. (sy: 276)

….. dükkânların **gûnâ-gûn** fağfûrî ve kâr-ı çini hokka ve kavonazlar içre reybâs ve amber-i ….. (sy: 276)

….. akmişe-i fâhire ve **gûnâ-gûn** şükûfeler ile zeyn edüp kırkar ellişer vukıyye gelir Karaman ve Türkmân koyunların ve ….. (sy: 276)

….. dükkânların tefne yapraklarıyla ve **gûnâ-gûn** bahâ [r]lar ile zeyn edüp ve semîn koyunlar ile zeyn edüp ….. (sy: 276)

….. tezyîn edüp ve **gûnâ-gûn** oyma kâğızlar ile münakkaş şem'-i aselleri zeyn edüp ….. (sy: 278)

….. alaca sığırların neslinden **gûnâ-gûn** sığırları ve niçe câmûs kadar ….. (sy: 279)

Her birinde **gûnâ-gûn** pençe harbe ve çatal harbe ve gelberi harbe ve ….. (sy: 279)

….. şiş harbe-i **gûnâ-gûn**lar ve kılıç ve mızrak ve ….. (sy: 279)

Esnâf-ı çoban-ı bahadırânın cümlesi **gûnâ-gûn** alât-ı silâha müstağrak olup ….. (sy: 280)

….. mel'ûn-ı **gûnâ-gûn** mehîb samsonları dîbâ ….. (sy: 280)

….. kuzu paçaları şişler üzre ve **gûnâ-gûn** bahârlar ile her başçı başların ….. (sy: 281)

….. arz-ı kâlâ ederek ve **gûnâ-gûn** şakalar ile pür-silâh ubûr ederler. (sy: 281)

….. arabalar üzre dükkânların **gûnâ-gûn** akmişe-i fâhireler ile tezyin edüp ….. (sy: 282)

….. Urumca hoş-âvâz ile **gûnâ-gûn** murabba'ları beşer onar Urumlar okuyarak ubûr eder. (sy: 283)

Bu esnâf arabalar üzre dükkânların **gûnâ-gûn** fıçılarla ve katremiz şîşelerle zeyn edüp ….. (sy: 283)

….. üzre dükkâların müzeyyen edüp **gûnâ-gûn** fağfûrî ve gayrı küpler içre gûnâ-gûn turşular ve ….. (sy: 283)

….. pırasa ve sarımsak ve **gûnâ-gûn** turşular ile dükkânların zeyn edüp ….. (sy: 283)

….. müzeyyen edüp **gûnâ-gûn** müsmirât-ı yâbis hoşâblarından kayısı ve zerdâlû ve ….. (sy: 285)

….. Çubuklu Bâğçe, bunun emsâli **gûnâ-gûn** memdûh müsmirâtdan mümessek ü mu'amber ….. (sy: 285)

….. ol ziyâfetlerde **gûnâ-gûn** hoşâblar îcâd etdi. (sy: 285)

….. kârhânelerin zeyn edüp **gûnâ-gûn** reybâs ve amber-i bâris ve ….. (sy: 285)

….. ve vişnâb ve **gûnâ-gûn** engürden eşribeleri küplerinde ve badyalarında kepçeler ile halka karşu ….. (sy: 285)

….. tahtırevânlar üzre **gûnâ-gûn** köfterler ile zeyn edüp pür-silâh ubûr ederler. (sy: 286)

….. olan ağaç tahta teknelerin **gûnâ-gûn** şükûfeler ile tezyîn edüp ….. (sy: 287)

….. zeyn edüp ve **gûnâ-gûn** helvâ-yı pişmâniyeler ve ….. (sy: 289)

Garâibe ve **gûnâ-gûn** ihtirâ' helvâlar te'lîf etmede ….. (sy: 289)

….. bunlar **gûnâ-gûn** tahîneleri ve reşîdiyye cân güllü ve ….. (sy: 289)

….. ağın kum üzre atsa **gûnâ-gûn** mâhîler ile ağı mâl-â-mâl olurdu. (sy: 289)

Neferât 1000, kayıklarıyla deryâya ağ döküp **gûnâ-gûn** balık dutarlar. (sy: 290)

Ve yetmiş seksen katâr katırları **gûnâ-gûn** bayraklar ile tezyîn edüp ….. (sy: 288)

Gûnâ-gûn balıkları pâk kalaylı tavalar içre balıkların tabî'atına göre kimisin tereyağıyla, kimisin ….. (sy: 291)

Bunlar **gûnâ-gûn** torlar urup tahtırevânlar üzre dükkânlarına gerüp ….. (sy: 291)

….. dükkâların **gûnâ-gûn** ipek ve ibrîşimler ile zeyn edüp ibrîşim satarak ubûr ederler. (sy: 292)

….. üzre havânlarda **gûnâ-gûn** bârûdları döğerek ubûr ederler. (sy: 293)

….. şerbet ve kahve verüp **gûnâ-gûn** şîve ile şakalar ederek ubûr ederler. (sy: 296)

….. arabaların **gûnâ-gûn** berkler ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy: 297)

….. libâslar ile zeyn edüp zenbîl zenbîl fındık ve fısdık [ve] üzüm ve incîr ve **gûnâ-gûn** alaca (?) mûmlar ile çadırların zeyn edüp ….. (sy: 298)

….. halkı yağlayarak **gûnâ-gûn** şakalar ederek yağ tulumların ….. (sy: 298)

….. alay ile güzer edüp **gûnâ-gûn** şakalar ederler. (sy: 299)

….. katremiz şîşeler içre **gûnâ-gûn** zeyt yağları ile pür eyleyüp pür-silâh ubûr ederler. (sy: 299)

….. cümle dükkânların **gûnâ-gûn** hoş-bû sâbûnlar ile zeyn edüp ubûr ederler}. (sy: 299)

….. ba‘zıları leblebi ile çirişi mülemma‘ edüp **gûnâ-gûn** biçimli kaftanlar ve külâhlar ve topuzlar ubûr ederler. (sy: 300)

….. nâr ve şeftâlû ve **gûnâ-gûn** âlûlar ile kârhânelerin zeyn ederler kim ta‘bîr olunmaz. (sy: 300)

….. esnâf-ı bakkâlân-ı tâcirân ve esnâf-ı yâğcıyân-ı **gûnâ-gûn** ve gayrı ehl-i hıref, yamaklar. (sy: 7)

….. divitciyân-ı hattât ve tenekeciyân-ı **gûnâ-gûn.** (sy: 8)

Esnâf-ı bülbülciyân-ı **gûnâ-gûn** murgânlarıyla (sy: 8)

….. ve karpuzcıyân ve dükkân-ı şükûfeciyân-ı **gûnâ-gûn.** (sy: 8)

İslâmbol şehrinde cemî‘i sâzendegânların **gûnâ-gûn** sâzların yapan zümre-i deccâlânı beyân eder. (sy: 9)

….. bu kavm-i meyhâneciyân, kavm-i **gûnâ-gûn** esnâf-ı kesîresin beyân eder. (sy: 10)

….. Hazret-i Risâlet-penâh mihrâbdan "Esselamü aleyküm eyâ ihvânûn" deyüp câmi‘den taşra revâne olunca cümle Sahâbe-i kirâm hakîre **gûnâ-gûn** hayır du‘â ve iltiyâm etdiler. (sy: 12)

….. bakıyyetül-ömrümü ibâdet ile geçirem ve babamın sûretin inşâ kıldırup ana nazarım ta'alluk etdükçe bükâdan fâriğ olam" deyü **gûnâ-gûn** ricâlar etdü. (sy: 14)

….. hissesine düşen yeri **gûnâ-gûn** san‘atlar ile inşâ etdiler. (sy: 18)

….. tor ve ağ ve serpme ve kafas ve düzenleri deryâya döküp **gûnâ-gûn** mâ‘ideler ve havânât-ı bahrîler sayd edüp kifâflanırlardı. (sy: 24)

….. mîlin ortasına vaz‘ olunan hadîd mîli seng-i mıktanîs cezb edüp cümle seng-i **gûnâ-gûn**lar dahi birbiri üzre metânet buldu. (sy: 29)

Erba‘înde kırk gün mâhî-i **gûnâ-gûn** temevvüc-i deryâ olmadan te'sîrât-ı mutalsamât ile cümle mâ'ideler ber-kenâr olup halk-ı zûm ganîmet olurdu. (sy: 30)

….. buhayre içinden gavvâslar bir güne tîn-i siyâh çıkarırlar bundan dahi **gûnâ-gûn** kûzeler ve kâseler ve sifâl tabaklar ederler, bir garîb tîn-i garâyibdir. (sy: 30)

Andan **gûnâ-gûn** kûzeler icâd ederler. (sy: 30)

Andan dahi **gûnâ-gûn** bardaklar ve çanaklar ve sıfâller îcâd ederler. (sy: 31)

Bu husûsda niçe nüverrihîn **gûnâ-gûn** tahrîrât etmişlerdir. (sy: 45)

….. ber-zemîn seyrân eden hûş-ı tuyûrun ve hayvânât-ı **gûnâ-gûn** envâ‘ı ol dırahtistân içre mevcûd idi. (sy: 52)

….. bir sarây-ı azîm inşâ edüp içinde **gûnâ-gûn** kâ‘alar ve müteʿaddid harem hücreleri ve **gûnâ-gûn** maksûreler ve havz u şâzrevâlar inşâ edüp ….. (sy: 52)

Ve ekâmil-i seb'adan **gûnâ-gûn** nakş-ı bûkelemûn-ı ibret-nümûn ebrî ruhâlar keştîlerle taşındı. (sy: 55)

İçi cevâhiri **gûnâ-gûn** ile mâl-â-mâldır. (sy: 57)

Her bir taşda bi-emrillâh **gûnâ-gûn** eşkâl-i garîbeler ve şükûfeler yazılmışdır ve kenârlarında elvân ezhârlar kazılmışdır[36a]. (sy: 57)

….. deyü **gûnâ-gûn** tefekkür ile inşirâh-ı sadr [ve] zevk-i ….. (sy.13)

….. sâhib kiyâsa istiyâs ü irtibâs gelüp **gûnâ-gûn** eyvân-ârâyîş nakş-ı bûkalemûn ve ….. (sy: 58)

….. her salât-ı cum'ayı edâ etmeğe geldikde niçe kafes bülbül-i gûyâ getirüp **gûnâ-gûn** tuyûr [u] murgânın asvât-ı hazîni âdemin rûhunâ ….. (sy: 59)

….. ve her şeb on ikişer bin kanâdîl-i **gûnâ-gûn**lar ile ve fânûs-ı şem'dânlar üzre şem'-i asel-i kâfûrîler ile çerâğan olup nûrun alâ nûr olur. (sy: 59)

….. ve yerakânî ve mermer-i **gûnâ-gûn** ile zemîni kırk aded müdevver taşlar ile döşenmiş bir makâmdır kim niçe kimesneler Kırkları anda bulmuşlardır. (sy: 59)

Yine tabaka-i âlînin cânib-i şarkîsinde beş altı kıt'a rakîk **gûnâ-gûn** tahta biçilmiş taşlar vardır. (sy: 63)

Ve mihrâb ü minber üzre olan câm-ı **gûnâ-gûn** sarhoş İbrâhîm'in kârıdır kim bunun dahi mehdinde za'îf insân âcizdir. (sy: 70)

Âfitâb-ı âlem-tâb kulle-i felekden tulû' etdükde pertevi bu hücerât-ı **gûnâ-gûn**lara pertev urdukda her bir hücreden bir gûne güneş ziyâ verüp ….. (sy: 63)

….. cümle (...) aded sütûn-ı **gûnâ-gûn** üzre mebnî kurşun örtülü bir kubbe-i âlîdir ve (...) kapusu ….. (sy: 63)

Ammâ bu câmi'in kubbeleri ve toloz kemerleri içre mutallâ-yı müzehheb tasâvîr-i **gûnâ-gûn**lar var kim görenler vâlih [ü] hayran olur (sy: 64)

….. cânib-i erba'asında yan soffaları üzre cümle **gûnâ-gûn** ibret-nümûn amûd-ı nakş-ı bûkalemûnlar var kim âdem hayrâ olur. (sy: 64)

Ve havz-ı kebîr içre bir mermer musanna' kadehden **gûnâ-gûn** fevvârelerden âb-ı revâdan şâz olup şeb [u] rûz âdem gerdeni-misâl pertâb edüp cereyâ etmedidir. (sy: 65)

….. yan soffaları üzre cümle **gûnâ-gûn** (...) aded sütûnlar üzre (...) aded kubbe tâs-ı ser-nigûnlardır. (sy: 67)

….. bir ok menzili bir hadîka-i iremezât'dır kim cemî'i müsmirât-ı **gûnâ-gûn** ile ârâste bir bâğ-ı İremdir. (sy: 67)

Andan bir sene hâli üzre durup gayrı esâslara ve **gûnâ-gûn** sengleri traş etmeğe mübâşeret [43b] etdiler. (sy: 69)

Ve bu harem hâricinde bir harem-i azîm içre **gûnâ-gûn** eşçârlar ile müzeyyen bir harem-i kebîrdir. (sy: 69)

….. yan soffaları üzre cümle (...) sütûn-ı **gûnâ-gûn** üzre hurde (...) aded kanatlardır. (sy: 69)

Cânib-i erba'ası dekâkîn-i **gûnâ-gûn**lar ile müzeyyendir. (sy: 67)

Ammâ ekseri şecere-i tût-i **gûnâ-gûn**dur. (sy: 67)

Her kıt'a-yı câmda niçe kere yüz bin pâre **gûnâ-gûn** hurde câmlar ile şükûfeler ve Esmâ'ü'l-hüsnâ hatları ile ….. (sy: 70)

….. aded hurde amûd-ı **gûnâ-gûn** üzre derûn-ı câmi'de cemâ'at soffaları vardır. (sy: 70)

Ve her sütûn üzre seng-i **gûnâ-gûn**dan kemerler var kim her biri kavsı-ı kuzahdan nişân verir, ….. (sy: 71)

….. ibret-nümûnlar ve sanâyi'ât-ı **gûnâ-gûn**ları yine mermerden zencîr ile musanna' âvizeler var, ilm-i cemşîd-i çeberşebîr'den haberdâr olan bilür. (sy: 71)

….. tedârük edüp bin hemyân mâl ve bir kutu zî-kıymet cevâhir-i **gûnâ-gûn** ile nâmesinde eyle tahrîr etmiş, kim ….. (sy: 72)

….. her şeşhânesine [45a] zıhlar içre kitâbeler dahi ortasına **gûnâ-gûn** mutabbak mermer güller içre bu ….. (sy: 72)

Ve **gûnâ-gûn** çınâr-ı müntehâlar ve bîd-i sernigûn ve servi ve ohlamur ve lisân-ı usfûr dırahtları ile ….. (sy: 72)

Cânib-i erba'asındaki sofalar üzre cümle (...) amûd-ı **gûnâ-gûn**lardır. (sy: 75)

Anda rakîk ve mücellâ zî-kıymet **gûnâ-gûn** sütûnlar vardır. (sy: 75)

….. azîm haremi içre **gûnâ-gûn** şecere-i serâmedler ile müzeyyen bir haremdir. (sy: 76)

….. sütûn-ı **gûnâ-gûn** üzre bir hünkâr mahfili var, gûyâ bu mahfileyn muhâfil-i cennetdir. (sy: 100)

….. (...) aded amûd-ı **gûnâ-gûn** ile pîrâste olmuş bir câmi'-i dîl- küşâ[dır] (sy: 100)

Ve bu câmi' içre olan maslûbât âvîze-i **gûnâ-gûn**lar bir câmi'de yokdur (sy: 100)

Ve bu câmi'in taşra haremi dahi rimâl-i beyâz ile döşenmiş bir vâdî-i haremdir kim **gûnâ-gûn** şecere-i müsmirâtlarile müzeyyendir. (sy: 102)

Ammâ devlet-i Âl-i Osmân'da **gûnâ-gûn** ihtilâller vâkı' olup bilâhare yine Sultan Mustafâ'yı hal' etdiler. (sy: 1039

….. serdârın başına otağın yıkup **gûnâ-gûn** fesâd işleyüp anlar celâlî ve harâmî, ….. (sy: 110)

Esnâf-ı devâtcıyân-ı **gûnâ-gûn**: (sy.313)

….. Tavşan Dilsiz gelüp **gûnâ-gûn** şaka ederek bu hakîri alup hâsodada ….. (sy: 115)

….. bûkalemûn ruhâm-ı **gûnâ-gûn** ile mefrûş bir kâ‘a-i azîmdir kim gûyâ nigârhâne-i Çindir. (sy: 115)

….. ile kendi ihtirâ‘ımdan **gûnâ-gûn** latîfe-âmîz şakalar ve bikr-i fikrimden bikr mazmûnlar sâdır olurdu. (sy: 118)

Ve her sene bu gûne fitne ve fesâd temelin bırağup **gûnâ-gûn** şeytanât dâmın bünyâd ….. (sy: 125)

….. deyü bugûne arzlar ve **gûnâ-gûn**lar feryâdnâmeler kırâ’at edüp ol an Kara Mustafâ Paşa ile ….. (sy: 125)

….. yan sofaları üzre cümle (...) aded amûd-ı **gûnâ-gûn**lar üzre reng-â-reng hücerâtlar ile müzeyyen (...) aded tâk-ı….. (sy: 101)

…..yan soffaları üzre cümle(...) aded **gûnâ-gûn** amûd-ı ibret-nümûnlar üzre tâk-ı eyvânlar üzre ….. (sy: 144)

Rûz-merre merreteyn hastalara **gûnâ-gûn** et‘ıme-i lezîzeler tabh olup ehl-i derde bezl-i ta‘âm ederler. (sy: 152)

Cemî‘i ruhâm-ı **gûnâ-gûn** ile döşenmiş bir hammâm-ı azîmdir. (sy: 159)

….. revân olup Selsebîl-i **gûnâ-gûn**lar cereyân etmede. (sy: 160)

Ve kubbe-i nüh-tâkılarında **gûnâ-gûn** murassa‘ kanâdîller ve taşra büyük ….. (sy: 160)

….. bunlar binâ edüp cümle zî-kıymet rûham-ı **gûnâ-gûn** hacerâtların Mısır’dan üstâdları ile getirdüp ….. (sy: 166)

….. ol gece şehîd etdiler deyü efvâh-ı nâsda **gûnâ-gûn** kıyl [u] kâl vardır. (sy: 172)

Amma bunlardan **gûnâ-gûn** hâletler zâhir olurdu kim kürsî nâsıhlarından zâhir olmazdı (sy: 188)

….. birer gûne evza‘ [u] etvâr **gûnâ-gûn** şakalar ederek gelüp hemân bir yârânımızın yanından geçerken ….. (sy: 190)

….. ve buhûdan-ı **gûnâ-gûn**lar ve gülâbdân-ı mücevherler ile mal-â-mâl bir kabr-i şerifdir. (sy: 198)

….. bu gûne mey-i nâb-ı la‘l-gûn-ı **gûnâ-gûn**lar bu Yahûdîlerde zî-kıymet bulunur (sy: 358)

Cümle şarâbın **gûnâ-gûn**u ve yigirmi otuz yıllık la‘l-gûn ve sarı yâkût ve ….. (sy: 358)

….. ve semmûr kalpak ve **gûnâ-gûn** destâr-ı şedd ü şâşlar sarınup sâ'ir sakallı Yahûdîleri dahi cümle ….. (sy: 357)

….. boza darısı saçarak bir hây-hû ile ve **gûnâ-gûn** Arnavud şakaları ve murabba'larıyla ubûr edüp giderler. (sy: 357)

….. zî-kıymet **gûnâ-gûnu** ve niçe bin ….. (sy.47)

….. ba'zı edviyeler zam eyleyüp **gûnâ-gûn** mükeyyifâtlar peydâ etdiler. (sy: 355)

….. arabalar üzre çadırların kurup ve **gûnâ-gûn** berg [u] bârlar ve bahârlar ile dükkânların zeyn edüp boza sıkup ve çömçe çömçe halk boza bezl ederek niçe yüz boza ….. (sy: 353)

….. iki tasvîri oynadup **gûnâ-gûn** muhaşşâ taklîdler edüp bir etdiği şakayı ol gece bir dahi etmek ihtimâli yok idi. (sy: 351)

….. gark olup **gûnâ-gûn** rakslar ve şakalar ile her bir kol birer ….. (sy: 349)

….. birbirlerinin kollarına tağallüben **gûnâ-gûn** arz-ı mahâretler ederek cümle dilberleri ….. (sy: 349)

….. Yahûdîyle oynadırken **gûnâ-gûn** şakalar edüp Çinganelere söz atarlar ….. (sy: 349)

Bu üç yüz âdem bülbül gibi feryâd-ı **gûnâ-gûn** ederek ubûr ederler kim güyâ hıyâbân-ı Acem'de giderler. (sy: 347)

….. câna safâ olmağiçün **gûnâ-gûn** sâzlar te'lîf etdiler. (sy: 343)

Bu bâlâda tahrîr olunan esnâf-ı **gûnâ-gûn**ların cümlesi alayköşkü dibinden tahrîre gelmez ….. (sy: 341)

….. ağaç cendere yapıcılar dahi **gûnâ-gûn** çimşîr ve santa ve palasanta ….. (sy: 341)

Mermer-bürler **gûnâ-gûn** târîhleri mermerlere kazıyup mermerden kabir destârları ve seng-i mazarları yaparak ubûr ederler. (sy: 340)

….. getirdiği mastûrdur kim hilâl-i **gûnâ-gûn** yapmada sihr-i helâl ederdi (sy: 335)

….. üzre dükkânların **gûnâ-gûn** çıkrıkcı kârlarıyla tezyîn edüp kendüler dahi (sy: 335)

….. zâğî ve mollâyî el-hâsıl **gûnâ-gûn** elvân bezleri bâft ederek geçerler. (sy: 333)

Bunlar **gûnâ-gûn** serfice ve Tarabefzûn ve İslâmbol bezleri ve yelken bezleri ve asdâr bezleri dokuyarak ubûr ederler. (sy: 333)

Bu pîşekârlar kırmızı ve **gûnâ-gûn** mukaddem kuşakları bâft edüp ….. (sy: 333)

Bu kavm ekserî Yahûdîlerdir, **gûnâ-gûn** akmişe-i fâhireleri dükkânlarında ….. (sy: 333)

Bunlar **gûnâ-gûn** bezler üzre siyâh kalemler ile makreme ve çarşaflar ve yasdıklar ve ….. (sy: 332)

Kârları neftli katrânlı **gûnâ-gûn** boyalar ile münakkaş yasdıklar ve sofralar ve perdeler ve satranc bezleri ….. (sy: 332)

….. bu tasvîr fâlcısının indiyyât gazelleri **gûnâ-gûn** evzâ'[u] etvârlarıyla taklîd ederler kim ….. (sy: 331)

Bunlar dükkâların **gûnâ-gûn** kubur ve müzehheb ü münakkaş devâtler ile müzeyyen edüp ….. (sy: 331)

….. ve yine kâğızdan **gûnâ-gûn** külâhlar ile kendülerin zeyn edüp dükkânlarında ….. (sy: 331)

Gûnâ-gûn İngilis boyalarından süleğen ve zencifne ve lök ve ….. (sy: 327)

….. dükkânların **gûnâ-gûn** câmlar ile ve sarı pirincden leğen ve ibrîkler ile ve niçe ….. (sy: 329)

Bunlar dahi dükkânların niçe bin kitâb-ı **gûnâ-gûn** ile zeyn edüp ayak sahhâfları ….. (sy: 330)

….. dükkânların **gûnâ-gûn** sünnet usturalarıyla zeyn edüp ba'zı gulâmları ….. (sy: 329)

Dükkânların **gûnâ-gûn** billûr ve necef ve moranlar ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy: 327)

….. zenbiller çre **gûnâ-gûn** edviye otlarıyla ubûr edüp andan …..(sy: 327)

Bu çömlekçiler dükkâların **gûnâ-gûn** kûze ve kâse ve tabaklar ile ….. (sy: 326)

Bunlar **gûnâ-gûn** dühnler çıkarup alay ile ubûr ederler. (sy: 326)

Bunlar dahi dükkânların **gûnâ-gûn** ediklerle zeyn edüp geçerler. (sy: 325)

Bunlar **gûnâ-gûn** semerleri arabalar üzre tahmîl edüp ve çine hurde ….. (sy: 323)

….. bunlar dahi dükkânların **gûnâ-gûn** ayaklı sandûklar ve sepet sandûklar ile ….. (sy: 323)

….. pîrleri nâ-ma'lûmdur, **gûnâ-gûn** sünbüle, örme, çatal, sakkâ ….. (sy: 323)

….. bunlar **gûnâ-gûn** telatînden summât ve sıfra ve mûm sofraları ve niçe eşyâlar yapup ….. (sy: 323)

(...) dükkânların arabalar üzre **gûnâ-gûn** su meşkleri ve kırbaları ve musluklar ile tezyîn edüp alay ile ubûr ederler. (sy: 323)

….. dükkânların ve kendi libâsların **gûnâ-gûn**, rengâreng tirşeler ile zeyn edüp cümle ubûr ederler. (sy: 322)

….. mebrûm katîfe eğerler ve **gûnâ-gûn** zî-kıymet sarrâc kârlarıyla ….. (sy: 323)

….. keçe deperek ve yapağı hallâclıyarak **gûnâ-gûn** keçe külâh keçe esbâblar ile ubûr ederler. (sy: 322)

Bunlar dahi cümle dükkâların **gûnâ-gûn** at çulları ve tobra ve kolon ve ….. (sy: 323)

Bunlar dahi arabalar üzre **gûnâ-gûn** kırmızı keçeden dülbend börkleri ve keçeden yekpâre ….. (sy: 322)

Çârsûlar içre **gûnâ-gûn** işlenilmiş sahtiyâları seğsâneler üzre zeyn edüp geçerler. (sy: 323)

….. teybend kuşaklar ile ve **gûnâ-gûn** sırma mebrûm işler ve âvîzeler ile ….. (sy: 320)

Ve niçe yüz **gûnâ-gûn** dîv ve perîler sûretleri edüp ayakları hevâda başı ….. (sy: 321)

….. pembe destâr-ı **gûnâ-gûn**lar ve pembe topuz ve teberler ve tüfengler ve ubûr ederler. (sy: 319)

Seyishâne üzre **gûnâ-gûn** Lahîcân ibrîşimiyle dükkânların zeyn edüp ….. (sy: 320)

….. seyishâneler üzre dükkânların **gûnâ-gûn** ak kenârlı İslâmbol (sy: 192b) ve Dırama ve ….. (sy: 319)

….. müzeyyen olup pür-silâh-ı **gûnâ-gûn** ile ubûr ederler. (sy: 319)

Bunlar dükkânların **gûnâ-gûn** münakkaş Kaya Sultân ve sarây Yağlıklarıyla müzeyyen edüp ….. (sy: 320)

….. seyishâneler üzre dükkânların **gûnâ-gûn** akmişe ve çuka pâreleriyle zeyn edüp geçerler. (sy: 320)

….. üzre dükkânların **gûnâ-gûn** çuka dolama ve ferrâceler ile zeyn edüp kendileri pür-silâh olurlar. (sy: 319)

….. Mısır ve Dimyât ve Tire alacalarından **gûnâ-gûn** biçilmiş dikişi ….. (sy: 318)

….. ve cümle (...) aded asker-i esnâfât-ı **gûnâ-gûn**dur. (sy: 318)

….. sayyâdları dahi **gûnâ-gûn** şakalar ederek ubûr ederler. (sy: 318)

….. alayına ta'yîn olunup seyishâneler üzre kafes kafes dicâclar ve **gûnâ-gûn** her diyârın horoslarından ba'zı ….. (sy: 318)

….. ukkâb yeleğinden ve **gûnâ-gûn** çelenglerden yelpâzeler yapup ubûr ederler. (sy: 317)

….. derd-i serleri mahmûr [u] evgâr evgâr dal-bıçak ve dal-nacak haykırarak **gûnâ-gûn** efsâne-i bî-âheng….. (sy:355)

….. rikâb-ı **gûnâ-gûn** sîm talâ ve müzehheb ü mutallâlar ile….. (sy:307)

Niçe kere yüz bin **gûnâ-gûn** oklar vardır, her gelen tîrkeş ve sadak ve cab ve ….. (sy: 315)

[189b] Seyishâneler üzre külbelerin **gûnâ-gûn** oklardan heki ve puta ve ….. (sy: 314)

Seyishâneler üzre dükkânların **gûnâ-gûn** bıçaklar ve kınlar ile tezyîn edüp ubur ederler. (sy: 314)

….. hüsn verüp kalem ve savat ve mînâ-yı **gûnâ-[gû]n** ve nakş-ı bûkalemûnlar edüp ….. (sy: 312)

….. seyishâneler üzre dükkânların **gûnâ-gûn** mühürler ve heykeller ve vekfler ve ….. (sy: 312)

….. cevâhire gark olup **gûnâ-gûn** akmişe-i fâhireler ile mülebbes olup ubûr ederler. (sy: 310)

….. ârâste ve **gûnâ-gûn** imâretlerle pîrâste ….. (sy.232)

Pirinc tel kafesler içinde **gûnâ-gûn** yapılmış bıçak ve hançer ve kuşak ve gayrı gümüş ….. (sy: 312)

Bunlar seyishâneler üzre **gûnâ-gûn** dânedâr Hürmüz incüleri ve dürr-i yetîmleri ipliklere dizüp külçe külçe edüp dükkânlarını balık ağı gibi incüler ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy: 310)

….. arabalar üzre **gûnâ-gûn** kazanlar ve tencereler ve tavalar ile ….. (sy: 308)

….. mahâret ederek ubûr edüp **gûnâ-gûn** kazancı şakaları ederler. (sy: 309)

….. arabalar üzre dükkânlarında **gûnâ-gûn** çevirme Şâm na‘lı ve Bosna ve ….. (sy: 308)

….. üzre külbe-i ahzânları rikâb-ı **gûnâ-gûn** sîm talâ ve müzehheb ü mutallâlar ile ….. (sy: 307)

Bunlar **gûnâ-gûn** mikrâs-ı lâları dükkânlarında lâle gibi zeyn edüp tam ederler. (sy: 307)

Bunlar seyishâneler üzre **gûnâ-gûn** ibre ve sûzenler ve sündeler seyn edüp ….. (sy: 308)

Bu ta’ife dahi **gûnâ-gûn** mukkâblar ve divseler ve girseler ve ….. (sy: 306)

Bunlar **gûnâ-gûn** destere ve bıçkılar ve minşârlar ve erreler ve keskiler ile ….. (sy: 306)

….. arabalar üzre **gûnâ-gûn** vezne ve sarı pirincden kefeli ….. (sy: 306)

….. zeyn edüp ve **gûnâ-gûn** kantârları zincirlerinden birbirine bend edüp ….. (sy: 306)

….. arz-ı kâlâ ederek **gûnâ-gûn** şakalarla ubûr ederler. (sy: 306)

Ammâ bunlar **gûnâ-gûn** kantâr te’lîf etmişlerdir kim ibret-nümâdır. (sy: 306)

….. ve zî-kıymet kalkan-ı **gûnâ-gûn**ları zeyn edüp kendüler dahi pür-silâh güzer ederler. (sy: 203)

….. üzre dükkânların **gûnâ-gûn** kerevke ve Kabarti ve Dağıstânî ve ….. (sy: 302)

….. üzr[e] dükkânçelerin **gûnâ-gûn** bıçak ve hançerler ile tezyîn edüp ….. (sy: 302)

….. kuyumculara lâzımdır, **gûnâ-gûn** eğeler ile dükkânların tezyîn edüp ….. (sy: 306)

Ve **gûnâ-gûn** badaluçka ve havân ve tulumba ve nerdübân ve ….. (sy: 305)

….. andan kırk elli aded fişek-i **gûnâ-gûn**lar zemîne hışm-ı şehâb gibi süzülüp râst geldüği ….. (sy: 305)

Bunlar **gûnâ-gûn** tüfenglerin kâlıblarına göre niçe bin deste kurşum ….. (sy: 304)

Bunlar **gûnâ-gûn** demir tüfeng tabancaları ederler kim ….. (sy: 304)

….. katîfe ve çuka ve kîse-i **gûnâ-gûn**lar ile tezyîn edüp piyâdeleri yan yana alay gösterirler. (sy: 304)

….. ubûr edüp bâzârbaşı ardı sıra cebe ve cevşene müstağrak olmuş çâkerleriyle güzer edüp ardı sıra sekizer kat mehterhâne-i mükemmel ile **gûnâ-gûn** tablın döğüp alemin ref' ederek ubûr ederler. (sy: 301)

….. pîşkeşlik içün tabla tabla meyve ve bahâr-ı **gûnâ-gûnları** bunlar dona dup….. (sy: 301)

….. zeyn edüp piyâdece sürü sürü el ele verüp **gûnâ-gün** pençe-i âfitâb mahbûk u mahbûbeler: alay alay alay köşkü….. (sy: 293)

….. ayakdaşlarımız olup şeb [u] rûz hammâm-ı hâs cenbinde meşkhâne nâm mahalde sâz u söz ve **gûnâ-gûn** fasıllar edüp….. (sy: 115)

….. deryâ ka'rında olan mâhîler der-kenâr olup cümle sâi nân-ı dâr [u] duyûr **gûnâ-gûn** mâhîleri sayd edüp kifâflanırlardı. (sy: 19)

….. bir gece hâb-ı râhat edüp âb [u] hevâsından tarâvet kesbedince ol mahalde bir sarây-ı âlî ve **gûnâ-gûn** nüzhet-âbâd maksûreler inşâ etdi kim….. (sy: 14)

….. acîb ü garîb **gûnâ-gûn** kınalı kösem koçlar ve mahbûb ganemleri….. (sy: 280)

….. dükkânların **gûnâ-gûn** bârûd-ı siyâh u beyâz ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy: 279)

….. kimi fâsık sıfatında mest [ü] medhûş gezer **gûna-gûn** esnâf kulları vardır. (sy: 247)

….. ve Daniska kırallıkların geşt [ü] güzâr etdiğimizde zikr olunan cümle (sy: …..) aded sâzlar ve nice bir o kadar ziyade **gûnâ-gûn** sâzlar görmüşüzdür kim….. (sy: 347)

….. düşüp asker-i deryâ-misâl ile taraf taraf fütûhatlardan sonra ümmet-i Muhammed revnak [147b] bulup **gûnâ-gûn** âyîn ve kânûnlar icrâ edip cemî'i ehl-i sanâyi'e birer…..(sy: 242)

….. a'zam Ahmed Paşa taraf taraf fürce bulup ol pâdişâh-ı sâde- dili niçe bin tatlı dil ile urûkuna girüp **gûnâ-gûn** hevâ-yı hevese düşürüp vüzera…..(sy: 130)

….. ile pür-silâh olup saf saf **gûnâ-gûn** şakalarla rehâvî ve nikrîz (sy: 215a) makâmlarıyla savt-ı hazîn…..(sy: 357)

Bu sofaların mihrâb dîvârında serâpâ ebyât, eş‘ar, müfredât-ı **gûnâ-gûn** ve bir azîm resm-i Ömer tahrîr olunmuştur. (sy: 206)

….. Kırbalar ve libâsları serâpâ siyah meşin dolamalar ve başlarında cığa teller ve **gûnâ-gûn** şükûfeler ve ellerinde tıhtâb…..(sy: 265)

Bu hareminden hâ {ric} **s**erâpâ **gûnâ-gûn** dıraht-ı müntehalar ile müzeyyen olmuşdur. (sy: 67)

….. ve şarâb-ı bî-hicâbın esîr-i derd-i serleri mahmûr [u] evgâr evgâr dal-bıçak ve dal-nacak haykırarak **gûnâ-gûn** efsâne-i bî-âheng türkî ve…..(sy: 355)

….. serâpâ kat-ender-kat zıhlar içre **gûnâ-gûn** kitâbe ve mutahhıl….. (sy:75)

2 . FARSÇA AYNI KELİMENİN TEKRARIYLA KURULAN KELİMELER

….. sapanlar ile ığrıbları **âheste âheste** çekerler. (sy: 290)

….. zeyn edüp piyâdece sürü sürü el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûb u mahbûbeleri **alay alay** alayköşkü dibinden ubûr etdrirken ol gün….. (sy: 293)

Bâde bâde şarâb-ı aşk-ı ilâhîdîr kim kutb-ı rabbânî ve ârif-i samedânî Üsküdarî Mahmud Efendi…..(sy: 357)

….. Belde-i Tayyibeyi dürr-i beyz-âsâ gördükde **cihân cihân** safâlar kesb edüp inşâ’allâh hidmetiniz…..(sy: 25)

..... Server-i dü-cihânı hidmetinde olup **cihân cihân** Yahyâ Efendi’nin hayr du‘âları evrâdına müdâvim olup her cum‘a huzûrlarına varmağa mülâzım idik. (sy: 123)

….. İslâmbol tabağı kâğız cermleri üzre yazılmış tasvîrleri **cild cild** rû-yı dukkânına dizüp âyende ve revende gelüp…..(sy: 331)

…..Murâd Hân’ın gözlerinden **çekîde çekîde** demler cereyân edüp eşk-i hûnâbdan hazîne hüzünden pür olup derhâl ….. (sy. 107)

….. çeşm-i gazâlinden **çekîde çekîde** hûn-âlûd nem yemm-i nem gibi cereyân edüp bir…..(sy. 110)

….. teber-i Müslimîler ile **çifte çifte** tâvûs-ı reftâr ederler. (sy: 267)

….. boyunduruk geçirüp **çifte çifte** sabana ve pulluğa koşup ellerinde nodul ve….. (sy: 263)

Merd [ü] zenân içün **çifte çifte** hammâmdır.(sy:195)

….. ile esb-suvâr **çifte çifte** ubûr ederler. (sy: 261)

….. üç bin aded kapudanlar **çifte çifte** rikâb rikâbe at başı berâber olup….. (sy: 273)

….. zerdûz bayraklar ile **çifte çifte** arz-ı kâlâ edüp ubûr ederler. (sy: 273)

….. müzeyyen mahâfeleri **çifte çifte** katırlara tahmîl edüp….. (sy: 341)

….. revgan yağıyla yağlayup **çifte çifte** âdam ejderhâsı gibi apul apul yürüyüp birbirlerine kağan arslan gibi sarılup….. (sy: 316)

….. Kıbrıs cezîresi katırlarıyla **çuval çuval** kömürleri atlarına tahmil edüp…..(sy: 306)

….. âlem-i ervâhda olan **der der** ten sadâsından te'lîf olmuşdur kim cesed-i Âdem'e rûh girmek istemeyüp…..(sy: 343)

Ahir hâtif-i Rabbâni tarafından **der der** ten sadâsı gelince rûh mest [u] medhûş olup safâ-yı hazzından…..(sy: 343)

….. pışar isimli kamış ve elvân çamlardan **deste deste** oklar ile dükânların zeyn edüp ok yapup…..(sy: 315)

….. berâyâlar **gürûh gürûh** olup askere zahîre getirirlerdi.

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra saf saf olup **gürûh gürûh** ederlerdi. (sy:19)

….. kuyumcubaşı alayının güzîdesi **gürûh gürûh** pür-silâh olup kuyumcubaşının…..(sy: 314)

….. ve çavuşları ile atlı ve piyâde **güruh güruh** her esnâf alay-ı azîm ile sekizer kat mehter hânelerin çalarak…..(sy: 251)

….. çemapur askeri gibi **gürûh gürûh** enbûh gibi ubûr ederler. (sy:260)

…..reftâr ….. âşçıbaşı yamağı olup **gürûh gürûh** herkes remmâsıyla kâlâ-yı metâ'ın art ederek…..(sy: 288)

….. koyun postları ile **gürûh gürûh** alay gösterirler. (sy: 276)

….. esbâb-ı mahsûsalarıyla **gürûh gürûh** ubür ederler. (sy: 275)

….. diyerek **gürûh gürûh** ubûr ederler. (sy: 263)

….. hücûm edip halkı **gürûh gürûh** kaçırarak kimi na'ra urarak âdem ejderhâsı-misâl ubûr ederler. (sy: 263)

….. ve huluv- güftâr ederek **hırâmanî hırâmanî** matbah-ı Keykâvûs'a gidüp cümle pîrlere rızâ lokması getirirler. (sy: 246)

Nefer 100, bunlar çekilmiş teli **hurda hurda** kesdikleriyçün kehleciler derler. (sy: 294)

….. ve **hurde hurde** kadırgacıkları kızaklar üzre tezyîn edüp…..(sy: 297)

…..kubbenin cânib-i etrâfına **hurde hurde** kubbeler edüp gûyâ bir gül-misâl kubbe olduğıyçün Gül ….. (sy. 105)

….. üzre **kafes kafes** dicâclar ve gûnâ-gûn her diyârın horoslarından ….. (sy:318)

….. bir gece yatup ale's-sabâh **kâse kâse** satarken üzerine darçın ekerlerdi, aslâ sütden…..(sy: 354)

….. seyishâneler üzre dükkânlarında **kelle kelle** bora ma‘âdinlerin âvîzeler edüp ubûr ederler. (sy: 313)

….. Mısır şekeri kellesi gibi **kelle kelle** kâlıblarda dökdürüp İslâmbol’a getirüp miskâlin birer…..(sy: 313)

….. niçe kadırgalar **köşe köşe** kenâra düşüp pâre pâre olup bu kadar….. (sy:135)

….. olup **köşe köşe** sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy:238)

….. dükkânların **külçe külçe** sırmaları ve kılobdanları dükkânlarının yüzüne sırmadan balık ağları gibi…..(sy: 292)

….. ipliklere dizüp **külçe külçe** edüp dükkânlarını balık ağı gibi incüler ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy:310)

….. Bunlar dahi **külçe külçe** bakırları arabalara koyup…..(sy: 308)

….. ellerinde sâtûrları ile **nîme nîme** ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

….. teber-kemânlar ile ve **palâs palâs** esbâblar geyüp başlarında mahûf…..(sy: 257)

….. siyâh çerde **palâs palâs** esbâbları kömü [r] tartarak ve satarak ubûr ederler. (sy: 306)

….. kayağan taşı hâsıl olur azîm vezni üzre iri **parça parça** kopar bir aceb seng-i hârâdır. (sy: 31)

….. zemîne düşünce **pâre pâre** olup sâhibi “Ey vây”deyü feryâd eylediğinde…..(sy: 327)

….. azîm olup zirvesindeki perî sûreti ve cümle nâkûslar ser-nigûn olup mîl minâre zelzele te‘sîrinde **pâre pâre** olduğu hâlâ zâhir ve bâhirdir. (sy: 27)

….. Hazret-i Hamza ile bir arada **pâre pâre** olup Hazret-i Hamza cenbinde medfûndur ki…..(sy: 286)

….. karaya çekerler, **pâre pâre** edüp görseler Hacı Nâsır’ın nakli üzre…..(sy: 271)

Ve **pâre pâre** yamalı hırka peşmîne geymek dilrîşlik ve ihtişâmdan geçdim demek alâmetidir. (sy: 244)

….. bir katre su râyihası duysa yolları **pâre pâre** olup Allâhümme âfinâ cümle huzzâr-ı meclis helâk olur. (sy: 215)

….. Süleymân Ağâ’yı **pâre pâre** ve Vezîr Dilâver Paşa’yı **pâre pâre**, Kâ’im makâm Ahmed Paşa, …..(sy: 103)

….. Murâd Hân huzûrunda hançer-i ser-tîz üşürüp **pâre pâre** etdiler. (sy: 104)

….. bırağup na‘şını der-akab kul **pâre pâre** etdiler. (sy: 127)

….. edüp semmûr kürkün **pâre pâre** eder. (sy.60)

….. mülakkab Oğlan püzevengi (...) Monlâyı **pâre pâre** edüp leşini Ahmed Paşa yanına bırakdıklarında cümle asker…..(sy: 130)

….. leşine kılıç üşürüp **pâre pâre** edip cümle yağın da‘-ı devâ-ı sızı içün yağma etdiler. (sy: 130)

….. kelimâtdan sonra gördüler kim kurşum zahmından uyluğu **pâre pâre** olup ilâc-pezîr değildir. (sy: 136)

….. Ebâ Eyyûb-ı Ensârî yalısında ciğeri **pâre pâre** olup merhûme oldu. (sy: 173)

Başına bir **pâre pâre** bostâncı külâhı geyüp omzunda bir tüfeng kundağı ve altında…..(sy: 190)

….. Mûsâ’nın na‘şını **pâre pâre** Atmeydânı’na bırakdılar. (sy: 200)

….. bir kaç yerde başın mecrûh edüp semmûr kürkün **pâre pâre** eder. (sy: 60)

….. urup şehîd eyleyüp ol mel‘ûnu dahi anda **pâre pâre** edüp guzât-ı müslimîn bî-hisâb…..(sy: 38)

….. iki yüz pâre gemileri sağ bulunup iki yüzü **pâre pâre** ve gark-ı âb olup…..(sy: 34)

Yezîd ibn Mu‘aviye Galata’yı feth edüp bu keştîyi **pâre pâre** etdi derler. (sy: 29)

….. niçe kadırgalar köşe köşe kenâra düşüp **pâre pâre** olup bu kadar âdem gark oldu. (sy: 135)

….. zâhir olup hâciblerin bir kaçın **pâre pâre** ederken Ahi baba zâlimler elinden halâs olup…..(sy: 322)

Neferât 65, Ruhâ’da İsâ deyrinde te’lîfdir, **pâre pâre** kamışdandır. (sy: 346)

Kara taşdan elmâs-ı hâmları **pâre pâre** çıkarup her parçasın kurşumlu…..(sy: 312)

….. iri şîşeler içre gümüşü **pâre pâre** koyup iptidâ nerm âteş ile şîşeyi âteş üzre koyup içime tîz-âbı…..(sy: 311)

….. gûyâ bulutlar **pâre pâre** olup bir sît [ü] sadâ evc-i âsumânda…..(sy: 304)

….. cümle huccâc-ı müslimîn **peştamâl peştamâl** kum içinden ufacık…..(sy: 289)

….. kim Tatar’ı demet demet **püşte püşte** ederdi. (sy:39)

….. Ayasofya’da Hazret-i Süleyman’ın gösterdiği kenzin mâlını dağlar gibi **püşte püşte** öbek öbek yığdılar. (sy: 50)

Ve dendân-ı tîğdan geçen küffâr-ı hâksârın hâlâ küştelerinin üstühânları **püşte püşte** olup yatırlar. (sy: 34)

“Allâh mübârek eyleye, **revâdır revâdır**, seccâde-i hilâfet istihâldir” deyü feryâd edüp ale’l-umûm Fâtiha tilâvet edüp yine cümle…..(sy: 245)

….. benim karnında olduğum balığın ciğerleri ve bağırsaklarır **talab talab** ede ede hareketden kaldı. (sy: 271)

….. ba‘zı yerinde bağırsaklar **talab talab** eder. (sy: 271)

….. bir beyâz seng-i sengîn ile **zıh zıh** bir minâre-i mevzûn etmişdir {kim} ibretnümâdır. (sy: 58)

Ve mihrâbın yemîn [ü] yesârında burma **zıh zıh** amelî amûdlar var kim sihr-i i‘câzdır. (sy: 70)

Zıh zıh râdde-i cedvâl gibi çekilmiş, kurşum örtüp bu dahi icrâ-yı ma‘rifet etmiş. (sy: 76)

….. hemân kubbe-i azîm dörd aded amelî **zıh zıh** musanna‘ pâyeler üzre mebnî kebbe-i nakş-ı bûkalemûndür. (sy: 100)

3 . FARSÇA BİR KELİMEYE TÜRKÇE HAL EKLERİNİN GETİRİLMESİYLE KURULAN İKİLEMELER

Mezkûr kemerlerin **bir pâyeden bir pâyeye** VUSATI hakîr'in orta ayak mestiyle (…) ayak ….. (sy. 57)

Mezkûr kemerlerin **bir pâyeden bir pâyeye** vusʿatı hak'in orta ayak mestiyle (…) ayak vâsiʿdir. (sy:57)

….. şân, şöhret [u] şevket içün **dosta düşmana** karşu tabl, kudüm, nefîrin döğerek gider.

4 . FARSÇA BAĞLAÇLA KURULAN İKİLEMELER

..... giden rahne görüp bî-fâ'ide **ya** gelir **ya** gelmezdi. (sy:)

5 . FARSÇA EDATLARLA KURULAN İKİLEMELER

….. zî-kıymetleri **gâh** zemîn zahrına tahmîl ve **gâh** ilm-i cerr-i eskâl ile bâr-ı sakîl….. (sy:55)

….. yigirmi sene kayser olup **gâh** Arz-ı Mukaddes'de ve **gâh** Arz-ı Makdon ki Rûmeli'dir, ….. (sy:15)

Baʿdehu **gâh** Kastamonu ve **gâh** İzmit verilirdi.

6. FARSÇA YAKIN ANLAMLI KELİMELERLE KURULAN İKİLEMELER

….. demir **tüfeng tabancaları** ederler kim….. (sy:304)

6. 1. FARSÇA VE ARAPÇA YAKIN ANLAMLI KELİMELERLE KURULAN İKİLEMELER

….. fakru fahrî ile kanâʿat eyle" deyüp bu gûne niçe **pend ü nasîhatlar** edüp terzendinin gûşuna ….. (sy. 244)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. ARAPÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE KURULAN İKİLEMELER

Görseler kim bunların lisânında sadâ-yı **Allâh Allâh** zâhir olup keştî içre olan küffârlarır dest-ber-kafâ kayd [u] bend etmeğe başlayup cemî'i mâl [u] erzâkların gâret etmeğe başlarlar. (sy: 44)

….. İslâm keştîleri küffâr barçaların "**Allâh Allâh**" ile yedeğe alup top u tüfeng şâdumânları ederek Galata ve İslâmbol hâlîci üzre ubûr etdirerek….. (sy: 45)

….. deryâ-misâl asker-i İslâm Sadâ-yı **Allâh Allâh** {ile} şehr-i İslâmbol'un cânîb-i selâsından asker-i bî-pâyân yürüyüş edüp mâl-ı ganâyim almağa şürû' etdüklerinde..... (sy: 48)

….. asker-i pâk sadâ-yı **Allâh Allâh** ile huzûr-ı pâdişâhîye gelince cemî'i yeniçeriler….. (sy: 324)

….. Bâb-ı Hümâyûn önünde sadâ-yı **Allâh Allah**'ı evc-i âsumâna peyveste eder. (sy: 324)

….. diyüp "**Allâh Allâh** rahmet ver yâ Mevlâ, bereket ver yâ Mevlâ, kuvvet ver yâ Mevlâ" deyü….. (sy: 263)

….. tunç deryâsı ağzın demir çapalar ile "**Allâh Allâh**" deyüp açdıklarında tunç deryâsı âteş gibi….. (sy: 215)

….. du'â ve senâ ile sadâ-yı "**Allâh Allâh**" ile iki furuna dahi âteş edince muvakkıt sâ'at dutup mezkûr mekik çam odunların….. (sy: 215)

bir sadâdan **Allâh Allâh** ile âmîn dediklerinde sadâları evce peyveste olur. (sy: 260)
….. sadâ-yı **Allâh Allâh** ile bu kadar bin âdem….. (sy:267)

….. küşâde edüp cümle guzât-ı müslimîn sadâ-yı **Allâh Allâh** rehâ buldurup top u tüfeng şâdumânları ederek yüz elli pâre gemiler ile Okmeydânı rû-yı deryâ-misâl oldu. (sy: 42)

"**Allâh Allâh**" hâce-i azîm seyyid-i kâ'inât ve mefhar-i mevcûdât ber-kemâl-i cemâl Muhammed Mustafâyâ salavât. (sy: 119)

Bir sabâh Atmeydânı'ndan berü bir sadâ-yı **Allâh Allâh** kopup cümle esnâf âlât-ı silâhları ile Bâb-ı Hümâyûn önüne gelüp….. (sy: 132)

….. sadâ-yı **Allâh Allâh** ile huzûr-ı pâdişâhîye gelince ….. (sy.324)

….. gelüp bu âyeti istimâ' edüp "**Allâh Allâh**" dediler. (sy: 186)

….. beli puşkalı kırk bin nâmdâr yarar fetâlar "**Allâh Allâh**" ile Bâb-ı Hümâyûn'den içeri girüp bir dahi….. (sy: 155)

Ve on yedi günden gulû-yı âm **Allâh Allâh** ile Melek Ahmed Paşa'yı ma'zûl eyleyüp eyâlet-i Özi ihsân olundu. (sy: 137)

….. Okmeydânı donanmasına kavuşup bir hây-hûy bir sadâ-yı **Allâh Allâh** zâhir olunca kal'ayı muhâsara eden guzât-ı müslimîn dahi….. (sy: 42)

….. yeniçeri Etmeydânina cem' olup gulû-yı âm ile "**Allâh Allâh**" diyerek Atmeydânı'na cem' olup Sultân İbrâhîm Hân mazlûmu….. (sy: 130)

….. İslambol ve Galata'da olan ümmet-i Muhammed [22a] içre bir girîv [ü] feryâd-ı **Allâh Allâh** kopup herkes ahâlî-i mahallesiyle bir yere cem' olup ceng-i azîm edüp küffârı kırup şehîd olurlardı. (sy: 35)

..... dağlar gibi küme küme **alâhide alâhide** yığdılar. (sy:50)

….. Âyetü'l-Kürsî'yi tilâvet eyle, Bilâl Allâhü ekber desin, sen **âmîn âmîn** de. (sy: 12)

….. ve Bayram Paşa vezîrinin ikdâm [ü] ihtimam-ı tamiyle cem' etdikleri **cümle cümle** neferât-ı esnâfât (…) (...) kerre yüz bin…..(sy: 358)

Bunlar dükkânların **elvân elvân** ezhârât [ü] şükûfeler ile zeyn edüp niçe husrevânî…..(sy: 298)

….. serâpâ **elvân elvân** pembelerden muvahhidî ferrâce ve….. (sy:319)

….. ve fillar-ı çerkezî ve **elvân elvân** pabuclar ve tomaklar ve içedikler ve…..(sy: 325)

….. dükkânların **elvân elvân** pembe iplikler ile mebrûm tanâblar ile müzeyyen edüp geçüp giderler. (sy: 320)

Dükkânların **elvân elvân** iplikler ile donadup geçreler. (sy: 320)

….. iki yüz şîşeler içre **elvân elvân** şarâblar, "bire meded" deyü ….. (sy.312)

Dükkânların **elvân elvân** meşin ve sahtiyân terlikleri ile zeyn edüp…..(sy: 325)

….. Dahhâk'dan nişân verir tîğ-ı **gam gam** şekilli miczem bıçaklar var, kaçan bir gemi batsa ol geminin…..(sy: 271)

….. rehâ buldurup bellerinde tîğ-ı **gam gam** ve serlerinde sîmurg-ı ankânın yedi yerde…..(sy: 254)

….. üzre dükkânlar edüp **harar harar** buğday ve arpa ölçerek ve….. (sy. 272)

…..zeyn edüp **harar harar** beksumâtları halka mebzûl ederek ubûr ederler ve….. (sy. 266)

….. cümle esnâfı elli yedi fasıl üzre tarh olup cümle **fasıl fasıl** mehterhâneleriyle ubûr etdikleri fasılları tamâm olup yine…..(sy: 359)

…..alay-ı azîm ile **fevc fevc** pür-silâh ubûr ederler}. (sy: 272)

Beri tarafdan asker-i deryâ-misâl **fevc fevc** ve **mevc mevc** olup Defterdârzâde Mehemmed Paşa…..(sy: 137)

….. **fırka fırka** muhteşemâne ubûr ederek ardı sıra….. (sy:314)

….. deyü herkes İslâmbol içre akrabâ ve ta'allukâtları ile **fırka fırka** cenge ederek pârekende ve perîşân olup bir fırkası Emînönüne gelüp…..(sy: 35)

"Bire hay meded hâlim nice olur" deyü âlem-i hayrete düşürüp hicâbından cümle vücûdu **fıska fıska** şişüp iki üç kerre ayağ üzre kalkup…..(sy: 60)

….. ve ilm-i ledünne kâdir olup **hüve hüve** makâmında olan cevâb verüp…..(sy: 248)

….. buzların keçe çullara koyup **katâr katâr** ubûr ederler. (sy: 288)

…..Cenâb-ı İzzettin ihsânı olan suyu **katre katre** satarlar. (sy: 283)

Zîrâ her birinin **mergûle mergûle fetîle fetîle** çim-ender-çim ve ham-ender-ham müşk-bâr, amber-bûgeysûların…..(sy: 348)

Zîrâ pâ-bürehne ve ser-bürehne olup geysûları **mergûle mergûle** ve **fetîle fetîle** pîç u pîç ham-be-ham kâkül-i perîşân bir dervîş-i zîşân olduğundan…..(sy: 186)

Bu bâlâda tahrîr olunan cümle 14 esnâf **mevc mevc** ve fevc ü fevc gûnâ-gûn şakalar ile ubûr edüp….. (sy:257)

….. emîn ağanın alayı **mevc mevc** ve fevc ü fevc gelüp şâhrâhın…..(sy: 297)

….. asker-i Kassâb Cömerd **mevc mevc** ü fevc yürüyüp kassâbbaşı ve meydân çorbacısı ve…..(sy: 280)

….. bu gûne mudhiklik ederek **mevc mevc** ubûr ederler, ammâ gâyet mashara kavmdir. (sy: 270)

….. üstâdları du'a ederek **mevc mevc** ve **fevc fevc** çemapur askeri gibi gürûh gürûh enbûh gibi ubûr ederler. (sy: 260)

….. ve bu çengilere bir **mülûk mâlik** olmamışdır, illâ zamân-ı Sultan Murâd Hân-ı Râbi'de olmuşdur kim…..(sy: 349)

….. Dîvâne Çelebi'ye "**Sabâh sabâh**" dediklerinde başını taşdan taşa urdukda Hudâ âlimdir….. (sy:190)

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra **saf saf** olup gürûh gürûh ederlerdi. (sy:19)

….. acemi oğlanları ile pür-silâh **saf saf** olup ekmekcibaşı ve fodula kâtibi ve…..(sy: 264)

….. top u tüfenglerin atarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 268)

….. düdükleri çalarak **saf saf** olay gösterüp ubûr ederler. (sy: 272)

….. zemberekleri ile **saf saf** olup cümle kapudanlar ubûr edüp…..(sy: 273)

….. müsellah ve müretteb **saf saf** ubûr edüp arabalar ve tahtırevânlar üzre orta…..(sy: 284)

….. önüne alup **saf saf** ubûr edüp ardı sıra kendünün hâs iç gulâmları bu emînin…..(sy: 293)

….. havânlar elleriyle **saf saf** ubûr ederler. (sy:)

Ve bu ayağ üzre cemâ'ati **saf saf** bozan ve düzen kasîrü'l-kâme âdem Amr-i Ayyâr Zamîrî'dir. (sy: 12)

….. ile pür-silâh olup **saf saf** gûnâ-gûn şakalarla rehâvî ve nikrîz (sy: 215a) makâmlarıyla savt-ı hazîn…..(sy: 357)

….. ellerinde çekerek kurarak yasarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 318)

….. cümle esnâfların **sandûk sandûk** metâ'ların tayışup bedâstenin taşra mahzenlerine…..(sy: 333)

….. meşrûbâtcılar var ise bu bozacıbaşıya yamak olup **sınıf sınıf** ubûr ederler. (sy: 353)

….. kılıççıbaşının güzîde askeri **saf saf** pür-silâh olup…..(sy: 303)

Ba'zıları şemşîrbâzlık ederek **saf saf** ubûr ederler. (sy: 302)

….. netîce askerleri **saf saf** ve **fevc fevc** pür-silâh olup demircibaşı küheylân atlar üzre…..(sy: 307)

….. niçe yüz koyunları **şerha şerha** edüp Kassâb Cömerd köçekleri ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc…..(sy: 276)

….. Üsküdar'da ve Kadıköy'de cümle bu zikr olunan şehirlerde **tabaka tabaka** beşer altışar kat meyhânelerdir. (sy: 355)

….. dükkânlarının yüzüne **tabaka tabaka** zeyn edüp yâ zelzeleden…..(sy: 327)

….. kat-ender-kat **tabaka tabaka** külbe-i ahzânlar binâ etdirirdi. (sy:187)

….. atarak ve **taraf taraf** âteş-i Nemrûdları saçarak murg-ı semender-vâr gibi âteş içinde kalarak ubûr ederler. (sy:303)

….. cânına cânlar bağışlayup cümle yârân-ı bâ-safâ **taraf taraf** sohbet ederler bir teferrücgâh-ı kadîmdir. (sy: 322)

….. her şecere-i tayyibeninn sâyesinde **taraf taraf** uşşâkân zevk [u] safâ ederler bir vâcibu's-seyr Göksü'dur. (sy: 230)

….. düşüp asker-i deryâ-misâl ile **taraf taraf** fütûhatlardan sonra ümmet-i Muhammed revnak [147b] bulup gûnâ-gûn âyîn ve kânûnlar icrâ edip cemî'i ehl-i sanâyi'e birer…..(sy: 242)

….. filandıra sûretli sanemler ile kal'ayı zeyn edüp üç yüz altmış altı yerde torompete ve luturyanî borular ve tabl-ı erganûn-i kübrâyîler ve nâkûs-i Yûnânîler **taraf taraf** çalınıp şâdumânîler olup kal'anın bedenleri elvân harîr alemler ile lâle-zâr olurdu. (sy: 26)

….. mazhar olup inkırâzu'd-devrân nâm-ı şerîfiniz hayr ile yâd olunur" dedük de cümle huzzâr-ı meclis **taraf taraf** ma'kûl deyüp derhâl pederimiz bu niyyete El-Fâtiha deyüp seb'ü'l-mesânî…..(sy: 25)

Ve dahi ol günün hücûmunda kal'anın **taraf taraf** rahnedâr yerlerin görüp âye [t]: (sy: 42)

….. görünce cümle ibâdullâh **taraf taraf** kûçe ve kûçe revzenlerden ve dam u bâmlardan, …..(sy: 113)

….. âmâde olsunlar deyü **taraf taraf** hatt-ı şerif ve emr-i latîfler ile…..(sy: 114)

….. a'zam Ahmed Paşa **taraf taraf** fürce bulup ol pâdişâh-ı sâde- dili niçe bin tatlı dil ile urûkuna girüp gûnâ-gûn hevâ-yı hevese düşürüp vüzera…..(sy: 130)

….. sâhibân [u] musâhibe-i sâhib-isyân **taraf taraf** fürce bulup…..(sy: 172)

….. eyâlet sâhibi vüzerâtlara emr-i şerîfler pârekende ve perîşân olup **vilâyet vilâyet** İslambol'a benî âdem sürdüler. (sy: 51)

….. evâmîr-i şerîfler ile teftîşciler ile **vilâyet vilâyet** nefîr-i âmlar gidüp Diyârbekir vâlîsi Kara Murtazâ Paşa'ya ve…..(sy: 139)

….. zeyn edüp **zenbîl zenbîl** fındık [ve] fısdık üzüm ve incir….. (sy:298)

2 . ARAPÇA YAKIN ANLAMLI KELİMELERLE KURULAN İKİLEMELER

Ve bu medârislerin cânib-i şarkîsinde yol aşırı marazî ve **fakîr fukarâya** mesâkîn içün bir dârü'ş-şifâ etdi kim beyt : ….. (sy. 149)

3 . ARAPÇA BİR KELİMEYE TÜRKÇE YÖNELME HAL EKİ GETİRİLEREK KURULAN İKİLEMELER

….. üç ağa atbaşı berâber **rikâb rikâbe** ubûr edüp ardları sıra sekizer kat….. (sy:318)

….. değşirme ağası **rikâb rikâbe** olup sekizer kat mehterhâne geçerler. (sy:325)

….. ağa ve tamgacıbaşı ağa yana yana ve **rikâb rikâbe**….. (sy:314)

….. başcıbaşı ve sirkecibaşı **rikâb rikâbe** gidüp ardları sıra küheylân atlar üzre….. (sy. 284)

….. cümle **rikâb rikâbe** at başı berâber enselerinde çifte köçekler …..(sy. 334)

….. küheylân atlar üzre **rikâb rikâbe** ubûr ederler.(sy. 278)

….. üçü at başı berâber **rikâb rikâbe** iç ağalarıyla pür-silâh ….. (sy. 288)

….. esbâb ihtişâmiyle mülebbes **rikâb rikâbe licâm licâme** berâber gidüp ardı sıra dilberânları ve sekizer kat….. (sy. 321)

4 . ARAPÇA BİR KELİMEYE TÜRKÇE ÇIKMA (DEN / DAN) VE YÖNELME YÖNELME HAL EKİ (A / E) GETİRİLEREK KURULAN İKİLEMELER

Rû-yı zemîni **Kâf'dan Kâf'a** kabza-i teshîre olan dörd pâdişâh-ı cihângîrdir. (sy. 14)

….. Hazret-i Süleymân ibn Dâvûd aleyhimesselâm **Kâf'dan Kâf'a** ve ins [ü] cin, hûş [u] tuyûra hükm etdi. (sy. 14)

….. feyz alup **Kâf'dan Kâf'a** dâstândır kim ilm-i kâf'a mâlik bir zât-ı ….. (sy. 359)

….. kabza-i ecele düşüp **Kâf'dan Kâf'a** hükm eden pâdişâh-ı cihângîrlere ve….. (sy. 95)

5 . "YEVMEN FE YEVMEN " İLE KURULAN İKİLEMELER

….. Ümmet-i Resûllullâh **yevmen-fe-yevmen** mansûr [u] muzaffer oldular. (sy. 32)

….. imârât-ı fâhire ile **yevmen-fe-yevmen** reşk-i cennet-i ulyâ ve ….. (sy. 49)

….. inkırâz gelmeyüp **yevmen-fe-yevmen** tenâsül'i nesl bulup âhir nefesde hüsn-i hâtime ile ….. (sy. 61)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1 . İKİLEMEYİ KURAN KELİMELERİN SÖZLÜK MADDESİ OLUP OLMAMASINA GÖRE İKİLEMELER

..... ammâ anda kimesnelerin bir fiʿline karışmayup **sümmün bükmün** durup aslâ dünyâ kelâmın etme….. (sy. 61)

1.1. BİRİNCİ KELİMESİ SÖZLÜK MADDESİ OLAN İKİLEMELER

….. iki elleri ketiflerinde **şallak mallak** devrân [u] seyrân gezerdi. (sy. 189)

….. yeri göğü bilmez dîvâne **zir-zop bel-hop** dîvâneleri altun ve gümüş yaldızlı demir zincirler ile ….. (sy. 262)

1.2. İKİNCİ KELİMESİ SÖZLÜK MADDESİ OLAN İKİLEMELER

..... sâfî rusâs-ı hâsdan **göm gök** bir amâristândır kim berk urup durur. (sy:65)

2 . SÖZLÜKTE FARKLI ŞEKİLDE GEÇEN İKİLEMELER

….. derd-i serleri mahmûr [u] **evgâr evgâr**[4] dal-bıçak ve dal-nacak haykırarak gûnâ-gûn efsâne-i bî-âheng….. (sy:355)

Eğer her birinin **fürâdâ fürâdâ**[5] mâ-vakaʿı üzre tahrîr eylesek….. (sy:234)

…. şehîd oldukdan sonra devlet-i Ashâb **helc ü melc**[6] olup Hasan Kattâl, Âl-i Emeviyyûn'da Haleb'e hicret ….. (sy. 303)

Netîce-i kelâm Kanator Kıral'da kayâsıralar münkariz oldukdan sonra devletleri **helc ü melc** kendüleri maraz-ı felç ile derd-i belâ ve renc-i ana …. (sy. 37)

….. sazendeler bu dâ'irezânlar olmasa rakkâsı bozulmuş sâʿat gibi fasılları **helc [u] melc** olur. (sy. 343)

2 .1. SÖZLÜKTE ANLAMI BULUNMAYAN İKİLEMELER

….. erbâb-ı dîvâna **summât summât** niʿmet-i nefîseler ile niçe bin sahan….. (sy. 93)

---

4 Seyahatname'de "evgâr evgâr" olarak geçen ikileme, Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'inde "evgâd"(A. Ahmaklar, akılsızlar) olarak geçmektedir (Bkz. Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, sy. 240).

5 Seyahatname'de " fürâdâ fürâdâ" olarak geçen ikileme, Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'inde "fürâde"(A. Yalnızlık, tek tek) olarak geçmektedir (Bkz. Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, sy. 271).

6 Seyahatname'de "helc ü melc" olarak geçen ikileme, Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat'inde "herc ü merc" olarak geçmektedir (Bkz. Ferit Devellioğlu, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat, sy.619).

BEŞİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKÇE AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE ZARF OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. âdemler girüp zencîrsiz **apul apul** giderken gerüden bir alay alaca zağarlar ve tazılar ….. (sy: 321)

Bu du‘âmızdan sonra sa‘âdetlü pâdişâh evrenmisâl **apul apul** meydân-ı mahabbete gelüp, Melek Ahmed Ağa ile….. (sy: 119)

….. revgan yağıyla yağlayup çifte çifte âdam ejderhâsı gibi **apul apul** yürüyüp birbirlerine kağan arslan gibi sarılup….. (sy: 316)

….. meydân süpürgeleri ve gerdaller ile "**Aşa aşa**" diyerek câ-be-câ yolları süpürüp gerdellere ve fıçılara doldurup ubûr ederler. (sy: 255)

….. gürzler ve topuzlar ile "**Aşa aşa**" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 322)

….. edüp hevâdan zemîne nüzûl ettikde takla **ata ata** zemîne düşüp ba‘zısı helâk olur. (sy: 317)

….. kâhî baş yukaruya takla **ata ata** bî-tâb kaldım. (sy: 271)

….. harâb etmesin içün mîşe dırahtların deryâya kakup **beşik beşik** edüp leb-ber-leb taş ile memlû edüp istihkâm bulmağın Beşiktaş derler. (sy: 221)

….. İslâmbol içre şehîd olanların ahvâllerin **bir bir** Hârûn'a takrîr edince hemân ol ân….. (sy: 232)

….. hemân Kostantîn hâb-ı râhatdan bîdâr olup vâlidesi Hellena'yı huzûruna çağırup vâkı‘a-i mâ-vaka‘ı **bir bir** takrîr edüp;….. (sy: 22)

….. bûs etdükde Gülâbî Ağa ile mâcerâ-yı sâbıkaların **bir bir** tafsîl üzre hikâya eder. (sy: 61)

….. deyüp ahvâl-i mâcerâsın niçe bin âdem içinde **bir bir** bî-bâk [u] bî-pervâ takrîr edüp yine….. (sy: 110)

Hattâ nasârâ zu‘munca ol ağaçları **bir bir** ol kabr içindeki meyyit üzre bırakdılar, ol ân ol….. (sy: 23)

….. eşyânı uğurladıkların **bir bir** takrîr edüp bir ince âvâz zâhir olur. (sy: 196)

….. bin pereme ve kayık ve gayrı keştîlerin şinâverlik etdikleri **birer birer** râyegân bir harem-i seyr-i cihân yerdir. (sy: 72)

İşte bu alem ile gelen asker ki kızıl kanlı esbâba müstağrak olmuşlar Hazret-i Hamza-i bâ-safâ ve cemî-i ervâh-ı şühedâdır" deyü cümle câi‘ içindeki cemâ‘ati **birer birer** bu hakîre

gösterüp her kankısına nazarım t'alluk etdi ise dest-ber-sine edüp nazar aşinâlığı edüp tâze cân buldum. (sy: 12)

Mahallinde **birer birer** tavsif olunur. (sy: 68)

Eğer cemî'i âsâr-ı binâları ve imâretlerin **birer birer** takrîr ü tahrîr etsek bir mücelled kitâb olur. (sy: 31)

….. içindeki cemâʿati **birer birer** bu hakîre gösterüp her….. (sy.12)

….. alayların **birer birer** tahrîr eylesek bir mücelled olur. (sy: 274)

….. efendisi ve kadınsı baldan yeyüp edepde yellenüp âbdest **boza boza** kadıya varup kadı ve muhzırbaşı ve….. (sy: 352)

….. odabaşıları neferâtlarıyla gelüp **bölük bölük** ve cemâ'at cemâ'at gelüp kânûn-ı pâdişâhî üzre….. (sy: 295)

Ve herkes **cavk cavk** olup köşe köşe sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy: 238)

..... Server-i dü-cihânı hidmetinde olup **cihân cihân** Yahyâ Efendi'nin hayr du'âları evrâdına müdâvim olup her cum'a huzûrlarına varmağa mülâzım idik. (sy: 123)

……gümüş zîlüb[em]ler ile **çağış çağış** ederek….. (sy:279)

….. ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve **çeyrek çeyrek** edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

"Yürü Selîm, İsmâ'îl'i imâmlar yoluna **çıldır çıldır** demeden kurbân edüp her şey'in gavrına var" buyururlar. (sy: 236)

….. teber-i Müslimîler ile **çifte çifte** tâvûs-ı reftâr ederler. (sy: 267)

….. boyunduruk geçirüp **çifte çifte** sabana ve pulluğa koşup ellerinde nodul ve….. (sy: 263)

….. ile esb-suvâr **çifte çifte** ubûr ederler. (sy: 261)

….. üç bin aded kapudanlar **çifte çifte** rikâb rikâbe at başı berâber olup….. (sy: 273)

….. zerdûz bayraklar ile **çifte çifte** arz-ı kâlâ edüp ubûr ederler. (sy: 273)

….. müzeyyen mahâfeleri **çifte çifte** katırlara tahmîl edüp….. (sy: 341)

….. Timur askeri içine girüp eyle şemşîrbâzlık etdi kim Tatar'ı **demet demet** püşte püşte ederdi. (sy: 39)

….. kamışdan **dilim dilim** yarılmış sâzdır. (sy: 347)

Sultân Mehemmed Hân dahi **dilim dilim** olmuş sığır derisin tekur kırala gönderüp….. (sy: 225)

….. sığır pastın geriye gerüp ince bıçağ ile dâ'iren-mâdâr **dilim dilim** edüp ol cirmde yalçın kayalar üzre hisârı inşâ ederler. (sy: 224)

….. urduklarında zemîn **dir dir** ditrer ve bu hammâllar usûl ile….. (sy: 297)

….. fişeng lerzesinden **dir dir** ditrer. (sy: 304)

….. vücûdu pâlûde gibi **dir dir** ditreyüp kelle-i bî-devleti muşa‘şa‘ bir kabak gibi şu‘ledâr idi. (sy: 360)

….. {zemîn [u] âsumân **dir dir** ditreyüp ….. (sy.216)

Eğrikapu’yu top-ı kûp ile **döğe döğe** doğruldup küffârın miyânın eğrildüp {mûmiyân etdi}. (sy: 44)

….. ihâta edüp bî eyyâm mahalde **döğe döğe** iki günde kalyon içre ibâdullâh az kalup ol mahalde Kızlar Ağası ve kalyon sâhibi İbrâhîm Çelebi dahi şehîd olup küffâr gemiye zafer bulup yedek ile cezîre-i Girid’de….. (sy: 128)

….. Şiddet-i hârda deri içre **dura dura** kuruyup püşt-i pâ ile **ura ura** bu gûne şehîd etdiler. (sy: 282)

….. çarhlar üzre deverân **ede ede** berrâk olur. (sy: 312)

….. bağırsakları talab talab **ede ede** hareketden aldı. (sy:271)

….. ve on bir aded kalyonları yedeğe alup sâ‘ir kalyonlarımız ceng **ede ede** yigirmi pâre kâfir gemilerin helâ edüp….. (sy: 132)

….. mahallinde kalanlar ceng-i Alî **ede ede** cümle şehîd olup sadrıa‘zam yine metânet eyleyüp….. (sy: 142)

Ba‘dehu **gerü gerü** tâ kapuya varup ikiellerin göğsüne koyup dörd kapu selâmın yine vere. (sy: 245)

….. ol mahalde bir gûne beyâz **göz göz** olmuş değirmen taşı dağlar gibi yığılmış, anlara âteş edüp….. (sy: 313)

….. sünger gibi **göz göz** işmiş Tophâne somunu, Sabanca somundan ve….. (sy: 220)

….. nazar edüp Murâd Hân **güle güle** bî-tâb kalup pâdişâh eydir: (sy: 361)

Nefer 100, bunlar çekilmiş teli **hurda hurda** kesdikleriyçün kehleciler derler. (sy: 294)

….. “**İğine iğine** iğne gereksökükleri dikmek gerek” diyerek feryâd edüp geçerler. (sy: 308)

“Bahârlı pâlûdem, **kaynar kaynar** pâlûdem var cânım” diyerek ubûr eder. (sy: 286)

….. üzre dükkânlarında **kazan kazan** ağda kaynadup müdevver tahta kepçeler ile karışdırarak….. (sy: 286)

….. Mescid-i Aksâ’yı t‘mîr ü tevsi‘ ve Sahratullâh’ı tezyîn ve Beytül lahm’i müceddeden binâ edüp niçe bin hayrâtlar dahi edüp Yahûdîleri **kıra kıra** İslâmbol’da oğlu Kostantîn haçları yüzüne gözüne sürüp anası Helanla firavı ve îsâ Nebî haçların alay-ı azîm ile….. (sy: 23)

Çelebi Sultân Mehemmed babasının intikâmın Timur'dan alup **kıra kıra** tâ Tokat kal'a [sına] [24b] varınca Timur'u kırup….. (sy: 39)

..... her bir zorba bir diyârda hidmetde iken bunları beşer onar **kıra kıra** yedi seneye dek zorbaların zoru kesilmeyüp câ-be-câ nihânîce var idi. (sy: 107)

….. akîblerine düşüp rûz-merrede yeniçeri ta'ifesin **kıra kıra** Hınıs ve Mama Hâtûn nâm menâziller de niye bin benî….. (sy: 108)

….. ve zorba yeniçeriyi **kıra kıra** Konya'dan Kayseriyye'ye ondan Sivas'a varup ıyd-i adhâyı anda edüp..... (sy: 113)

….. çıkmış eli ayağı löklerden **kırmızı kırmızı** ve kiminin sahtiyân mazısından kolları ve tırnakları ve parmakları **siyâh siyâh** olmuş sîne-çâk kârları….. (sy: 322)

….. dörd ayak üzre giderken halka **kıya kıya** nigerân eyleyüp zincirler ile….. (sy: 321)

….. Piyâle Kethudâ bu la'înleri **kova kova** cezîre-i Taman kurbünde nehr-i Kuban Karadeniz'e munsab olduğu mahalde Adahan boğazıyle….. (sy: 122)

….. içerideki haşerât sekbânlar işidüp **küme küme** taşra çıkup,….. (sy: 108)

….. Dîvâne Çelebi'ye "Sabâh sabâh" dediklerinde başını taşdan taşa urdukda Hudâa âlimdir, başı Adana kabağı gibi **küt küt** öter. (sy: 190)

….. Tershâna bâgçesinde dağlar gibi **küme küme** alâhide alâhide yığdılar. (sy: 50)

Ammâ hınzîr bütün gece burnuyla yeri **nadaz nadaz** yarup yerden kök çıkarup yer, sabâh vakti hızrîr gibi **hor hor** hâblar ve kelb dahi tûl-ı nehârda **van van** uluyup ….. (sy: 281)

Bunda yeniçeri odunları yığılup **oda oda** küçük çavuş tevzî' ederler. (sy: 295)

….. püşte püşte **öbek öbek** yığdılar. (sy:50)

….. (…) bostânı **öz öz** ravza-i Rıdvân misilli yüz altmış aded besâtînler ile….. (sy:222)

….. bakkâl kadının yüzüne karşu edebde **part par[t]** kavarazânlık edüp on bir kişi mahkeme içre ….. (sy: 352)

….. Yahûd üzre **sepe sepe** işeyüp başında şapka ile firâr etdi. (sy: 190)

….. arkalarında varullar ile **sokak sokak** ağda taşıyup "Ağda" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 287)

….. meskeş yerlerinde **sürü sürü** gezüp boğazı tokluğuna sayd olunurken….. (sy:256)

….. zeyn edüp piyâdece **sürü sürü** el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûk u mahbûbeler: alay alay alay köşkü….. (sy: 293)

Sürü Sürü sığırlarının südün sağup "Leben-i câmûs" diyerek ubûr ederler (sy: 277)

….. bu ne ola ' deyü **sürüne sürüne** bir mahalle vardım. (sy: 271)

….. Osmân Hân'ı **ura ura** arabaya koyup Yedikulle'de hayâlarından sıkup şehid etdiler. (sy: 102)

….. Cellâd kara Alî'yi hezârân deyenek ile **ura ura** Sırça sarâya koyup Cellâd….. (sy: 130)

2. TÜRKÇE AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE SIFAT OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. Ve bunların **başka başka** lehce-i mahsûsaları vardır. (sy: 248)

….. Cânib-i erba'ası sûr-misâl **beden beden** bir dîvâr-ı üstüvâr idi. (sy: 52)

..... mermer zıhlar ve külüpler ve **beden beden** dîvâreler var kim nazîri bir câmi'de yokdur. (sy: 75)

Merd [ü] zenân içün **çifte çifte** hammâmdır.(sy:195)

….. revgan yağıyla yağlayup **çifte çifte** âdam ejderhâsı gibi apul apul yürüyüp birbirlerine kağan arslan gibi sarılup….. (sy: 316)

Ve mihrâbın sol tarafında Cübbe Alî hazretlerinin külâh-misâl **dilim dilim** bir sancağı vardır. (sy: 64)

Bu sınıf dahi seyishâneler üzre dükkânların **dizi dizi** sarımsaklar ile müzeyyen edüp….. (sy: 284)

Bu hirfet dahi omuzlarında niçe bin **dizi dizi** soğanları taşıyup….. (sy: 284)

"Bahârlı pâlûdem, **kaynar kaynar** pâlûdem var cânım" diyerek ubûr eder. (sy: 286)

….. ezân-ı Muhammedîler okunup evkât-ı hamseyi **kol kol** cemâ'at-i kesîreler ile edâ olunurdu. (sy: 110)

….. müzeyyen edüp **kutu kutu** beyâz gömeç balların ve niçe yüz at arabalarına bal….. (sy: 299)

…..ağaç çırnıklar ile **liman liman** olta sicimlerden deryâya bırağup….. (sy:290)

….. pîşkeşlik içün **tabla tabla** meyve ve bahâr-ı gûnâ-gûnları bunlar donadup….. (sy: 301)

….. libâslar ile **tabla tabla** meyveleri başlarında götürüp halka bez ederek…..

….. Tarîkat-ı Muhammedî'den ayrılman, ey kitâbdır" deyü **torba torba** kitâblarla ubûr ederler. (sy: 330)

….. ederek boğazlarında **torba torba** atmaca ya'nî tohum buğdayın halk üzre….. (sy: 263)

….. arabalar üzre dükkânlarında **yığın yığın** kavun ve karpuz bey' ederek….. (sy: 301)

3. FARSÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE ZARF OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. sapanlar ile ığrıbları **âheste âheste** çekerler. (sy: 290)

….. berâyâlar **gürûh gürûh** olup askere zahîre getirirlerdi.

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra saf saf olup **gürûh gürûh** ederlerdi. (sy:19)

….. kuyumcubaşı alayının güzîdesi **gürûh gürûh** pür-silâh olup kuyumcubaşının…..(sy: 314)

….. ve çavuşları ile atlı ve piyâde **güruh güruh** her esnâf alay-ı azîm ile sekizer kat mehter hânelerin çalarak…..(sy: 251)

….. çemapur askeri gibi **gürûh gürûh** enbûh gibi ubûr ederler. (sy:260)

…..reftâr ….. âşçıbaşı yamağı olup **gürûh gürûh** herkes remmâsıyla kâlâ-yı metâ‘ın art ederek…..(sy: 288)

….. koyun postları ile **gürûh gürûh** alay gösterirler. (sy: 276)

….. esbâb-ı mahsûsalarıyla **gürûh gürûh** ubür ederler. (sy: 275)

….. diyerek **gürûh gürûh** ubûr ederler. (sy: 263)

….. hücûm edip halkı **gürûh gürûh** kaçırarak kimi na‘ra urarak âdem ejderhâsı-misâl ubûr ederler. (sy: 263)

….. ve huluv- güftâr ederek **hırâmanî hırâmanî** matbah-ı Keykâvûs’a gidüp cümle pîrlere rızâ lokması getirirler. (sy: 246)

….. ve **hurde hurde** kadırgacıkları kızaklar üzre tezyîn edüp…..(sy: 297)

…..kubbenin cânib-i etrâfına **hurde hurde** kubbeler edüp gûyâ bir gül-misâl kubbe olduğıyçün Gül ….. (sy. 105)

….. üzre **kafes kafes** dicâclar ve gûnâ-gûn her diyârın horoslarından ….. (sy:318)

….. bir gece yatup ale‘s-sabâh **kâse kâse** satarken üzerine darçın ekerlerdi, aslâ sütden…..(sy: 354)

….. niçe kadırgalar **köşe köşe** kenâra düşüp pâre pâre olup bu kadar….. (sy:135)

….. ipliklere dizüp **külçe külçe** edüp dükkânlarını balık ağı gibi incüler ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy:310)

….. ellerinde sâtûrları ile **nîme nîme** ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

….. kayağan taşı hâsıl olur azîm vezni üzre iri **parça parça** kopar bir aceb seng-i hârâdır. (sy: 31)

….. kim Tatar’ı demet demet **püşte püşte** ederdi. (sy:39)

….. Ayasofya'da Hazret-i Süleyman'ın gösterdiği kenzin mâlını dağlar gibi **püşte püşte** öbek öbek yığdılar. (sy: 50)

Ve dendân-ı tîğdan geçen küffâr-ı hâksârın hâlâ küştelerinin üstühânları **püşte püşte** olup yatırlar. (sy: 34)

….. benim karnında olduğum balığın ciğerleri ve bağırsaklarır **talab talab** ede ede hareketden kaldı. (sy: 271)

….. ba'zı yerinde bağırsaklar **talab talab** eder. (sy: 271)

4. FARSÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE SIFAT OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. zeyn edüp piyâdece sürü sürü el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûb u mahbûbeleri **alay alay** alayköşkü dibinden ubûr etdrirken ol gün….. (sy: 293)

….. Belde-i Tayyibeyi dürr-i beyz-âsâ gördükde **cihân cihân** safâlar kesb edüp inşâ'allâh hidmetiniz…..(sy: 25)

….. İslâmbol tabağı kâğız cermleri üzre yazılmış tasvîrleri **cild cild** rû-yı dukkânına dizüp âyende ve revende gelüp…..(sy: 331)

…..Murâd Hân'ın gözlerinden **çekîde çekîde** demler cereyân edüp eşk-i hûnâbdan hazîne hüzünden pür olup derhâl ….. (sy. 107)

….. çeşm-i gazâlinden **çekîde çekîde** hûn-âlûd nem yemm-i nem gibi cereyân edüp bir…..(sy. 110)

….. Kıbrıs cezîresi katırlarıyla **çuval çuval** kömürleri atlarına tahmil edüp…..(sy: 306)

….. âlem-i ervâhda olan **der der** ten sadâsından te'lîf olmuşdur kim cesed-i Âdem'e rûh girmek istemeyüp…..(sy: 343)

Ahir hâtif-i Rabbâni tarafından **der der** ten sadâsı gelince rûh mest [u] medhûş olup safâ-yı hazzından…..(sy: 343)

….. pışar isimli kamış ve elvân çamlardan **deste deste** oklar ile dükânların zeyn edüp ok yapup…..(sy: 315)

….. seyishâneler üzre dükkânlarında **kelle kelle** bora ma'âdinlerin âvîzeler edüp ubûr ederler. (sy: 313)

….. Mısır şekeri kellesi gibi **kelle kelle** kâlıblarda dökdürüp İslâmbol'a getirüp miskâlin birer…..(sy: 313)

….. olup **köşe köşe** sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy:238)

….. dükkânların **külçe külçe** sırmaları ve kılobdanları dükkânlarının yüzüne sırmadan balık ağları gibi…..(sy: 292)

….. Bunlar dahi **külçe külçe** bakırları arabalara koyup…..(sy: 308)

….. teber-kemânlar ile ve **palâs palâs** esbâblar geyüp başlarında mahûf…..(sy: 257)

….. siyâh çerde **palâs palâs** esbâbları kömü [r] tartarak ve satarak ubûr ederler. (sy: 306)

….. cümle huccâc-ı müslimîn **peştamâl peştamâl** kum içinden ufacık…..(sy: 289)

….. bir beyâz seng-i sengîn ile **zıh zıh** bir minâre-i mevzûn etmişdir {kim} ibretnümâdır. (sy: 58)

Ve mihrâbın yemîn [ü] yesârında burma **zıh zıh** amelî amûdlar var kim sihr-i i'câzdır. (sy: 70)

Zıh zıh râdde-i cedvâl gibi çekilmiş, kurşum örtüp bu dahi icrâ-yı ma'rifet etmiş. (sy: 76)

….. hemân kubbe-i azîm dörd aded amelî **zıh zıh** musanna' pâyeler üzre mebnî kebbe-i nakş-ı bûkalemûndür. (sy: 100)

5. ARAPÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE ZARF OLARAK KURULAN İKİLEMELER

..... dağlar gibi küme küme **alâhide alâhide** yığdılar. (sy:50)

…..alay-ı azîm ile **fevc fevc** pür-silâh ubûr ederler}. (sy: 272)

Beri tarafdan asker-i deryâ-misâl **fevc fevc** ve **mevc mevc** olup Defterdârzâde Mehemmed Paşa…..(sy: 137)

….. **fırka fırka** muhteşemâne ubûr ederek ardı sıra….. (sy:314)

….. deyü herkes İslâmbol içre akrabâ ve ta'allukâtları ile **fırka fırka** cenge ederek pârekende ve perîşân olup bir fırkası Emînönüne gelüp…..(sy: 35)

"Bire hay meded hâlim nice olur" deyü âlem-i hayrete düşürüp hicâbından cümle vücûdu **fıska fıska** şişüp iki üç kerre ayağ üzre kalkup…..(sy: 60)

….. buzların keçe çullara koyup **katâr katâr** ubûr ederler. (sy: 288)

…..Cenâb-ı İzzettin ihsânı olan suyu **katre katre** satarlar. (sy: 283)

….. emîn ağanın alayı **mevc mevc** ve fevc ü fevc gelüp şâhrâhın…..(sy: 297)

….. asker-i Kassâb Cömerd **mevc mevc** ü fevc yürüyüp kassâbbaşı ve meydân çorbacısı ve…..(sy: 280)

….. bu gûne mudhiklik ederek **mevc mevc** ubûr ederler, ammâ gâyet mashara kavmdir. (sy: 270)

….. üstâdları du‘a ederek **mevc mevc** ve **fevc fevc** çemapur askeri gibi gürûh gürûh enbûh gibi ubûr ederler. (sy: 260)

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra **saf saf** olup gürûh gürûh ederlerdi. (sy:19)

….. acemi oğlanları ile pür-silâh **saf saf** olup ekmekcibaşı ve fodula kâtibi ve…..(sy: 264)

….. top u tüfenglerin atarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 268)

….. düdükleri çalarak **saf saf** olay gösterüp ubûr ederler. (sy: 272)

….. zemberekleri ile **saf saf** olup cümle kapudanlar ubûr edüp…..(sy: 273)

….. müsellah ve müretteb **saf saf** ubûr edüp arabalar ve tahtırevânlar üzre orta…..(sy: 284)

….. önüne alup **saf saf** ubûr edüp ardı sıra kendünün hâs iç gulâmları bu emînin…..(sy: 293)

….. havânlar elleriyle **saf saf** ubûr ederler. (sy:)

Ve bu ayağ üzre cemâ‘ati **saf saf** bozan ve düzen kasîrü’l-kâme âdem Amr-i Ayyâr Zamîrî’dir. (sy: 12)

….. ile pür-silâh olup **saf saf** gûnâ-gûn şakalarla rehâvî ve nikrîz (sy: 215a) makâmlarıyla savt-ı hazîn…..(sy: 357)

….. ellerinde çekerek kurarak yasarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 318)

….. cümle esnâfların **sandûk sandûk** metâ‘ların tayışup bedâstenin taşra mahzenlerine…..(sy: 333)

….. meşrûbâtcılar var ise bu bozacıbaşıya yamak olup **sınıf sınıf** ubûr ederler. (sy: 353)

….. kılıççıbaşının güzîde askeri **saf saf** pür-silâh olup…..(sy: 303)

Ba‘zıları şemşîrbâzlık ederek **saf saf** ubûr ederler. (sy: 302)

….. netîce askerleri **saf saf** ve **fevc fevc** pür-silâh olup demircibaşı küheylân atlar üzre…..(sy: 307)

….. niçe yüz koyunları **şerha şerha** edüp Kassâb Cömerd köçekleri ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc…..(sy: 276)

….. dükkânlarının yüzüne **tabaka tabaka** zeyn edüp yâ zelzeleden…..(sy: 327)

….. filandıra sûretli sanemler ile kal‘ayı zeyn edüp üç yüz altmış altı yerde torompete ve luturyanî borular ve tabl-ı erganûn-i kübrâyîler ve nâkûs-i Yûnânîler **taraf taraf** çalınıp şâdumânîler olup kal‘anın bedenleri elvân harîr alemler ile lâle-zâr olurdu. (sy: 26)

….. mazhar olup inkırâzu’d-devrân nâm-ı şerîfiniz hayr ile yâd olunur” dedük de cümle huzzâr-ı meclis **taraf taraf** ma‘kûl deyüp derhâl pederimiz bu niyyete El-Fâtiha deyüp seb‘ü’l-mesânî…..(sy: 25)

Ve dahi ol günün hücûmunda kal‘anın **taraf taraf** rahnedâr yerlerin görüp âye [t]: (sy: 42)

….. eyâlet sâhibi vüzerâtlara emr-i şerîfler pârekende ve perîşân olup **vilâyet vilâyet** İslambol’a benî âdem sürdüler. (sy: 51)

….. evâmîr-i şerîfler ile teftîşciler ile **vilâyet vilâyet** nefîr-i âmlar gidüp Diyârbekir vâlîsi Kara Murtazâ Paşa’ya ve…..(sy: 139)

6. ARAPÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE SIFAT OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. ve Bayram Paşa vezîrinin ikdâm [ü] ihtimam-ı tamiyle cem‘ etdikleri **cümle cümle** neferât-ı esnâfât (…) (...) kerre yüz bin…..(sy: 358)

Bunlar dükkânların **elvân elvân** ezhârât [ü] şükûfeler ile zeyn edüp niçe husrevânî…..(sy: 298)

….. serâpâ **elvân elvân** pembelerden muvahhidî ferrâce ve….. (sy:319)

….. ve fillar-ı çerkezî ve **elvân elvân** pabuclar ve tomaklar ve içedikler ve…..(sy: 325)

….. dükkânların **elvân elvân** pembe iplikler ile mebrûm tanâblar ile müzeyyen edüp geçüp giderler. (sy: 320)

Dükkânların **elvân elvân** iplikler ile donadup geçreler. (sy: 320)

….. iki yüz şîşeler içre **elvân elvân** şarâblar, “bire meded” deyü ….. (sy.312)

Dükkânların **elvân elvân** meşin ve sahtiyân terlikleri ile zeyn edüp…..(sy: 325)

….. Dahhâk’dan nişân verir tîğ-ı **gam gam** şekilli miczem bıçaklar var, kaçan bir gemi batsa ol geminin…..(sy: 271)

….. rehâ buldurup bellerinde tîğ-ı **gam gam** ve serlerinde sîmurg-ı ankânın yedi yerde…..(sy: 254)

….. üzre dükkânlar edüp **harar harar** buğday ve arpa ölçerek ve….. (sy. 272)

…..zeyn edüp **harar harar** beksumâtları halka mebzûl ederek ubûr ederler ve….. (sy. 266)

….. cümle esnâfı elli yedi fasıl üzre tarh olup cümle **fasıl fasıl** mehterhâneleriyle ubûr etdikleri fasılları tamâm olup yine…..(sy: 359)

….. ve ilm-i ledünne kâdir olup **hüve hüve** makâmında olan cevâb verüp…..(sy: 248)

Zîrâ her birinin **mergûle mergûle fetîle fetîle** çim-ender-çim ve ham-ender-ham müşk-bâr, amber-bûgeysûların…..(sy: 348)

Zîrâ pâ-bürehne ve ser-bürehne olup geysûları **mergûle mergûle** ve **fetîle fetîle** pîç u pîç ham-be-ham kâkül-i perîşân bir dervîş-i zîşân olduğundan…..(sy: 186)

Bu bâlâda tahrîr olunan cümle 14 esnâf **mevc mevc** ve fevc ü fevc gûnâ-gûn şakalar ile ubûr edüp….. (sy:257)

….. Üsküdar'da ve Kadıköy'de cümle bu zikr olunan şehirlerde **tabaka tabaka** beşer altışar kat meyhânelerdir. (sy: 355)

….. kat-ender-kat **tabaka tabaka** külbe-i ahzânlar binâ etdirirdi. (sy:187)

….. atarak ve **taraf taraf** âteş-i Nemrûdları saçarak murg-ı semender-vâr gibi âteş içinde kalarak ubûr ederler. (sy:303)

….. cânına cânlar bağışlayup cümle yârân-ı bâ-safâ **taraf taraf** sohbet ederler bir teferrücgâh-ı kadîmdir. (sy: 322)

….. her şecere-i tayyibeninn sâyesinde **taraf taraf** uşşâkân zevk [u] safâ ederler bir vâcibu's-seyr Göksü'dur. (sy: 230)

….. düşüp asker-i deryâ-misâl ile **taraf taraf** fütûhatlardan sonra ümmet-i Muhammed revnak [147b] bulup gûnâ-gûn âyîn ve kânûnlar icrâ edip cemî'i ehl-i sanâyi'e birer…..(sy: 242)

….. görünce cümle ibâdullâh **taraf taraf** kûçe ve kûçe revzenlerden ve dam u bâmlardan, …..(sy: 113)

….. âmâde olsunlar deyü **taraf taraf** hatt-ı şerif ve emr-i latîfler ile…..(sy: 114)

….. a'zam Ahmed Paşa **taraf taraf** fürce bulup ol pâdişâh-ı sâde- dili niçe bin tatlı dil ile urûkuna girüp gûnâ-gûn hevâ-yı hevese düşürüp vüzera…..(sy: 130)

….. sâhibân [u] musâhibe-i sâhib-isyân **taraf taraf** fürce bulup…..(sy: 172)

….. zeyn edüp **zenbîl zenbîl** fındık [ve] fısdık üzüm ve incir….. (sy:298)

7. TÜRKÇE AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE FİİL KÖKÜ OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. meydân süpürgeleri ve gerdaller ile "**Aşa aşa**" diyerek câ-be-câ yolları süpürüp gerdellere ve fıçılara doldurup ubûr ederler. (sy: 255)

….. gürzler ve topuzlar ile "**Aşa aşa**" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 322)

….. edüp hevâdan zemîne nüzûl ettikde takla **ata ata** zemîne düşüp ba'zısı helâk olur. (sy: 317)

….. kâhî baş yukaruya takla **ata ata** bî-tâb kaldım. (sy: 271)

….. efendisi ve kadınsı baldan yeyüp edepde yellenüp âbdest **boza boza** kadıya varup kadı ve muhzırbaşı ve….. (sy: 352)

….. odabaşıları neferâtlarıyla gelüp **bölük bölük** ve cemâ'at cemâ'at gelüp kânûn-ı pâdişâhî üzre….. (sy: 295)

"Yürü Selîm, İsmâ'îl'i imâmlar yoluna **çıldır çıldır** demeden kurbân edüp her şey'in gavrına var" buyururlar. (sy: 236)

….. kamışdan **dilim dilim** yarılmış sâzdır. (sy: 347)

Sultân Mehemmed Hân dahi **dilim dilim** olmuş sığır derisin tekur kırala gönderüp….. (sy: 225)

Ve mihrâbın sol tarafında Cübbe Alî hazretlerinin külâh-misâl **dilim dilim** bir sancağı vardır. (sy: 64)

….. sığır pastın geriye gerüp ince bıçağ ile dâ'iren-mâdâr **dilim dilim** edüp ol cirmde yalçın kayalar üzre hisârı inşâ ederler. (sy: 224)

….. urduklarında zemîn **dir dir** ditrer ve bu hammâllar usûl ile….. (sy: 297)

….. fişeng lerzesinden **dir dir** ditrer. (sy: 304)

….. vücûdu pâlûde gibi **dir dir** ditreyüp kelle-i bî-devleti muşa'şa' bir kabak gibi şu'ledâr idi. (sy: 360)

….. {zemîn [u] âsumân **dir dir** ditreyüp ….. (sy.216)

…..niçesi ellerinde **dizi dizi** ve başlarında tablalar ile ….. (sy:299)

Bu sınıf dahi seyishâneler üzre dükkânların **dizi dizi** sarımsaklar ile müzeyyen edüp….. (sy: 284)

Bu hirfet dahi omuzlarında niçe bin **dizi dizi** soğanları taşıyup….. (sy: 284)

Eğrikapu'yu top-ı kûp ile **döğe döğe** doğruldup küffârın miyânın eğrildüp {mûmiyân etdi}. (sy: 44)

….. ihâta edüp bî eyyâm mahalde **döğe döğe** iki günde kalyon içre ibâdullâh az kalup ol mahalde Kızlar Ağası ve kalyon sâhibi İbrâhîm Çelebi dahi şehîd olup küffâr gemiye zafer bulup yedek ile cezîre-i Girid'de….. (sy: 128)

….. Şiddet-i hârda deri içre **dura dura** kuruyup püşt-i pâ ile **ura ura** bu gûne şehîd etdiler. (sy: 282)

….. çarhlar üzre deverân **ede ede** berrâk olur. (sy: 312)

….. bağırsakları talab talab **ede ede** hareketden aldı. (sy:271)

….. ve on bir aded kalyonları yedeğe alup sâ‘ir kalyonlarımız ceng **ede ede** yigirmi pâre kâfir gemilerin helâ edüp….. (sy: 132)

….. mahallinde kalanlar ceng-i Alî **ede ede** cümle şehîd olup sadrıa‘zam yine metânet eyleyüp….. (sy: 142)

….. nazar edüp Murâd Hân **güle güle** bî-tâb kalup pâdişâh eydir: (sy: 361)

….. "**İğine iğine** iğne gereksökükleri dikmek gerek" diyerek feryâd edüp geçerler. (sy: 308)

"Bahârlı pâlûdem, **kaynar kaynar** pâlûdem var cânım" diyerek ubûr eder. (sy: 286)

….. Mescid-i Aksâ'yı t‘mîr ü tevsi‘ ve Sahratullâh'ı tezyîn ve Beytül lahm'i müceddeden binâ edüp niçe bin hayrâtlar dahi edüp Yahûdîleri **kıra kıra** İslâmbol'da oğlu Kostantîn haçları yüzüne gözüne sürüp anası Helanla firavı ve îsâ Nebî haçların alay-ı azîm ile….. (sy: 23)

Çelebi Sultân Mehemmed babasının intikâmın Timur'dan alup **kıra kıra** tâ Tokat kal‘a [sına] [24b] varınca Timur'u kırup….. (sy: 39)

..... her bir zorba bir diyârda hidmetde iken bunları beşer onar **kıra kıra** yedi seneye dek zorbaların zoru kesilmeyüp câ-be-câ nihânîce var idi. (sy: 107)

….. akîblerine düşüp rûz-merrede yeniçeri ta‘ifesin **kıra kıra** Hınıs ve Mama Hâtûn nâm menâziller de niye bin benî….. (sy: 108)

….. ve zorba yeniçeriyi **kıra kıra** Konya'dan Kayseriyye'ye ondan Sivas'a varup ıyd-i adhâyı anda edüp..... (sy: 113)

….. dörd ayak üzre giderken halka **kıya kıya** nigerân eyleyüp zincirler ile….. (sy: 321)

….. Yahûd üzre **sepe sepe** işeyüp başında şapka ile firâr etdi. (sy: 190)

….. bu ne ola ‘ deyü **sürüne sürüne** bir mahalle vardım. (sy: 271)

….. Osmân Hân'ı **ura ura** arabaya koyup Yedikulle'de hayâlarından sıkup şehid etdiler. (sy: 102)

….. Cellâd kara Alî'yi hezârân deyenek ile **ura ura** Sırça sarâya koyup Cellâd….. (sy: 130)

….. arabalar üzre dükkânlarında **yığın yığın** kavun ve karpuz bey‘ ederek….. (sy: 301)

8. TÜRKÇE AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE İSİM KÖKÜ OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. Ve bunların **başka başka** lehce-i mahsûsaları vardır. (sy: 248)

….. Cânib-i erba‘ası sûr-misâl **beden beden** bir dîvâr-ı üstüvâr idi. (sy: 52)

..... mermer zıhlar ve külüpler ve **beden beden** dîvâreler var kim nazîri bir câmi‘de yokdur. (sy: 75)

….. harâb etmesin içün mîşe dırahtların deryâya kakup **beşik beşik** edüp leb-ber-leb taş ile memlû edüp istihkâm bulmağın Beşiktaş derler. (sy: 221)

….. İslâmbol içre şehîd olanların ahvâllerin **bir bir** Hârûn'a takrîr edince hemân ol ân….. (sy: 232)

….. hemân Kostantîn hâb-ı râhatdan bîdâr olup vâlidesi Hellena'yı huzûruna çağırup vâkı‘a-i mâ-vaka‘ı **bir bir** takrîr edüp;….. (sy: 22)

….. bûs etdükde Gülâbî Ağa ile mâcerâ-yı sâbıkaların **bir bir** tafsîl üzre hikâya eder. (sy: 61)

….. deyüp ahvâl-i mâcerâsın niçe bin âdem içinde **bir bir** bî-bâk [u] bî-pervâ takrîr edüp yine….. (sy: 110)

Hattâ nasârâ zu‘munca ol ağaçları **bir bir** ol kabr içindeki meyyit üzre bırakdılar, ol ân ol….. (sy: 23)

….. eşyânı uğurladıkların **bir bir** takrîr edüp bir ince âvâz zâhir olur. (sy: 196)

….. bin pereme ve kayık ve gayrı keştîlerin şinâverlik etdikleri **birer birer** râyegân bir harem-i seyr-i cihân yerdir. (sy: 72)

İşte bu alem ile gelen asker ki kızıl kanlı esbâba müstağrak olmuşlar Hazret-i Hamza-i bâ-safâ ve cemî-i ervâh-ı şühedâdır" deyü cümle câi‘ içindeki cemâ‘ati **birer birer** bu hakîre gösterüp her kankısına nazarım t‘alluk etdi ise dest-ber-sine edüp nazar aşinâlığı edüp tâze cân buldum. (sy: 12)

Mahallinde **birer birer** tavsif olunur. (sy: 68)

Eğer cemî‘i âsâr-ı binâları ve imâretlerin **birer birer** takrîr ü tahrîr etsek bir mücelled kitâb olur. (sy: 31)

….. içindeki cemâ‘ati **birer birer** bu hakîre gösterüp her….. (sy.12)

….. alayların **birer birer** tahrîr eylesek bir mücelled olur. (sy: 274)

Ve herkes **cavk cavk** olup köşe köşe sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy: 238)

..... Server-i dü-cihânı hidmetinde olup **cihân cihân** Yahyâ Efendi'nin hayr du‘âları evrâdına müdâvim olup her cum‘a huzûrlarına varmağa mülâzım idik. (sy: 123)

……gümüş zîlüb[em]ler ile **çağış çağış** ederek….. (sy:279)

….. ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve **çeyrek çeyrek** edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

….. teber-i Müslimîler ile **çifte çifte** tâvûs-ı reftâr ederler. (sy: 267)

….. boyunduruk geçirüp **çifte çifte** sabana ve pulluğa koşup ellerinde nodul ve….. (sy: 263)

Merd [ü] zenân içün **çifte çifte** hammâmdır.(sy:195)

….. ile esb-suvâr **çifte çifte** ubûr ederler. (sy: 261)

….. üç bin aded kapudanlar **çifte çifte** rikâb rikâbe at başı berâber olup….. (sy: 273)

….. zerdûz bayraklar ile **çifte çifte** arz-ı kâlâ edüp ubûr ederler. (sy: 273)

….. müzeyyen mahâfeleri **çifte çifte** katırlara tahmîl edüp….. (sy: 341)

….. revgan yağıyla yağlayup **çifte çifte** âdam ejderhâsı gibi **apul apul** yürüyüp birbirlerine kağan arslan gibi sarılup….. (sy: 316)

….. Timur askeri içine girüp eyle şemşîrbâzlık etdi kim Tatar'ı **demet demet** püşte püşte ederdi. (sy: 39)

Ba'dehu **gerü gerü** tâ kapuya varup ikiellerin göğsüne koyup dörd kapu selâmın yine vere. (sy: 245)

….. ol mahalde bir gûne beyâz **göz göz** olmuş değirmen taşı dağlar gibi yığılmış, anlara âteş edüp….. (sy: 313)

….. sünger gibi **göz göz** işmiş Tophâne somunu, Sabanca somundan ve….. (sy: 220)

Nefer 100, bunlar çekilmiş teli **hurda hurda** kesdikleriyçün kehleciler derler. (sy: 294)

….. üzre dükkânlarında **kazan kazan** ağda kaynadup müdevver tahta kepçeler ile karışdırarak….. (sy: 286)

….. çıkmış eli ayağı löklerden **kırmızı kırmızı** ve kiminin sahtiyân mazısından kolları ve tırnakları ve parmakları **siyâh siyâh** olmuş sîne-çâk kârları….. (sy: 322)

….. ezân-ı Muhammedîler okunup evkât-ı hamseyi **kol kol** cemâ'at-i kesîreler ile edâ olunurdu. (sy: 110)

….. Piyâle Kethudâ bu la'înleri **kova kova** cezîre-i Taman kurbünde nehr-i Kuban Karadeniz'e munsab olduğu mahalde Adahan boğazıyle….. (sy: 122)

….. müzeyyen edüp **kutu kutu** beyâz gömeç balların ve niçe yüz at arabalarına bal….. (sy: 299)

….. içerideki haşerât sekbânlar işidüp **küme küme** taşra çıkup,….. (sy: 108)

….. içerideki haşerât sekbânlar işidüp **küme küme** taşra çıkup,….. (sy: 108)

….. Tershâna bâgçesinde dağlar gibi **küme küme** alâhide alâhide yığdılar. (sy: 50)

…..ağaç çırnıklar ile **liman liman** olta sicimlerden deryâya bırağup….. (sy:290)

Bunda yeniçeri odunları yığılup **oda oda** küçük çavuş tevzî‘ ederler. (sy: 295)

….. püşte püşte **öbek öbek** yığdılar. (sy:50)

….. (…) bostânı **öz öz** ravza-i Rıdvân misilli yüz altmış aded besâtînler ile….. (sy:222)

….. bakkâl kadının yüzüne karşu edebde **part par[t]** kavarazânlık edüp on bir kişi mahkeme içre ….. (sy: 352)

….. arkalarında varullar ile **sokak sokak** ağda taşıyup "Ağda" deyü feryâd ederek ubûr ederler. (sy: 287)

….. meskeş yerlerinde **sürü sürü** gezüp boğazı tokluğuna sayd olunurken….. (sy:256)

….. zeyn edüp piyâdece **sürü sürü** el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûk u mahbûbeler: alay alay alay köşkü….. (sy: 293)

Sürü Sürü sığırlarının südün sağup "Leben-i câmûs" diyerek ubûr ederler (sy: 277)

….. pîşkeşlik içün **tabla tabla** meyve ve bahâr-ı gûnâ-gûnları bunlar donadup….. (sy: 301)

….. libâslar ile **tabla tabla** meyveleri başlarında götürüp halka bez ederek…..

….. Tarîkat-ı Muhammedî‘den ayrılman, ey kitâbdır" deyü **torba torba** kitâblarla ubûr ederler. (sy: 330)

….. ederek boğazlarında **torba torba** atmaca ya‘nî tohum buğdayın halk üzre….. (sy: 263)

….. arabalar üzre dükkânlarında **yığın yığın** kavun ve karpuz bey‘ ederek….. (sy: 301)

9. FARSÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE FİİL KÖKÜ OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. sapanlar ile ığrıbları **âheste âheste** çekerler. (sy: 290)

…..Murâd Hân'ın gözlerinden **çekîde çekîde** demler cereyân edüp eşk-i hûnâbdan hazîne hüzünden pür olup derhâl ….. (sy. 107)

….. çeşm-i gazâlinden **çekîde çekîde** hûn-âlûd nem yemm-i nem gibi cereyân edüp bir…..(sy. 110)

….. berâyâlar **gürûh gürûh** olup askere zahîre getirirlerdi.

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra saf saf olup **gürûh gürûh** ederlerdi. (sy:19)

….. kuyumcubaşı alayının güzîdesi **gürûh gürûh** pür-silâh olup kuyumcubaşının…..(sy: 314)

….. ve çavuşları ile atlı ve piyâde **gürûh gürûh** her esnâf alay-ı azîm ile sekizer kat mehter hânelerin çalarak…..(sy: 251)

….. çemapur askeri gibi **gürûh gürûh** enbûh gibi ubûr ederler. (sy:260)

…..reftâr ….. âşçıbaşı yamağı olup **gürûh gürûh** herkes remmâsıyla kâlâ-yı metâ'ın art ederek…..(sy: 288)

….. koyun postları ile **gürûh gürûh** alay gösterirler. (sy: 276)

….. esbâb-ı mahsûsalarıyla **gürûh gürûh** ubür ederler. (sy: 275)

….. diyerek **gürûh gürûh** ubûr ederler. (sy: 263)

….. hücûm edip halkı **gürûh gürûh** kaçırarak kimi na'ra urarak âdem ejderhâsı-misâl ubûr ederler. (sy: 263)

….. ve huluv- güftâr ederek **hırâmanî hırâmanî** matbah-ı Keykâvûs'a gidüp cümle pîrlere rızâ lokması getirirler. (sy: 246)

….. kim Tatar'ı demet demet **püşte püşte** ederdi. (sy:39)

….. Ayasofya'da Hazret-i Süleyman'ın gösterdiği kenzin mâlını dağlar gibi **püşte püşte** öbek öbek yığdılar. (sy: 50)

Ve dendân-ı tîğdan geçen küffâr-ı hâksârın hâlâ küştelerinin üstühânları **püşte püşte** olup yatırlar. (sy: 34)

10. FARSÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE İSİM KÖKÜ OLARAK KURULAN İKİLEMELER

….. zeyn edüp piyâdece sürü sürü el ele verüp gûnâ-gün pençe-i âfitâb mahbûb u mahbûbeleri **alay alay** alayköşkü dibinden ubûr etdrirken ol gün….. (sy: 293)

….. Belde-i Tayyibeyi dürr-i beyz-âsâ gördükde **cihân cihân** safâlar kesb edüp inşâ'allâh hidmetiniz…..(sy: 25)

….. İslâmbol tabağı kâğız cermleri üzre yazılmış tasvîrleri **cild cild** rû-yı dukkânına dizüp âyende ve revende gelüp…..(sy: 331)

….. Kıbrıs cezîresi katırlarıyla **çuval çuval** kömürleri atlarına tahmil edüp…..(sy: 306)

….. âlem-i ervâhda olan **der der** ten sadâsından te'lîf olmuşdur kim cesed-i Âdem'e rûh girmek istemeyüp…..(sy: 343)

Ahir hâtif-i Rabbâni tarafından **der der** ten sadâsı gelince rûh mest [u] medhûş olup safâ-yı hazzından…..(sy: 343)

….. pışar isimli kamış ve elvân çamlardan **deste deste** oklar ile dükânların zeyn edüp ok yapup…..(sy: 315)

….. ve **hurde hurde** kadırgacıkları kızaklar üzre tezyîn edüp…..(sy: 297)

…..kubbenin cânib-i etrâfına **hurde hurde** kubbeler edüp gûyâ bir gül-misâl kubbe olduğıyçün Gül ….. (sy. 105)

….. üzre **kafes kafes** dicâclar ve gûnâ-gûn her diyârın horoslarından ….. (sy:318)

….. bir gece yatup ale'ṣ-sabâh **kâse kâse** satarken üzerine darçın ekerlerdi, aslâ südden…..(sy: 354)

….. seyishâneler üzre dükkânlarında **kelle kelle** bora ma'âdinlerin âvîzeler edüp ubûr ederler. (sy: 313)

….. Mısır şekeri kellesi gibi **kelle kelle** kâlıblarda dökdürüp İslâmbol'a getirüp miskâlin birer…..(sy: 313)

….. niçe kadırgalar **köşe köşe** kenâra düşüp pâre pâre olup bu kadar….. (sy:135)

….. olup **köşe köşe** sâz u söz ile Hüseyin Baykara sohbeti ederler. (sy:238)

….. dükkânların **külçe külçe** sırmaları ve kılobdanları dükkânlarının yüzüne sırmadan balık ağları gibi…..(sy: 292)

….. ipliklere dizüp **külçe külçe** edüp dükkânlarını balık ağı gibi incüler ile zeyn edüp ubûr ederler. (sy:310)

….. Bunlar dahi **külçe külçe** bakırları arabalara koyup…..(sy: 308)

….. ellerinde sâtûrları ile **nîme nîme** ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc ….. (sy:276)

….. teber-kemânlar ile ve **palâs palâs** esbâblar geyüp başlarında mahûf…..(sy: 257)

….. siyâh çerde **palâs palâs** esbâbları kömü [r] tartarak ve satarak ubûr ederler. (sy: 306)

….. kayağan taşı hâsıl olur azîm vezni üzre iri **parça parça** kopar bir aceb seng-i hârâdır. (sy: 31)

….. cümle huccâc-ı müslimîn **peştamâl peştamâl** kum içinden ufacık…..(sy: 289)

….. benim karnında olduğum balığın ciğerleri ve bağırsaklarır **talab talab** ede ede hareketden kaldı. (sy: 271)

….. ba'zı yerinde bağırsaklar **talab talab** eder. (sy: 271)

….. bir beyâz seng-i sengîn ile **zıh zıh** bir minâre-i mevzûn etmişdir {kim} ibretnümâdır. (sy: 58)

Ve mihrâbın yemîn [ü] yesârında burma **zıh zıh** amelî amûdlar var kim sihr-i i'câzdır. (sy: 70)

Zıh zıh râdde-i cedvâl gibi çekilmiş, kurşum örtüp bu dahi icrâ-yı ma'rifet etmiş. (sy: 76)

….. hemân kubbe-i azîm dörd aded amelî **zıh zıh** musanna' pâyeler üzre mebnî kebbe-i nakş-ı bûkalemûndür. (sy: 100)

11. ARAPÇA AYNI KELİMENİN TEKRARI İLE İSİM KÖKÜ OLARAK KURULAN İKİLEMELER

Görseler kim bunların lisânında sadâ-yı **Allâh Allâh** zâhir olup keştî içre olan küffârlarır dest-ber-kafâ kayd [u] bend etmeğe başlayup cemî'i mâl [u] erzâkların gâret etmeğe başlarlar. (sy: 44)

….. İslâm keştîleri küffâr barçaların "**Allâh Allâh**" ile yedeğe alup top u tüfeng şâdumânları ederek Galata ve İslâmbol hâlîci üzre ubûr etdirerek….. (sy: 45)

….. deryâ-misâl asker-i İslâm Sadâ-yı **Allâh Allâh** {ile} şehr-i İslâmbol'un cânîb-i selâsından asker-i bî-pâyân yürüyüş edüp mâl-ı ganâyim almağa şürû' etdüklerinde..... (sy: 48)

….. asker-i pâk sadâ-yı **Allâh Allâh** ile huzûr-ı pâdişâhîye gelince cemî'i yeniçeriler….. (sy: 324)

….. Bâb-ı Hümâyûn önünde sadâ-yı **Allâh Allah**'ı evc-i âsumâna peyveste eder. (sy: 324)

….. diyüp "**Allâh Allâh** rahmet ver yâ Mevlâ, bereket ver yâ Mevlâ, kuvvet ver yâ Mevlâ" deyü….. (sy: 263)

….. tunç deryâsı ağzın demir çapalar ile "**Allâh Allâh**" deyüp açdıklarında tunç deryâsı âteş gibi….. (sy: 215)

….. du'â ve senâ ile sadâ-yı "**Allâh Allâh**" ile iki furuna dahi âteş edince muvakkıt sâ'at dutup mezkûr mekik çam odunların….. (sy: 215)

bir sadâdan **Allâh Allâh** ile âmîn dediklerinde sadâları evce peyveste olur. (sy: 260)
….. sadâ-yı **Allâh Allâh** ile bu kadar bin âdem….. (sy:267)

….. küşâde edüp cümle guzât-ı müslimîn sadâ-yı **Allâh Allâh** rehâ buldurup top u tüfeng şâdumânları ederek yüz elli pâre gemiler ile Okmeydânı rû-yı deryâ-misâl oldu. (sy: 42)

"**Allâh Allâh**" hâce-i azîm seyyid-i kâ'inât ve mefhar-i mevcûdât ber-kemâl-i cemâl Muhammed Mustafâyâ salavât. (sy: 119)

Bir sabâh Atmeydânı'ndan berü bir sadâ-yı **Allâh Allâh** kopup cümle esnâf âlât-ı silâhları ile Bâb-ı Hümâyûn önüne gelüp….. (sy: 132)

….. sadâ-yı **Allâh Allâh** ile huzûr-ı pâdişâhîye gelince ….. (sy.324)

….. gelüp bu âyeti istimâ' edüp "**Allâh Allâh**" dediler. (sy: 186)

….. beli puşkalı kırk bin nâmdâr yarar fetâlar "**Allâh Allâh**" ile Bâb-ı Hümâyûn'den içeri girüp bir dahi….. (sy: 155)

Ve on yedi günden gulû-yı âm **Allâh Allâh** ile Melek Ahmed Paşa'yı ma'zûl eyleyüp eyâlet-i Özi ihsân olundu. (sy: 137)

….. Okmeydânı donanmasına kavuşup bir hây-hûy bir sadâ-yı **Allâh Allâh** zâhir olunca kal'ayı muhâsara eden guzât-ı müslimîn dahi….. (sy: 42)

….. yeniçeri Etmeydânina cem' olup gulû-yı âm ile "**Allâh Allâh**" diyerek Atmeydânı'na cem' olup Sultân İbrâhîm Hân mazlûmu….. (sy: 130)

….. İslambol ve Galata'da olan ümmet-i Muhammed [22a] içre bir girîv [ü] feryâd-ı **Allâh Allâh** kopup herkes ahâlî-i mahallesiyle bir yere cem' olup ceng-i azîm edüp küffârı kırup şehîd olurlardı. (sy: 35)

..... dağlar gibi küme küme **alâhide alâhide** yığdılar. (sy:50)

…..alay-ı azîm ile **fevc fevc** pür-silâh ubûr ederler}. (sy: 272)

Beri tarafdan asker-i deryâ-misâl **fevc fevc** ve mevc mevc olup Defterdârzâde Mehemmed Paşa…..(sy: 137)

….. **fırka fırka** muhteşemâne ubûr ederek ardı sıra….. (sy:314)

….. deyü herkes İslâmbol içre akrabâ ve ta'allukâtları ile **fırka fırka** cenge ederek pârekende ve perîşân olup bir fırkası Emînönüne gelüp…..(sy: 35)

"Bire hay meded hâlim nice olur" deyü âlem-i hayrete düşürüp hicâbından cümle vücûdu **fıska fıska** şişüp iki üç kerre ayağ üzre kalkup…..(sy: 60)

….. buzların keçe çullara koyup **katâr katâr** ubûr ederler. (sy: 288)

…..Cenâb-ı İzzettin ihsânı olan suyu **katre katre** satarlar. (sy: 283)

….. emîn ağanın alayı **mevc mevc** ve fevc ü fevc gelüp şâhrâhın…..(sy: 297)

….. asker-i Kassâb Cömerd **mevc mevc** ü fevc yürüyüp kassâbbaşı ve meydân çorbacısı ve…..(sy: 280)

….. bu gûne mudhiklik ederek **mevc mevc** ubûr ederler, ammâ gâyet mashara kavmdir. (sy: 270)

….. üstâdları du'a ederek **mevc mevc** ve **fevc fevc** çemapur askeri gibi gürûh gürûh enbûh gibi ubûr ederler. (sy: 260)

….. kemer kuşaklu sipâh kulları dahi önü sıra **saf saf** olup gürûh gürûh ederlerdi. (sy:19)

….. acemi oğlanları ile pür-silâh **saf saf** olup ekmekcibaşı ve fodula kâtibi ve…..(sy: 264)

….. top u tüfenglerin atarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 268)

….. düdükleri çalarak **saf saf** olay gösterüp ubûr ederler. (sy: 272)

….. zemberekleri ile **saf saf** olup cümle kapudanlar ubûr edüp…..(sy: 273)

….. müsellah ve müretteb **saf saf** ubûr edüp arabalar ve tahtırevânlar üzre orta…..(sy: 284)

….. önüne alup **saf saf** ubûr edüp ardı sıra kendünün hâs iç gulâmları bu emînin…..(sy: 293)

….. havânlar elleriyle **saf saf** ubûr ederler. (sy:)

Ve bu ayağ üzre cemâ'ati **saf saf** bozan ve düzen kasîrü'l-kâme âdem Amr-i Ayyâr Zamîrî'dir. (sy: 12)

….. ile pür-silâh olup **saf saf** gûnâ-gûn şakalarla rehâvî ve nikrîz (sy: 215a) makâmlarıyla savt-ı hazîn…..(sy: 357)

….. ellerinde çekerek kurarak yasarak **saf saf** ubûr ederler. (sy: 318)

….. kılıçcıbaşının güzîde askeri **saf saf** pür-silâh olup…..(sy: 303)

Ba'zıları şemşîrbâzlık ederek **saf saf** ubûr ederler. (sy: 302)

….. netîce askerleri **saf saf** ve **fevc fevc** pür-silâh olup demircibaşı küheylân atlar üzre…..(sy: 307)

….. cümle esnâfların **sandûk sandûk** metâ'ların tayışup bedâstenin taşra mahzenlerine…..(sy: 333)

….. meşrûbâtcılar var ise bu bozacıbaşıya yamak olup **sınıf sınıf** ubûr ederler. (sy: 353)

….. niçe yüz koyunları **şerha şerha** edüp Kassâb Cömerd köçekleri ellerinde sâtûrları ile nîme nîme ve çeyrek çeyrek edüp sarı pirinc…..(sy: 276)

….. dükkânlarının yüzüne **tabaka tabaka** zeyn edüp yâ zelzeleden…..(sy: 327)

….. filandıra sûretli sanemler ile kal'ayı zeyn edüp üç yüz altmış altı yerde torompete ve luturyanî borular ve tabl-ı erganûn-i kübrâyîler ve nâkûs-i Yûnânîler **taraf taraf** çalınıp şâdumânîler olup kal'anın bedenleri elvân harîr alemler ile lâle-zâr olurdu. (sy: 26)

….. mazhar olup inkırâzu'd-devrân nâm-ı şerîfiniz hayr ile yâd olunur" dedük de cümle huzzâr-ı meclis **taraf taraf** ma'kûl deyüp derhâl pederimiz bu niyyete El-Fâtiha deyüp seb'ü'l-mesânî…..(sy: 25)

Ve dahi ol günün hücûmunda kal'anın **taraf taraf** rahnedâr yerlerin görüp âye [t]: (sy: 42)

….. eyâlet sâhibi vüzerâtlara emr-i şerîfler pârekende ve perîşân olup **vilâyet vilâyet** İslambol'a benî âdem sürdüler. (sy: 51)

….. evâmîr-i şerîfler ile teftîşciler ile **vilâyet vilâyet** nefîr-i âmlar gidüp Diyârbekir vâlîsi Kara Murtazâ Paşa'ya ve…..(sy: 139)

SONUÇ

Türkçede ikilemeler yaygın olarak kullanılan bir anlatım biçimidir. Geçmişten günümüze kadar pek çok sanatçı eserlerinde ikilemelere yer vermiştir. Bu yüzden ikilemelerle ilgili çalışmaların sayısı da artmıştır.

Çalışmamızda, Evliya Çelebi'nin *Seyahatname* adlı eserinin birinci cildini taramamız sonucu ortaya çıkan ikilemeleri inceledik. Öncelikle ikileme ile ilgili araştırmacıların görüşlerine yer verdik. Araştırmacılardan hangilerinin ikileme, hangilerinin tekrar ve yineleme terimlerini kullandıklarına değindik. Tanımların genelinde, ikilemenin kullanılma amacının anlamı kuvvetlendirip güzelleştirmek olduğuyla ilgili ortak bir kanı mevcuttur. Tanımlarda geçen diğer özelliklerse ayrıntıdır ve bu noktada görüş ayrılıkları mevcuttur.

İkilemeler, oluşturulurken pek çok kurala bağlıdır. Ancak zaman zaman herhangi bir kurala bağlı olmayan örneklere de rastlanmaktadır. Yine de ikilemelerin oluşumunda etkili olan birtakım kurallar vardır. Bunların bir kısmı sesle ilgiliyken, bir kısmı anlamla, bir kısmıysa yapıyla ilgilidir. Biz çalışmamızda Türkçe, Farsça ve Arapça kelimelerle kurulmuş olan ikilemeleri beş başlık altında gruplandırdık. Taranan metinden yaklaşık olarak 2300 örnek inceledik ve her bölümü örneklerle şekillendirdik. Ayrıca " ardı sıra, önü sıra, yanı sıra" ile oluşturulan yapıları ikileme olarak ele almadık. Çünkü bu tür yapılar edat grubu oluşturmaktadırlar (Örneğin; ***Ardı sıra*** *niçe yüz âdem silâhlar ile sokağın ağzın alup ol garîbin gerü dönmesine muntazır olup dururlar. (sy: 218)* ; *Ellerinde birer asâları ile piyâde kadı'asker* ***önü sıra*** *ubûr ederler (sy: 257)* ; *….. okun ve yayın taşıya* ***yanı sıra*** *kavâslık edüp her bâ seferden fâriğ olunca ok yapardı. (sy: 314)*).

Çalışmamızın birinci bölümünde, Türkçe kelimelerle oluşturulan ikilemeler genel hatları ile ele alınmıştır. Bu bölümde yaklaşık olarak Türkçe 250 tane ikileme kullanılmıştır. Yaygın olarak kullanılan ikilemeler ise Türkçe aynı kelimenin tekrarı ile kurulanlardır. İkinci bölümde, Farsça kelimelerle oluşturulan ikilemeler genel hatları ile ele alınmıştır. Ancak bu bölümde sadece Farsça kelimelerle değil, Arapça-Farsça, Farsça-Arapça, Arapça- Arapça, Osmanlıca- Osmanlıca kelimelerle kurulmuş ikilemelere rastlamaktayız (vʿaz [u] bend, hor [u] zelîl, ehl [ü] iyâl, me'kûlât [u] meşrûbât). Farsça kelimeler yoğunlukta olduğu için bu tür kurulan ikilemeleri Fasça ikilemeler bölümünde ele aldık. Farsça yapıda kurulan ikilemelerin yaklaşık sayısı 1940'dır. Sadece Farsça, Arapça ve Osmanlıca kelimelerle kurulan ikilemelerin sayısını 1320 olarak tespit ettik. Üçüncü bölümde, Arapça ikilemelerin kullanımları sınıflandırılmıştır. Bu bölümde Arapça ikilemeler yaklaşık 110 tane kullanılmıştır. En az kullanılan ikileme ise, ikilemeyi kuran kelimelerin sözlük maddesi olup

olmamasına göre ikilemelerde 1 tane, birinci kelimesi sözlük maddesi olan ikilemelerde 2 tane, ikinci kelimesi sözlük maddesi olan ikilemelerde 1 tane, sözlükte farklı geçen ikilemelerde ise 3 tane ikilemenin kullanıldığı görülmektedir. Çalışmamızın dördüncü bölümünde, *Seyahatname*'de kullanılan ikilemelerin Türkçe ve Osmanlıca sözlüklerde geçip geçmemesine göre bir değerlendirme yapılmıştır. Yine bu bölümde *Seyahatname'*de ve sözlükte farklı kullanılan ikilemeler bulunmuştur (Örneğin; *Seyahatname'*de *fürâdâ fürâdâ* olarak geçiyor, Ferit Devellioğlu'nun Osmalıca-Türkçe lûgat'inde ise *fürâde fürâde* olarak geçiyor). Beşinci bölümde, Türkçe, Farsça ve Arapça ikilemeler zarf, sıfat, fiil ve isim olarak değerlendirilmiştir. Bunu oluşturuken ise Türkçe sözlük ve Osmanlıca- Türkçe lûgatten yararlanılmıştır. Farklı kesimlerden insanların ilgisini çekmek ve Farsça, Arapça ve Osmanlıca dillerini bilmeyenler için ayrıca çalışmamızın sonuna Farsça, Arapça ve Osmanlıca kelimelerden oluşan ikilemelerin daha iyi anlaşılabilmesi için küçük bir sözlük oluşturduk. Çalışmamızda hangi ikilemenin kaçıncı sayfalarda geçtiğini belirlemek için dizin hazırladık.

Çalışmamızda " kırk elli, beş on, bir iki … " gibi yapıları ikileme olarak kabul ettik. Çünkü " üç beş " yapısını ikileme olarak kabul ediyorsak " kırk elli, beş on, bir iki" gibi yapıları da ikileme olarak kabul etmemiz gerekir. " Üç beş " yapısı belirsiz bir miktarı ifade ederken, " kırk elli, beş on, bir iki … " gibi yapıları da belirsiz bir miktarı ifade etmektedir. Bu durumda her iki yapı arasında fark olmadığı için " kırk elli, beş on, bir iki … " gibi yapılar da ikilemedir.

İkilemeler içinde bazı ikilemeler, diğerlerine göre daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Taradığımız metinden saptadığımız ikilemeleri bu bakımdan ele aldığımızda bazı ikilemelerin kullanım sıklığı dikkat çekicidir. Bu durum yazarın üslubu olabileceği gibi bu örneklerin halk içinde de yaygın kullanıldığını gösterebilmektedir. Buna göre metnimizde en çok geçen ikileme, Farsça " gûnâ-gûn"dur. Yaklaşık 330 kez kullanılmıştır. Ayrıca *Seyahatname'*de kişilerin ve tımar sahiplerinin hâslarının anlatıldığı bölümlerde ikilemeler oldukça az kullanılmıştır. Ancak, bir şehir, mekan, camii, saray… gibi yerlerin anlatıldığı bölümlerde ikilemelerin daha sık karşımıza çıktığı görülmüştür.

Sonuç olarak Türkçenin söz varlığında önemli bir yer tutan ikilemelerin Evliya Çelebi *Seyahatname'*sinin birinci cildinde sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu veriler, ikilemeler konusundaki farklı görüşlere bir yenisini daha ekleyecektir. Çalışmamız *Evliya Çelebi Seyahatnamesi* üzerinde ikilemelerle ilgili yapılmış olan çalışmaların ilkini oluşturmaktadır. Çalışmamız, bu konuda yapılacak olan çalışmalar arasında yerini alacak ve küçük de olsa katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Abik, A. Deniz (1999), "Bir İkileme Yapısı: (İsim1 +lI/ +lU) (İsim2 +lI/ lU) Kuruluşundaki İkilemeler" , *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 7. Milletler Arası Türkoloji Kongresi (8-12 Kasım1999),* İstanbul, (basılmamış bildiri).

Ağakay, Mehmet Ali (1988), " Türkçede Kelime Koşmaları", *TDAY- Belleten* 1954, ss. 97-104. *Araştırmaları Enstitüsü*, İstanbul.

Bilgegil, Kaya (1982), *Türkçe Dilbilgisi*, İstanbul: Dergah Yayınları. *Bilkent Ünv. Türk Edebiyatı Merkezi Haber Bülteni,* S. 8, Ankara.

Bruınessen, Martin van, BOESCHOTEN, Hendrik (Derleyenler) (2003), *Evliya Çelebi Diyabekir'de*, Çeviren: Tansel Güney, İletişim Yay: İstanbul.

Ceylan, Nimet (2009), "*Gazi Zahirüddin Muhammed Babür Mirza'nın Eserlerindeki ikilemeler"*, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Çürük, Yasemin (2009), *"Attila İlhan'ın Kurtlar Sofrası adlı romanında geçen ikilemeler"*, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Dankoff, Robert – Kahraman, Seyit Ali, Dağlı, Yücel (2006), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi 1. Kitap,* Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Bağdat 304 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu – Dizini, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Deny, Jean (2000), *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları (*Türkiye Türkçesi), (Çeviren: Oytun Şahin), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. *Dergisi*, C: 4, S: 1-2, ss. 35- 80.

Develi, Hayati (2006), *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 2*, İstanbul: 3F Yayınevi,.

Devellioğlu, Ferit (2006), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın *Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, C. 3, İstanbul: Emek Matbaacılık, ss. 123-128.

Dilçin, Cem (2002), "Uluslar arası Evliya Celebi Sempozyumu'nun Ardından", Bilkent Üniv. Türk Edebiyatı Merkezi Haber Bülteni, S. 8, Ankara.

Duman, Musa (2006), "İkilemelerin oluşum süreçleri ve "yalnız başına" örneği *Edebiyatı Dergisi*, C: 3, S: 3-4, ss. 429- 447. Ege Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Duman, Musa (2008), " *Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Makaleler",*İstanbul: Kesit Yayınları.

Emre, Ahmet Cevat (1945), *Türk Dilbilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Erdem, Mehmet Dursun (2005), "Harezm Türkçesinde ikilemeler ve yinelemeler üzerine", *bilig*, S.33, ss.189-226, Ankara.

Ergin, Muharrem (1972), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Hatipoğlu, Vecihe (1971), *Türk Dilinde İkileme*, Ankara: TDK Yayınları: 328.

Hengirmen,Mehmet (1995)**,** *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: Ergun Yayınevi. Kitabevi.

Köprülü, Orhan Fuat (1990), "Evliya Çelebi", *Türk Klasikleri-Yunus Emre'den Âşık Veysel'e,* Cem Ansiklopedik Yayınları, İstanbul, s. 157-159.

Özön, Mustafa Nihat (1979), "Evliya Çelebi", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, C. 3, Emek Matbaacılık, İstanbul, s. 123-128.*

Sarı, Ceyhun (2010), "*Evliya Çelebi'de Muğla ve Antalya"*, Muğla Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.

Tekin, Şinasi (2001), *İştikakçının Köşesi*, İstanbul: Simurg.

Topaloğlu, Ahmet (1989), *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ötüken Yayınları: 207.

Tuna, Osman Nedim (1949), "Türkçede Tekrarlar 1", *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C: 3, S: 3-4, ss. 429- 447.*

______(1950), "Türkçede Tekrarlar 2", *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C: 4, S: 1-2, ss. 35- 80.

Türkçe Sözlük (2005), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: ss. 948.

Vardar, Berke (1988), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: ABC Kitabevi, ss.125.

DİZİN